

Borgarráð Reykjavíkur
Tjarnagötu 11
101 Reykjavík

Reykjavík, 15. maí 2025
USK24080320

Hér með sendist útskrift úr fundargerð umhverfis- og skipulagsráðs dags. 14. maí 2025 varðandi eftirfarandi mál:

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Borgarlína 1.lota - Ártún Fossvogsbrú

Að lokinni auglýsingu er lögð fram að nýju tillaga umhverfis- og skipulagssviðs um 1. lotu Borgarlínu, Ártún – Fossvogur, Rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur 2040, dags. október 2025, uppfært í maí 2025 eftir kynningartíma. Athugasemdir bárust. Einnig er lögð fram umsögn dags. 8. maí 2025.

Samþykkt sbr. 1. og 2. mgr. 32 gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með þeim breytingum sem koma fram í umsögn deildarstjóra aðalskipulags dags. 8. maí 2025 með fimm atkvæðum fulltrúa Samfylkingarinnar, Pírata, Sósíalistasflokks Íslands, Flokks fólksins og Framsóknarflokksins. Fulltrúa Sjálfstæðisflokksins greiða atkvæði á móti tillögunni. Vísað til borgarráðs.

Lögð fram svohljóðandi bókun fulltrúa Samfylkingarinnar, Pírata, Sósíalistasflokks Íslands, Flokks fólksins og áheyrnarfulltrúa Vinstri grænna:

Samþykkt á rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 um fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúni að Fossvogi, er mikilvægur áfangi í því að hefja framkvæmdir. Mikið samráð hefur átt sér stað í skipulagsferlinu og mun áfram eiga sér stað þegar deiliskipulagsvinna á hverjum kafla hefst. Það samráð er gífurlega mikilvægt í jafn stóru og viðamiklu verkefni og Borgarlína er. Við þann hluta skipulags sem snýr að rammahlutanum komu umsagnir frá 35 aðilum og 21 til viðbótar við umhverfismatsskýrsluna sem kynnt var samhliða. Er öllum þeim sem skiluðu inn umsögn þakkað fyrir sýndan áhuga á verkefninu og fjölbreyttar og gagnlegar athugasemdir. Mikilvægt er að í áframhaldandi vinnslu verkefnisins verði áfram virkt samtal við íbúa og hagsmunaaðila.

Lögð fram svohljóðandi bókun fulltrúa Sjálfstæðisflokksins:

Borgarfulltrúar Sjálfstæðisflokksins styðja almenningssamgöngur en telja ekki rétt að vegið verði að öðrum fararmátum eins og ætlunin virðist vera með fyrsta áfanga borgarlínu. Tillagan felur í sér að þrengt verður með almennri bifreiðaumferð með ýmsum hætti. Til að koma fyrir sérakreinum borgarlínu á að fækka akreinum fyrir bílaumferð á Suðurlandsbraut úr fjórum akreinum í tvær á stærstum hluta Suðurlandsbrautar, sem og á Laugavegi frá Kringlumýrarbraut að Katrínartúni. Að auki yrði mörgum götum lokað fyrir bílaumferð að miklu eða öllu leyti sem myndi auka umferðartafir í kerfinu. Fyrirtæki við Suðurlandsbraut og Lágmúla láta í ljós áhyggjur sínar vegna fækkunar akreina og bílastæða. Frikirkjuvegur, Lækjargata og Hverfisgata gegna mikilvægu hlutverki fyrir miðborgina og tengingu hennar við önnur hverfi. Með slíkum breytingum verður gert erfiðara en áður að sækja atvinnu eða þjónustu þar. Bílaumferðin hverfur ekki

Reykjavík

með slíkum umferðartakmörkunum heldur leita í auknum mæli inn í nærliggjandi íbúahverfi. Borgarfulltrúar Sjálfstæðisflokksins vilja stórbæta almenningssamgöngur með því að ráðast strax í miklar endurbætur á núverandi kerfi í stað þess að bíða eftir borgarlínu til ársins 2032. Hægt væri að stórbæta núverandi kerfi strætisvagna fyrir lítinn hluta þeirrar upphæðar sem borgarlína á að kosta með úrbótum á leiðakerfi, lagningu forgangsakreina og auknum forgangi vagna á umferðarljósum.

Lögð fram svohljóðandi bókun fulltrúa Framsóknarflokksins:

Með afgreiðslu 1. lotu í legu Borgarlínu frá Ártúni til Fossvogsbrúar er miklum áfanga náð í framgangi samgöngusáttmálans. Framsókn vill minna á mikilvægi þess að áframhaldandi skipulagsvinna verði gerð í sem mestri sátt við hagsmuni gangandi, hjólandi og akandi umferðar.

Glóey Helgudóttir Finnsdóttir
*Skrifstofa stjórnsýslu og gæða
Umhverfis- og skipulagssvið*

Fylgiskjöl: tillaga umhverfis- og skipulagssviðs, dags. október 2025, uppfært í maí 2025, innsendar athugasemdir, umsögn dags. 8. maí 2025.

Reykjavík

RAMMAHLUTI AÐALSKIPULAGS REYKJAVÍKUR 2040

Borgarlínan

Fyrsta lota Borgarlínu | Ártún – Fossvogsbrú

Október 2024

Uppfært í maí 2025 eftir kynningartíma

Reykjavík

RAMMAHLUTI AÐALSKIPULAGS REYKJAVÍKUR 2040

Borgarlínan

Fyrsta lota Borgarlínu | Ártún – Fossvogsbrú

Unnið fyrir Reykjavíkurborg af:

VSÓ RÁÐGJÖF

Borgartúni 20, 105 Reykjavík
www.vso.is

Forsíðumynd: Myndlýsing af mögulegu
útliti Borgarlínubrautar. Horft vestur
eftir Laugavegi við tengistöðina Hátún.
Mynd úr *Borgarlínan visualisations
report – version 0.2*, Artelia, Moe,
Gottlieb Paludan Architects, Hnit og
Yrki, 2023.

Samþykktar og staðfestingarferli

Aðalskipulagsbreyting þessi sem auglýst hefur verið skv. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 var samþykkt í borgarstjórn þann _____ 20____.

_____

Aðalskipulagsbreyting þessi var staðfest af Skipulagsstofnun
skv. 3. mgr. 32. gr. skipulagslaga
nr. 123/2010 þann _____ 20____.

Efnisyfirlit

1	Inngangur	1
2	Markmið og helstu forsendur	2
2.1	Aðalskipulag Reykjavíkur 2040	4
2.2	Tengsl við aðrar áætlanir og stefnur	6
3	Fyrsta lota Borgarlínunnar Ártúnshöfði – Fossvogur	8
3.1	Lega Borgarlínunnar bindandi staðsetning	8
3.1.1	Valkostir um legu fyrstu lotu Borgarlínunnar	10
3.2	Staðsetning stöðva Borgarlínunnar	12
3.2.1	Kjarnastöðvar bindandi staðsetning	12
3.2.2	Aðrar stöðvar leiðbeinandi staðsetning	13
4	Innviðir Borgarlínunnar leiðbeiningar og viðmið	15
4.1	Almenn leiðarljós við hönnun og skipulag	15
4.1.1	Forgangsröðun eftir ferðamátum	15
4.1.2	Form, ásýnd og aðgengi	15
4.1.3	Minnkað kolefnisspor á framkvæmdatíma	16
4.1.4	Aðlögun að loftslagsbreytingum	16
4.1.5	Vatnsgæði	16
4.1.6	Græn svæði og líffræðileg fjölbreytni	16
4.2	Borgarlínustöðvar Hönnunarviðmið	16
4.3	Borgarlínugötur Hönnunarviðmið	19
4.3.1	Borgarlínubrautir	20
4.3.2	Gangstéttar	20
4.3.3	Hjólástígar	21
4.3.4	Göngu- og hjólaþveranir	21
4.3.5	Akbrautir	22
4.3.6	Gróður	22
4.3.7	Bílastæði	22
4.3.8	Gatnamót	22
4.3.9	Svigrúm	23
4.3.10	Öryggissvæði	23
4.4	Hugmyndir að sniðum borgarlínugatna í fyrstu lotu	23
5	Umhverfisskýrsla	26
5.1	Nálgun og áherslur matsvinnu	26
5.2	Áhrifaþættir og umhverfisþættir	26
5.3	Samanburður valkosta	26
5.4	Framsetning og skilgreining umhverfisáhrifa	26
5.5	Umhverfismat	28
5.5.1	Áhrif á samgöngur og ferðavenjur	28

5.5.2	Áhrif á loftslag	31
5.5.3	Áhrif á byggð og byggðamynstur	32
5.5.4	Áhrif á heilsu og öryggi	33
5.5.5	Áhrif á náttúru- og menningarminjar	36
5.5.6	Áhrif á veitumannvirki	38
5.6	Samræmi við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna	39
5.7	Niðurstöður á umhverfismati skipulagsbreytingar	40
6	Afgreiðsla, kynning og samráð	40
7	Breyting á þéttbýlisupprætti	41
8	Heimildir	42
9	Fylgiskjöl	42

1 Inngangur

Borgarlínan er afrakstur umfangsmikils og náins samstarfs sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu þar sem að baki liggja greiningar á framtíð samgangna á höfuðborgarsvæðinu. Borgarlínan er lykilverkefni í samgöngum, hagkvæm og vistvæn leið til að auka flutningsgetu á milli sveitarfélaganna og gera þeim kleift að mæta fjölgun íbúa án þess að álag á stofnvegakerfið aukist í sama hlutfalli.

Búist er við að borgarbúum haldi áfram að fjölga og álag á innviði eykst samhliða. Stöðugt fleiri þurfi að nota stofnbrautir og aðra innviði til að komast leiðar sinnar. Í dag eru rúm 70 prósent ferða á höfuðborgarsvæðinu farnar á einkabíl.¹ Ef sama hlutfall helst áfram, á meðan fólki fjölgar, munu innviðirnir ekki anna ferðaþörf borgarbúa. Þjóða þarf upp á fleiri samgöngumáta og er Borgarlínan og samþætting hennar við leiðakerfi Strætó hluti af framtíðarskipulagi samgangna. Til að auðvelda fólki að velja aðra samgöngumáta þurfa borgarlínuvagnarnir að keyra með hárri tíðni og komast greiðlega milli áfangastaða. Með uppbyggingu innviða fyrir virka ferðamáta samhliða uppbyggingu innviða fyrir Borgarlínuna verður einnig auðveldara og öruggara að ganga og hjóla leiðar sinnar.

Borgarlínan byggir á undirbúningi, stefnum og ákvörðunum stjórnvalda undanfarinna ára. Árið 2015 samþykktu öll sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu svæðisskipulag til ársins 2040. Hryggjarstykki þess er stefna um nýtt hágæða almenningssamgöngukerfi, Borgarlínuna, sem tengir saman kjarna sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu.

Borgarlínan og lega samgöngu- og þróunarása voru útfærð nánar með sérstakri breytingu svæðisskipulagsins árið 2018. Með breytingunni var lagður grunnur að legu, viðmiðum um borgarlínubrautir í göturými og vægi borgarlínustöðva. Jafnframt voru sett skýrari viðmið um aukna uppbyggingu íbúða meðfram Borgarlínunni á samgöngu- og þróunarásunum til að mæta íbúðapörf vegna fólksfjölgunar á höfuðborgarsvæðinu. Í svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins er mælt fyrir um að sveitarfélögin innleiði sérrými eða borgarlínubrautir og helstu stöðvar hennar í sínar aðalskipulagsáætlanir.

Kjarninn í uppfærðum samgöngusáttmála er styttri ferðatími, minni tafir, aukið umferðaröryggi, minna kolefnisspor, stórbættar almenningssamgöngur, fjölgun hjóla- og göngustíga, og uppbygging stofnvega.

Borgarlínan gegnir lykilhlutverki í að styðja við framtíðarsýn Reykjavíkurborgar í samgöngumálum.

¹ [Ferðavenjukönnun 2022.](#)

2 Markmið og helstu forsendur

Borgarlínan er hluti af samgöngusáttmála ríkis og sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu sem undirritaður var 26. september 2019 og Samgönguáætlun 2020-2034 samþykkt af Alþingi í júní 2020. Ríkið og sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu undirrituðu uppfærðan samgöngusáttmála 21. ágúst 2024.

Vegna eðlis Borgarlínuverkefnisins er talið ákjósanlegt að móta sérstakan skipulagsramma utan um það og því er lagður fram rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 um Borgarlínuna. Í honum birtast forsendur og viðmið fyrir framkvæmdum, bindandi stefna um legu Borgarlínunnar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangs röðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau viðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar, hvort sem er í deiliskipulagi göturýmis eða hönnun innviða Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg. Í hönnun leiðbeiningunum er svigrúm til að móta Borgarlínuna að þörfum, rými og ásýnd umhverfisins.

Fyrsta lota Borgarlínunnar er um 14 km löng og liggur milli Ártúnshöfða í Reykjavík og Hamraborgar í Kópavogi. Lengd Borgarlínuleiðar innan Reykjavíkurborgar er tæplega 12 km.

Gert er ráð fyrir að rammahluti aðalskipulags stækki og breytist í samræmi við framvindu Borgarlínuverkefnisins, þ.e. með næstu framkvæmdalotum. Í Reykjavík verður því í gildi rammahluti fyrir alla leggi Borgarlínunnar þegar hún verður fullbyggð.

Í forkynningu vinnslutillögu árið 2021 bárust umsagnir og athugasemdir, sem hefur verið litið til við áframhaldandi vinnu rammahlutans. Fjöllaðu athugasemdir m.a. um forsendur Borgarlínunnar, mikilvægi samráðs við íbúa, nauðsynleg gögn, legu Borgarlínunnar, staðsetningu stöðva, áhrif á umferð og umhverfisáhrif. Yfirlit um umsagnir og athugasemdir eru í fylgigögnum. Jafnframt liggur fyrir frekari hönnun fyrstu lotu og drög að umhverfismati framkvæmdarinnar. Allt eru þetta gögn sem voru nýtt í vinnu rammahlutans.

Samhliða kynningu á tillögu að rammaskipulagi, sem var á ábyrgð Reykjavíkurborgar, fór fram kynning á umhverfismatsskýrslu framkvæmda við fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg. Umhverfismatið er á vegum [Verkefnastofu Borgarlínu](#). Einnig var unnin tilsvareandi breyting á aðalskipulagi Kópavogs fyrir legginn frá Fossvogsbrú að Hamraborg.

Tilgangurinn með rammahluta aðalskipulags fyrir fyrstu lotu er að samræma leiðbeiningar og viðmið vegna Borgarlínunnar milli sveitarfélaga.

Forsendur og markmið rammahluta aðalskipulagsins eru eftirfarandi:

- Borgarlínan mun gera almenningssamgöngur eftirsóknarverðari og raunhæfan valkost sem er lykilforsenda til að breyta ferðavenjum í samræmi við markmið sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu.
- Borgarlínan verður drifkrafturinn í þróun höfuðborgarsvæðisins í átt að sjálfbærri kolefnishlutlausu borgarsamfélagi þar sem ungir sem aldnir fá raunhæft val um vistvæna ferðamáta með aðgengilegum almenningssamgöngum, hjóla- og göngustígum. Borgarlínan verður þungamiðjan og umhverfis hana munu byggjast ný og sjálfbær hverfi. Borgarlínan mun tengja hverfi höfuðborgarsvæðisins saman með tíðum ferðum og háu þjónustustigi.

Hvað er rammahluti?

Rammahluti aðalskipulags er nánari útfærsla á aðalskipulagi.

Hér er lega fyrstu lotu Borgarlínunnar afráðin, sem og staðsetning kjarnastöðva.

Rammahlutinn gefur leiðbeiningar og viðmið fyrir hönnun og deiliskipulag.

Í leiðbeiningunum er svigrúm til að móta Borgarlínuna að þörfum, rými og ásýnd hverfa.

- Borgarlínan mun aka eftir sérrými á samgöngu- og þróunarásum, eins og kostur er, til að greiða fyrir umferð hennar og lágmarka tafir. Þessir ásar verða að nýju borgarrými þar sem vægi almenningssamgangna og virkra ferðamáta er í fyrirrúmi. Borgarlínan mæti þannig fjölgun íbúa og ferðamenna án þess að álag á stofnvegakerfið aukist í sama hlutfalli.
- Borgarlínan og virkir ferðamátar stuðli að umhverfisvænum samgöngum sem draga úr losun gróðurhúsalofttegunda, loftmengun og hávaða. Jafnframt stuðli þær að aukinni lýðheilsu borgarbúa og gesta.

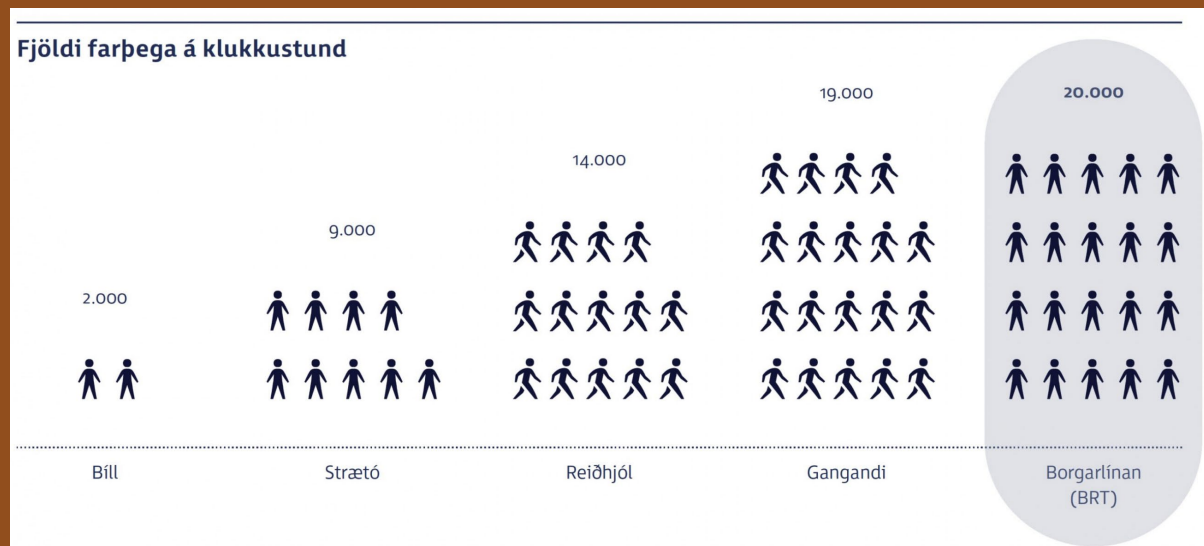
Hvað er Borgarlína?

Borgarlínan er nýtt samgöngukerfi sem verður hryggjarstykkið í þróun höfuðborgarsvæðisins til ársins 2040 og lykilverkefni í samgöngum á svæðinu. Með Borgarlínu verður boðið upp á betri þjónustu almenningssamgangna en áður hefur þekkt hér á landi.

Borgarlínan verður BRT kerfi (Bus Rapid Transit); hágæða almenningssamgöngukerfi þar sem áætlað er að notast verði við umhverfisvænni orkugjafa. Vagnarnir stuðla því að minni losun koltvísýrings og staðbundinni loftmengun.

Hugmyndafræðin á bakvið BRT kerfi grundvallast af því að hugsa um hátíðni lestarkerfi í formi strætisvagna. Þá sé kerfið byggt upp þannig að vagnarnir komist óhindrað á milli stöðva og nái því að halda sambærilegri tíðni og hátíðnilestarkerfi.

Meginmarkmið BRT kerfis er að byggja upp samgönguinnviði á forsendum hágæða almenningssamgangna með mikla afkastagetu. Það er gert með því að byggja upp innviði þar sem fjöldaflutningar njóta forgangs fram yfir almenna bílaumferð. Þannig er innviðum Borgarlínunnar og almennarými forgangsraðað með þeim hætti að sem flestir geti notað göturýmið á sama tíma.

Heimild: Frumdrög Borgarlínunnar

2.1 Aðalskipulag Reykjavíkur 2040

Í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 eru sett fram markmið um vistvænar samgöngur, almenningssamgöngur, biðstöðvar, hjólreiðar og gangandi, byggðapróun, samgöngur og gæði byggðar ([sjá tengil](#)). Rammahlutinn byggir á þessum markmiðum og útfærir skilmála og viðmið í framkvæmd og hönnun Borgarlínunnar í þeim tilgangi að ofangreindum markmiðum verði náð.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 og rammahluti aðalskipulags um 1. lotu Borgarlínunnar mynda tvær stoðir í samþættu skipulagi byggðar og samgangna. Markmið aðalskipulags Reykjavíkur um samgöngur kunna að taka breytingum og gilda þau ávallt umfram það sem kemur fram í rammahlutanum. Nokkur helstu markmið aðalskipulagsins er lúta að Borgarlínu eru:²

Vistvænni samgöngur

- Tryggja öruggar, skilvirkar, þægilegar og vistvænar samgöngur fyrir alla.
- Þróun og uppbygging samgöngukerfa stuðli að bættu umhverfi, góðri heilsu, lífvænlegum hverfum og aðlaðandi borgarbrag.
- Götur verði endurhannaðar sem borgarrými með fjölþætt hlutverk.
- Hlutdeild einkabíla í heildarfjölda ferða verði komin undir 50% árið 2040.
- Samgöngur í borginni verði kolefnishlutlausar árið 2040. Bílaumferð og heildarekin vegalengd farartækja knúin jarðfnaeldsneyti dragist verulega saman og í takt við markmið Parísarsamkomulagsins og markmið um kolefnishlutleysi árið 2040.

Almenningssamgöngur

Stefna aðalskipulagsins um almenningssamgöngur felur í sér að landnotkun verði ávallt samtvinnuð stefnu um samgönguskipulag. Lykillinn að því að ná árangri í að breyta ferðavenjum og draga úr vegalengdum er að samstillta ákvarðanir um þéttingu og blöndun byggðar, bílastæðakröfur, hönnun gatnarýmis og umbætur sem varða almenningssamgöngur, hjólreiðar og gangandi vegfarendur. Helstu markmið aðalskipulagsins 2040 varðandi almenningssamgöngur eru eftirfarandi:

- Auka hlutdeild almenningssamgangna í samgöngum borgarinnar með markvissum og fjölþættum aðgerðum. Hlutdeild strætisvagna í öllum ferðum verði a.m.k. 15% árið 2040.
- Á skilgreindum meginleiðum (sbr. mynd 2) njóti strætisvagnar og önnur farartæki, sem þjóna almenningssamgöngum, forgangs í umferðinni. Mikilvægt er að þessar meginleiðir strætisvagna séu einkum á þeim svæðum þar sem raunhæft er að bjóða aukna ferðatíðni vagna og þar sem mögulegt er að auka þéttleika byggðar og fjölbreytni landnotkunar. Með forgangi í umferðinni er átt við sérakreinar þar sem þeim verður viðkomið, og forgangi á ljósastýrðum gatnamótum. Aukinn forgangur þýðir bæði styttri ferðatíma fyrir strætisvagna og aukinn áreiðanleika þjónustunnar.

Byggðapróun og samgöngur

Í aðalskipulaginu er sett fram ákveðin stefna um breyttar áherslur í skipulagi byggðar sem miðar að því að bæta rekstrarskilyrði almenningssamgangna til langframa, að þéttingu innan núverandi byggðar, auka þéttleika og blöndun landnotkunar á nýjum svæðum og samfelldari borgarbyggð.

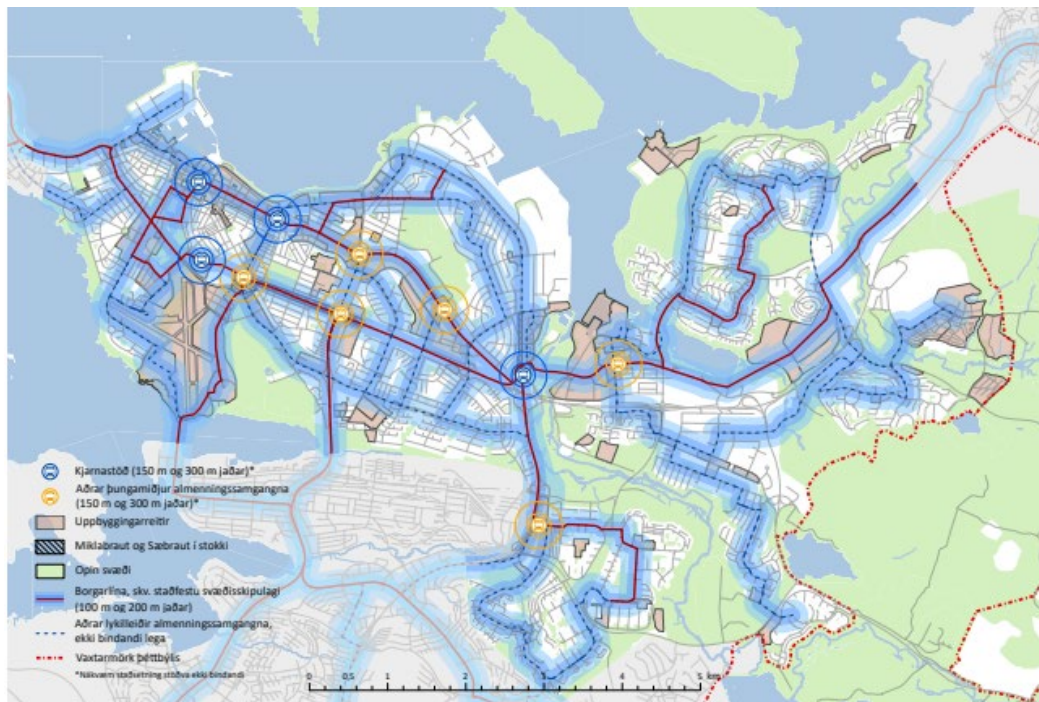
- Þéttleiki byggðar og fjölbreytni í landnotkun verði mest meðfram leiðum almenningssvagna og í nágrenni við skiptistöðva.

² Sjá nánar Aðalskipulag Reykjavíkur 2040: Vistvænni samgöngur, bls. 138-140.

Annar mikilvægur þáttur við að skapa betri rekstrarskilyrði fyrir almenningssamgöngur er að bæta almennt umhverfi og aðbúnað fótgangandi vegfarenda í ljósi þess að notandi strætisvagna er yfirleitt gangandi vegfarandi við upphaf og enda ferðar.

- Biðstöðvar almenningssvagna verði staðsettar í þægilegum tengslum við nálægar þjónustumiðstöðvar, ekki síst þær sem þjóna öldruðum og fötluðum, og verði í öflugum tengslum við stígakerfi innan viðkomandi hverfis.
- Við hönnun gatna og skipulagningu hverfa verði tekið tillit til sérþarfa almenningssvagna, leiðakerfis og biðstöðva.

Í aðalskipulaginu eru skilgreindar meginleiðir almenningssamgangna í Reykjavík eins og mynd 1 sýnir.

Mynd 1 Meginleiðir almenningssamgangna og Borgarlínu, ásamt helstu þróunarsvæðum. Á myndinni eru sýndar nýjar tengingar yfir Fossvog og Elliðaárvog. Almenningsvagnar á þessum leiðum verða í forgangi í umferðinni og á leiðum Borgarlínu aka vagnar einkum í sérrými. Í aðalskipulagi Reykjavíkur er þessi mynd nr. 14a.

2.2 Tengsl við aðrar áætlanir og stefnur

Rammahluti aðalskipulags er ítarlegri útfærsla á þeim stefnum, markmiðum og áherslum sem birtast í öðrum opinberum áætlunum eins og nánar er farið í hér á eftir. Um leið er rammahlutinn í fullu samræmi við þessar stefnur.

Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2040

Í svæðisskipulaginu er áhersla lögð á eflingu hagkvæmra, vistvænna ferðamáta sem auka ekki álag á stofnvegakerfið. Svæðisskipulagið markar stefnu um uppbyggingu hágæðakerfis almenningssamgangna, Borgarlínu. Í meginatriðum einkennist hún af þrennu: (1) Vagnarnir ferðist á sérakreinum og fá forgang á gatnamótum, (2) tíðni ferða verði mikil og (3) biðstöðvar verði vandaðar og tryggi gott aðgengi allra. Með slíku kerfi má gera ferðatíma almenningssamgangna samkeppnishæfari við aðra ferðamáta.

Í svæðisskipulaginu er lega samgöngu- og þróunarása útfærð fyrir höfuðborgarsvæðið í heild og sett viðmið um Borgarlínubrautir í göturými og vægi svokallaðra stærri tengistöðva. Jafnframt eru þar sett skýr viðmið um aukna uppbyggingu meðfram Borgarlínunni á samgöngu- og þróunarsum.

Samkvæmt svæðisskipulaginu verða sveitarfélögin að innleiða sérrými, svokallaðar borgarlínubrautir, og afmarka helstu borgarlínustöðvar í aðalskipulagsáætlunum sínum. Í aðalskipulagi skal sýna leið Borgarlínunnar og leiðbeinandi staðsetningu stöðva.

Samgöngusáttmáli ríkis og sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu

Borgarlínan er hluti af samgöngusáttmála ríkis og sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu sem undirritaður var 26. september 2019 og uppfærður 21. ágúst 2024. Markmið sáttmálans er að auka umferðaröryggi, bæta samgöngur fyrir alla ferðamáta og minnka tafir, stórefla almenningssamgöngur, draga úr mengun af völdum svífryks og losun gróðurhúsalofttegunda.

Samgönguáætlun 2020-2034

Samgönguáætlun 2020-2034 var samþykkt í júní 2020 af Alþingi og setur fram stefnu ríkisins og markmið um uppbyggingu samgönguinnviða og forgangsroðun. Áhersla er lögð á að jafna vægi milli ferðamáta í þéttbýli með það að markmiði að breyta ferðavenjum. Í áætluninni er jafnframt lögð áhersla á að flýta ákveðnum framkvæmdum á höfuðborgarsvæðinu, þ.m.t. framkvæmdum vegna Borgarlínunnar.

Landsskipulagsstefna 2024-2038

Landsskipulagsstefna tekur mið af og er hluti af samhæfingu stefna í húsnaðismálum, skipulagsmálum, samgöngumálum, byggðamálum og málefnum sveitarfélaga og tekur mið af samþykktum stefnum stjórnvalda á öðrum málefnasviðum. Landsskipulagsstefnan skilgreinir níu lykilviðfangsefni og á a.m.k. eitt þeirra við í þessari aðalskipulagsbreytingu, sem er Orkuskipti í samgöngum og fjölbreyttir ferðamátar. Í stefnunni kemur fram:

- Áhersla A.2 um að skipulag feli í sér stefnu og skipulagsákvæði um innviði fyrir loftslagsvænar samgöngur, með áherslu á vistvænan ferðamáta og orkuskipti í samgöngum.
- Áhersla B.4 um að skipulag greiði fyrir skilvirkum samgöngum þar sem jafnvægi milli ólíkra ferðamáta verði haft að leiðarljósi.
- Áhersla B.10 um að skipulag geri viðeigandi ráðstafanir varðandi heilnæmi umhverfis.

Aðgerðaráætlun ríkisstjórnarinnar í loftslagsmálum

Aðgerðaráætlunin leggur áherslu á breyttar ferðavenjur og skilgreinir aðgerðir um eflingu almenningssamgangna og uppbyggingu innviða fyrir virka ferðamáta s.s. hjólreiðar og göngu ásamt ívilnunum fyrir virka ferðamáta.

Loftslagsstefna höfuðborgarsvæðisins

Sveitarfélögin stefna að því að höfuðborgarsvæðið verði kolefnishlutlaust í síðasta lagi árið 2035. Í stefnunni koma fram ákveðnar aðgerðir sem útfærðar skulu hjá hverju sveitarfélagi. Meðal aðgerða er stuðningur við uppbyggingu grænna innviði sem gera göngu, hjólreiðar og almenningssamgöngur að samkeppnishæfum ferðamáta, samþætta skipulag byggðar og samgöngur, og stuðla að orkuskiptum í samgöngum.

Hreint loft til framtíðar 2018-2029

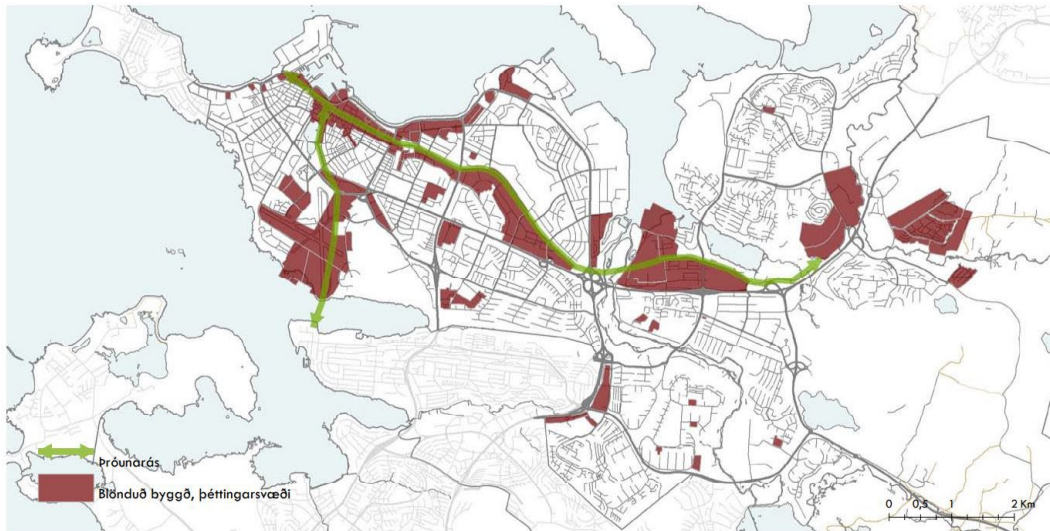
Tilkoma Borgarlínunnar er líkleg til að stuðla að betri loftgæðum en án hennar. Borgarlínan fellur því að stefnu stjórnvalda.³

³ Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

3 Fyrsta lota Borgarlínunnar | Ártúnshöfði – Fossvogur

3.1 Lega Borgarlínunnar | bindandi staðsetning

Í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 er skilgreindur þróunarárs úr miðborg Reykjavíkur austur um Ártún að Keldum og til suðurs að Fossvogi og mörkuð stefna um að „þétt blönduð byggð hverfist um ásinn í þægilegri göngufjarlægð frá biðstöðvum almenningssamgangna.“

Mynd 2 Þróunarárs Reykjavíkur eins og hann var settur fram á mynd 26 í Aðalskipulagi Reykjavíkur.

Í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 hefur verið hert á framfylgd meginmarkmiða um sjálfbæra borgarþróun og um uppbyggingu nærri samgönguásum Borgarlínunnar sbr. markmið svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins. Borgarlínan er ein af forsendum þéttari byggðar og breyttra ferðavenja. Lega hennar skal taka mið af þróunarsvæðunum og styðja við þá þróun sem lýst er í AR2040.

Ákvörðun um legu Borgarlínunnar verður *bindandi*. Lega fyrstu lotu Borgarlínunnar í Reykjavík er úr Ártúnshöfða, um miðborgina, svæði Háskóla Íslands og Landspítalans og um Vatnsmýri að Fossvogi. Hún liggur þaðan um Fossvogsbrú yfir til Kópavogs.

Borgarlínan mun liggja frá fyrirhuguðu Krossamýrartorgi á Ártúnshöfða og yfir Elliðaárvog að Vogabyggð. Frá Vogabyggð liggur Borgarlínan um Suðurlandsbraut og Laugaveg að Hlemmi og þaðan liggur leið hennar um Hverfisgötu og Lækjargötu að Tjörninni. Hér eru kynntir tveir valkostir fyrir legu Borgarlínunnar með fram Tjörninni eins og nánar verður greint frá hér fyrir neðan. Reiknað er með að frá horni Hringbrautar liggja Borgarlínan eftir Suðurgötu, beygi inn Sturlugötu og fari síðan Njarðargötu að svokölluðum BSÍ reit. Þaðan liggja leiðin um svæði Landspítalans og eftir Nauthólsvegi að Háskólanum í Reykjavík og fyrirhugaðri Fossvogsbrú sem skapa mun nýja tengingu við Kópavog.

Ákvörðun um legu Borgarlínunnar á þéttbýlisupprætti er til marks um þá stefnu að tryggja henni forgang í göturýminu. Gerð er breyting á legu Borgarlínunnar/tengivegar yfir Elliðaárvog, sjá kafla 7. Útfærsla göturýmis fer síðan fram í deiliskipulagi þar sem verður m.a. litið til hönnunarviðmiða sem koma fram í kafla 4.

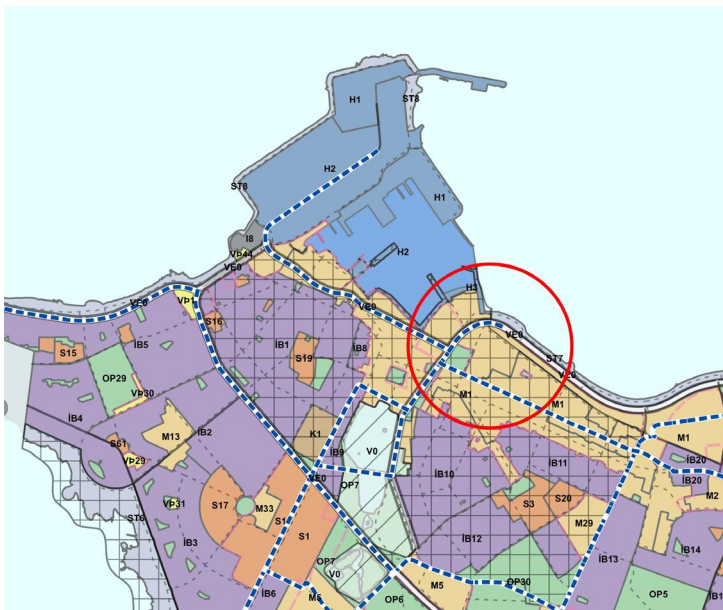
Þegar niðurstaða og álit Skipulagsstofnunar liggur fyrir um umhverfismat Borgarlínunnar mun Reykjavíkurborg taka afstöðu til niðurstöðunnar og breyta og lagfæra rammahlutann ef þurfa þykir.

Mynd 3 Lega fyrstu lotu Borgarlínunnar frá Ártúni að Hamraborg í Kópavogi. Hér eru kynntir tveir valkostir fyrir legu Borgarlínu fram hjá Tjörninni. Þegar endanleg hönnun og deiliskipulag liggur fyrir verður annar valkosturinn valinn sem bindandi staðsetning en hinn fjarlægður af þéttbýlisupprætti aðalskipulags.

Eftir auglýsingu á tillögu er bætt við skýringarmynd (mynd 4) um legu Borgarlínunnar til og frá Hörpu, til samræmis við tillögu um stöð við Hörpu í kafla 3.2.2 og kynnta umhverfismatsskýrslu framkvæmdarinnar.

Mynd 4 Skýringarmynd af legu Borgarlínunnar að Hörpu, sbr. kafli 3.2.2. Þar verði viðsnúningssvæði og einnig almenn stöð borgarlínu.

3.1.1 Valkostir um legu fyrstu lotu Borgarlínunnar

Til skoðunar hafa verið valkostir um legu Borgarlínunnar um Elliðaárvog, við Tjörnina og Háskóla Íslands. Kynntir voru tveir valkostir um legu Borgarlínunnar við Tjörnina en stefnt er að því að annar þeirra verði samþykktur sem bindandi við endanlega hönnun og afgreiðslu á deiliskipulagi fyrir viðkomandi legg. Við Háskóla Íslands er hins vegar gert ráð fyrir bindandi staðsetningu Borgarlínunnar um háskólasvæðið um Sturlugötu. Aðalskipulagi verður samhliða breytt til að taka út valkostinn um Borgarlínubraut eftir Hringbraut.

Elliðaárdalur

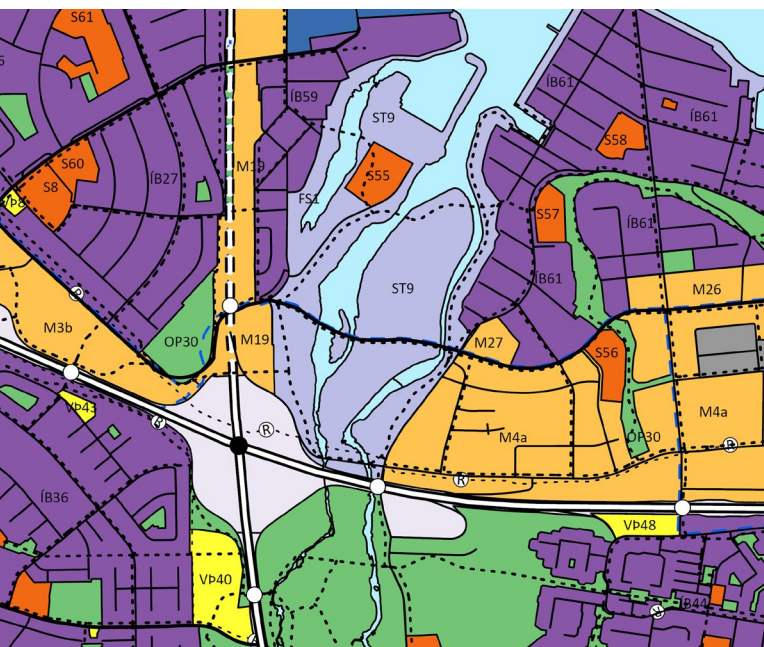
Nokkrir kostir voru skoðaðir fyrir legu borgarlínubrautar yfir Elliðaárdal og Sæbraut. Valkostirnir voru að (i) fara um núverandi gatnakerfi og brú (Bíldshöfða), (ii) fara um suðurhluta eða miðhluta Geirsnefs, og (iii) fara norðar á Geirsnefinu.

Niðurstaðan er að velja legu milli miðhluta og norðurhluta Geirsnefs (mynd 4). Lágmarks rask verður austur og vestur af Geirsnefi. Samræmi við núverandi hæðarlegu lands er gott miðað við hina kostina og brú mætir núverandi vegi á vesturhlið. Þessi lausn veldur minni röskun á Geirsnefi og útjaðar Steinhliðar en aðrir kostir leið. Gatnamót við mögulegar framtíðar götur eru einföld og hornrétt. Möguleiki er á að aðlaga leguna að þróunarsvæðinu Vogabyggð vestan við ána og tengingu fyrir núverandi og framtíðar íbúa. Legan er fjær stofnbrautum og fer beina leið í gegnum nýtt hverfi svo hljóðstig og hindranir eru í lágmarki. Þessi leið veldur litlu raski á eystri ál Elliðaá en meira á vestri álum.

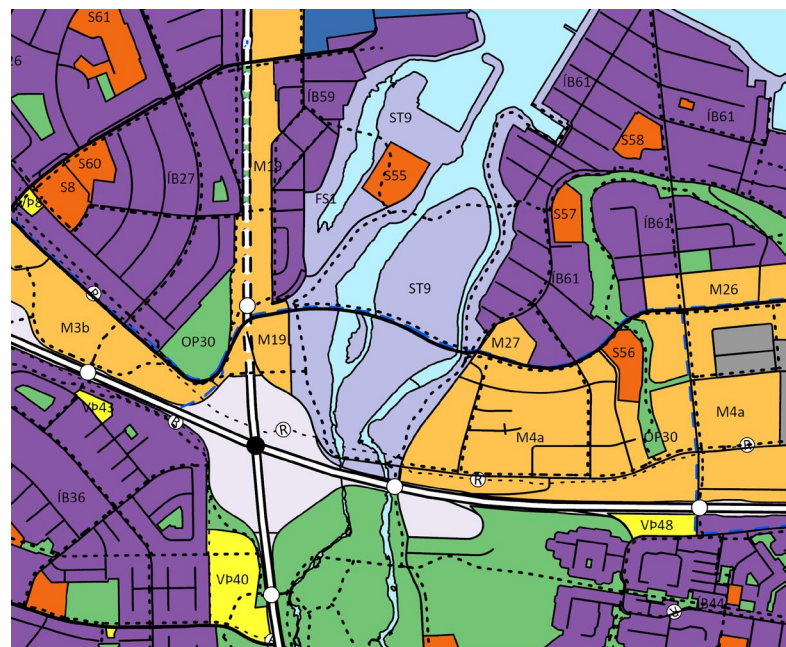
Fjöldi brúarstólpa í árfarveginum verður haldið í lágmarki til að takmarka áhrif á leirurnar. Jafnframt skal sýna fyllstu aðgát við framkvæmdir.

Lega um Elliðaárdal

Gert er ráð fyrir að Borgarlínan liggi á tveimur brúm yfir eystri og vestari ál Elliðaánnu. Norðlægasti valkosturinn veldur minnstu raski á vestari álum og náttúru dalsins. Að auki býður þessi kostur upp á betri tengingar við umferð vestan dalsins.

Lega skv. gildandi aðalskipulagi

Breytt lega

Mynd 5 Skýringarmynd um legu Borgarlínu um Elliðaárvog. Mynd til vinstri sýnir núverandi legu í aðalskipulagi og mynd til hægri sýnir breytta legu.

Við Tjörnina

Til skoðunar voru tveir kostir: (i) að Borgarlínan fari sitt hvorum megin við Tjörnina, þ.e. um Fríkirkjuveg og Skothúsveg á leið til norðurs en um Vonarstræti og Suðurgötu á leið til suðurs, (ii) að Borgarlínan fari eingöngu um Fríkirkjuveg og Skothúsveg.

Báðir þessir valkostir eru hluti af aðalskipulaginu en gert er ráð fyrir því að bindandi staðsetning verði fastsett í endanlegri afgreiðslu á deiliskipulagi. Aðalvalkosturinn, sem mælt er með, er að Borgarlínan fari um Fríkirkjuveg og Skothúsveg. Hinn valkosturinn sem er til kynningar er að Borgarlínan fari beggja vegna Tjarnarinnar, um Vonarstræti og Suðurgötu í átt að Háskóla Íslands, en um Skothúsveg og Fríkirkjuveg í átt að Lækjartorgi. Helstu rökin fyrir að Fríkirkjuvegarlausninni eru að gatnamót eru umfangsminni og einfaldari, hjólandi og gangandi vegfarendur hafa meira pláss og öryggi þeirra er meira. Einnig verður Borgarlínan aðgreind leið í borgarrýminu og einkenni og samlegð sterkari. Hægt verður að halda meiri hraða, sem styttri ferðatíma. Sé hringleiðin valin verður lægri hámarkshraði og lengri ferðatími aðra leiðina (í suður).

Borgarlínubrautin mun hafa mikil áhrif á þróngan göturamma Suðurgötu, sem nýtur hverfisverndar, eins og allt miðbæjarsvæðið, auk þess sem mörg húsanna eru friðuð vegna aldurs. Borgarlínan mun taka meira pláss sé hringleiðin valin og viðbúið að framkvæmdakostnaður og -tími aukist.

Sé farið um Skothúsveg og Fríkirkjuveg er gert ráð fyrir að það hafi einhver áhrif á Tjörnina og Hljómskálagarðinn en göturamminn er þar mun rýmri en vestan Tjarnar. Gera má ráð fyrir að umferð færist á nærliggjandi götur. Þá verða áhrif á Tjörnina lágmörkuð á þann hátt að ekki er gert ráð fyrir beinu raski vegna mannvirkja og tryggt að mengað ofanvatn fari ekki í Tjörnina.⁴

Háskóli Íslands

Við mótun tillögu að legu Borgarlínunnar var til skoðunar að fara (i) um Eggertsgötu, (ii) um Sturlugötu og (iii) um Hringbrautina. Hver leið hefur ákveðna kosti og galla.

Hér er aðeins kynnt lega Borgarlínunnar skv. leið (ii) um Sturlugötu. Í umsagnaferli um frumdrög voru sett fram sterk meðmæli með Sturlugötuvalkostinum. Þannig eykst farþegagrunnur Borgarlínu talsvert með betri tengingu við Háskóla Íslands, einum fjölmennasta vinnustað landsins. Einnig er gert fyrir mikilli aukningu starfa í kringum Vísindagarða. Á háskólasvæðinu eru fleiri tækifæri til að gera innviði meira aðlaðandi.

Til þess að hægt væri að ná fram sömu gæðum fyrir Borgarlínuna og virka vegfarendur á Hringbrautinni þyrfti að þrengja að annarri umferð þar. Sá valkostur hefði meiri neikvæð áhrif á almenna umferð. Helsti ókostur Sturlugötu miðað við Hringbraut er að leiðin lengist um 700 m og þar með eykst ferðatíminn fyrir þá farþega sem hafa háskólasvæðið ekki sem byrjunar- eða endapunkt ferðar sinnar. Á móti kemur að samkvæmt niðurstöðum líkana verður farþegafjöldinn um 4,2% meiri ef fimm stofnleiðir aka um Sturlugötu í stað Hringbrautar.

Lega meðfram Tjörninni

Tveir kostir eru til kynningar en mælt með að Borgarlínan liggi um Fríkirkjuveg og Skothúsveg. Sá kostur gefur kost á betri þjónustu við farþega og styttri ferðatíma. Gangandi og hjólandi fá meira pláss og aukið öryggi. Þessi kostur veldur ekki raski á þröngri götumynd Suðurgötu við Tjörnina með mörgum friðuðum húsum.

Endanleg ákvörðun verður tekin við samþykkt á deiliskipulagi fyrir viðkomandi legg.

Lega fram hjá Háskóla Íslands

Gert er ráð fyrir því að Borgarlínan fari um Sturlugötu. Með góðri tengingu við háskólasvæðið og Vísindagarða nær Borgarlínan til fleiri farþega í háskóla-samfélaginu þar sem margir nýta sér almennings-samgöngur.

Aðeins þessi valkostur er í kynningu. Samkvæmt þessari tillögu verður möguleg lega um Hringbraut fram hjá Þjóðminjasafni fjarlægð af þéttbýlisupprætti aðalskipulags.

⁴ Viðbót við greinargerð eftir kynningartíma.

Í gildandi aðalskipulagi Reykjavíkur eru þessir tveir valkostir, um Hringbraut og Sturlugötu, sýndir sem tveir möguleikar á legu Borgarlínunnar. Þessi tillaga gerir ráð fyrir því að Borgarlína liggi um Sturlugötu og að þéttbýlisuppdrætti aðalskipulags verði breytt þannig að ekki verði lengur sýndur möguleiki á að Borgarlína liggi um Hringbraut.

3.2 Staðsetning stöðva Borgarlínunnar

Stöðvarnar gegna innbyrðis ólíkum hlutverkum í leiðakerfinu sjálfu og innan síns nærumhverfis. Umfang og útfærsla stöðva ræðst m.a. af því hve margar leiðir mætast á stöðinni, mikilvægi sjálfrar staðsetningarinnar í nærumhverfinu, íbúafjölda og stærð vinnustaða í námunda við hana. Stöðvar Borgarlínunnar eru flokkaðar í annars vegar í kjarnastöðvar og almennar stöðvar.

3.2.1 Kjarnastöðvar | bindandi staðsetning

Í fyrstu lotu Borgarlínunnar frá Ártúnshöfða að Fossvogi eru fjórar kjarnastöðvar: Vogabyggð, Hlemmur, Lækjargata og Landspítalinn/BSÍ Reitur. Kjarnastöðvar falla undir svokallaðar stórar tengistöðvar í Frumdrögum Borgarlínunnar. Staðsetningar kjarnastöðva eru *bindandi*.

Almennt er miðað við að kjarnastöðvar séu stærri en almennar stöðvar, bæði hvað varðar lengd og þjónustu sem þær bjóða upp á.

- **Vogabyggð – Stór tengistöð.** *Bindandi staðsetning.* Stór tengistöð. Staðsetning stöðvar kann að breytast með tilkomu Sæbrautarstokks.
- **Hlemmur – Stór tengistöð.** *Bindandi staðsetning.* Stöðin mun gegna mikilvægu hlutverki fyrir austurhluta miðborgarinnar og vesturhluta Borgartúnsins. Stöðin verður mjög mikilvæg fyrir næsta nágrenni og leiðanetið í heild sinni. Reikna má með mörgum farþegum á stöðinni og fjölda skiptinga milli leiða. Einnig þarf að gera þarf ráð fyrir mögulegum tengingum við síðari áfanga Borgarlínu til norðurs og suðurs um Snorrabraut.
- **Lækjargata – Stór tengistöð.** *Bindandi staðsetning.* Lækjargata/Lækjartorg er og verður mikilvæg tengistöð fyrir almenningssamgöngur. Frá Lækjartorgi eru stuttar göngufjarlægðir að helstu stjórnsýslu- og menningarstofnunum landsins og verslun og þjónustu miðborgarinnar.
- **Landspítalinn - BSÍ reitur – Stór tengistöð.** *Bindandi staðsetning.* Kjarnastöð Borgarlínunnar verði staðsett miðlægt á uppbyggingarsvæði spítalans. Gert er ráð fyrir að stöðin tengi margar leiðir almenningssamgangna á höfuðborgarsvæðinu og tengingar við landbyggðaleiðir. Nákvæm staðsetning og útfærsla stöðvar verður ákveðin í deiliskipulagi og tekur mið af hönnun Miklubrautarstokks/ganga.⁵ Heimilt er að setja inn tvær stöðvar, eina kjarnastöð og eina almenna stöð, sé talin þörf á því.

Kjarnastöðvar eru stórar tengistöðvar þar sem margar línur mætast. Staðsetning þessara stöðva er bindandi í aðalskipulagi.

Stöðvunum tengist ýmis þjónusta, s.s. verslun, vinnustaðir og íbúabyggð.

Við stöðvarnar verður hægt að tengjast öðrum ferðamátum.

Almennar stöðvar verða minni að umfangi og þjónustu. Staðsetning þessara stöðva er leiðbeinandi í rammahluta og verður ákvörðuð nánar í deiliskipulagi.

Nafngiftir stöðva geta breyst.

⁵ Skilgreiningar á M5b (BSÍ-reitur) og M32 (Snorrabraut-Hringbraut) í AR2040 verða uppfærðar í samræmi við ofangreint.

3.2.2 Aðrar stöðvar | leiðbeinandi staðsetning

Staðsetning annarra stöðva, svokallaðra almennra stöðva, er leiðbeinandi. Tillögur að staðsetningu stöðva fyrstu lotu Borgarlínunnar eru eftirfarandi:

- **Krossamýrartorg – Tengistöð.** Mikilvægur áfangastaður og miðsvæði í austurhluta borgarinnar. Gert er ráð fyrir að stofnleið sem kemur frá Árbænum aki um Breiðhöfða og stöðvi nálægt torginu sem gerir farþegum kleift að skipta með auðveldum hætti á milli leiða.
- **Sævarhöfði – Almenn stöð.** Stöð við nýja götu sem tengir efri og neðri hluta Ártúnshöfðans.
- **Mörkin – Almenn stöð.** Tillaga um að stöð verði sem næst gatnamótum Suðurlandsbrautar og Skeiðarvogs. Þaðan eru góðir tengimöguleikar inn í íbúðarhverfin í Vogum og Heimahverfi.
- **Laugardalur – Tengistöð.** Staðsetning austan við gatnamót Suðurlandsbrautar og Grensásvegur.
  - Skoða þarf staðsetningu stöðvarinnar nánar á forhönnunarstigi með tillit til tenginga við seinni framkvæmdalota Borgarlínunnar og við leiðanet Strætó.
- **Laugardalshöll – Almenn stöð.** Staðsett fyrir miðjum Laugardal. Tillaga að staðsetningu er við gatnamót Suðurlandsbrautar og Vegmúla. Skýr tenging við Laugardalinn og nærliggjandi íþróttamannvirki og við Vegmúla að Múlahverfi.
- **Lágmúli – Almenn stöð.** Staðsetning milli Lágmúla og Hallarmúla. Á þessu svæði eru margir og fjölmennir vinnustaðir, þar á meðal tvö stór hótél. Þó nokkur uppbygging er fyrirhuguð í nágrenni stöðvarinnar, m.a. íbúðabyggð á Blómavalsreit auk töluverðra uppbyggingarmöguleika á reitnum milli Lágmúla og Hallarmúla.
- **Hátún – Tengistöð.** Nálægðin við gatnamót Suðurlandsbrautar og Kringlumýrarbrautar gerir Hátún að mikilvægri tengistöð milli ólíkra leiða Borgarlínunnar.
  - Við val á staðsetningu þarf að huga að því að hún liggi ekki of langt til vesturs til að lágmarka óhagræði farþega í tengingu milli ólíkra leiða Borgarlínunnar.
- **Frakkastígur – Almenn stöð.** Tillaga um að staðsetja stöð nærri Frakkastíg sem er ein helsta göngutengingin upp og niður holtið frá Hallgrímskirkju niður að Sæbraut og nálægt því miðja vegu milli Hlemms og Lækjartorg.
- **Smiðjustígur – Almenn stöð.** Tillaga um staðsetningu stöðvar á Smiðjustíg þjónar vel neðri hluta göngugötunnar á Laugavegi, Þjóðleikhúsinu og einnig mögulegri uppbyggingu á Stjórnarráðsreitnum við Skúlagötu.
- **Harpa – Almenn stöð.** Tillaga um stöð og viðsnúningssvæði austan við tónlistarhúsið Hörpu. Við Faxagötu verði endastöð fyrir umferð í vestur og við Kalkofnsveg verði endastöð fyrir umferð í austur. Í deiliskipulagi þarf að meta hvort betra sé að leysa þessa þörf utan miðbæjarins, til dæmis við BSÍ.
- **Tjörnin – Almenn stöð.** Tillaga um að staðsetja stöð á Fríkirkjuvegi, nærri gatnamótum við Skothúsveg. Gert er ráð fyrir að akstri vagna Borgarlínunnar verði tvískipt í kringum Tjörnina.
- **Þjóðminjasafn – Tengistöð.** Tillaga að staðsetningu við Suðurgötu, nærri gatnamótum Hringbrautar. Þar getur verið góð tenging við aðrar leiðir almenningssamgangna.
- **Veröld – Almenn stöð.** Staðsett á Suðurgötu, á milli gatnamóta Suðurgötu við Brynjólfsgötu og Sturlugötu nærri Veröld – Húsi Vigdísar.
- **Vísindagarðar – Almenn stöð.** Staðsett á Sturlugötu, á svæði Vísindagarða Háskóla Íslands.

- **Miklartorg – Tengistöð.**⁶ Staðsett ofan á Miklubrautarstokki/göngum, þar sem nú eru mislæg gatnamót, eða þar rétt hjá.
- **Öskjuhlíð – Almenn stöð.** Tillaga um staðsetningu stöðvar á Nauthólsvegi, rétt sunnan við gatnamót Nauthólsvegar og Flugvallarvegar. Staðsetning stöðvarinnar tekur mið af þeirri uppbyggingu sem nú er á svæðinu og þeim tillögum sem liggja fyrir um frekari þróun svæðisins.
- **HR – Almenn stöð.** Tillaga um stöð við Háskólann í Reykjavík.

⁶ Breyting á skilgreiningu eftir auglýsingu.

4 Innviðir Borgarlínunnar | leiðbeiningar og viðmið

Borgarlínan mun liggja um hverfi og götur sem hafa verulega ólík sérkenni og rými til nota fyrir mismunandi ferðamáta. Útfærsla borgarlínubrauta verður að taka tillit til þessara þátta og laga sig að rýminu sem fyrir hendi er. Hönnunarviðmið í rammahlutanum eru þannig útbúin að þau gefi svigrúm til að móta Borgarlínuna eftir forsendum hverfisins og göturammans á hverjum stað. Sýndar eru mismunandi lausnir fyrir ólíkar götugerðir.

Hönnunarforsendur og viðmið rammahlutans skal hafa til hliðsjónar við deiliskipulagsgerð og framkvæmdahönnun Borgarlínunnar. Þær snúa að staðsetningu og hlutverki stöðva, umhverfi þeirra og aðgengi að þeim, fyrirkomulagi Borgarlínugatna og ráðstöfun gatnarýmis á Borgarlínugötum fyrir mismunandi ferðamáta og umferðaröryggi. Jafnframt skal hafa til hliðsjónar leiðbeiningar um sjálfbært skipulag og vistvænar samgöngur í þéttbýli, *Mannlíf, byggð og bæjarrými*, frá Skipulagsstofnun og SSH.

Eftirfarandi viðmið eru ætluð fyrir mótun deiliskipulags og frekari hönnun innviða og byggja á frumdrögum Borgarlínunnar, gögnum frá hönnunarteymi Borgarlínunnar og deiliskipulagshóps Reykjavíkurborgar.⁷ Hönnunarviðmið gefa til kynna fjölbreyttar útfærslur sem koma til greina svo að unnt verði að finna lausnir sem henta flestum göturýmum.

4.1 Almenn leiðarljós við hönnun og skipulag

4.1.1 Forgangsröðun eftir ferðamátum

Þar sem rými í götum er mismikið þá þarf að forgangsraða notkun þess. Umferð almenningssvagna og gangandi vegfarenda skulu vera í forgangi. Því næst er hjólandi og að lokum akandi umferð.

Í þrengri göturömmum, til dæmis í miðborg Reykjavíkur, má meta hvort aðalleið fyrir hjólandi geti vikið frá Borgarlínubrautinni á köflum. Slíka lausn má velja á köflum þar sem hún getur tryggt hjólandi umferð betra flæði og umferðaröryggi en að leggja hjólaleið samsíða Borgarlínubraut.

4.1.2 Form, ásýnd og aðgengi

Borgarland Reykjavíkur á að bera með sér gæði og góða endingu, skapa öryggi og gott aðgengi allra vegfarenda. Mikilvægt er að umhverfið skapi sterka tilfinningu fyrir því hvar viðkomandi er staddur og sé því auðlæst. Þessu má ná fram með þremur meginviðmiðum: Mannlegur skali, kennileiti Borgarlínu og stutt við staðbundin sérkenni.

Mannlegur skali:

- Lýsing við stíga, þveranir og stöðvar taki mið af mannlegum skala (hæð manneskjunnar).
- Notast sé við tré og gróður til skjól- og rýmismyndunar.
- Yfirborðsfrágangur og efnisval í mannlegum skala.
- Götubveranir og stígatengingar á forsendum gangandi vegfarenda.

Kennileiti Borgarlínu:

- Samræmd notkun yfirborðsefna og frágangslausna við borgarlínubrautir, stíga og stöðvar.
- Samræmd hönnun og notkun lýsingar meðfram borgarlínubrautum og stöðvum.

- Samræmd hönnun stöðva og götugagna á brautarpöllum (s.s. skýli og bekkir).

Stutt við staðbundin sérkenni

- Plöntuval sé í samræmi við nærumhverfi,
- Blágrænar ofanvatnslausnir og rennsli ofanjarðar sé í samræmi við nærumhverfi.
- Tekið sé á hæðarmismun og aðlögun nýrra innviða að nærumhverfi.

4.1.3 Minnkað kolefnisspor á framkvæmdatíma

Breyttar ferðavenjur munu draga úr losun gróðurhúsalofttegunda þegar Borgarlínan er komin í gagnið en framkvæmdin sjálf mun leiða af sér allnokkra losun. Mikilvægt er að reyna eftir fremsta megni að draga úr þeirri losun. Hægt er að draga úr kolefnisspori mannvirkja, meðal annars með umhverfisvænni byggingarefnum og vinnuvélum sem ganga fyrir endurnýjanlegu eldsneyti. Einnig ætti að endurnýta jarðefni eftir fremsta megni og meta möguleika á endurnýtingu hluta núverandi innviða til að minnka kolefnisspor framkvæmdanna.

4.1.4 Aðlögun að loftslagsbreytingum

Eins og við allt skipulag er brýnt að hönnun Borgarlínunnar taki mið af veðurfarsbreytingum sem vænta má í framtíðinni, meðal annars meiri úrkomu. Leitast skal við að Borgarlínan sé hluti af lausninni við aðlögun Reykjavíkur að loftslagsbreytingum. Það er mögulegt að nýta þessar miklu framkvæmdir til að leysa hluta af stærri þörf borgarlandsins fyrir ofanvatnslausnir. Mikilvægt er að leita samráðs við Veitur við nánara skipulag og hönnun við mat á möguleikum og þörf á því að nýta svæði Borgarlínunnar til að tefja ofanvatn.

Við hönnun Borgarlínunnar skal leitast við að nýta blágrænar ofanvatnslausnir eins og kostur er. Meðal annars ætti að gefa ofanvatnsrásur sem náttúrulegast yfirbragð með gróðursetningu og hanna þannig að þær þurfi sem minnsta umhirðu.

4.1.5 Vatnsgæði

Sérstaklega ber að sýna aðgát við ofanvatnshönnun í námunda við Elliðaárnar, Tjörninni og á öðrum svæðum þar sem lífríki er viðkvæmt. Tryggja verður að ofanvatn fari ekki óhreinsað út í viðtaka. Gjarnan má nota blágrænar lausnir til að sía og fella út mengun.

4.1.6 Græn svæði og líffræðileg fjölbreytni

Leitast skal við að takmarka fótspor Borgarlínunnar á grænum svæðum og útivistarsvæðum eftir bestu getu. Framkvæmdum skal haga þannig að þær valdi sem minnstu raski á lífríki, náttúru, útivistarsvæðum og öðrum grænum svæðum. Sérstakrar aðgátar er þörf við framkvæmdir í Elliðaárdal, við Tjörnina og Vatnsmýri.

Ræktuð græn svæði skulu vera jafn- eða meira aðlaðandi til útivistar þegar framkvæmdum er lokið og þau eru nú.

4.2 Borgarlínustöðvar | Hönnunarviðmið

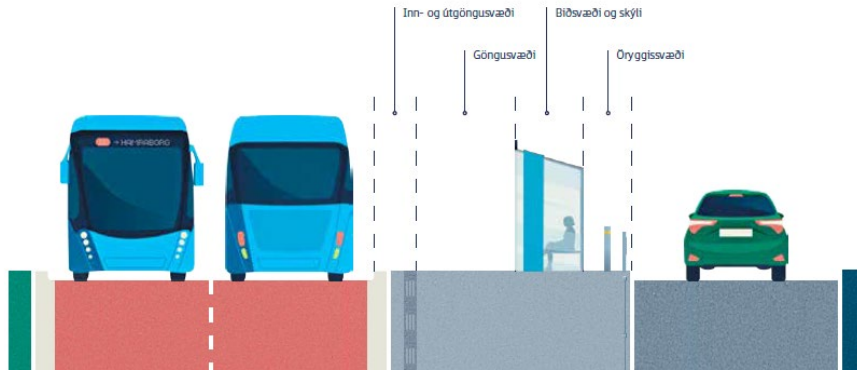
Gott aðgengi að borgarlínustöðvum, vönduð hönnun stöðvanna og umhverfis þeirra er lykilatriði fyrir uppbyggingu á notendavænu samgöngukerfi.

Hver stöð Borgarlínu samanstendur af brautarpalli og skábrautum. Brautarpallurinn er upphækkaður og tryggir þannig þrepalaust og gott aðgengi inn í vagna.⁸ Vegna þessa þarf að gera

⁸ Miðað hönnunarforsendur í frumdrögum Borgarlínunnar – Lota 1, er miðað við að hæðarmunur milli götu og brautarpalls sé 0,3-0,35 m. Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

ráð fyrir skábrautum við hvorn enda brautarpalls svo allir eigi greiða leið upp á pallinn. Í sumum aðstæðum er tækifæri til að móta og lyfta aðliggjandi landi að hæð brautarpalls. Gera þarf ráð fyrir göngupverunum yfir akreinar sitt hvoru megin brautarpalla.

Mynd 6 Þversnið af brautarpalli fyrir Borgarlínu. Heimild: Borgarlínan 1. lota frumdrög.

Stöðvarnar gegna innbyrðis ólíkum hlutverkum í leiðarkerfinu sjálfu og innan nærumhverfis. Umfang og útfærsla stöðva ræðst m.a. af því hve margar leiðir mætast á stöðinni, mikilvægi sjálftrar staðsetningarinnar í nærumhverfinu, íbúafjölda og stærð vinnustaða í námunda við hana.

Lengd brautarpalla ræðst þó af þeim fjölda vagna sem áætlað er að stöðvi við þá á hverri klukkustund og hvort þeir þurfi að rúma einn eða fleiri vagna samtímis. Miðað er við að tvöfaldur brautarpallur sé um 40 m að lengd en einfaldur brautarpallur um helmingi styttri. Gæta þarf að því að staðsetning brautarpalla sé ekki of nálægt næstu gatnamótum til að lágmarka tafir. Á mynd 4.1 sýnt þversnið af brautarpalli.

Við hönnun Borgarlínunnar skal notast við leiðbeiningarnar [Hönnun fyrir alla, algild hönnun utandyrar](#) og fylgja kröfum, nema í algjörum undantekningum, og skal þá sérstaklega tilgreina það og rökstuddar ástæður þess.

Staðsetning Borgarlínustöðva

Við val á staðsetningu stöðva þarf að horfa til margra þátta svo sem núverandi og tilvonandi íbúafjölda og stærð atvinnusvæða, aðgengi til og frá stöðvum sem og tengimöguleika við aðrar leiðir Borgarlínunnar eða Strætó.

Mikilvægt er að stöðvar séu í stuttri göngu- og hjólaferð frá heimilum og vinnustöðum. Leitast skal við að ná jafnvægi milli þess að lágmarka annars vegar á göngufjarlægðir að stöð og hins vegar ferðatíma farþega í vagninum. Að jafnaði verði bil milli stöðva ekki vera minna en 400-500 m og mest um 800 m.

Umhverfi stöðva

Áhersla er á að leiðir að Borgarlínustöðvum séu öruggar og aðlaðandi. Mikilvægt er að tryggja þægilegt, einfalt og öruggt aðgengi allra að Borgarlínustöðvum. Borgarlínustöðvar þurfa að vera í góðum tengslum við göngu- og hjólastíga og öruggt flæði sé milli Borgarlínu og virkra ferðamáta.

Við stöðvarnar verða víða til möguleikar á uppbyggingu verslunar-, þjónustu- og íbúabyggðar og verða þær mikilvægir útgangspunktur í þróun nýrra hverfiskjarna.

Hjólreiðaáætlun Reykjavíkurborgar gerir ráð fyrir stæðum fyrir hjól við allar stöðvar Borgarlínunar. Rannsóknir erlendis frá sýna að það er mun algengara að notendur lesta og strætisvagna hjóli frá heimili að stoppistöð en að þeir hjóli áfram frá stoppistöð á endanlegan áfangastað. Þetta snýst líklega

meðal annars um að margir forðast að láta hjólin sín standa úti að næturlagi við fjölfarna staði⁹. Því er mælt með því að hjólastæði verði fyrst og fremst teiknuð inn við stoppistöðvar sem þjóna dreifðari íbúðahverfum fjær fjölmennustu atvinnusvæðum. Við stærri stöðvar, þar sem rými er til í götummynd, má einnig athuga að staðsetja svæði fyrir hvers konar deilifarartæki.

Við stöðvarnar verða víða til möguleikar á uppbyggingu verslunar-, þjónustu- og íbúðarbyggðar og verða þær mikilvægir útgangspunktar í þróun nýrra hverfiskjarna.

Viðmið fyrir stöðvar

Almenn viðmið	• Brautarpallar sitt hvoru megin götu geta annað hvort verið andspænis hvor öðrum eða hliðrað þannig að þeir séu ekki gegnt hvor öðrum. • Brautarpallar eru staðsettir hægra megin við vagna. • Tryggja skal þreplaust og gott aðgengi inn í vagnanna, m.a. fyrir barnavagna, reiðhjól og hjólastóla. • Til að tryggja aðgengi fyrir alla á brautarpallana þarf að minnsta kosti eina skábraut, helst tvær. Hægt er að fella skábrautir inn í hönnun aðliggjandi svæða, s.s. við torgsvæði. • Við stöðvar þar sem sennilegt er að notendur hjóli frá heimili að Borgarlínustöð (til dæmis stöðvar sem þjóna dreifðari íbúabyggð fjær fjölmennustu atvinnusvæðunum) ber að athuga hvort þörf sé á hjólastæði. • Við hönnun stærri stöðva ber að athuga hvort pláss og þörf sé fyrir svæði fyrir hvers kyns deilifarartæki. • Tryggja skal þveranir fyrir gangandi vegfarendur við stöðvar.
Stærðir	• Lengd brautarpalla við almenna stöð: 20 m utan skábrauta. • Lengd brautarpalla við stærri stöðvar: 40 m utan skábrauta. • Stöðvarpallar ættu helst að vera 3,5 m breiðir. • Leiðbeinandi lengd skábrauta er um 6 m. • Æskilegur halli skábrauta er 1:25, þá þarf ekki handrið eða viðbótar stuðning fyrir hjólastóla.
Önnur viðmið	• Landhalli brautarpalls og niðurtekt séu samkvæmt viðmiðum, Design manual - stations. • Á stöðvum séu upplýst biðskýli. • Á stöðvum þar sem göturammi er svo þröngur að ekki er pláss fyrir skýli, skal reynt að koma fyrir bekkjum, nema þeir takmarki flæði gangandi umferðar, barnavagna og hjólastóla. • Á stöðvum sé autt athafnasvæði fyrir hjólastóla og barnavagna. • Hugað sé að staðsetningu götugagna og útfærslu þeirra á stöðvum, og meðfram Borgarlínunni. • Upplýsingum sé komið til vegfarenda á skýran hátt. • Meta skal þörf á hjólastæðum á eða í nágrenni við Borgarlínustöðvar. • Við hönnun stærri stöðva ber að athuga hvort pláss og þörf sé fyrir svæði fyrir hvers kyns deilifarartæki.

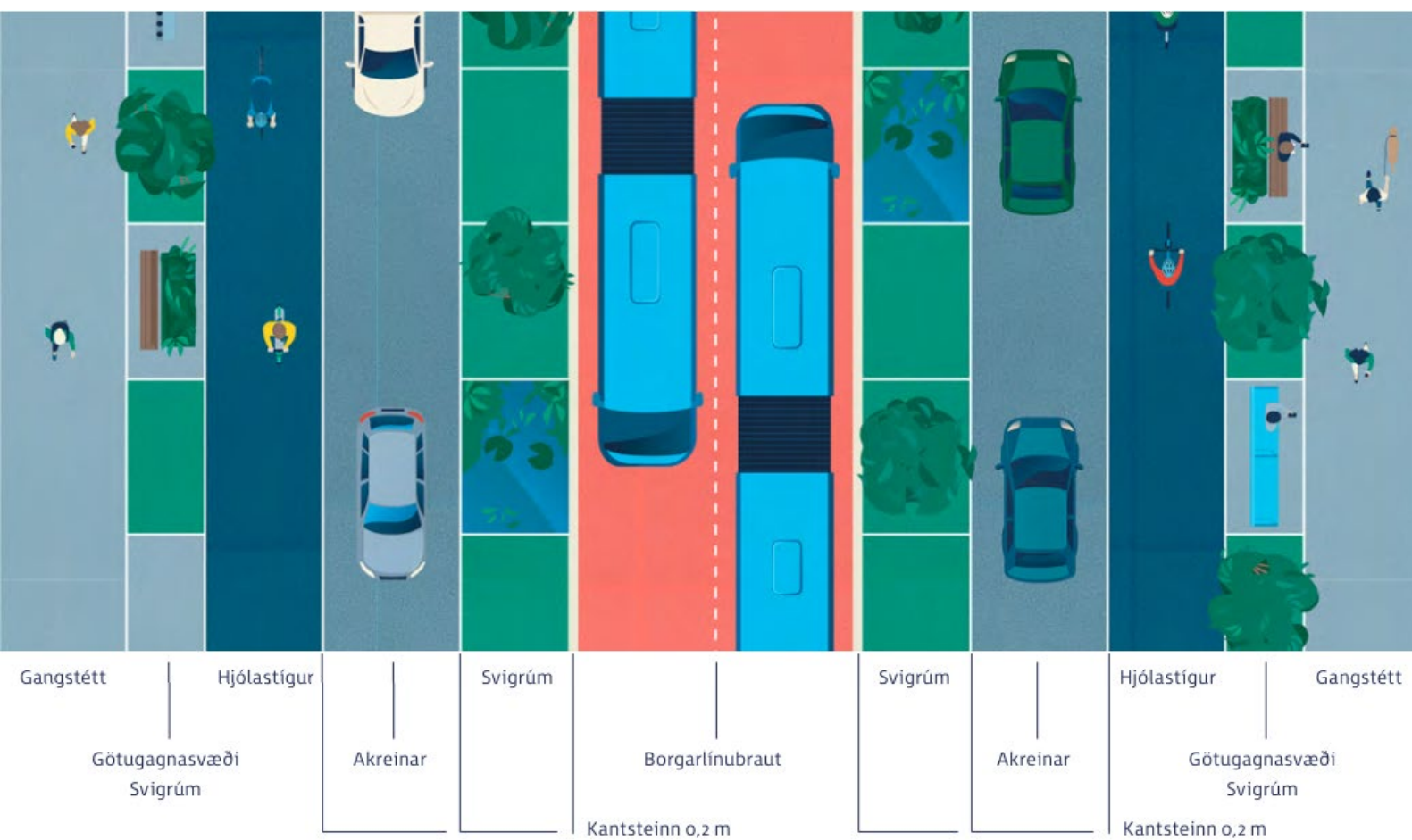
⁹ Sjá meðal annars þessa samantekt norsku rannsóknarstofnunarinnar Transportøkonomisk institutt: [Innfartsparkering for sykklende - Tiltakskatalog for transport og miljø](#)

4.3 Borgarlínugötur | Hönnunarviðmið

Til að tryggja forgang og greiðfærni Borgarlínunnar er lögð áhersla á að koma fyrir svokallaðri borgarlínubraut í göturými, þ.e. sérrými sem borgarlínuvagnar fara um, en jafnframt gangstéttum, hjólastígum og akbrautum ásamt öryggissvæðum, gróðurreitum og öðrum innviðum.

Hönnun allra gatna miðar að því að skapa vistleg, örugg og lifandi göturými þar sem gert er ráð fyrir umferð gangandi og hjólandi, sem hafa forgang fram yfir aðra ferðamáta. Göturýmið nær til göngu- og hjólastíga beggja vegna götu, bílastæða í göturými og ofanvatnsrása. Taka skal mið af aðgengi fyrir alla við hönnun göturýmanna. Gæta skal þess að mengun berist ekki af umferðarflötum út í umhverfið.¹⁰

Miklu skiptir að vanda til efnisvals í göturýmum. Yfirborðsefni séu í senn aðlaðandi og endingargóð og gefi skilaboð um forgang gangandi og hjólandi vegfarenda. Þveranir hjólandi við gatnamót séu alltaf í plani og stígar sem að gatnamótum liggja.

Mynd 7 Snið borgarlínugötu sem sýnir mögulega samsetningu götueininga og samspil þeirra.
Heimild: *Borgarlínan 1. lota Frumdrög.*

Í nýjum hverfum, eða hverfum þar sem mikil endurnýjun á sér stað, er göturýmið aðlagð að Borgarlínunni strax í upphafi. Í grónum hverfum þarf að aðlaga og breyta skiptingu göturýmisins að viðmiðum Borgarlínunnar.

¹⁰ Viðbót eftir kynningartíma.

Í eftirfarandi köflum eru settar fram leiðbeiningar, viðmið og skilmála fyrir þá þætti sem tilheyra borgarlínugötum.

4.3.1 Borgarlínubrautir

Með borgarlínubrautum er hér átt við sérakreinar þar sem eingöngu Borgarlínuvagnar keyra. Til að bæta áreiðanleika þjónustu almenningssamgagna er fyrsta val að hafa tvær reinar sérrýmis í báðar áttir. Annað val er sérakrein í aðra áttina með blandaða umferð í hina áttina. Í sumum tilfellum kann að vera óhjákvæmilegt að hafa blandaða umferð, og er þá miðað við að umferðarhraði verði lægri eða 30-40 km/klst.

Æskilegast er að staðsetja tvær sérakreinar saman, miðjusettar í götusniði. Þannig næst fram aukin greiðfærni fyrir akstur í sérrýminu þar sem hægt er að taka fram úr ef þörf krefur, t.d. við neyðarakstur. Miðjusettt sérrými dregur einnig úr núningi og töfum sem verða við fráreinar og innkeyrslur. Kostir slíkrar útfærslu eru miklir, þá helst vegna þess að tafir almenningssamgangna eru lágmarkaðar og gott aðgengi að stöðvum. Miðlæg útfærsla er algengust í nýlegum hágæða almenningssamgöngukerfum.

Jaðarlæg borgarlínubraut er talin henta við ákveðnar aðstæður, s.s. ef mestur hluti byggðar er öðru megin, ef umferð er þung og hröð eða ef sú útfærsla hefur í för með sér að þverunum fækki. Huga verður sérstaklega að þverunum virkra ferðamáta við þessar aðstæður.

Á vissum stöðum getur reynst nauðsynlegt að blanda almennri umferð við Borgarlínuna vegna þess að rými er ekki nægt. Leitast er við að nota þá útfærslu aðeins þegar almenn umferð er ekki það mikil að hún hafi áhrif á greiðfærni Borgarlínunnar.

Almenn viðmið fyrir útfærslu Borgarlínubrauta	• Tvær sérakreinar saman, miðjusettar, er óskaútfærsla Borgarlínubrautanna. • Æskileg breidd hvernar sérakreinar er 3,25 m, utan kants, en getur farið niður í 3,0 m ef hámarkshraði er settur 30 km/klst. • Sérrými þar sem eru tvær sérakreinar utan kantsteins ætti helst að vera 7 m á breidd. • Sérrými þar sem er ein sérakrein utan kantsteins ætti helst að vera 3,5 m á breidd. • Huga að því að afrennsli akbrauta til að sporna gegn því að mengun berist út í umhverfið.¹¹

4.3.2 Gangstéttar

Með því að forgangsraða göturýminu til gangandi vegfarenda er verið að svara ólíkum þörfum ferðamáta eftir hraða þeirra. Þar sem gangandi fara hægar yfir þarf að huga að sem flestum styttingum leiða og tengingum fyrir þær. Þá er plássþörf gangandi vegfarenda minni en annarra ferðamáta.

Mikilvægt er að gangstéttar meðfram Borgarlínu séu rúmgóðar og greiðfærar fyrir alla. Götugögn, ljósastaurar, skilti, skýli og bekkir skulu vera staðsett þannig að hjólastólar og barnavagnar komist óhindrað fram hjá.

¹¹ Viðbót eftir kynningartímann.

Almenn viðmið fyrir útfærslu gangstétta við Borgarlínubraut	• Gangstéttir skulu helst ekki vera þrengri en 2 m. Æskileg breidd er í það minnsta 2,5 m. • Gangstéttir sem liggja að húsvegg skuli alla jafna vera 3,0-5,0 m en breiðari þar sem sólar nýtur við og/eða umferð gangandi er mikil. • Götugögn, ljósastaurar, skilti, skýli og bekkir skulu vera staðsett þannig að hjólastólar og barnavagnar komist óhindrað fram hjá. • Gangstéttir skulu tengdar þreplaust við göngustíga, upphækkuð gatnamót, torg og opin svæði. • Yfirborð sé slétt, s.s. hellulagt, malbikað eða steipt. • Leitast skal við að gangstéttir fylgi lóðum eða húshliðum.

4.3.3 Hjólastígar

Alls staðar þar sem því er viðkomið er gert ráð fyrir aðgreindum hjóla- og göngustígum samhliða borgarlínuleiðum. Á sérmerktum hjólastígum er gert ráð fyrir forgangi hjólaumferðar. Gæta skal að yfirborð hjólastíga sé aðskilið göngustígum annað hvort með aðgreiningu eða með ólíku yfirborðsefni.

Miðað er við að hafa einstefnustíga, beggja vegna götunnar, meðfram sérrými Borgarlínu. Stígarnir liggja næst akreinum eða sérrýminu. Einnig er gert ráð fyrir tvístefnuhjólastígum þar sem þeir eru taldir hentugir og þarf þar að gera ráð fyrir auknum aðskilnaði frá öðrum ferðamátum. Þar sem tvístefnustígar eru valdir skulu þeir eingöngu liggja öðru megin brautar.

Á ákveðnum stöðum á borð við torg getur verið mikilvægt að afmarka hjólastígana með öðru efnisvali en almenna hjólastíga á borgarlínugötum svo að ásýnd þeirra verði ólík. Markmiðið með þessu er að hjólandi vegfarendur geti áttað sig betur á því að þeir séu komnir inn á torg þar búast má við nokkrum fjölda gangandi. Þannig taki gangandi og hjólandi meira tillit hvors til annars og blandist betur saman og um leið geti hjólandi fylgt ákveðinni leið.

Almenn viðmið fyrir útfærslu hjólastíga við Borgarlínubraut	• Hjólastígar skulu vera malbikaðir eða steiptir með sléttu yfirborði. • Á hjólastígum er gert ráð fyrir forgangi hjólandi umferðar. • Einstefnustígur sem liggur þétt við götu eða stíg skal helst vera 2 m að breidd en ekki mjórri en 1,3 metrar. • Einstefnustígur sem ekki liggur að götu eða stíg skal helst vera 2,5 metrar að breidd en ekki mjórri en 1,8 metrar. • Tvístefnuhjólastígur sem ekki liggur að götu eða stíg skal helst vera 3 metrar að breidd en ekki mjórri en 2,5 metrar.

4.3.4 Göngu- og hjólaþveranir

Almenn viðmið fyrir útfærslu þverana	• Almennt er miðað við að þveranir yfir akreinar skuli vera upphækkaðar eða með breyttu yfirborðsefni, s.s. hellulögn í stað malbiks í götuplani. • Almennt er miðað við að þveranir yfir Borgarlínubrautir skuli vera í götuplani, ekki upphækkaðar. • Við hönnun þverana skal sérstaklega huga að eftirfarandi atriðum: ○ Staðsetningu ○ Þverunarlengd ○ Lýsingu ○ Sjónlengdum til að tryggja umferðaröryggi ○ Ljósastýrðum þverunum við tvístefnuhjólastíga ○ Beinar og greiðar¹²

¹² Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

4.3.5 Akbrautir

Akbrautir eru fyrir almenna bílaumferð. Almenn er gert ráð fyrir einni akrein fyrir bílaumferð í hvora átt, báðum megin við borgarlínubraut.

Þar sem Borgarlínuvagnar aka í blandaðri umferð er lagt til að breidd akreinar taki mið af Borgarlínubraut. Akreinar fyrir almenna umferð þurfa alla jafna ekki aukna breidd.

Taka skal tillit til hámarkshraða og rýmis í borgarlínugötu þegar breidd er ákveðin og að breidd þeirra sé minni og ökuhraði lágur þar sem mikið er af þverandi vegfarendum, s.s. við stöðvar. Þar sem nauðsynlegt er að blanda almennri bílaumferð og Borgarlínu þarf að tryggja nægilegt rými.

4.3.6 Gróður

Við hönnun göturýma verði hugað að því að nota gróður til rýmis- og skjólmyndunar, til yndisauka, árstíðarupplifunar og til að auka fjölbreytni vistkerfisins. Markmiðið er að skapa gróðursæla ásýnd meðfram Borgarlínu.

Almenn viðmið fyrir gróður	• Gróðursetning verði hluti af hönnun borgarrýmis. • Við skipulag og framkvæmd skal lágmarka fellingu á gróðri. • Huga skal að fjölbreytni gróðurs varðandi hæð og gerð. • Nýta ætti trjágróður og runna til að draga úr vindhraða og búa til sólrík og skjólgóð svæði m.a. við bekkir og aðra áningarstaði. • Gróður skal ekki hindra sýn eða skapa aðra hættu.

4.3.7 Bílastæði

Ef nauðsynlegt er að staðsetja bílastæði í Borgarlínugötu ættu þau vera samsíða brautinni, við jaðra akreina. Nánari útfærsla verður ákvörðuð í deiliskipulagi.

Almenn viðmið fyrir bílastæði við Borgarlínubrautir	• Reynt verði að lágmarka bílastæði við Borgarlínubrautir • Bílastæði séu samsíða götu, • Bílastæði skal staðsetja við jaðar akreina, • Þar sem boðið er upp á bílastæði, er æskilegt að þau séu nýtt sem hluti blágrænna ofanvatnslausna.

4.3.8 Gatnamót

Þau gatnamót sem Borgarlínan fer um skal gæta að forgangi almenningssamgangna og öryggi allra samgöngumáta. Þessu er náð fram með því að hafa gatnamót eins fyrirferðalítill og hægt er; stefna að samhverfum og samræmdum gatnamótum ásamt hornréttum þverunum.

Tryggja skal viðeigandi hámarkshraða, aukinn sýnileika gangandi vegfarenda með staðsetningu gangbrauta sem og að kröfur um sjónlengdir séu uppfylltar.

Almenn viðmið fyrir gatnamót	
Fyrirferðalítill gatnamót	• Styttir vegalengdir við þveranir sem stytta þverunartíma og þar með biðtíma. • Óhindraðar sjónlínur líklegri, eykur öryggi og læsileika.
Samhverfa og samræmi gatnamóta	• Eykur læsileika ef gatnamót eru að mestu samhverf og byggð upp á svipaðan hátt gegnum borgina. • Auðveldara verður að átta sig á aðstæðum, óháð því úr hvaða átt er komið að gatnamótum.
Hornréttar þveranir	• Styttir vegalengdir þverana og sjónlínur, eykur læsileika á aðstæðum.

4.3.9 Svigrúm

Svigrúmið milli mismunandi ferðamáta má hugsa sem sveigjanlegt svæði sem getur nýst fyrir ýmis götugögn og gróður eða breikkað gangstéttina þar sem það á við.

4.3.10 Öryggissvæði

Gert er ráð fyrir að ökuhraði Borgarlínu fylgi þeim hámarkshraða sem gildir almennt á þeim götum sem hún fer um og verði á bilinu 30-40 km/klst. Milli mismunandi ferðamáta er gert ráð fyrir öryggissvæðum þar sem þörf er á. Innan öryggissvæðis skulu ekki vera fastar fyrirstöður s.s. skýli á stöð, staurar, mannvirki og tré. Þó er gert ráð fyrir að þörf sé á fyrirstöðum milli brautarpalls og akreinar til að tryggja öryggi farþega. Breidd slíks öryggissvæðis ákvarðast af hraða og umferðarmagni og verður að jafnaði á bilinu 0,2-0,5 metrar.

Við stöðvar er mikið um virka vegfarendur og mikilvægt að huga að því að umferðarhraði þar sé ekki of mikill, stærð stöðva sé hentug, að öryggissvæði á bak við stöð sé tryggt, að þveranir séu stuttar g að eyjur séu milli Borgarlínubrautar og akreina.

4.4 Hugmyndir að sniðum borgarlínugatna í fyrstu lotu

Í þessum kafla eru sýndar hugmyndir að ákveðnum sniðum borgarlínugatna eins og þær birtast í Frumdrögum að 1. lotu Borgarlínunnar.

Lega Borgarlínunnar fer um götur sem eru fjölbreyttar að gerð og breidd. Því þarf að útfæra göturýmið á mismunandi hátt en þó með það að leiðarljósi að tryggja forgang og greiðfærni almenningssamgangna.

Eftirfarandi eru hugmyndir um mögulega útfærslu göturýmis.
Hugmyndirnar eru ekki bindandi í aðalskipulagi.
Nánar verður fjallað um útfærslu í deiliskipulagi.

Elliðaárdvögun, Geirsnef. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar.

Suðurlandsbraut milli Skeiðarvogs og Grensásvegjar. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

Á Suðurlandsbraut í Mörkinni og Skeifunni er nægt rými á milli lóðamarka til að koma fyrir öllum ferðamátum. Vestan Skeiðarvogar er gert ráð fyrir miðlægri borgarlínubraut með hjólastígum beggja vegna götunnar ásamt breiðum gangstéttum.

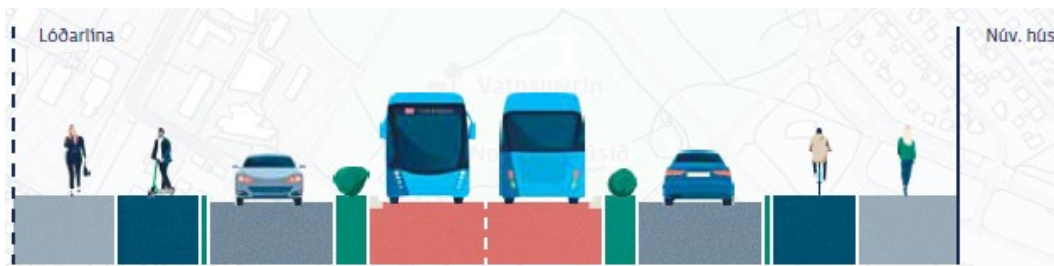
Suðurlandsbraut við Laugardal. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð. Hliðargata að lóðum sunnan Suðurlandsbrautar.

Á Suðurlandsbraut við Laugardal er gert ráð fyrir miðlægu sérrými fyrir Borgarlínuna, með akreinum fyrir bílaumferð beggja megin, ásamt göngu- og hjólastígum. Aðkoma að lóðum sunnan megin verði um hliðargötu, svipað og nú er, en bílastæðum komið fyrir samsíða hliðargötunni.

Hverfisgata. Borgarlínan keyrir í sérrými í vestur en í blandaðri umferð í austurátt. Sameiginlegir göngu- og hjólastígar.

Þegar komið er inn að miðborg liggja hús að götum og göturými þrengist á köflum. Ljóst er að ekki er mögulegt að koma Borgarlínu fyrir í sérrými nema á hluta leiðarinnar um miðborgina. Þar gera hugmyndir að sniðum ráð fyrir að Borgarlínan verði í blandaðri umferð á köflum.

Lækjargata. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

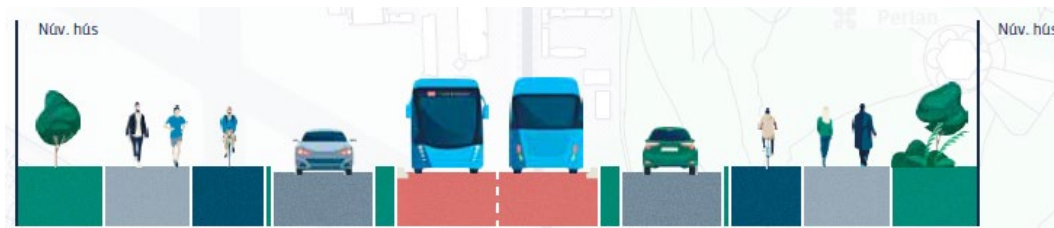
Í Lækjargötu er gert er ráð fyrir miðjusettri borgarlínubraut og almennri bílaumferð sitt hvoru megin með hjólastígum og gangstéttum meðfram akreinum. Við Lækjartorg og Bankastræti verð áhersla á að yfirbragð borgarlínugötunnar sé rólegt, göngubveranir öruggar yfir Lækjagötu og gangandi í forgangi.

Suðurgata við Háskóla Íslands. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

Sturlugata – Vísindagarðar. Borgarlínan í blandaðri umferð, göngu- og hjólastígar.

Landspítalinn – Burknagata. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

Um svæði Landspítalans verður gert ráð fyrir Borgarlínu í sérrými í nýrri götu, Burknagötu, með einni akrein fyrir bílaumferð beggja megin ásamt göngu- og hjólastígum.

Arnarhlíð. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

Á leið Borgarlínu um Nauthólsveg að Fossvogsbrú er gott rými fyrir Borgarlínu í sérrými og aðra ferðamáta ásamt svigrúmi fyrir gróður og grænt yfirbragð með hliðsjón af nálægð við Öskjuhlíðina.

Nauthólsvegur. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

5 Umhverfisskýrsla

5.1 Nálgun og áherslur matsvinnu

Umhverfismatsvinna fór fram samhliða vinnu við rammahluta aðalskipulags og frumhönnun 1. lotu Borgarlínunnar. Þetta var gert í þeim tilgangi að tryggja að horft sé til umhverfissjónarmiða við mótun tillögu að skipulagi og nýta fyrirliggjandi upplýsingar. Matsvinnan byggir á gögnum í umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar, 1. lotu (ágúst 2024).

Matsvinnan felst í því að skoða helstu áhrifaþætti sem fylgja Borgarlínunni, skilgreina umhverfisþætti sem kunna að verða fyrir áhrifum, leggja mat á umfang og vægi áhrifa og tilgreina mótvægisáðgerðir til að draga úr eða koma í veg fyrir neikvæð umhverfisáhrif ef þörf krefur.

5.2 Áhrifaþættir og umhverfisþættir

Þeir þættir í tillögum að aðalskipulagsbreytingu sem helst eru taldir hafa áhrif á umhverfið eru lega Borgarlínu og umfang áhrifasvæðis hennar. Helstu áhrifaþættir Borgarlínu eru breyting á bílaumferð og nýting göturýmis. Búast má við staðbundnu raski vegna framkvæmda tengdri Borgarlínunni. Þeir umhverfisþættir sem fjallað er um í mati eru: samgöngur og ferðavenjur, loftslag, byggð og byggðamynstur, heilsa og öryggi, náttúru- og menningarminjar og veitumannvirki.

Í skipulags- og matslýsingu voru skilgreindar matsspurningar fyrir hvern umhverfisþátt. Þær spurningar eru notaðar til að meta áhrifin og má sjá þær helst hér fyrir neðan (tafla 5.1).

Tafla 5.1 Matsspurningar

Samgöngur og ferðavenjur	Heilsa og öryggi
- Hafa breytingar áhrif á farþegagrunn Borgarlínu 2030? - Styðja breytingar við markmið sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðisins um breyttar ferðavenjur? - Hafa breytingar áhrif á þjónustustig stofnbrauta?	- Hvaða áhrif hafa breytingar á aðalskipulagi á loftgæði sbr. markmið um að draga úr svifryksmengun? - Hvaða áhrif hefur Borgarlínan á hljóðvist og loftgæði á samgöngu- og þróunarásum? - Hvaða áhrif hefur Borgarlínan á hljóðvist og loftgæði við nærliggjandi götur og vegi vegna breytinga á umferð? - Hvaða áhrif hefur Borgarlínan á lýðheilsu, s.s. aðstæður til heilsueflingar og aðgengi að útivistarsvæðum?
Loftslag	Náttúru- og menningarminjar
Hvaða áhrif hafa breytingar á kolefnisspor og losun gróðurhúsalofttegunda vegna samgangna og innviða?	- Hafa breytingar áhrif á verndarsvæði í Reykjavík og Kópavogi? - Hafa breytingar áhrif á vistkerfi/líffræðilega fjölbreytni? - Hafa breytingar áhrif á menningarminjar?
Byggð og byggðamynstur	Veitumannvirki
- Stuðla breytingar að fjölbreyttu framboði húsnæðis til að mæta þörf? - Stuðla breytingar að auknu jafnvægi í dreifingu íbúa og starfa? - Hvaða áhrif hafa breytingar á ásýnd og yfirbragð byggðar?	Hafa breytingar áhrif á stofnkerfi veitna?

5.3 Samanburður valkosta

Tveir valkostir eru bornir saman í umhverfismati rammahlutans. Annars vegar er sú skipulagstillagan sem hefur verið til umfjöllunar og hins vegar núllkostur þar sem ekki er gert ráð fyrir Borgarlínu og breytingum á Miklubraut og Sæbraut.

5.4 Framsetning og skilgreining umhverfisáhrifa

Í umhverfismatinu er stuðst við vægiseinkunnir við mat á umhverfisáhrifum skipulagstillögunnar, valkosta og einstökum þáttum hennar (tafla 5.2). Vægiseinkunnir taka mið af þeim gögnum og viðmiðum sem lögð eru til grundvallar matinu (tafla 5.3).

Tafla 5.2 Flokkun umhverfisáhrifa í umhverfismati aðalskipulagsbreytinga.

Mjög neikvæð (--)	Neikvæð (-)	Engin/óveruleg (0)	Jákvæð (+)	Mjög jákvæð (++)
Umfang áhrifa er mikið, gengur gegn helstu viðmiðum.	Umfang áhrifa er nokkuð, fellur ekki að viðmiðum að hluta.	Umfang áhrifa er lítið eða ekkert, fellur að viðmiðum.	Umfang áhrifa er nokkuð, fellur að viðmiðum að hluta.	Umfang áhrifa er mikið, í samræmi við öll viðmið.

Tafla 5.3 Yfirlit yfir helstu gögn og viðmið sem eru höfð til hliðsjónar í matsvinnu aðalskipulagsbreytingar.

Samgöngur og ferðavenjur

Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðið 2040 Leiðarljós 2 um skilvirkar samgöngur; samgöngukerfi sem uppfyllir ferðaparfir fólks með sem minnstum tilkostnaði og umhverfisáhrifum. 3.3 Gæði hins byggða umhverfis.

Samgönguáætlun 2020-2034, sbr. markmið um almenningssamgöngur á höfuðborgarsvæðinu og framkvæmd Borgarlínu.

Samgöngusáttmálinn, markmið sáttmálans.

Nýtt samgöngulíkan fyrir höfuðborgarsvæðið.
 Upplýsingar um breytingar á umferð.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2010-2030 | 2040, sbr. Græna borgin og stefnu aðalskipulags um vistvænni samgöngur.

Loftslag

Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum 2018 – 2030.
 Umhverfis- og auðlindaráðuneytið.

Loftslagsstefna höfuðborgarsvæðisins.

Nýtt samgöngulíkan fyrir höfuðborgarsvæðið.
 Upplýsingar um breytingar á umferð á umferð til að meta líkleg áhrif á losun gróðurhúsalofttegunda.

Loftslagsstefna Reykjavíkurborgar og aðgerðaráætlun til 2020.

Losun gróðurhúsalofttegunda í Reykjavík í CO₂ ígilda (tonn).

Lög um loftslagsmál nr. 70/2012.

Byggð og byggðamynstur

Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðið 2040 Leiðarljós 1 og 5 um hagkvæman vöxt og gott nærumhverfi. Ákvæði um þróun og uppbyggingu á þróunarsvæðum Borgarlínu (bls. 12-14) í breytingu á svæðisskipulagi vegna Borgarlínu.

Landsskipulagsstefna 2015-2026 | 2024-2036 sbr. markmið 3.2 Sjálfbært skipulag þéttbýlis og 3.3 Gæði hins byggða umhverfis.*

Aðalskipulag Reykjavíkur 2010-2030, sbr. Borgin við Sundin, Borg fyrir fólk og Græna borgin, sbr. markmið um þéttleika byggðar, forgangsroðun, gæði byggðar og hæðir húsa. Íbúðarbyggð og blönduð byggð – breyting samþykkt í nóv. 2018.

Heilsa og öryggi

Kortlagning grænna svæða, útivistarsvæða, borgargarða og opinna svæða.

Hreint loft til framtíðar, Áætlun um loftgæði á Íslandi 2018-2029, sbr. markmið um að draga úr svifryksmengun.

Reglugerð um loftgæði nr. 787/1999.

Reglugerð um hávaða nr. 724/2008, sbr. markmið og kröfur um hljóðstig.

Reglugerð um loftgæði nr. 787/1999.

Reglugerð nr. 920/2016, um brennisteinsdíoxíð, o.fl.

Kortlagning hávaða, Fjöldi/stærð svæða þar sem hljóðstig er yfir viðmiðunarmörkum (2018).

Lýðheilsustefna og aðgerðir sem stuðla að heilsueflandi samfélagi. Velferðarráðuneytið. Sept. 2016.

Lýðheilsuvísar, Embætti Landlæknis, sbr. virkir ferðamátar.

Náttúru- og menningarminjar

Lög um náttúruvernd nr. 60/2013, sbr. 61. gr.

Náttúruminjaskrá.

Lög um menningarminjar nr. 80/2012.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2010-2030 – sbr. markmið um Borgarvernd og Græna netið.

Stefna Reykjavíkurborgar um líffræðilega fjölbreytni. Aðgerðaráætlun 2016-2026.

Kortsjá Minjastofnunar Íslands.

Húsakannanir á áhrifasvæði Borgarlínu.

Lög um stjórn vatnamála nr. 36/2011

Veitumannvirki

Upplýsingar um legu og ástand veitukerfa.

* Matsvinnan fór fram áður en ný landsskipulagsstefna tók gildi, ekki er talin þörf á breytingum á áhrifamati vegna nýrrar landsskipulagsstefnu

5.5 Umhverfismat

Umhverfismat aðalskipulags byggir að stórum hluta á umhverfismatsskýrslu fyrir Borgarlínu, lotu 1, Ártúnshöfði – Hamraborg. Þar eru að finna ítarlegri gögn um umhverfismat og -áhrif. Umhverfismatsskýrslan er kynnt samhliða rammahluta aðalskipulags.

5.5.1 Áhrif á samgöngur og ferðavenjur

Ferðapörf, ferðavenjur og álag á innviði

Borgarbúum fer fjölgandi. Ef sama hlutfall heldur áfram að keyra einkabíl til að komast leiðar sinnar munu innviðir ekki anna því. Umferðarspá svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins til ársins 2040 sýnir að óbreyttar ferðavenjur leiði til meiri umferðartafa jafnvel þótt fjárfest yrði í nýjum samgöngumannvirkjum á skipulagstímabilinu (s.s. Sundabraut, Öskjuhlíðargöng). Breyttar ferðavenjur eru forsenda þess að innviðirnir anni ferðapörf borgarbúa til lengri tíma litið.

Í frumdrögum að 1. lotu Borgarlínunnar (Verkefnastofa Borgarlínu, 2021) er gerð grein fyrir því hvernig umferð er líkleg til að þróast. Þar er borinn saman núllkostur, hvernig umferð mun þróast án Borgarlínu og þeirra framkvæmda sem liggja í samgöngusáttmála, og síðan kostur þar sem gert er ráð fyrir Borgarlínunni og framkvæmdum í samgöngusáttmála. Í báðum kostum mun bílaumferð aukast en hún eykst minna ef gert er ráð fyrir Borgarlínunni. Vert er að minnast á að greiningin er aðeins til fimm ára. Eftir því sem byggð verður þéttari meðfram Borgarlínunni, og fleiri búa í göngufjarlægð frá henni má gera ráð fyrir því að jákvæð langtímaáhrif af Borgarlínunni séu meiri en í skammtímagreiningum. Samlegðaráhrif þéttari byggðar og almenningssamgangna munu líkast til auka jákvæð áhrif Borgarlínukostsins enn frekar en útreikningar sýna.

Breytingarnar munu draga úr aðgengi einkabíls að götum og bílastæðum. Nánari tillögur um þetta verða settar fram í deiliskipulagi. Mikilvægt er að meta þörf á undantekningum til aksturs á borgarlínubraut (t.d. fyrir verslun og þjónustu, og akstur fyrir hreyfihamlaða) eftir þörfum til mótvægis við skert aðgengi.

Mörgum sem reiða sig á einkabílinn í daglegu lífi í dag getur reynst erfitt að breyta um venjur. Ýmsar rannsóknir hafa sýnt að erfitt sé að fá fólk til að velja aðra ferðamáta en einkabílinn, jafnvel í aðstæðum þar sem einkabíllinn verður bæði dýrari og hægirkari en aðrir ferðamátar. Margir sem fara allra sinna ferða á bíl í dag kjósa hann umfram aðra kosti og eru tregir til breytinga¹³. Þannig má búast við að allnokkrir borgarbúar verði tregir til að breyta venjum sínum og upplifi breytingarnar sem óhagræði. Einkabíllinn verður ekki lengur í forgangi á borgarlínubrautum og framkvæmdirnar geta fækkað bílastæðum. Breytingarnar eru hins vegar nauðsynlegar, bæði til að innviðir fullnægi

Samgöngur og umferð

Borgarbúum fjölga stöðugt. Til að innviðir anni ferðapörf þeirra þurfa ferðavenjur að breytast. Borgarlínan er nauðsynleg forsenda þess að fleiri gangi, hjóli eða velji almenningssamgöngur.

Óbreyttar ferðavenjur munu leiða til enn meiri umferðartafa, jafnvel þó til komi nýir innviðir sem þjónusta almenna umferð.

Mörgum borgarbúum mun þykja breytingin óhagræði. Hún takmarkar aðgengi einkabílsins frá því sem áður var. Til lengri tíma litið mun breytingin hins vegar einnig bæta skilyrði þeirra sem fara leiðar sinnar á einkabíl, með því að minnka tafir allra vegfarenda.

Öryggi vegfarenda mun aukast, sérstaklega þeirra sem eru óvarðir í umferðinni: gangandi og hjólandi.

Tillagan hefur jákvæð áhrif.

¹³ Sjá meðal annars Lattarulo et al. 2019: [Resistance to change: Car use and routines - ScienceDirect](#) og skýrslu norsku rannsóknarstofnunarinnar Transportøkonomisk institutt, [Folk bruker bilen fordi de vil, ikke bare fordi de må - Transportøkonomisk institutt \(toi.no\)](#)

ferðapörf borgarbúa og til að borgin standi við skuldbindingar sínar í loftslagsmálum.

Borgarlínan eykur þjónustu almenningssamgangna umfram hefðbundið strætisvagnakerfi, með aukinni ferðatíðni, greiðfærni og flutningsgetu. Hún mun leiða til þess að fleiri ferðist með almenningssamgöngum og færri ferðist með einkabíl, sem dregur úr umferð og umferðartöfum. Meðalferðatími mun styttest bæði hjá farþegum almenningssamgangna og þeim sem nota einkabílinn.

Núllkostur er líklegur til að hafa neikvæð áhrif á samgöngur og ferðavenjur. Umferðartafir eru líklegar til að aukast á gatnakerfinu og greiðfærni umferðarkerfisins versna. Núllkostur er ekki í samræmi við stefnur og viðmið stjórnvalda.

Í aðalskipulagi Reykjavíkur er markmiðið að hlutdeild almenningssamgangna verði a.m.k. 15% af öllum ferðum innan höfuðborgarsvæðisins fyrir árið 2040. Þó svo að Borgarlínan sé ekki fullnægjandi ein og sér til að tryggja nauðsynlegar breytingar á ferðavenjum er hún nauðsynleg forsenda þeirra. Á sama tíma hafa sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu komið sér saman um skipulagsbreytingar þar sem uppbyggingu íbúða og atvinnu er beint að Borgarlínunni. Hún verður lífæðin gegnum borgina. Þegar Borgarlínan er tilbúin er búist við að hún muni hafa jákvæð áhrif á samgöngur og umferðaröryggi á heildina litið.

Áhrif skipulagstillögunnar á samgöngur og umferð verða þó tímabundið neikvæð meðan á uppbyggingu stendur. Til mótvægis verður þess gætt að hjáleir og upplýsingagjöf vegna framkvæmda verði stöðugt veittar yfir framkvæmdatíma. Að honum loknum er talið að samgöngukerfið eflist, ferðir verði tíðari og umferðaröryggi batni. Skipulagstillagan, að lokinni framkvæmd, gerir fólki auðveldara að ferðast gangandi, hjólandi eða með almenningssamgöngum. Hún er til þess fallin að draga úr þörf á einkabílum. Tillagan er í samræmi við megináherslur í gildandi skipulagi og er líkleg til að hafa jákvæð áhrif á hagkvæmni og skilvirkni samgöngukerfisins.

Vægiseinkunn er jákvæð

- Við gerð deiliskipulags borgarlínugatna er mikilvægt að kynna tillögur að útfærslu Borgarlínunnar íbúum og helstu hagaðilum, með áherslu á aðkomu, umferðaröryggi, bílastæði, aðstöðu fyrir mismunandi ferðamáta o.fl..¹⁴

Umferðaröryggi

Með innleiðingu hágæða almenningssamgangna mun umferðaröryggi aukast fyrir alla ferðamáta miðað við óbreytt ástand, núllkost. Því meiri forgangur og aðskilnaður sem almenningssamgöngukerfinu er veittur, því betra verður umferðaröryggið (Verkefnastofa Borgarlínu, 2021). Auk þess mun fækkun gatnamóta þar sem hægt er að beygja til vinstri auka öryggi.

Á þeim götum sem Borgarlína fer um er gert ráð fyrir að hún fái sérrými og að gangandi og hjólandi fái aukið rými. Borgarlínan mun draga úr almennri umferð um þær götur sem hún fer um, s.s. Miklubraut, Suðurlandsbraut, Hringbraut og Suðurgötu. Hún kann þó að auka bílaumferð, a.m.k. tímabundið, á nærliggjandi götum en aukningin verður mismikil eftir svæðum (Verkefnastofa Borgarlínu, 2021). Mikilvægt er að huga að umferðaröryggi þar sem umferð eykst.

¹⁴ Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

Með stokkalausnum/jarðgangalausnum á Sæbraut og Miklubraut skapast forsendur fyrir bættu tengingu fyrir gangandi og hjólandi einstaklinga yfir Miklubraut og Sæbraut. Stokkalausnir/jarðgangalausnir munu greiða götu Borgarlínunnar þar sem hún þarf að þvera stofnbrautir og bæta skilyrði fyrir vistvæna ferðamáta almennt. Rými skapast fyrir borgargötur á yfirborði með rólegri umferð.

Tillagan er í samræmi við megináherslur í gildandi skipulagi og er líkleg til að hafa jákvæð áhrif á umferðaröryggi.

Vægiseinkunn er jákvæð.

5.5.2 Áhrif á loftslag

Stærsti hluti losunar gróðurhúsalofttegunda sem falla undir beina ábyrgð Íslands er vegna samgangna á landi (Umhverfis- og auðlindaráðuneytið, 2020). Árið 2018 var losun frá vegasamgöngum 979 þúsund tonn CO₂-ígilda en markmið stjórnvalda er að losun verði komin niður í 615 þúsund tonn árið 2030.

Stjórnvöld hafa skilgreint aðgerðir til að ná þessum markmiðum sem felast m.a. í eflingu almenningssamgangna, uppbyggingu innviða fyrir virka ferðamáta og orkuskipti. Auk slíkra aðgerða er gert ráð fyrir tækniþróun í ökutækjum. Þar kemur jafnframt fram að með uppbyggingu innviða fyrir virka samgöngumáta og eflingu almenningssamgangna verði unnt að draga úr losun sem samsvarar 26 þúsund tonnum CO₂-ígilda.

Borgarlínan er mikilvægur þáttur í eflingu almenningssamgangna og verða vagnar knúnir áfram af vistvænum, innlendum orkugjafa. Skipulagstillagan er talin líkleg til að hafa jákvæð áhrif á loftslag með því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Auk þess er hún í samræmi við helstu viðmið. Samkvæmt fyrstu niðurstöðum samgöngulíkans höfuðborgarsvæðisins mun Borgarlínan og innviðir fyrir virka samgöngumáta draga úr bílaumferð á höfuðborgarsvæðinu (Verkefnastofa Borgarlínu, 2021). Slík breyting hefur bein áhrif á losun gróðurhúsalofttegunda. Borgarlínan og virkir ferðamátar eru því líklegir til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda m.v. núllkost.

Framkvæmdin sjálf mun þó leiða af sér allnokkra losun gróðurhúsalofttegunda og áhrifin verða því tímabundið neikvæð á framkvæmdatíma. Mikilvægt er að reyna eftir fremsta megni að draga úr þeirri losun. Í loftslagsáætlun Reykjavíkurborgar er bent á leiðir til að draga úr kolefnisspori framkvæmda, meðal annars með umhverfisvænni byggingarefnum. Einnig ætti að endurnýta jarðefni eftir fremsta megni og meta möguleika á endurnýtingu hluta núverandi innviða til að minnka kolefnisspor framkvæmdanna. Leita má fanga í vegvísi að vistvænni mannvirkjagerð, *Byggjum grænni framtíð*.

Fyrstu niðurstöður samgöngulíkans benda til þess að huga þurfi að fleiri aðgerðum til að styðja við breyttar ferðavenjur ef ná á markmiðum í aðgerðaráætlun stjórnvalda í loftslagsmálum.

Núllkostur er ekki talinn vera í samræmi við stefnur stjórnvalda t.d. aðgerðaráætlun stjórnvalda í loftslagsmálum, samgönguáætlun, svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2040 og aðalskipulag Reykjavíkur 2040.

Uppbygging innviða fyrir Borgarlínuna mun hafa neikvæð áhrif á loftslag á framkvæmdatíma og ætti að reyna að takmarka losun eftir bestu getu. Hins vegar munu jákvæð áhrif reksturs borgarlínunnar á ferðavenjur vega upp á móti þeim neikvæðu áhrifum á loftslag. Nettóáhrif verða jákvæð.

Loftslag

Borgarlínan mun draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá umferð.

Breyttar ferðavenjur munu minnka losun svo mikið að það vegur upp á móti uppbyggingunni. Þó ætti að leita allra leiða til að draga úr kolefnisspori framkvæmda.

Nettóáhrif verða jákvæð.

5.5.3 Áhrif á byggð og byggðamynstur

Fyrirhuguð Borgarlína eins og hún er afmörkuð í breytingartillögu liggur eftir skilgreindum þróunarásum í samræmi við stefnu aðalskipulags. Gert er ráð fyrir að byggð muni þéttast í nágrenni Borgarlínunnar. Lögð er áhersla á að við skipulag þéttingar og útfærslu byggðar verði hlúð að gæðum byggðarinnar m.a. með því að frekari útfærsla miði áfram að:

- Samgöngumiðuðu skipulagi,
- Blöndun íbúðar- og atvinnuhúsnæðis,
- Fjölbreyttum húsnæðiskosti,
- Gæðum hins byggða umhverfis,
- Kröfum um bíla- og hjólastæði.

Skipulagsbreytingin kemur til með að breyta götummynd í eldri hverfum t.a.m. með því að bæta umhverfi hjólandi og gangandi, auka gróður og draga úr bílaumferð. Ekki er búist við því að íbúðarhús í Reykjavík þurfi að víkja fyrir Borgarlínunni. Breyting á göturými við Suðurlandsbraut, Laugaveg og Háskóla Íslands mun fækka bílastæðum en bæta aðgengi virkra ferðamáta þess í stað. Reynt verður að aðlaga ásýnd Borgarlínu nokkuð að stíl hvers hverfis.

Í frumdrögum um 1. lotu Borgarlínunnar (Verkefnastofa Borgarlínu, 2021) verður breyting á lóðamörkum við N1 stöðina við Hringbraut og BSÍ reit. Líklegt er því að ekki verði starfrækt bensínstöð við Hringbraut eftir tilkomu Borgarlínunnar. Þessi breyting er í samræmi stefnu Reykjavíkurborgar um að fækka bensínstöðvum. Þá er líklegt að það geti komið til skerðingar á einstökum lóðum til að koma nýju göturými Borgarlínunnar fyrir en þessar skerðingar ættu þó að verða minniháttar.

Ekki liggur fyrir nákvæm útfærsla á þverun Elliðaárvogs eða útfærsla á stöðinni við Vogabyggð. Líklegt er þó að breyting verði á útivistarsvæðinu við Geirsnef. Einnig má búast við að framkvæmdir muni skerða að einhverju leyti opin svæði við Steinhlíð. Í frekari hönnun er mikilvægt að draga sem kostur er úr raski og tryggja aðgengi að þessum útivistarsvæðum, enda eru þau mikið notuð.

Áhrif núllkosti, ef skipulagstillagan næði ekki fram að ganga, myndu tefla í tvísýnu þeirri þéttingu byggðar sem Reykjavík stefnir að í aðalskipulagi. Forsenda svo þéttrar byggðar er að aðgengi að virkum ferðamátum minnki þörfina á bílastæðum og innviðum fyrir almenna umferð. Verði ekki af skipulagstillögunni mun það hafa neikvæð áhrif á ásýnd, byggð og byggðamynstur.

Á heildina litið mun framkvæmdin hafa jákvæð áhrif á ásýnd, byggð og byggðamynstur.

- Við gerð deiliskipulags borgarlínugatna er mikilvægt að kynna tillögur að útfærslu göturýmis fyrir íbúum og helstu hagaðilum.¹⁵

Byggð og byggðamynstur

Borgarlína verður grundvöllur þéttari byggðar og uppbyggingar atvinnusvæða.

Endurnýjun og góður frágangur samgönguleiða mun bæta ásýnd borgarinnar í heild. Sérstaklega mun Borgarlínan fegra þau hverfi sem nú eru iðnaðarsvæði.

Nettóáhrif verða jákvæð.

¹⁵ Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

5.5.4 Áhrif á heilsu og öryggi

Loftgæði

Borgarlínan og þétting byggðar meðfram henni er líkleg til að draga úr vexti bílaumferðar og hafa þannig jákvæð áhrif á loftgæði og heilsu miðað við óbreytt ástand, núllkost. Bílaumferð er orsök meginhluta svifryks í andrúmslofti á höfuðborgarsvæðinu og er þar þá helst um að ræða rykagnir vegna slits á malbiki, dekkjum og bremsuborðum en einnig sót sem myndast við bruna eldsneytis. Ásamt svifryki er köfnunarefnisdíoxíð (NO_2), sem er eitruð lofttegund sem stafar af bruna eldsneytis í vélum bifreiða, það efni sem skerðir loftgæði hvað mest í höfuðborginni (Umhverfisstofnun, 2020).

Fjöldi rannsókna sýnir að loftmengun hefur skaðleg áhrif á heilsu fólks, einkum barna og þeirra sem glíma við öndunarfæra- og/eða hjartasjúkdóma. Við bruna jarðefnaeldsneytis, myndast fjöldinn allur af loftmengunarefnum á borð við svifryk, NO_x , CO_x og SO_2 . Allar aðgerðir sem draga úr bílaumferð eru einnig líklegar til að draga úr neikvæðum áhrifum á loftgæði.

Styrkur mengunarefnisins NO_2 og svifryks (PM_{10}) fer yfir viðmiðunarmörk á afmörkuðum svæðum á höfuðborgarsvæðinu við núverandi ástand. Með tilkomu Borgarlínunnar mun styrkur loftmengandi efna, ryks og sótts lækka á afmörkuðum svæðum en eykst þó lítillega á svæðum þar sem umferð beinist annað. Á framkvæmdatíma verða mengunarþættir takmarkaðir við þau viðmiðunarmörk sem skilgreind eru í viðauka reglugerðar nr. 724/2008. Með tilkomu Borgarlínunnar kemur styrkur loftmengandi efna til með að aukast nokkru minna en við núllkost, og jafnvel lækka lítillega með fram Suðurlandsbraut miðað við grunnástand. Styrkur mengunarefna eykst lítillega umfram núllkost á stofnæðum. Með Borgarlínu mun styrkur mengunarefna enn víða fara yfir umhverfismörk, en sjaldnar og lægra en við núllkost. Matíð er byggt á útreikningum Verkfræðistofunnar vatnaskila (2023).

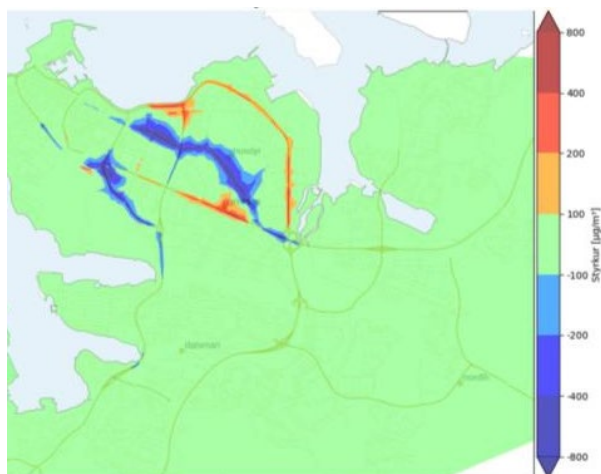
Á heildina litið mun tillagan hafa jákvæð áhrif á loftgæði í Reykjavík.

Mynd 8 Breyting á ársmeðalstyrk NO_2 með Borgarlínu, miðað við núllkost. Blár litur þýðir minni loftmengun að ársmeðaltali, rauður meiri mengun.

Mynd 9 Breyting á ársmeðalstyrk PM_{10} með Borgarlínu, miðað við núllkost.

Mynd 10 Breyting á hámarki 8 klst. hlaupandi meðalstyrks CO með Borgarlínu, miðað við núllkost.
Heimild myndir 8-10: Verkfræðistofan Vatnaskil, 2023.

Lýðheilsa og útivist

Virkir ferðamátar og bættar almenningssamgöngur munu hafa margvísleg jákvæð áhrif á lýðheilsu, bæði líkamlega og andlega heilsu, miðað við óbreytt ástand, núllkost. Á framkvæmdatíma á hverjum stað verður röskun sem getur latt fólk en þegar Borgarlínan er komin í gagnið er búist við að allmargir taki upp virkari ferðamáta.

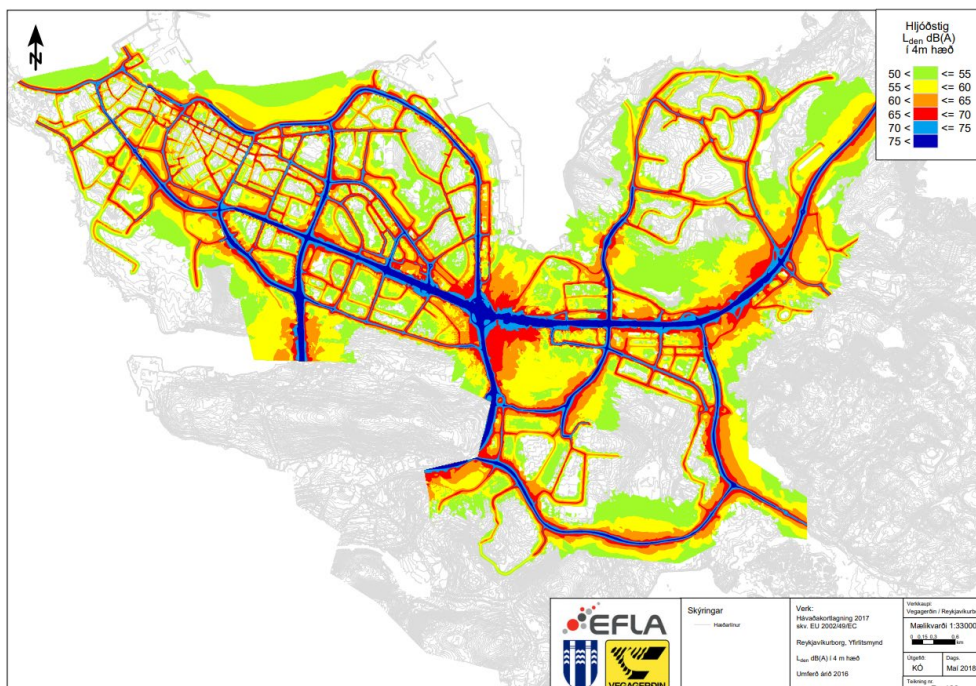
Við útfærslu á stökk við Sæbraut og tengingu yfir Elliðaárvog þarf að taka tillit til opinna svæða og útivistarsvæða við Steinahlíð og á Geirsnefi, vanda allan frágang og takmarka neikvæð áhrif eins og kostur er. Borgarlínan mun leggja hluta af svæðunum undir bundið slitlag. Fossvogsbrú mun hafa neikvæð áhrif á útivistarupplifun með því að skerða útsýni frá göngustígum og getur haft bein neikvæð áhrif á útivist á sjó á voginum sjálfum. Þó er sennilegt að Borgarlínan muni frekar efla en draga úr útivist, með bættu aðgengi og öryggi fyrir gangandi og hjólandi.

Til mótvægis skal leitast við að takmarka fótspor Borgarlínunnar á grænum svæðum og framkvæmdum verði hagað þannig að þær valdi sem minnstu raski á grænum svæðum. Meðal annars skal leitast við að geyma vinnuvélar, jarð- og byggingarefni á svæðum sem þegar hefur verið raskað, í stað þess að raska náttúru.

Á heildina litið mun Borgarlínan hafa mjög jákvæð áhrif á lýðheilsu og útivist.

Hljóðvist

Hávaði frá bílaumferð á höfuðborgarsvæðinu var kortlagður fyrir árin 2010 og 2016. Þar kom fram að með aukinni umferð stækka svæðin þar sem hljóðstig er við eða yfir heilsuverndarmörk. Kortlagning hávaða, skv. reglugerð um kortlagningu hávaða og aðgerðaáætlanir, sýnir að helsta uppspretta hávaða er bílaumferð og hávaði er mestur meðfram umferðarpungum stofn- og tengibrautum í Reykjavík, sjá mynd 11.

Mynd 11 Hávaðakortlagning í Reykjavík miðað við umferð 2016, reiknað út 2018. Heimild: Kristín Ólafsdóttir (EFLA), 2018.

Heilsa og öryggi

Við Borgarlínubrautir mun draga talsvert úr loftmengun. Mengun mun aukast nokkuð þar sem umferð færist annað. Heildaráhrif eru þó jákvæð.

Lýðheilsa batnar þegar fleiri ganga, hjóla og taka strætó. Þó að rask verði á útivistarsvæðum er þess vænst að heildaráhrif á lýðheilsu verði mjög jákvæð.

Hljóðvist batnar nokkuð eða talsvert í Reykjavík.

Nettóáhrif á heilsu og öryggi verða jákvæð.

Samkvæmt reglugerð um hávaða nr. 724/2008 er miðað við að hávaði frá vegum, við húsvegg fyrir íbúðarhúsnæði á íbúðar-, verslunar-, þjónustu- og miðsvæðum, fari ekki yfir 55 / 65 dB L_{Aeq24} (meðaltalsgildi hávaða yfir einn sólarhring). Til að tryggja hljóðvist undir viðmiðunarmörkum hefur verið nauðsynlegt að ráðast í sértækar aðgerðir eins og gerð hljóðmana og hljóðveggja meðfram götum (Efla, 2018).

Slíkar mótvægisáðgerðir tryggja betri hljóðvist en draga jafnframt úr staðarupplifun og ánægju þeirra sem ferðast um göturnar. Mikið er til að vinna að halda hljóðgæðum svo góðum að forðast megi hljóðveggi og -manir.

Artelia, Moe, Gottlieb Paludan Architects, Hnit og Yrki hafa reiknað út hljóðvistaráhrif við Borgarlínubrautir. Þetta er viðauki við umhverfismatsskýrslu Verkefnastofu Borgarlínunnar (2023). Þar sem skipulagsbreyting dregur úr umferð akandi verður það til þess að draga úr hávaða, t.a.m. á Suðurlandsbraut, Laugavegi og Hverfisgötu. Aukin umferð á svæðum sem almenn umferð mun beinast að getur orðið til þess að hávaði aukist þar, miðað við sem nú er. Ekki hafa verið birtir útreikningar á því hvernig hljóðvist gæti breyst á stofnæðum utan Borgarlínubrauta.

Líklegt er að hljóðstig hækki á útivistarsvæðinu við Geirsnef þar sem þverun almenningssamgangna fer um. Ekki er gert ráð fyrir annarri bílaumferð á nýrri þverun.

Í Reykjavík mun Borgarlínan að mestu leyti liggja um svæði þar sem verið hefur allnokkur eða mikil umferð. Útreikningar á hljóðvist gera ráð fyrir að hljóðmengun dragist víðast hvar lítillega saman vegna minni bílaumferðar miðað við núverandi hljóðvist. Á framkvæmdatíma verður hljóðmengun meiri og mikilvægt að beita mótvægisáðgerðum og upplýsa vel til að takmarka óþægindi af þeim.

Með skipulagsbreytingu er talið líklegt að hljóðvist verði víða betri með Borgarlínu og innviðum fyrir virka ferðamáta til lengri tíma lítið miðað við óbreytt ástand, núllkost. Eftir að framkvæmdum lýkur mun Borgarlína hafa jákvæð áhrif á hljóðvist í Reykjavík miðað við núllkost.

Staður	Hæð	L_{Aeq24} Grunnár (2019)	L_{Aeq24} Núllkostur Án Borgarlínu	L_{Aeq24} Með Borgarlínu	Munur í dB Með/án Borgarlínu
Háskóli Rvk.	1. hæð	52,4	51,8	53,9	2,1
Suðurgata við Skothúsveg	1. hæð	60,8	60,6	61,1	0,5
Fríkirkjuvegur	Jarðhæð	66,6	63,5	65,2	1,7
Hverfisgata v. Klapparstíg	Jarðhæð	66,3	67,2	66,2	-1
Hverfisgata við Barónsstíg	Jarðhæð	66,4	67,1	64,6	-2,5
Suðurlandsbraut v. Laugardalshöll	Jarðhæð	63,8	63,7	58,7	-5
Suðurlandsbraut v. Álfheima	Jarðhæð	62,0	61,6	57,3	-4,3
Gnoðarvogur	Jarðhæð	60,7	61,4	61,5	0,1

Mynd 12 Nokkur dæmi um mat á áhrifum hljóðvist. Dæmin sýna hljóðvist fyrir breytingu (2019), núllkost sem sýnir áframhaldandi umferðarþróun án Borgarlínu og útreikninga fyrir hljóðvist með fyrstu lotu Borgarlínu. Heimild: Verkefnastofa Borgarlínu, 2023. Byggt á útreikningum Artelia, Moe, Gottlieb Paludan Architects, Hnit og Yrki um hljóðvistaráhrif, sem er viðauki við umhverfismatsskýrslu.

5.5.5 Áhrif á náttúru- og menningarminjar

Borgarlínan innan Reykjavíkur liggur að mestu um svæði sem eru þegar byggð eða skilgreind uppbyggingarsvæði á skipulagstímabili aðalskipulagsins. Borgarlínan mun þó einnig þvera útivistarsvæði þar sem sérstakt tillit þarf að taka til náttúrugæða, Elliðaárvog yfir Geirsnef og Fossvog. Í miðbæ Reykjavíkur liggur Borgarlínan um menningarminjar í elsta þéttbýliskjarna borgarinnar sem nýtur hverfisverndar. Mörg hús njóta sérstakrar verndar og víða leynast fornminjar í jörðu.

Náttúruminjar

Borgarlínan mun þvera Elliðaárdalinn sem er á náttúruminjaskrá. Verndunin nær til vatnasviðs Elliðaáa frá Elliðavatni allt til ósa. Er svæðinu lýst með fjölbreyttu náttúrufari og sem kjörnu útivistarsvæði í þéttbýli. Þverunin mun líklega hafa áhrif á leirur í og við Elliðaárna sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga. Reynt verður að halda fjölda brúarstólpa í árfarveginum í lágmarki og verða þeir sennilega einn eða fleiri. Til mótvægis verður að huga að því að valda eins litlu raski á árfarveginum og leirunum og kostur er. Mikilvægt er að vernda vatnasvið ánnar fyrir afrennsli frá framkvæmdunum. Jarðefni þarf að geyma þannig að ekki leki jarðvegur út í árna og eins þarf að ganga vel frá fyllingum.

Þverunin fer um Geirsnefið en þar er Elliðavogshraun sem nýtur einnig sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga. Háubakkar, sem eru friðlýstir vegna setlaga, liggja nálægt fyrirhugaðri framkvæmd en ættu að vera utan áhrifasvæðis hennar.

Í áframhaldandi hönnun á útfærslu þverunarinnar þarf að skoða hvernig hægt er að draga sem kostur er úr öllu raski á hrauni og leirum innan verndarsvæðis Elliðaárdals. Umfang áhrifa verða betur ljós þegar frekari útfærsla á þverun og tenging við Suðurlandsbraut liggja fyrir. Í áframhaldandi vinnu er einnig mikilvægt að tryggja að ekki verði mengun af völdum framkvæmda og að litið verði til mögulegra samlegðaráhrifa við aðrar áformaðar framkvæmdir í nágrenni framkvæmdasvæðis Borgarlínunnar.

Með áformuðu fyrirkomulagi framkvæmda, sem lýst er í frumdrögum á 1. Lotu Borgarlínunnar (Verkefnastofa Borgarlínu, 2021), verður ekki rask á fuglafriðlandi í Vatnsmýrinni og Tjörninni, sem er á náttúruminjaskrá, eða vatnsbúskap þessara svæða. Ljóst er að skerðing verður á gróðri við Steinhlið og Geirsnef. Óverulegt rask verður á opnu svæði í Laugardalnum og í Mörkinni. Skoða þarf hvernig hægt er að bæta upp rask á gróðri m.a. með hönnun á göturyminu.

Gert er ráð fyrir að núverandi austurbrún Tjarnarinnar muni halda sér, til að lágmarka áhrif á lífríki Tjarnarinnar og gamlar hleðslur. Göngustígur samfara Borgarlínu mun ná inn fyrir mörk hverfisverndar í Vatnsmýri og getur haft áhrif á vatnafar. Áhrifin verða óafturkræf en lítil umfangs. Vegna þess að svæðin eru viðkvæm eru áhrifin metin neikvæð á vatnafar.

Borgarlínan mun þvera Fossvoginn á nýrri brú. Landfylling við brúarenda Fossvogsbrúar mun skerða búsvæði fjörlífvera en framkvæmdasvæðið er ekki skilgreint sem mikilvægt fuglasvæði. Samkvæmt umsögn Umhverfisstofnunar um matsskyldufyrirspurn fyrir brúna yfir Fossvog, dagsett 24. janúar 2020, er ekki talið líklegt að brú hafi áhrif á leirur og lífríki. Stofnunin telur að brú hafi ekki merkjanleg áhrif á vatnaskipti og tilflutning sets og að hún hafi óveruleg áhrif á gróður, lífríki fjöru og sjávar og fuglalíf. Framkvæmdin er ekki talin hafa áhrif á svæðið Álftanes / Skerjafjörður sem er skilgreint á B-hluta náttúruminjaskrár (Skipulagsstofnun, 2020).

Fyrsta lota Borgarlínunnar mun hafa neikvæð áhrif á náttúruminjar í Reykjavík.

Náttúru- og menningarminjar

Þverun Elliðaárdals mun hafa neikvæð áhrif á lífríki, vatnafar og jarðmyndanir. Hér ber að lágmarka rask eins og kostur er. Einnig þarf að gæta fyllstu varúðar við Tjörnina og Vatnsmýri, þó áhrifin séu mun umfangsminni þar.

Borgarlínan mun liggja um miðbæinn. Þar er skammt á milli þekktra menningarminja og margt sem leynist í jörðu. Líklegt er að fornminjar raskist. Miðbærinn nýtur hverfisverndar og mörg hús eru friðuð vegna aldurs. Hér er mikilvægt að laga ásýnd Borgarlínu að svipmóti hverfisins.

Nettóáhrif á náttúru- og menningarminjar verða neikvæð.

- Áður en kemur að útgáfu framkvæmdaleyfa skal liggja fyrir áhrifamat vatnshlota í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.¹⁶
- Við gerð deiliskipulags borgarlínugötu sem er aðliggjandi Tjörninni þarf að setja skilyrði um mótvægisáðgerðir gegn því að mengun berist af umferðarflötum á vatnasviði Tjarnarinnar.¹⁷

Menningarminjar

Borgarsögusafn hefur tekið saman gott yfirlit yfir minjar á áhrifasvæði framkvæmdanna, sem sjá má í umhverfismatsskýrslu (Verkefnastofa Borgarlínu, 2023).

Í miðbæ Reykjavíkur mun Borgarlínan liggja um elsta þéttbýli höfuðborgarsvæðisins. Gera má ráð fyrir því að fleiri fornminjar en þekktar eru í dag geti komið í ljós við framkvæmdir. Einnig eru þekktar minjar huldar undir götum og gangstéttum, sérstaklega í Lækjargötu og við Fríkirkjuveg. Hlaðin umgjörð Tjarnarinnar og Lækjarins er að miklum hluta eldri en 100 ára og telst vera fornleifar. Inntak Lækjarins úr Tjörninni, rásin sem Lækurinn liggur í undir núverandi götu og ísbryggjan í NA-horni Tjarnarinnar eru dæmi um hleðslur sem eru viðkvæmar fyrir jarðraski. Meta verður þörfina á jarðraski með tilliti til fornminja í samráði við Minjastofnun. Borgarlínan mun liggja fram hjá allmörgum húsum á minjaskrá en ekki er gert ráð fyrir að þau séu í hættu vegna framkvæmdanna. Þó ber að gæta varúðar þar sem hús liggja alveg að götu, líkt og Miðbæjarskólinn við Fríkirkjuveg 1.

Núverandi áætlanir gera ekki ráð fyrir að skipta þurfi um jarðveg jafndjúpt í miðbænum og víða annars staðar (niður á tveggja metra dýpi). Þetta getur þó breyst. Undir núverandi götum hefur mikið rask orðið nú þegar og minjar væntanlega spillst við framkvæmdir í gegnum tíðina. Þó er þörf á sérstakri árvekni á þessum svæðum, til að fylgjast með hvort fornminja verði vart og vernda þær sem þekktar eru eftir bestu getu.

Svæðið innan Hringbrautar nýtur hverfisverndar samkvæmt aðalskipulagi og mörg húsanna eru friðuð eða njóta verndar. Menningarsöguleg gildi skal hafa í heiðri við skipulagningu, hönnun og uppbyggingu borgarinnar á öllum stigum – við skipulagningu hverfa, hönnun bygginga, gatnaumhverfis, torga, garða og almenningsrýma, götugagna og annarra mannvirkja á vegum borgarinnar. Hér þarf að sýna sérstaka aðgát við skipulagningu Borgarlínunnar. Huga verður að heildarsvipmóti gróinna hverfa. Borgarsögusafn hefur gert skrá yfir menningarminjar og götumyndir þar sem sérstakrar varúðar er þörf. Taka þarf tillit til þessara minja við hönnun og skipulag og forðast rask eins og kostur er.

Sem fyrr segir liggur ekki fyrir nákvæm útfærsla á þverun Elliðaárvogs. Líklegt er að þurfi að skerða opið svæði við Steinhlið, þar með talið steinana Tvísteina og Álfastein. Húsið Steinhlið var reist árið 1932 og er eitt af erfðafestubýlunum sem er að finna í Vogahverfi. Í úttekt Minjasafns Reykjavíkur árið 2010 er lagt er til að friða húsið. Húsið og landið var gefið Barnavinafélaginu Sumargjöf í minningu eiganda þess árið 1949. Skilyrði fyrir gjöfinni voru meðal annars þau að eingöngu yrði starfrækt barnaheimili að Steinhlið, þar sem sérstök áhersla yrði á að kenna börnum trjárækt og matjurtarækt og að tryggt yrði að landið sem fylgdi eigninni yrði ekki skert, ekki yrðu lagðir vegir um það né lóðum úthlutað úr því. Leikskólinn Steinhlið hefur verið starfræktur í húsinu frá árinu 1949 og er einn elsti leikskóli Reykjavíkur.

Mögulega mun skipulagsbreyting raska herminjum yngri en frá árinu 1940 vegna breikkunar á göturými Nauthólsvegar og framkvæmda við strandlengjuna neðan við HR. Herminjar eru ekki friðaðar skv. minjalögum. Mikilvægt er að tryggja að gamli Nauthóll, sem stendur rétt sunnan við lóð háskólans,

¹⁶ Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

¹⁷ Viðbót við greinargerð eftir auglýsingu.

verði ekki fyrir raski. Fyrir liggja drög að fornleifaskráningu vegna Fossvogsbrúar og er mikilvægt að líta til hennar við frekari hönnun mannvirkjanna.

Fyrsta lota Borgarlínunnar mun hafa neikvæð áhrif á menningarminjar í Reykjavík. Mikilvægt er að lágmarka áhrifin í samráði við Minjastofnun.

5.5.6 Áhrif á veitumannvirki

Vegna skipulagsbreytinga þarf mögulega að færa stofnlagnir þar sem Borgarlína þverar Hringbraut og 132 kV strengi við Suðurlandsbraut og austan Skeiðarvogs. Einnig þarf mögulega að færa hitaveitulagnir milli Skeiðarvogs og Grensásvegjar.

Við hönnun stokkalausna/jarðganga þarf að taka tillit til staða sem eru viðkvæmir vegna innviða og að lausnir raski sem minnst náttúrulegum farvegi vatns. Á þessu stigi máls er umfang áhrifa vegna stokkalausna/jarðganga á veitumannvirki óljós.

Veitumannvirki

Mögulega þarf að færa lagnir, sérstaklega í tengslum við stokka/jarðgöng.

Enn er óljóst hver heildaráhrifin verða á veitumannvirki.

5.6 Samræmi við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna

Í skipulagsvinnunni hefur verið litið til samræmis skipulagbreytingarinnar við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir hvernig breytingin fellur að nokkrum heimsmarkmiðum og þeim viðmiðum sem þar koma fram.

Heims- markmið	Markmið	Skýringar
	3.4 Eigi síðar en árið 2030 hafi ótímabærum dauðföllum af völdum annarra sjúkdóma en smitsjúkdóma verið fækkað um þriðjung með fyrirbyggjandi aðgerðum og meðferð og stuðlað að geðheilbrigði og vellíðan. 3.6 Eigi síðar en árið 2020 verði fjöldi dauðsfalla og alvarlega slasaðra vegna umferðarslysa lækkaður um helming á heimsvísu.	Borgarlínan er liður í mótun nýs borgarskipulags sem styður við breyttar ferðavenjur. Afleiðingar þess að fleiri ferðist með almenningssamgöngum og gangi eða hjóli hluta af ferðalaginu, er aukin hreyfing og útivera. Aukin notkun á virkum ferðamátum dregur jafnframt úr svifryksmengun. Þannig styður Borgarlínan óbeint við bætta lýðheilsu. Við útfærslu á Borgarlínu og samgöngumannvirki fyrir gangandi og hjólandi er lögð áhersla á umferðaröryggi allra samgöngumáta.
	7.1.1 Hluttur endurnýjanlegrar orku í heildarorkunotkun.	Borgarlínan mun ganga fyrir vistvænum orkugjafa. Markmið er einnig að breyta ferðavenjum þannig að hluttur jarðefnaeldsneytis í samgöngum dragist saman.
	9.1 Þróaðir verði traustir innviðir, sjálfbærir og sveigjanlegir, hvort sem er staðbundnir eða yfir landamæri, í því skyni að styðja við efnahagsþróun og velmegun þar sem lögð verði áhersla á jafnt aðgengi á viðráðanlegu verði fyrir alla.	Borgarlínan stuðlar að uppbyggingu sveigjanlegra innviða sem styðja við sjálfbæra þróun Höfuðborgarsvæðisins. Lega Borgarlínu tekur m.a. mið af byggð og fjölda íbúa til að tryggja að farþegagrunnur verði sem mestur. Samspil Borgarlínu við leiðanet Strætó þarf að stuðla að sem bestu aðgengi að almenningssamgöngum. Aukið jafnvægi í íbúa og starfa og tenging Borgarlínu milli íbúðasvæða og atvinnusvæða styður við uppbyggingu atvinnulífs og efnahagsþróun.
	11.2 Eigi síðar en árið 2030 geti allir ferðast með öruggum sjálfbærum samgöngutækjum á viðráðanlegu verði á bættu vegakerfi. Lögð verði áhersla á betri almenningssamgöngur sem taka mið af fólki í viðkvæmri stöðu, konum, börnum, fötlðu fólki og öldruðum. 11.6 Eigi síðar en árið 2030 verði dregið úr skaðlegum umhverfisáhrifum í borgum, meðal annars með því að bæta loftgæði og meðhöndlun úrgangs.	Borgarlínan stuðlar að bættu aðgengi að almenningssamgöngum, bæði sem fjarlægð íbúðar- og atvinnusvæða að stöðvum og aukinni tíðni. Áhersla er lögð á aðgengi fyrir alla á viðráðanlegu verði. Borgarlínan stuðlar að aukinni notkun almenningssamgangna og minni umferð einkabíla sem minnkar losun svifryks. Rannsóknir sýna að svifryk er að stórum hluta vegna dekkja og malbiksslits.
	13.2 Ráðstafanir vegna loftslagsbreytinga verði að finna í landsáætlunum, stefnumótunum og skipulagi.	Borgarlínan og skipulagsáætlunin styður við þróun í þá átt að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá samgöngum. Fyrst má telja minni notkun jarðefnaeldsneytis í samgöngum. Einnig má telja að ef fleiri nota almenningssamgöngur þarf færri bíla og umsvifaminni samgönguinnviði. Þannig minnkar heildarlosun þegar framleiðsla, notkun og förgun farartækja og innviða er tekin með inn í myndina.
	15.1.2 Hlutfall mikilvægra svæða í líffræðilegri fjölbreytni land- og ferskvatnssvæða sem falla undir friðunarsvæði, eftir vistkerfistegund. 15.5.1 Rauðlistastuðull.	Við ákvörðun um legu Borgarlínu verður litið til verndarsvæða á höfuðborgarsvæðinu

5.7 Niðurstöður á umhverfismati skipulagsbreytingar

Skipulagstillagan er talin hafa mjög jákvæð áhrif á byggð og byggðamynstur, mjög jákvæð eða jákvæð áhrif á heilsu og öryggi og jákvæð áhrif á samgöngur og umferð og loftslag m.v. núllkost. Borgarlínan er talin hafa jákvæð áhrif á samgönguskipulag, stuðla að greiðfærni umferðar og draga úr þörf á rýmisfrekum samgöngumannvirkjum. Borgarlínan er talin munu draga úr bílaþörf með hágæða almenningssamgöngum og öflugum innviðum fyrir virka ferðamáta. Breyttar ferðavenjur munu jafnframt leiða af sér jákvæðari áhrif á loftgæði og hljóðvist miðað við núllkost. Almenningssamgöngur og virkir ferðamátar eru hluti af lykilaðgerðum stjórnvalda til að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá samgöngum.

Búast má við staðbundnu raski vegna framkvæmda við Borgarlínuna. Líklegt er að skerðing verði á opnum grænum svæðum við Steinhlíð, Geirsnef, Laugardalnum, Mörkinni og við HR. Skoða þarf leiðir til að bæta upp gróður sem tapast. Einnig verða tímabundin neikvæð áhrif á samgöngur og umferð og loftgæði á framkvæmdatíma. Ef ráðist verður í að breikka götusnið í framtíðinni er möguleiki á að staðbundið þurfi að skerða lóðir. Borgarlínan mun þvera verndarsvæði við Elliðaárvog. Nákvæm útfærsla liggur ekki fyrir en þverunin kann einnig að hafa neikvæð áhrif á svæði sem njóta verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga. Skoða þarf leiðir til að lágmarka allt rask, sér í lagi á svæðum eða minjum sem njóta verndar.

Með skipulagsbreytingu er stefnt að því að götur borgarinnar verði vistlegar, gróðursælar og öruggar og þjóni öllum ferðamátum. Svæði meðfram stofnbrautum verði endurheimt og þróuð fyrir þetta borgarbyggð, með stokkalausnum og endurhönnun umferðargatna. Breytingar á nýtingu göturýmis þar sem Borgarlínan fer um er líkleg til að hafa áhrif á bílaumferð á nærliggjandi götum með þeim hætti að umferð eykst, tímabundið eða mögulega til lengri tíma. Borgarlínan og virkir ferðamátar verða þó ávallt til þess að draga úr heildarumferð bíla á höfuðborgarsvæðinu.

Tafla 5.4 Samantekt umhverfisáhrifa

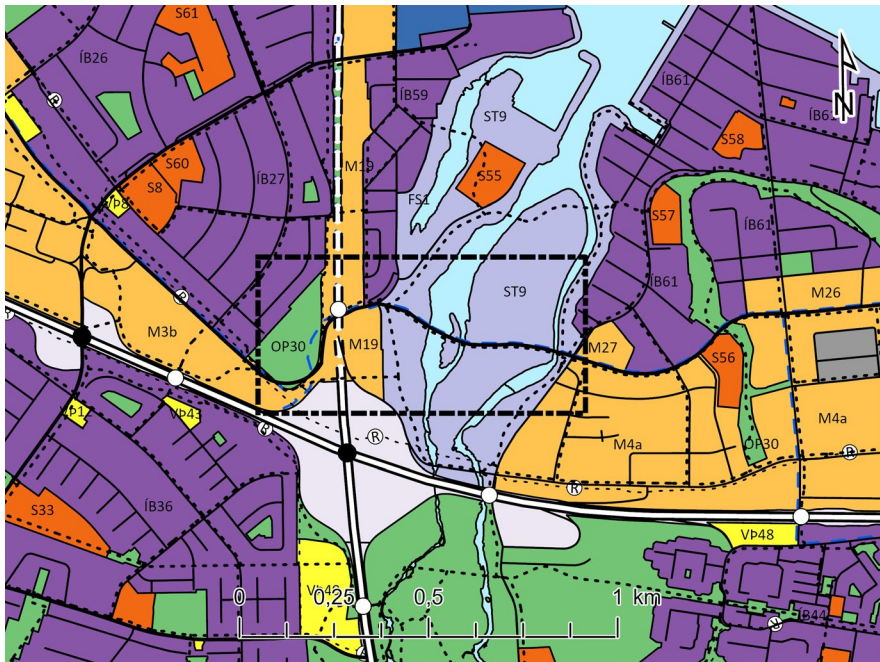
	Samgöngur / ferðavenjur	Loftslag	Byggð og byggðamynstur	Heilsa og öryggi	Náttúru- og menningarminjar	Veitumannvirki
Skipulags- tillaga. Borgarlína	Jákvæð (+)	Jákvæð (+)	Jákvæð (+)	Jákvæð (+)	Neikvæð (-)	Óljós(?)
Núllkostur	Neikvæð (-)	Neikvæð (-)	Óveruleg (0)	Neikvæð (-)	Óveruleg (0)	Óveruleg (0)

6 Afgreiðsla, kynning og samráð

Reykjavíkurborg kynnti tillögu að rammahluta aðalskipulagsins, samhliða rammahluta aðalskipulags Kópavogs og kynningu á umhverfismati fyrstu lotu Borgarlínunnar. Með samfelli í kynningum voru mun ítarlegri gögn aðgengileg en ella. Haldnir voru opnir fundir í Kópavogi og Reykjavíkurborg.

Tillaga rammahlutans var kynnt í [skipulagsgáttinni](#), ásamt rammahluta Kópavogs og umhverfismati Borgarlínunnar.

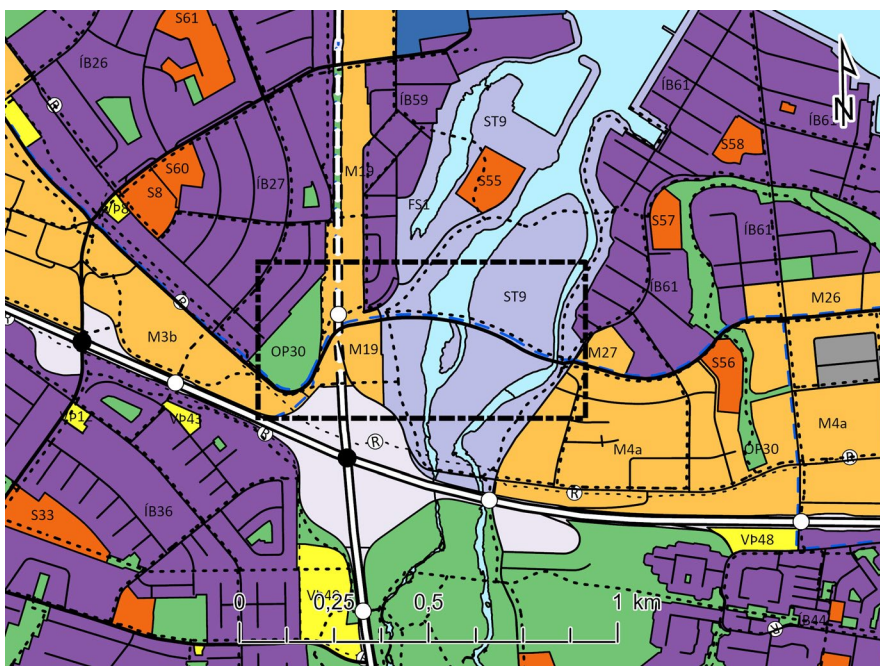
7 Breyting á þéttbýlisupprætti

Gildandi þéttbýlisuppráttur. Mkv. 1:20.000

LANDNOTKUN

- Íbúðarbyggð (ÍB)
- Samfélagsþjónusta (S)
- Miðsvæði (M)
- Miðborg (M)
- Verslun og þjónusta (VP)
- Athafnasvæði (AT)
- Iðnaðarsvæði (I)
- Hafnir (H)
- Innri höfn
- Flugvelli (FV)
- Veitur og helgunarsvæði (VH)
- Efnistöku- og efnislosunarsvæði (E)
- Vegir, götur og stígar (VE)
- Opin svæði (OP)
- Íþróttasvæði (ÍP)
- Kirkjugarðar og grafreitir (K)
- Öbyggð svæði (ÖB)
- Landbúnaðarsvæði (L)
- Skógræktar- og landgræðslusvæði (SL)
- Vötn, ár og sjór (V)
- Sérstök not haf- og vatnssvæða (SN)
- Strandsvæði (ST)
- Vatnsból (VB)

Breyting á þéttbýlisupprætti. Mkv. 1:20.000

SAMGÖNGUR

- Mislæg gatnamót
- Akstursbrú/undirgöng
- Göngubrú/undirgöng
- Stofnstígar
- Tengistígar
- Reiðvegir
- Stofnvegir
- Tengivegir
- Aðrir vegir
- Jarðgöng/stokkar
- Borgarlína

VERNDARSVÆÐI

- Vatnsvernd - brunnsvæði (VB)
- Vatnsvernd - grannsvæði (VG)
- Vatnsvernd - fjarsvæði (VF)
- Friðlýst svæði (FS)
- Önnur náttúruvernd (ÖN)
- Hverfisvernd (HV)
- Minjavernd (MV)
- Mörk skipulagssvæðis
- Vaxtarmörk þéttbýlis
- Grænn trefill

8 Heimildir

Kristín Ólafsdóttir (EFLA). (2018). *Hávaðakortlagning 2017 skv. EU 2002/49/EC Reykjavíkurborg, Yfirlitsmynd*. Sótt á vef Umhverfisstofnunar ([Hlekkur hér](#)) í nóvember 2023.

Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu. (2015). *Svæðisskipulag Höfuðborgarsvæðisins*.

Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu. (2018). Breyting á svæðisskipulagi. Borgarlínan.

Skipulagsstofnun. (30. Apríl 2020). Landfylling og brú yfir Fossvog. Ákvörðun um matsskyldu.

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið. (2020). *Aðgerðaáætlun Stjórnvalda í loftslagsmálum*. Umhverfis- og auðlindaráðuneytið.

Umhverfisstofnun. (2020). Sótt frá Loftgæði: <https://ust.is/loft/loftgaedi/>

Verkefnastofa Borgarlínu. (2021). *Borgarlína 1. Lota. Frumdrög. Ártúnshöfði-Suðurlandsbraut-Hlemmur-Miðborg-HÍ-BSÍ-Fossvogur-Kársnes-Hamraborg*. Verkefnastofa Borgarlínu. Óútgefin gögn.

Verkefnastofa Borgarlínu. (2023). *Borgarlína – lota 1. Ártúnshöfði-Hamraborg, Umhverfismatsskýrsla*. Verkefnastofa Borgarlínu.

9 Fylgiskjöl

Borgarlínan. Forsendur og leiðarljós. Frumdrög 1. Lotu. Dags. Janúar 2021

Samantekt á umsögnum og viðbrögðum.

RAMMAHLUTI AÐALSKIPULAGS REYKJAVÍKUR | 1. LOTA BORGARLÍNUNNAR

Viðbrögð Reykjavíkurborgar við umsögnum og
athugasemdum um auglýsta tillögu

Maí 2025

Efnisyfirlit

1	Inngangur	2
1.1	Samantekt umsagna og athugasemda	3
2	Viðbrögð við umsögnum og athugasemdum	3
2.1	Alþingi	3
2.2	Eigendur fasteignar Borgarholtsbrautar 71	3
2.3	Eik fasteignafélag	4
2.4	Félag ábyrgra hundaeigenda	4
2.5	Framkvæmdasýslan Ríkiseignir	5
2.6	Hafrannsóknarstofnun	5
2.7	Háskóli Íslands	5
2.8	Háskólinn í Reykjavík	6
2.9	Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur (HER)	7
2.10	Íbúaráð Háaleitis- og Bústaðahverfis	8
2.11	Íbúaráð Grafarholts og Úlfarsárdals	9
2.12	Íbúaráð Grafarvogs	9
2.13	Íbúaráð Miðborgar og Hlíða	9
2.14	Íbúasamtök Laugardals	9
2.15	Íbúaráð Vesturbæjar	11
2.16	Íþróttabandalag Reykjavíkur	12
2.17	Landssamtök hjólreiðamanna	12
2.18	Landvernd	14
2.19	Lögfræðistofa Reykjavíkur f.h. Ormsson hf., Sýnar hf., Lyfju hf., Lækningar hf., Skurðstofunnar ehf.	15
2.20	Náttúrufræðistofnun Íslands	16
2.21	Stefán Agnar Finnsson	17
2.22	Strætó	18
2.23	Svæðisskipulagsnefnd höfuðborgarsvæðisins	18
2.24	Umhverfisstofnun	18
2.25	Veðurstofa Íslands	19
2.26	Vegagerðin	19
2.27	Veitur	20

1 Inngangur

Kynningartími tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 – 1. lota Borgarlínunnar, var frá 15. nóvember 2024 til 10. febrúar 2025. Samhliða voru kynnt tillaga að rammahluta aðalskipulags Kópavogs og umhverfismatsskýrsla Borgarlínunnar.

Alls bárust erindi frá 35 aðilum og í þessu skjali verður gerð grein fyrir athugasemdum sem komu fram og viðbrögðum við þeim. Atriðin eru flokkuð eftir aðilum sem sendu inn umsagnir og athugasemdir. Umsagnir og athugasemdir hafa verið styttaðar og umorðaðar til að draga saman helstu atriðin. Hægt er að sjá umsagnirnar í heild sinni inn á Skipulagsgátt.

Nr.	Aðilar sem sendu inn umsagnir og athugasemdir
1	Alþingi
2	Eigandi Borgarholtsbrautar 71*
3	Eik Fasteignafélag
4	Félag ábyrga hundaeigenda
5	Framkvæmdasýslan Ríkiseignir
6	Garðabær*
7	Hafnarfjarðarkaupstaður*
8	Hafrannsóknarstofnun
9	Heilbrigðiseftirlitið Garðabæjar, Hafnarfjarðar, Kópavogs, Mosfellsbæjar og Seltjarnarness*
10	Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur
11	Háskóli Íslands
12	Háskólinn í Reykjavík
13	Íbúaráð Háaleitis og Bústaðahverfis
14	Íbúaráð Grafarholts og Úlfarsárdals
15	Íbúaráð Grafarvogs / fulltrúi íbúaráðs Grafarvogs
16	Íbúaráð Miðborgar og Hlíða
17	Íbúaráð Vesturbæjar
18	Íbúasamtök Laugardals
19	Íþróttabandalag Reykjavíkur
20	Kópavogsbær*
21	Landssamtök hjólréðamanna
22	Landvernd
23	Lögfræðistofa Reykjavíkur f.h. Ormsson hf., Sýnar hf., Lyfju hf., Lækningar hf., Skurðstofunnar ehf.
24	Minjastofnun Íslands*
25	Náttúrufræðistofnun Íslands
26	Skipulagsstofnun*
27	Seltjarnarnesbær*
28	Stefán Agnar Finnsson
29	Strætó bs.
30	Svæðisskipulagsnefnd höfuðborgarsvæðisins
31	Umhverfisstofnun
32	Veðurstofa Íslands
33	Vegagerðin
34	Veitur

* Umsögn gefur ekki tilefni til viðbragða af hálfu Reykjavíkurbogar

1.1 Samantekt umsagna og athugasemda

Umsagnir og athugasemdir tóku til margvíslegra þátta. Voru viðfangsefnið m.a. um forsendur Borgarlínunnar, leiðaval Borgarlínunnar, umferðarskipulag, staðsetningu Borgarlínustöðva, aðstaða við stöðvar, bílastæði, aðgengi, umhverfisáhrif, samráð, umferðaröryggi, mótvægisáðgerðir, vöktun og útfærsla borgarlínubrauta.

Bindandi ákvarðanir rammahluta aðalskipulagsins snúa að legu Borgarlínunnar og staðsetningu kjarnastöðvar í Hamraborg. Í rammahlutanum eru jafnframt leiðbeinandi hönnunarviðmið fyrir borgarlínubrautum og -stöðvum, sem unnin voru í samráði Kópavogs, Reykjavíkur og verkefnastofu Borgarlínunnar.

Eftir yfirferð á umsögnum og athugasemdum er ekki talin þörf á að breyta stefnumarkandi ákvörðunum rammahlutans, en ljóst er að umsagnir og athugasemdir nýtast mjög við áframhaldandi skipulagsvinnu (gerð deiliskipulags), hönnun Borgarlínunnar og við mótun mótvægisáðgerða og skilmála í komandi framkvæmdaleyfum Reykjavíkurborgar.

2 Viðbrögð við umsögnum og athugasemdum

2.1 Alþingi

Valkostir

Lagt er til að fylgt verði tillögu (ii) í fyrirhuguðum breytingum á aðalskipulagi Reykjavíkurborgar um að Borgarlínan fari um Fríkirkjuveg og Skothúsveg. Verði valkostur (i) um að Borgarlínan fari um Suðurgötu og Vonarstræti fyrir valinu vill Alþingi undirstrika að það eru hagsmunir Alþingis að eiga þann kost að geta nýtt Þórshamarsplanið fyrir starfsemi þess og að biðstöð fyrir Borgarlínu verði þá staðsett nær gatnamótum Vonarstrætis og Suðurgötu.

Viðbrögð

Reykjavíkurborg mun sýna báða valkosti á þéttbýlisupprætti aðalskipulagsins til að hafa svigrúm fyrir breytingar á Borgarlínuleiðum. Ef ákvörðun verður að fylgja valkosti (i), þ.e. Suðurgata-Vonarstræti, verður við frekari hönnun og deiliskipulagsgerð haft samráð við Alþingi til að fara yfir útfærslu Borgarlínu og borgarlínustöðvar.

2.2 Eigendur fasteignar Borgarholtsbrautar 71

Í umsögn segir:

Fossvogsbrú

Mótmælt því að Fossvogur verði brúaður með þeim hætti sem boðað er. Það skín í gegn að brúin er augljós liður í baráttu borgarstjórnar í Rvk gegn Reykjavíkurflugvelli á sama hátt og lögð er áhersla á að upphaf Borgarlínu verði milli 101 Rvk og Hamraborgar – þótt engin rök styðji þörfina fyrir það eða sýni fram á að eftirspurn sé eftir þeirri tengingu.

Viðbrögð

Fossvogsbrú. Brúarstæðið er ekki hluti af ákvörðun sem fylgir rammahluta aðalskipulagsins, þar sem gerð var sérstök aðalskipulagsbreyting vegna brúarinnar. Fyrir liggur ákvörðun og leyfi til að hefja framkvæmdir við brúargerðina.

2.3 Eik fasteignafélag

Í umsögn segir:

Lóðaréttindi

Óskað er eftir kynningu á því hvernig Reykjavíkurborg sér fyrir sér að taka yfir lóðir einkaaðila í þágu Borgarlínu.

Bílastæði og aðgengi

Bílastæðum á lóð félagsins við Suðurlandsbraut verður mögulega breytt í torg og útisvæði, sem hefur áhrif á aðgengi að fasteignum félagsins.

Fækka á akreinum á Suðurlandsbraut úr tveimur í eina í hvora átt, sem mun hafa neikvæð áhrif á umferð og fasteignir við brautina.

Samráð

Félagið telur að kynning á verkefninu hafi verið ábótavant og að ekki hafi verið óskað sérstaklega eftir umsögn þess.

Viðbrögð

Lóðaréttindi. Í rammahluta aðalskipulagsins er fjallað um skipulagsferli og samninga um lóðir. Samráð við fasteignaeigendur verður hluti af deiliskipulagsvinnunni og þá mun liggja fyrir nákvæmari útfærsla á göturými, aðgengi, bílastæðum o.fl. Almennt viðmið er að skerða lóðir sem minnst, nýta núverandi göturými og Borgarland. Samráð við lóðarhafa er þegar hafið.

Bílastæði og aðgengi. Í aðalskipulagstillögunni er ekki fjallað um útfærslu göturýma, en þar eru hins vegar gefin ýmis viðmið. Það er ekkert í aðalskipulaginu sem kveður á um gerð torgs eða útisvæðis við Suðurlandsbrautina. Frekari kynningar á tillögum að útfærslu verða þegar frekari hönnunar- og deiliskipulagsvinna fer af stað og þar gefst fasteignaeigendum tækifæri á að sjá hvers konar útfærslur eru lagðar til og koma með ábendingar um þær.

Breytingar á Suðurlandsbraut miða að því að bæta almenningssamgöngur og aðstöðu fyrir virka ferðamáta. Við frekari hönnun þarf að huga að því hvernig unnt verði að tryggja gott aðgengi að fasteignum við Suðurlandsbrautina.

Samráð. Öllum aðilum hefur gefist tækifæri á að kynna sér skipulagsgögn og umhverfismat Borgarlínunnar. Til kynningar hafa verið skipulagslýsing, matsáætlun, vinnslutillaga rammaskipulags og rammahluti aðalskipulags. Í framhaldi af því verður unnið að gerð deiliskipulags. Í frekari hönnunarvinnu og deiliskipulagsgerð fylgir enn frekara samráð og þar gefst fasteignaeigendum og öðrum hagaðilum tækifæri til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri og fá kynningu á tillögum að útfærslu Borgarlínunnar.

2.4 Félag ábyrgra hundaeigenda

Í umsögn segir:

Það sem okkur finnst vanta inn í tillöguna núna er að tryggð verði aðkoma og aðgengi hundaeigenda að lausagöngusvæðinu á Geirsnefi. Við viljum einnig árétta mikilvægi Geirsnefs fyrir hundaeigendur í Reykjavík og á höfuðborgarsvæðinu öllu.

Viðbrögð

Í rammahlutanum er lögð áhersla á að draga úr áhrifum á útivistarsvæði. Í frekari hönnun er mikilvægt að draga sem kostur er úr raski og tryggja aðgengi að útivistarsvæðinu, enda eru það mikið notað. Í umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar er sýnd hugmynd um útfærslu brúar yfir Elliðaárna. Þar er sýnd útfærsla sem tryggir aðgengi að norðanverðu Geirsnefi. Ekki er gert ráð fyrir að breytingar verði á notkun útivistarsvæðisins.

Útfærsla Borgarlínu mun taka mið af aðgengi að Geirsnefi, bæði á framkvæmdatíma og eftir lok framkvæmda.

2.5 Framkvæmdasýslan Ríkiseignir

Í umsögn segir:

Með fyrirhugaðri staðsetningu stöðva þyrftu starfsmenn ríkisstofnana að ganga samanlagt um 266 km lengra á dag en ef stöð yrði sett nær Þjóðskjalasafni. FSRE gerir athugasemd við staðarval Borgarlínustöðva á Laugavegi milli Kringlumýrarbrautar og Hlemms. Aðgengi starfsfólks ríkisstofnana yrði lakara miðað við núverandi stöðvarsetningu. Lagt er til að ný stöð verði sett á milli Nóatúns og Katrínartúns til að bæta aðgengi að starfsstöðvum ríkisstofnana.

Viðbrögð

Í rammahluta aðalskipulagsins er tekið fram að stöðvar skuli hannaðar með áherslu á aðgengi og tengingar fyrir alla farþega. Ein af hönnunarforsendum Borgarlínunnar er að hafa hæfilega lengd milli stöðva, svo þær lengi ekki ferðatíma. Miðað við fyrirliggjandi hönnunargögn og viðmið er ekki talin þörf á stöð við Þjóðskjalasafn vegna nálægðar við Hlemm. Þó er rétt að árétta að rammahlutinn gefur upp leiðbeinandi staðsetningu almennra stöðva og er því ekki um bindandi ákvörðun að ræða.

2.6 Hafrannsóknarstofnun

Í umsögn segir:

Fyrsta lota Borgarlínu fer yfir og/eða liggur að þremur skilgreindum vatnshlotum á umræddu svæði, Elliðaár, Innri Sund – Elliðaárvogur - Grafarvogur, Reykjavíkurtjörn og Fossvog.

Borgarlínan mun hafa varanleg áhrif á búsvæði lífvera í Elliðaá, en áhrifin verða á litlum afmörkuðum svæðum. Hafrannsóknarstofnun leggur áherslu á að áhrif framkvæmda á vatnalíf verði vakt. Mikilvægt er að árleg vöktun fiskstofna og botndýralífs verði haldið áfram í Elliðaá og vöktun verði einnig tekin upp á þeim gæðapáttum sem skilgreindir hafa verið í Vatnaáætlun 2022-2027. Æskilegt væri að skilgreina nánar hvaða aðferðir verði notaðar við hreinsun yfirborðsvatns og hver ber ábyrgð á eftirliti með virkni og viðhaldi mannvirkja sem tengjast meðhöndlun yfirborðsvatns.

Viðbrögð

Áður en til leyfisveitingar kemur þarf að meta hvort framkvæmd eða starfsemi valdi því að umhverfismarkmiðum laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála verði ekki náð.

Reykjavíkurborg mun því gera kröfu um að fyrir liggi áhrifamat vatnshlota áður en gefið er úr framkvæmdaleyfi.

Samkvæmt Umhverfismatsskýrslu (kafla 5.5.6) verða áhrif á vatnalíf í Elliðaá nokkuð neikvæð en búsvæði í Vestari kvísl verða fyrir mestu raski. Til stendur að vakta áhrif framkvæmda á vatnalíf og tryggja vistvænar lausnir. Reykjavíkurborg telur mikilvægt að viðhalda þeirri vöktun sem þegar á sér stað á lífríki Elliðaá, enda standi ekki annað til. Einnig er tekið undir það sjónarmið að sett verði upp heildstæð vöktunaráætlun á þessu svæði sem notendur svæðisins bera ábyrgð á og að sú áætlun yrði tengd þeim gæðapáttum sem skilgreind er í vatnaáætlun. Áætluð áhrif vegna Borgarlínu einnar og sér kallar ekki á að vöktun á lífríki á þessum stað eigi sér stað.

2.7 Háskóli Íslands

Í umsögn segir:

Stöðvar

Stöðin Þjóðminjasafn verði staðsett þannig að hún tengist göngu- og hjólastig milli Eddu og Þjóðarbókhöfðu. Lagt er til að stöð sunnar á Suðurgötu verði gegnt Árnagarði og Loftskýrastöðinni, ekki nærri Veröld. Stöðin "Vísindagarðar" verði staðsett á aðalgönguás á lóð Vísindagarða.

Hönnunarviðmið

Lagt til ítarlegri lýsingu á plöntuvali, s.s. plöntuval miði við plöntur sem eru lítríkar á ólíkum árstímum.

Huga þarf að vetraraðstæðum við stöðvar t.d. með snjóbræðslu og að aðgengi verði gott.

Snið

Sömu áherslur eigi að gilda um þann hluta Suðurgötu sem liggur við svæði Háskóla Ísland og líst er fyrir Lækjartorg og Bankastræti, þ.e. rólegt yfirbragð og gangandi verði í forgangi.

Viðbrögð

Stöðvar. Ábendingu er vísað til hönnunarteymis Betri samgangna og deiliskipulagsteymis Reykjavíkurborgar. Góð rök fylgja tillögum Háskólans. Í rammahluta aðalskipulagsins er tekið fram að stöðvar skuli hannaðar með áherslu á aðgengi og tengingar fyrir alla farþega. Ein af hönnunarforsendum Borgarlínunnar er að hafa hæfilega lengd milli stöðva, svo þær lengi ekki ferðatíma. Rammahlutinn gefur upp leiðbeinandi staðsetningu almennra stöðva og er því ekki um bindandi ákvörðun að ræða, því er svigrúm til breytinga liggi fyrir þeim góð rök.

Hönnunarviðmið. Ítarlegri lýsingu á plöntuvali er vísað í gerð deiliskipulags, þar sem það kann að vera mismunandi forsendur sem liggja fyrir því eftir staðháttum og notkun svæða. Frekari útfærsla á stöðvum s.s. þörf á snjóbræðslu er vísað til hönnunar á stöðvum.

Snið. Ábendingu er vísað til hönnunarteymis Betri samgangna og deiliskipulagsteymis Reykjavíkurborgar.

2.8

Háskólinn í Reykjavík

Í umsögn segir:

Hljóðvist

Óskað er eftir frekari skýringum á því sem fram kemur á mynd 11 um að hljóðstig hækki með Borgarlínu. Farið er fram á að lögð verði fram hljóðvistarskýrsla með útreikningum á hljóðstigi ásamt hljóðkortum miðað við þær breytingar sem gert er ráð fyrir í tillögu. Óskað er eftir frekari skýringum á því sem fram kemur á mynd 11 um að hljóðstig hækki með Borgarlínu.

Áhrif á byggingar

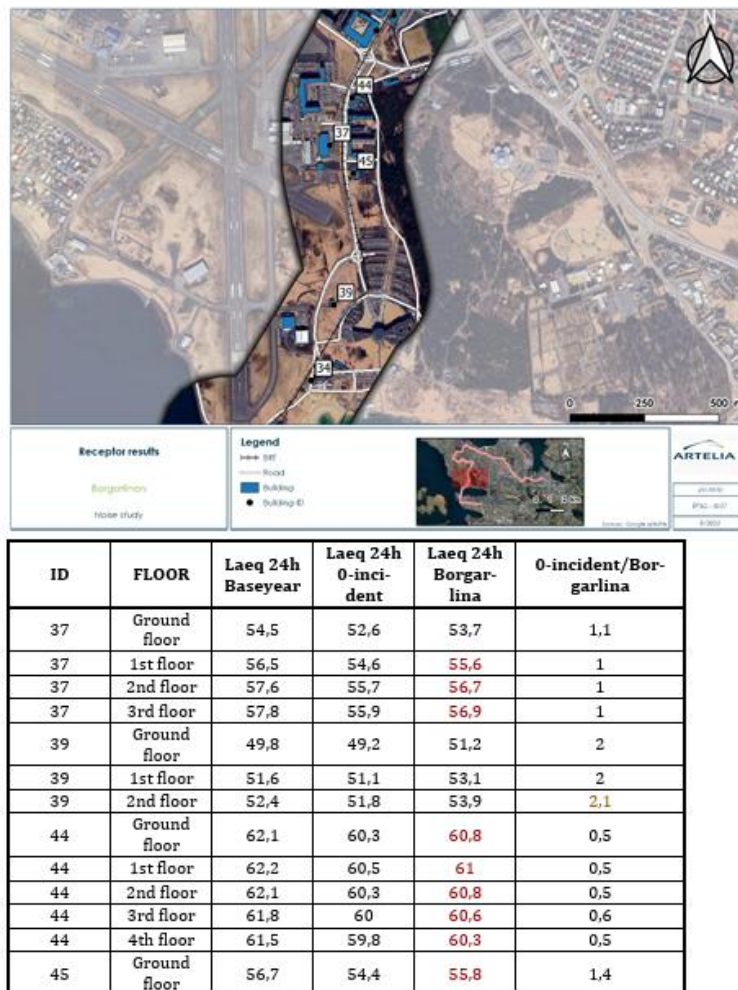
Háskólinn í Reykjavík þarf að fá nákvæmar og greinargóðar upplýsingar á því hvernig breyting með Borgarlínu hefur áhrif á núverandi og áformaðar byggingar skólans.

Viðbrögð

Hljóðvist. Á heildina litið lækkar hljóðstig við 58% bygginga í tilviki með Borgarlínunni miðað við framtíðarástand án Borgarlínu en hljóðstig hækkar við nokkrar byggingar. Það verður ekki veruleg hækkun á hljóðstigi á neinu ákveðnu svæði en hljóðstig hækkar við ákveðnar byggingar vegna þess að umferð beinist að þeim eða vegna umferðar Borgarlínunnar. Þetta á m.a. við um svæðið í nágrenni Háskólands í Reykjavík.

Ítarlegri umfjöllun um hljóðvist er í kafla 7.3 í umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar, auk þess að í viðauka hennar er hljóðvistarskýrsla (ARTELIA | MOE | GOTTLIEB PALUDAN

ARCHITECTS | YRKI | HNIT, 2023). Á blaðsíðu 18 í skýrslunni er gerð grein fyrir hljóðstigi við Háskólann.

Mynd úr hljóðvistarskýrslu Borgarlínunnar, bls. 18.

Áhrif á byggingar. Miðað við fyrirbyggjandi gögn og skipulagsáætlanir, þá mun Borgarlínan ekki hafa áhrif á núverandi og áformaðar byggingar Háskólans í Reykjavík. Við frekari hönnun borgarlínubrautar á svæðinu verður gerð grein fyrir því hvort að sú niðurstaða hafi breyst.

2.9 Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur (HER)

Í umsögn segir:

Loftgæði

HER vill benda á að í kafla 2.2. - Tengsl við aðrar áætlanir og stefnur mætti vísa til loftgæðastefnu ríkisins, Hreint loft til framtíðar 2018-2029.

Mengaður jarðvegur

HER vill að lokum hnykkja á því að þó fram hafi farið undirbúningsrannsóknir á mengun á Geirsnefi vegna legu Borgarlínu þar geta framkvæmdir þar kallað á frekari jarðvegsrannsóknir.

Vatnafar

HER hefur áhyggjur af áhrifum Borgarlínu á vatnsbúskap Tjarnarinnar og friðlandsins í Vatnsmýri, þar sem rennislísið ofanvatns gætu raskast. Tjörnin og vatnakerfi hennar, sem nær yfir friðlandið og alveg að Öskjuhlíð, telst vera vatnshlot undir álagi og í slæmu efnaræðilegu ástandi. Skv. Vatnaáætlun og aðgerðar- og vöktunaráætlunum sem henni fylgja ber Reykjavíkurborg að bæta vatnsgæði og koma vatnshlotinu í góð efnaræðileg gæði á fimm árum. Verði truflun á rennsli vatns inn í Tjarnarkerfið getur það haft ófyrirséðar og neikvæðar afleiðingar fyrir lífríkið og vatnsgæðin. Sé ekki hægt að finna viðunandi lausn á þessum vanda verður að færa legu Borgarlínu.

HER bendir á óvissu um mengun í Geirsnefi og möguleg áhrif á vatnalíf í Elliðaáám. Það þarf frekari rannsóknir á mengun og áhrif hennar á vatnafar.

Viðbrögð

Loftgæði. Rammahlutinn hefur verið uppfærður í samræmi við ábendingu HER.

Mengaður jarðvegur. Vísað er í viðbrögð við umsögn HER um umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar. Þar kemur fram að það er rétt ábending hjá HER að frekari rannsóknir á mengun á Geirsnefi gætu leitt í ljós meiri mengun en þær athuganir sem fram fóru í undirbúningi umhverfismats og lýst er í umhverfismatsskýrslu. Af þeim sökum eru lagðar fram aðgerðir sem draga eiga úr hættu á mengun. Í skýrslunni segir: „Til þess að koma í veg fyrir að mengun frá Geirsnefi berist í árnar við framkvæmdir er mælt með að hreyft verði sem allra minnst við Geirsnefi og leggja Borgarlínuna með því að fergja þann jarðveg sem fyrir er og byggja vegstæðið upp. Brúarstólpa þarf að byggja innan við núverandi grjótvörn og þar sem stólpar eru settir niður þarf að miða við að jarðvegurinn sem mokað er upp geti innihaldið umtalsvert rusl og sé mengaður svo ekki megi setja hann á almennan jarðvegstípp. Eðlilegt er að miða við að sýni séu tekin úr hverjum grunni að brúarstólpa og þau send í efnagreiningu og útskolunarpróf.“ Á þessu svæði er mikilvægt að unnið verði á varfærinn hátt þannig að komi mengun fram, muni hún ekki berast út í ána. Settar verða strangar kröfur um þennan þátt í útboðsgögn og samráð haft við HER varðandi útfærslu og vöktun áhrifa.

Vatnafar. Mikilvægt er að tryggja óhindrað rennsli vatns og að friðland Vatnsmýrar verði ekki fyrir neikvæðum áhrifum. Áður en til leyfisveitingar kemur þarf að meta hvort framkvæmd eða starfsemi valdi því að umhverfismarkmiðum laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála verði ekki náð.

Miðað við fyrirliggjandi gögn verður ekki inn í friðlandið Vatnsmýrarinnar. Eðlilegt er að á þessu stigi liggi ekki fyrir endanlegar lausnir. Þegar forhönnun hefst á þessu svæði verður haft náið samráð við HER um þessi málefni. Tekið er undir ábendingu Heilbrigðiseftirlitsins varðandi framkvæmdir við Tjörnina í Reykjavík. Í umhverfismatsskýrslu er lögð áhersla á að tryggja að framkvæmdir hafi ekki neikvæð áhrif á vatnsgæði. Skipulag Borgarlínu mun taka mið af því að vernda Tjarnarkerfið.

2.10 Íbúaráð Háaleitis- og Bústaðahverfis

Í umsögn segir:

Íbúaráðið styður þau áform að dregið verði úr vægi bílaumferðar við Suðurlandsbraut. Austasti hluti Suðurlandsbrautar og Múlahverfis virðist illa sinnt í skipulagi stöðva.

Viðbrögð

Ábendingu vísað til deiliskipulagsvinnu og frekari hönnun. Í rammahluta aðalskipulagsins er tekið fram að stöðvar skuli hannaðar með áherslu á aðgengi og tengingar fyrir alla farþega. Ein af hönnunarforsendum Borgarlínunnar er að hafa hæfilega lengd milli stöðva, svo þær lengi ekki ferðatíma.

2.11 Íbúaráð Grafarholts og Úlfarsárdals

Í umsögn segir:

Íbúaráð Grafarholts og Úlfarsárdals tekur undir að Borgarlína er metnaðarfull framkvæmd sem hefur það að markmiði að koma í veg fyrir hrún samgöngukerfisins með því að beina auknum hluta umferðarinnar yfir í almenningssamgöngur.

Fyrir íbúa í Grafarholti og Úlfarsárdal er gríðarlega mikilvægt að frá fyrstu stundu verði tryggðar örar og öflugar strætisvagnasamgöngur til að tengja hverfið við endastöð Borgarlínu.

Viðbrögð

Ekki þörf á viðbrögðum.

2.12 Íbúaráð Grafarvogs

Í umsögn segir:

Vel væri hægt að stórbæta almenningssamgöngur í borginni fyrir aðeins hluta af þeim fjármunum sem Borgarlína á að kosta.

Við skorum á borgaryfirvöld að fresta þessum framkvæmdum og fara nú þegar í markvissar aðgerðir til að fækka umferðarslysum við þekkta slysastaði og greiða jafnframt fyrir umferð..

Við hörmum að ríkið og Reykjavíkurborg ætli að ráðast í þær framkvæmdir sem um gríðarlega kostnaðarsamar framkvæmdir að ræða, sem kostaðar verða af takmörkuðu skattfé.

Viðbrögð

Borgarlínan er ein af mikilvægum framkvæmdum til að takast á við íbúafjölgun á höfuðborgarsvæðinu og aukna bílaumferð. Bæði ríki og sveitarfélög á höfuðborgarsvæðinu hafa með samgöngusáttmála, samgönguáætlun og svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins lagt fram skýra stefnu um samgöngumál og er Borgarlínan einn liður í þeirri stefnu. Áfram verður unnið með Vegagerðinni, Strætó, Betri samgöngum og fleirum til að stuðla að greiðfærum og öruggum samgöngum.

2.13 Íbúaráð Miðborgar og Hlíða

Í umsögn segir:

Íbúaráð Miðborgar og Hlíða fagnar fyrirhuguðum áformum um Borgarlínu og þeim miklu samgöngubótum sem í henni felast.

Ráðið ræddi sérstaklega um legu meðfram Tjörninni og var einróma um að ákjósanlegt væri að Borgarlínan færi eingöngu um Fríkirkjuveg og Skothúsveg.

Viðbrögð

Ekki þörf á sérstökum viðbrögð af hálfu Reykjavíkurborgar. Reykjavíkurborg mun sýna báða valkosti um legu Borgarlínunnar við Tjörnina á þéttbýlisupprætti aðalskipulagsins til að hafa svigrúm fyrir breytingar á Borgarlínuleiðum.

2.14 Íbúasamtök Laugardals

Í umsögn segir:

Forsendur

Borgarlína, þegar hún verður komin, verður mikil samgöngubót og væntingar eru til að umferðateppur umhverfis hverfið minnki samhliða því að fólk hafi betri valkosti, svo sem tíðar ferðir borgarlínu til að ferðast um borgina.

Umferð og samræming framkvæmda

Unnið er að skipulagi stórra samgöngumannvirkja, þ.e. Borgarlínu og Sundabraut samtímis, án þess að hvor um sig taki mið af hinni. Þar sem önnur veldur auknum akstri en hin með væntingar um minnkun þá vekur það athygli að ekki eigi að innleiða borgarlínu fyrst og endurmeta svo þörf fyrir Sundabraut síðar.

Íbúar eiga rétt á að tillit sé tekið til aðstæðna þeirra þegar áform um að framkvæmdatími þessara tveggja stóru framkvæmda muni mögulega skarast í hverfinu enda gæti því fylgt verulega erfitt og raunar óöruggt ástand vegna umferðarálags og aukins gegnumaksturs um hverfið samhliða framkvæmdum beggja.

Viðbragðstími neyðarþjónustu gæti lengst vegna aukinna umferðatafa í hverfinu. Á framkvæmdatíma Borgarlínu er hætt við að viðbragðstími neyðarþjónustu í hverfinu lengist vegna umferðatafa.

Græn svæði

Það er mikilvægt að vernda græn svæði í Laugardal og koma í veg fyrir eyðingu trjálanda. Mikilvægt er að vernda græn svæði og trjágróður við Suðurlandsbraut og víðar í hverfinu.

Aðgengi

Vegtengingu að Steinhlið yfir Suðurlandsbraut þarf að varðveita. Aðgengi og tengingar við leikskóla, skóla og þjónustustofnanir þurfa að vera tryggðar og vel skipulagðar.

Hljóðvist

Með skipulagsbreytingu er talið líklegt að hljóðvist verði víða betri með Borgarlínu og innviðum fyrir virka ferðamáta til lengri tíma lítið miðað við óbreytt ástand. Hins vegar virðist sem ekki sé horft þar til áhrifa á Sæbraut einkum á Laugarnessvæðinu og aðlægt Kleppsvegi en þar er gert ráð fyrir auknum akstri og hlýtur að þurfa tímanlega að huga að ráðstöfunum vegna þess. Vöktun á hljóðvist og umferðaráhrifum í hverfinu þarf að vera hluti af framkvæmdinni til að tryggja lágmarks truflun fyrir íbúa.

Viðbrögð

Forsendur. Umsögn krefst ekki sérstakra viðbragða og fellur hún að forsendum Borgarlínuverkefnisins og þeim breytingum sem stefnt er að með uppbyggingu fjölbreyttra samgönguinnviða.

Umferð og samræming framkvæmda. Á þessu stigi er ekki ljóst hversu mikil skörun verða á þessum tveimur verkefnum, þ.e. Borgarlínunnar og Sundabrautar, en ljóst er að áskorun verður að samhæfa uppbyggingu samgöngukerfisins á næstu árum. Sérstaklega verður mikilvægt að upplýsingagjöf til íbúa verði góð á hverjum tíma. Markmið framkvæmdanna er að stuðla að greiðfærni samganga í Reykjavík og höfuðborgarsvæðinu. Áhrif þeirra á ferðamáta eru mismunandi og því er ekki um að ræða að velja aðra hvora framkvæmdina, heldur eru þær mikilvægar fyrir umferðarskipulag Reykjavíkurborgar.

Við hönnun framkvæmda er skilgreining hjáleida mikilvægur þáttur og er í því tilliti til dæmis sérstaklega horft til viðbragðsaðila. Reykjavík mun m.a. horfa til þess við útgáfu framkvæmdaleyfa til framkvæmdanna.

Í hönnunarforsendum er lögð áhersla á að tryggja greiða umferð neyðarþjónustu og leita leiða til að viðhalda aðgengi viðbragðsaðila. Viðbragðsaðilar munu hafa greiðan aðgang að hverfinu á framkvæmdatíma og neyðarbílar munu síðan nota sérreinar Borgarlínu.

Græn svæði. Áhersla rammahluta aðalskipulags er að draga sem kostur er úr raski á grænum svæðum og trjágróðri.

Aðgengi. Ábendingum er vísað til hönnunar- og deiliskipulagsvinnu. Tekið er undir mikilvægi þess að tryggja góðar tengingar við skóla og þjónustustofnanir.

Hljóðvist. Í samræmi við reglugerð nr. 1000/2005 um kortlagningu hávaða og aðgerðaráætlanir ber veghöldurum og sveitarstjórnnum að útbúa hávaðakort sem sýnir stöðu ársins á undan fyrir þéttbýlissvæði. Meta skal á a.m.k. fimm ára fresti hvort nauðsynlegt sé að endurskoða hávaðakort. Komi í ljós við hávaðakortlagningu að hávaði er yfir umhverfismörkum skal vinna áætlun um aðgerðir með það að markmiði að draga úr áhrifum hávaða sbr. 8.gr. reglugerðarinnar. Sveitarstjórn ber ábyrgð á að aðgerðaráætlun sé gerð og skal hún unnin í samvinnu við veghaldara stórra vega og rekstraraðila stórra flugvalla á svæðinu. Vöktun á umferð og hljóðvist verði hluti af framkvæmdaráætlun til að lágmarka neikvæð áhrif.

2.15 Íbúaráð Vesturbæjar

Í umsögn segir:

Forsendur

Fyrir Vesturbæ er mikilvægt að hverfið fái góða tengingu við kjarna- og stoppistöðvar Borgarlínu. Íbúaráðið telur mjög mikilvægt að þróun hins almenna strætókerfis haldist hendur við Borgarlínu og að það virki saman sem eitt samfellt almenningssamgöngukerfi fyrir notendur. Öflugt strætókerfi styrkir Borgarlínu en í Vesturbænum er ný hverfisstrætó frá Granda yfir í Vesturbæ, Skerjafjörð og í Nauthólsvík mjög mikilvæg viðbót.

Mikil gæði fólgin í því að geta gengið og hjólað nær óslitið á göngu- og hjólastígum úr Skjólunum í Vesturbæ og í Elliðaárdal. Þá þarf samhliða uppbyggingu Borgarlínu og byggja góða göngu- og hjólastíga.

Gönguþverun

Endurskoða ætti hönnun á gönguþverun við Fossvogsbrú í Nauthólsvík en þar ætti að reyna að búa til leið gangandi og hjólandi sem krefst ekki þess að fara yfir götu, heldur t.d. með undirgöng ef það væri hægt.

Siglingaaðstaða

Íbúaráðinu þykir leitt að siglingafélögin fá lakari aðstöðu þegar Fossvogsbrú kemur. Það þarf að tryggja aðstöðu þeirra bæði í Reykjavík og Kópavogi til frambúðar.

Valkostir

Íbúaráð Vesturbæjar styður legu Borgarlínu við Tjörnina verði á Fríkirkjuvegi og Skothúsvegi en ekki á Suðurgötu. Það ætti þó að vera framkvæmt einhvers konar umferðarmat þar sem flæði umferðar um nærliggjandi götur verður áætlað ef og þegar götum verða lokað fyrir bílaumferð.

Viðbrögð

Forsendur. Umsögn krefst ekki viðbragða, þar sem hún endurspeglar megin forsendur fyrir Borgarlínunni.

Gönguþverun við Fossvogsbrú. Umsögn er komið áfram til hönnuða til skoðunar.

Siglingaaðstaða. Borgarlínan mun þvera Fossvog á nýrri brú yfir voginn. Brúin getur haft áhrif á starfsemi Siglingafélaga í Fossvogi þar sem hæð brúarinnar mun hafa áhrif á það hvers konar bátar komast undir hana.

Valkostir. Reykjavíkurborg mun sýna báða valkosti á þéttbýlisupprætti aðalskipulagsins til að hafa svigrúm fyrir breytingar á Borgarlínuleiðum.

2.16 Íþróttabandalag Reykjavíkur

Í umsögn segir:

Æskilegt væri að brautarpallar væru lengri og möguleiki væri á að fleiri vagnar gætu beðið við stöðina til að anna stórum viðburðum í Laugardal

Tillaga um að skoða hvernig farþegar geti komist á stöð án þess að fara yfir götu til að flýta fyrir að tæma og fylla brautarpalla og gera umferð greiðari.

Viðbrögð

Samkvæmt rammahluta aðalskipulagsins er gert ráð fyrir sveigjanleika í lengd brautarpalla eftir farþegaálagi og staðsetningu stöðva. Á stöðum með mikið farþegaflæði, eins og Laugardalshöll, verður þetta tekið til sérstakrar skoðunar í frekari hönnun og deiliskipulagsgerð.

Ábendingu um aðgengi að stöð er vísað í hönnunarvinnu og deiliskipulagsvinnu fyrir Suðurlandsbraut. Hönnun stöðvar tekur mið af almennum hönnunarviðmiðum í kafla 4.2 í rammahlutanum. Þar er m.a. viðmið til að greiða flutning farþega án óþarfa hindrana, þar á meðal með sérstakri hönnun gangleiða.

2.17 Landssamtök hjólréðamanna

Í umsögn segir:

Forsendur

Landssamtökin eru hlynnt lagningu Borgarlínu (BL) og telja samtökin að hún sé nauðsynleg aðgerð til að hægt sé að þetta byggð og byggja innávið og snúa frá þróun um meiri dreifingu byggðar, sem hefur verið ríkjandi á höfuðborgarsvæðinu undangengna áratugi. Þéttari byggð er líkleg til að styðja við hjólréiðar og auka hlutdeild þeirra. Hlutdeild hjólréiða er að jafnaði mest í nærumhverfi þar sem fjarlægðir eru hóflegar og umhverfið styður við þær svo sem með góðum hjólastígum. Gera má ráð fyrir að hlutdeild hjólréiða verði mest í þéttari blandaðri byggð þar sem flestar ferðir eru á bilinu 0,5 – 5 km. Margir fara mun lengri vegalengdir og þær ferðir skipta miklu máli en hlutdeild lengri hjólaferða í ferðavenjum er þó minni og þar má gera ráð fyrir að hlutdeild borgarlínunnar verði meiri.

Gögn

Félagshagfræðileg greining ætti að taka tillit til minni bílæignar vegna Borgarlínu.

Hönnun stíga

Götupveranir og stígatengingar ættu að hanna með hjólréiðar í huga, ekki eingöngu gangandi.

Á Hverfisgötu er lagt til að núverandi hjólastígur verði tekin og að hjólað verði á gangstétt með gangandi umferð. Það hefur nokkra ókosti þar sem umferð gangandi á Hverfisgötu er orðin umtalsverð og eykst að öllum líkindum í framtíðinni með uppfærslu og endurnýjun götunnar og með tilkomu Borgarlínu. LHM telur einsýnt að huga þurfi að betri austur-vestur ási samhliða Hverfisgötu fyrir hraða hjólandi umferð. Það gæti t.d. verið með leið um Skúlagötu. Minnt er á kafla 4.1.1 í AK og AR sem segir að í þrengri göturömmum má meta hvort aðalleið fyrir hjólandi geti vikið frá Borgarlínubrautinni á köflum. Slíka lausn má velja þar sem hún getur tryggt hjólandi umferð betra flæði og umferðaröryggi.

Landssamtök hjólréðamanna vilja mjög gjarnan fá að skoða hönnunartillögur á síðari stigum eftir því sem þær verða til en gera þarf ráð fyrir að þær tillögur sem eru í 1. lotu eigi eftir að taka talsverðum breytingum í frekari hönnun.

Hönnun hjólastíga þarf að vera bein, greið og án óþarfa sveigja.

Forgangsroðun ferðmáta

Forgangsöröðun eftir ferðamátum ætti að taka hjólreiðar jafnt með gangandi og almenningssamgöngum. Í kafla 4.1.1 um forgangsöröðun eftir ferðamátum í rammahluta aðalskipulagsáætlana í Reykjavík og Kópavogi kemur fram að þar sem rými í götum er mismikið þá þarf að forgangsraða notkun þess, umferð almenningssvagna og gangandi vegfarenda skulu vera í forgangi en því næst er hjólandi og að lokum akandi umferð. LHM finnst skjóta aðeins skökku við hér. Umferð hjólandi er oft ekki á kostnað gangandi eða almenningssamgangna en með þessari forgangsöröðun setur hjólandi niður og það skapar ákveðna hættu á að menn telja í lagi að koma með annars flokks útfærslu fyrir hjólandi þegar þess væri engin þörf vegna hagsmunum gangandi og almenningssamgangna. .

Hjólastæði

Hjólastæði við stöðvar ættu að vera skylda fyrir allar borgarlínustöðvar.

Valkostir

LHM er hlynnt framlagðri legu línunnar í rammahluta Reykjavíkur og Kópavogs. Þar sem valkostir eru um leið leggur LHM til: a) Leggur 120 norðlæga eða miðlæg leið yfir Geirsnef; b) Leggur 140 Fríkirkjuveg/Skothúsveg frekar en Suðurgötuleið; c) Leggur 150 Sturlugötu frekar en Eggertsgötu; d) Leggur 180 Borgarholtsbraut frekar en Vesturvör. Við Laugardalshöll er ekki gerður fyrirvari í gögnum BL við fyrirhugaðan þjóðarleikvang sem mun hafa mikil áhrif á legu stíga í Laugardal og jafnvel á hönnunarforsendur Borgarlínu þar. Þar þarf að bæta úr.

Hugtök

Hugtakið 'brautarpallur' ætti að vera skýrara til að forðast misskilning.

Viðbrögð

Forsendur. Umsögn er í samræmi við áherslur Reykjavíkurborgar í samgöngumálum og uppbyggingaráformum, og krefst því ekki sérstakra viðbragða.

Gögn. Félagshagfræðileg greining liggur fyrir um Borgarlínuna. Það er rétt að hún fjallar ekki um eða tekur tillit til minni bílaeignar, en Reykjavíkurborg telur ekki þörf á uppfærslu vegna aðalskipulagsbreytingarinnar.

Félagshagfræðileg greining liggur fyrir um Borgarlínuna. Það er rétt að hún fjallar ekki um eða tekur tillit til minni bílaeignar. Í töflu 7.39 í umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar er lýst helstu atriðum sem eru tekjufærð í félagshagfræðilegu greiningunni. Í greiningunni er gerð greining á minnkun í eignum kílómetrum og aksturskostnaður þannig tekinn með í reikninginn en innkaup á bílum er ekki hluti af greiningunni. Ekki er talin þörf á að uppfæra félagshagfræðilegu greininguna vegna aðalskipulagsverkefnanna.

Hönnun stíga. Í rammahluta aðalskipulags (kafla 4.3.4) er fjallað um hönnun göngu- og hjólaþverana með áherslu á öryggi og greiðfærni fyrir bæði gangandi og hjólandi vegfarendur. Hönnun hjólastíga er hluti af hönnun göturýmis Borgarlínu og þar á meðal þverana og gatnamóta. Jafnframt er þetta mikilvægur þáttur í deiliskipulagsvinnu.

Samkvæmt kafla 4.3.3 er tekið fram að Borgarlína verður hönnuð með tilliti til hjólreiða, þar með talið hjólastíga sem eiga að vera greiðir og öruggir. Með því að forgangsraða göturýminu til gangandi vegfarenda er verið að svara ólíkum þörfum ferðamáta eftir hraða þeirra. Þar sem gangandi fara hægar yfir þarf að huga að sem flestum styttingum leiða og tengingum fyrir þær. Þá er plássþörf gangandi vegfarenda minni en annarra ferðamáta.

Nánari útfærsla á stígum við Hverfisgötu er vísað til deiliskipulagsgerðar og hönnunarteymis.

Þegar nánari útfærsla liggja fyrir á borgarlínubrautum og tengdum mannvirkjum verða þær kynntar fyrir hagaðilum, þ.m.t. Landssamtökum hjólreiðamanna.

Hönnun hjólastíga er hluti af hönnun göturýmis Borgarlínu og þar á meðal þverana og gatnamóta. Bætt verður við í viðmiðum um þveranir að þær verði beinar og greiðar.

Forgangsroðun ferðamáta. Samkvæmt kafla 4.3.3 er tekið fram að Borgarlína verður hönnuð með tilliti til hjólræða, þar með talið hjólastíga sem eiga að vera greiðir og öruggir. Með því að forgangsraða göturýminu til gangandi vegfarenda er verið að svara ólíkum þörfum ferðamáta eftir hraða þeirra. Þar sem gangandi fara hægar yfir þarf að huga að sem flestum styttingum leiða og tengingum fyrir þær. Þá er plássþörf gangandi vegfarenda minni en annarra ferðamáta.

Hjólastæði. Í rammahluta er tekið fram að hjólastæði verði hluti af hönnun biðstöðva, en fjöldi þeirra og staðsetning ræðst af þörfum hvers svæðis. Hönnunarviðmið um stöðvar taka m.a. til hjólastæða. Útfærsla hverrar stöðvar mun taka mið af umhverfinu, staðháttum og ferðamátum. Því er ekki á aðalskipulagsstigi skilgreind krafa um hjólastæði á öllum stöðvum. Sama á við um umferð deilifarartækja, en ljóst að hluti af viðmiðum er að lágmarka óreiðu á stöðvum og tryggja greiða umferð þær.

Valkostir. Umsögn krefst ekki viðbragða.

Hugtök. Ábending verður tekin til skoðunar við frekari skipulagsvinnu Reykjavíkurborgar vegna Borgarlínunnar.

2.18

Landvernd

Í umsögn segir:

Forsendur

Landvernd telur að um mjög mikilvægt mál fyrir Kópavog og Reykjavík sé að ræða með þá stefnu að leiðarljósi að breyta ferðamáta og um leið að greiða fyrir skilvirkara flæði umferðar.

Markmið og upphaf framkvæmda

Markmiðin með lagningu Borgarlínu er að bregðast við væntanlegri aukningu í umferð. Umferðarspár sýna að óbreyttar ferðavenjur munu valda því að þjónustustig gatnakerfis versnar og umferðartafir aukast. Þess vegna eru afkastamiklar almenningssamgöngur og greiðfært stígakerfi fyrir gangandi og hjólandi mikilvægar fyrir íbúa höfuðborgarsvæðisins. Þrátt fyrir góðan vilja má búast við að umferðaraukning einkabílsins aukist mikið á næstu árum sem leiðir að veikleikum þess hve borgarlínu er ætlaður langur tími í uppbyggingu. Umferðarþungi á því óumflýjanlega eftir að aukast mikið á allra næstu árum með tilheyrandi svifryksmengun, losun gróðurhúsalofttegunda og aukinni hávaðamengun, allt þetta með neikvæðum áhrifum á lýðsheilsu borgarbúa.

Stjórn Landverndar telur því að ganga þurfi lengra í markmiðum um að draga úr umferðarþunga þannig að hann, hið minnsta, aukist ekki miðað við það sem nú er.

Samspil við Sundabraut

Kanna þarf betur samlegðaráhrif áformaðrar Sundabrautar á þau helstu markmið sem hafa verið sett með borgarlínu. Það má vissulega velta upp þeirri spurningu hversu íþyngjandi áhrif ný Sundabraut mun hafa á þau meginmarkmið með borgarlínu þ.e. greiðari samgöngur og samdrátt í notkun einkabílsins þar sem borgin er hvað þéttust fyrir í dag. Að mati Landverndar ætti að klára Borgarlínu á undan Sundabraut og sjá hvernig hún nær að breyta ferðamátum og meta þá þörf á Sundabraut í kjölfarið.

Náttúruminjar

Landvernd leggur áherslu á að vistkerfi Elliðaánna og Vatnsmýrarinnar verði ekki raskað við framkvæmdir. Einnig væri rétt að meta valkosti vegna lagningu Borgarlínu við útivistarsvæðið við Öskjuhlíð.

Viðbrögð

Markmið og upphaf framkvæmda. Eitt af markmiðum framkvæmda er að breyta ferðavenjum til að draga sem kostur er úr þeirri aukningu bílaumferðar sem fylgir

stækkandi borg. Mikilvægt er að fylgjast með þróun umferðar og um leið hljóðvist og loftgæðum. Fylgja þarf eftir þeirri vöktun sem er þegar til staðar.

Samspil við Sundabraut. Á þessi stigi er ekki ljóst hversu mikil skörun verða á þessum tveimur verkefnum, þ.e. Borgarlínan og Sundabraut, en ljóst er að áskorun verður að samhæfa uppbyggingu samgöngukerfisins á næstu árum. Sérstaklega verður mikilvægt að upplýsingagjöf til íbúa verði góð á hverjum tíma. Markmið framkvæmdanna er að stuðla að greiðfærni samganga í Reykjavík og höfuðborgarsvæðinu. Áhrif þeirra á ferðamáta eru mismunandi og því er ekki um að ræða að velja aðra hvora framkvæmdina, heldur eru þær mikilvægar fyrir umferðarskipulag Reykjavíkurborgar. Áhrif Sundabrautar á umferð verður hluti af umhverfismati Sundabrautar og aðalskipulagsbreytingu Reykjavíkur um þá framkvæmd. Þar munu liggja ítarlegri upplýsingar um umferð og fleiri þætti.

Náttúruminjar. Vísað er í niðurstöður umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar, þar sem fjallað er ítarlega um möguleg áhrif framkvæmda á Vatnsmýrina og Elliðaánnar. Áhersla í hönnun og undirbúningi verkefnisins hefur verið að draga sem kostur er úr öllu riski. Þannig munu framkvæmdir ekki fara inn á friðlandið í Vatnsmýri og óveruleg bein áhrif verða á Elliðaánnar. Engu síður er ljóst að viðhalda þarf vöktun á þessum svæðum, þannig að unnt verði að grípa inn í ef þörf krefur.

Miðað við stefnu aðalskipulagsins um legu Borgarlínunnar og niðurstöður Umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar, kemur hún ekki til með að skerða útivistarsvæðið Öskjuhlíð.

2.19 **Lögfræðistofa Reykjavíkur f.h. Ormsson hf., Sýnar hf., Lyfju hf., Lækningar hf., Skurðstofunnar ehf.**

Í umsögn segir:

Bílastæði

Það liggur ekki nákvæmlega fyrir hvar Borgarlínan eigi að liggja á Suðurlandsbraut. Mikilvægt að hrófla ekki við bílastæðum við Suðurlandsbraut.

Aðgengi og umferðarskipulag

Skeifan, Suðurlandsbraut, og Múlar eru aðalverslunarsvæðin í Reykjavík að frátaldri verslunarmiðstöðinni Kringlunni eða Miðbænum. Verslanir hafa safnast þar saman þar sem þau eru í alfaraleið og með gott aðgengi. Miðað við tillögur um Borgarlínu eru áhyggjur um áhrif á aðgengi viðskiptavina að verslunum og þjónustu. Með því að takmarka umferð bifreiða um svæði sem er aðallega notað til að sækja sér vörur og þjónustu er hætt við því að verslun á þessu mikilvæga svæði verði fyrir tekjutapi.

Mikilvæg er að vanda til verka. Með því að fjarlægja akbrautir bifreiða á Suðurlandsbraut, milli Skeiðarvogs og Grensásvegar, er verið að fækka bifreiðum sem komast að Lágmúla og Suðurlandsbraut. Óskað er eftir útfærslu sem heimilar 2+2 umferð bifreiða á Suðurlandsbraut, eins og nú er, frá Skeiðarvogi til Grensásvegar.

Ekki liggur fyrir hvernig umferðarskipulagi og fyrirkomulagi á beygjum verði háttað á Suðurlandsbraut. Með því að banna vinstri beygjur, sérstaklega við Lágmúla, skapast verulegt tjón fyrir fyrirtækin í Múlum og á Suðurlandsbraut. M.a. Vísað í reynslu af því að loka á aðgengi frá Háaleitisbraut inn á Lágmúla.

Mótmælt er forgangi Borgarlínu við Suðurlandsbraut á verslunarsvæði sem treystir á akandi viðskiptavini.

Skipulagsyfirlit bera mikla ábyrgð á því að takmarka ekki samkeppni með tillögum sem hafa neikvæð áhrif á aðgengi og þar af leiðandi samkeppni. Borgarlínan ætti frekar að fara um Sæbraut, Miklubraut og Kringlumýrarbraut.

Stöðvar

Huga þarf að því að borgarlínustöðvar takmarki ekki umferð um Lágmúla eða Suðurlandsbraut.

Samráð

Óskað eftir nánara samráði áður en frekari ákvarðanir verði teknar. Taka skuli tillit til þessara athugasemda við þ.á.m. deiliskipulagsvinnu.

Viðbrögð

Bílastæði. Í rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur (kafla 4.3 og 4.3.7) koma fram viðmið varðandi bílastæði. Í aðalskipulagstillögunni er ekki fjallað um útfærslu göturýma, en þar eru hins vegar gefin ýmis viðmið. Frekari kynningar verða þegar deiliskipulagsvinna fer af stað og þar gefst fasteignaeigendum tækifæri á að sjá hvers konar útfærslur eru lagðar til.

Aðgengi og umferðarskipulag. Breytingar á samgönguskipulagi á leið lotu 1 verða miklar og til bóta og gefa raunhæfan kost á eflingu vistvænna samgangna til framtíðar litið. Framkvæmdir vegna Borgarlínunnar munu á heildina litið hafa jákvæð áhrif á samgöngur og umferðaröryggi, áhrif verða tímabundið neikvæð á meðan á uppbyggingu stendur en til mótvægis verður þess gætt að hjáleiðir og upplýsingagjöf um framkvæmdir verði stöðugar út framkvæmdatímann.

Með því að borgarlínan liggja um Suðurlandsbraut er stefnt að því að bæta almenningssamgöngur og draga úr vexti bílaumferðar til að auka flæði og öryggi. Miðað við umferðargreiningar er gert ráð fyrir að fjöldi farþega með almenningssamgöngum aukist. Í umhverfismatsskýrslu Borgarlínunnar eru birtar niðurstöður úr umferðarlíkani og þar kemur fram að það mun draga úr umferð um Suðurlandsbraut með Borgarlínunni m.v. núverandi umferð. Án Borgarlínunnar yrði aukning umferðar veruleg með tilheyrandi töfum. Varðandi þá ábendingu að velja aðrar leiðir fyrir Borgarlínuna, þá mun Borgarlínan og Strætó aka um Kringlumýrarbraut, Sæbraut og Miklubraut.

Í frekari hönnun Borgarlínunnar á Suðurlandsbraut og deiliskipulagi verður umferðarskipulag útfært og þar verður m.a. til skoðunar hvar hún liggja á Suðurlandsbraut, áhrif á bílastæði, áhrif á aðgengi að lóðum o.fl.

Stöðvar. Athugasemd er vísað til deiliskipulags- og hönnunarvinnu sem er að hefjast.

Samráð. Öllum aðilum hefur gefist tækifæri á að kynna sér skipulagsgögn og umhverfismat Borgarlínunnar. Áfram er lögð áhersla á samráð við hagaðila. Í frekari hönnunarvinnu og deiliskipulagsgerð fylgir enn frekara samráð og þar gefst fasteignaeigendum og öðrum hagaðilum tækifæri til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri og fá kynningu á tillögum að útfærslu Borgarlínunnar. Þegar er byrjað á því samráði.

2.20**Náttúrufræðistofnun Íslands**

Í umsögn segir:

Áhrif á fuglalíf

Á framkvæmdatíma og rekstrartíma Borgarlínunnar getur orðið áhrif á fuglalíf við Reykjavíkurtjörn og Vatnsmýri. Þar sem almenn bílaumferð kringum Reykjavíkurtjörn mun dragast saman er mögulegt að hætta á mengun minnki.

Vatnafar

Ekki liggur fyrir endanleg útfærsla brúa yfir Elliðaáarnar og því óvissa um endanlegt umfang áhrifa á vatnafar. Borgarlínan mun hafa nokkuð neikvæð áhrif á vatnafar, sérstaklega á Vestari kvísl Elliðaáanna.

Náttúruverndarsvæði

Borgarlínan mun hafa nokkuð neikvæð áhrif á vatnafar, sérstaklega á Vestari kvísl Elliðaáanna.

Mótvægisáðgerðir

Mikilvægt er að mótvægisáðgerðir og vistvæn hönnun verði fylgt eftir til að draga úr áhrifum á umhverfið.

Viðbrögð

Áhrif á fuglalíf. Vísað er í niðurstöður umhverfismats Borgarlínunnar, en þar kemur fram að framkvæmdir og umferð Borgarlínunnar geta truflað fugla og fælt þá frá búsvæðum sínum en einnig verður varanleg skerðing á búsvæðum fugla á afmörkuðum svæðum vegna framkvæmda og nýrra mannvirkja. Umfang áhrifanna verður lítið. Elliðaárvogur er hluti af mikilvægu fuglasvæði og á öllum þeim svæðum sem áhrifa verður vart er að finna fuglategundir sem eru á valista Náttúrufræðistofnunar Íslands. Áhersla verður lögð á mótvægisáðgerðir til að lágmarka truflun á fuglum, sérstaklega á varptíma.

Náttúruverndarsvæði. Það er ljóst að óhjákvæmilegt er að Borgarlínan muni hafa áhrif á náttúruverndarsvæði, en áframhaldandi hönnun tekur mið af því að lágmarka umhverfisrask og bæta upp áhrif þar sem unnt er.

Vatnafar. Samkvæmt Umhverfismatsskýrslu verða áhrif á vatnalíf í Elliðaám nokkuð neikvæð en búsvæði í Vestari kvísl verða fyrir mestu raski. Til stendur að vakta áhrif framkvæmda á vatnalíf og tryggja vistvænar lausnir. Reykjavíkurborg telur mikilvægt að viðhalda þeirri vöktun sem þegar á sér stað á lífríki Elliðaáa, enda standi ekki annað til.

Unnið hefur verið að því að draga sem kostur er úr áhrifum á vatnafar og heldur sú vinna áfram í frekari hönnun og deiliskipulagsgerð. Mikilvægt er að tryggja óhindrað rennsli vatns og að friðland Vatnsmýrar verði ekki fyrir neikvæðum áhrifum. Áður en til leyfisveitingar kemur þarf að meta hvort framkvæmd eða starfsemi valdi því að umhverfismarkmiðum laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála verði ekki náð.

Mótvægisáðgerðir. Í ýmsum umsögnum skipulagsáætlanir og umhverfismat Borgarlínunnar hefur komið fram mikilvægi mótvægisáðgerða og vöktunar, til að draga úr umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Við útgáfu framkvæmdaleyfa verður hugað að skilmálum sem þurfa fylgja slíkum leyfum til að tryggja að dregið sé úr neikvæðum umhverfisáhrifum eins og kostur er.

2.21 Stefán Agnar Finnsson

Í umsögn segir:

Stöðvar

Aðgengi að biðstöðvum almenningssamgangna er ein af mikilvægustu forsendunum fyrir því að fólk velji að nota almenningssamgöngur. Gera á kröfu um að á öllum biðstöðvum sé snjóbræðsla.

Hjólástæði ættu að vera við allar stöðvar en leggja má mat á fjölda þeirra í hverju tilviki fyrir sig. Mikilvægt er að hugað sé strax að lausnum hvað varðar deilifarartæki annars er hætta á óreiðu.

Viðbrögð

Stöðvar. Í rammahluta er tekið fram að hjólástæði verði hluti af hönnun biðstöðva, en fjöldi þeirra og staðsetning ræðst af þörfum hvers svæðis. Hönnunarviðmið um stöðvar taka m.a. til hjólástæða. Útfærsla hvernar stöðvar mun taka mið af umhverfinu, staðhættum og ferðamátum. Því er ekki á aðalskipulagsstigi skilgreind krafa um hjólástæði á öllum stöðvum. Sama á við um umferð deilifarartækja, en ljóst að hluti af viðmiðum er að lágmarka óreiðu á stöðvum og tryggja greiða umferð þær.

Frekari útfærsla á stöðvum s.s. þörf á snjóbræðslu er vísað til hönnunar á stöðvum.

2.22 Strætó

Í umsögn segir:

Stöðvar

Strætó óskar eftir því að gert verði ráð fyrir hjólastæðum og/eða stæðum fyrir deilifarartæki á eða við allar stöðvar, hvar sem möguleiki er fyrir hendi.

Miklators

Strætó óskar eftir því að Miklators verði skilgreind sem Tengistöð frekar en Almenn stöð þar sem hún verður mikilvægur tengipunktur milli leiða í leiðakerfinu.

Bílastæði

Strætó mælir ekki með því að bílastæði séu höfð samsíða Borgarlínugötum þar sem þau geta valdið töfum á för vagnanna.

Viðbrögð

Stöðvar. Í rammahluta er tekið fram að hjólastæði verði hluti af hönnun biðstöðva, en fjöldi þeirra og staðsetning ræðst af þörfum hvers svæðis. Hönnunarviðmið um stöðvar taka m.a. til hjólastæða. Útfærsla hverrar stöðvar mun taka mið af umhverfinu, staðháttum og ferðamátum. Því er ekki á aðalskipulagsstigi skilgreind krafa um hjólastæði á öllum stöðvum. Sama á við um umferð deilifarartækja, en ljóst að hluti af viðmiðum er að lágmarka óreiðu á stöðvum og tryggja greiða umferð þær.

Miklators. Skipulagstillaga hefur verið uppfærð og stöðin við Miklators skilgreind sem tengistöð í stað almennrar stöðvar.

Bílastæði. Umsögn er vísað í frekari hönnunar- og deiliskipulagsvinnu. Fyrirkomulag bílastæða verður metið með það í huga að lágmarka tafir á ferðum Borgarlínu.

2.23 Svæðisskipulagsnefnd höfuðborgarsvæðisins

Í umsögn segir:

Ekki eru gerðar athugasemdir við umhverfismatsskýrslu, tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og tillögu að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019 – 2040, enda er uppbygging Borgarlínu í samræmi við áherslur svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins.

Þó er ítrekað mikilvægi þess, eins og einnig kemur fram í umhverfismatsskýrslu, að á framkvæmdatíma sé unnið markvisst að því að draga úr þeim tímabundnu áhrifum á íbúa og atvinnustarfsemi sem liggja við leiðir Borgarlínunnar.

Viðbrögð

Ekki er þörf á viðbrögðum við umsögn. Þar sem Svæðisskipulagsnefnd gerir ekki athugasemdir, er litið á það sem staðfestingu á samræmi við svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins.

Það er mikilvægt að draga úr neikvæðum áhrifum en þau eru óhjákvæmileg í nokkrum tilvikum á framkvæmdatíma en hægt er að lágmarka þau með góðu skipulagi, upplýsingamiðlun og aðlögun á framkvæmdaraðferðum til að draga úr neikvæðum áhrifum á íbúa og fyrirtæki. Hugað verði að slíku við leyfisveitingar.

2.24 Umhverfisstofnun

Í umsögn segir:

Leirurnar innan Elliðaárvoga njóta sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Mikilvægt er að forðast röskun nema brýna nauðsyn beri til og að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi.

Viðbrögð

Í umhverfismatsskýrslu skipulags er fjallað um mikilvægi náttúruverndarsvæða og að lágmarka beri röskun. Hefur hönnunarvinna og valkostagreining m.a. miðað að því að draga sem kostur er úr áhrifum á Leirurnar.

2.25

Veðurstofa Íslands

Í umsögn segir:

Æskilegt væri að taka ekki einungis tillit til aukinnar úrkomu með loftslagsbreytingum í kafla 4.1.4, heldur einnig mögulegrar hækkunar sjávarborðs.

Það vantar fremri hluta myndatexta neðst á bls. 24.

Viðbrögð

Í umhverfismatsskýrslu (kafla 5.5.6) er tekið fram að loftslagsbreytingar, þ.m.t. hækkun sjávarborðs, séu teknar með í hönnun Borgarlínu, sérstaklega á brúm sem þvera Fossvog og ósa Elliðaánna.

Athugasemd varðandi myndatexta hefur verið móttækin og hefur skýringatexti verið lagfærður.

2.26

Vegagerðin

Í umsögn segir:

Þjóðvegir

Rammaskipulagið hefur bein áhrif á þjóðvegi við Ártúnshöfða-Sæbraut, á vegamótum Suðurlandsbrautar og Kringlumýrarbrautar, á vegamótum Hringbrautar og Suðurgötu, á Flugvallarvegi og vegamótum Flugvallarveg og Hringbrautar og á vegamótum Bústaðavegar og Hringbrautar. Vinna er þegar í gangi við að útfærslur á þessum stöðum með það að markmiði að samþætta á sem bestan máta alla ferðamáta. Mikilvægt er að skipulagsvinna sé ávallt í samræmi við frampróun verkefnisins og að framkvæmdaleyfi liggi fyrir um leið og hönnun og útboð fyrir einstaka áfanga.

Málsmeðferð

Gæta þarf að öllum markmiðum laga um Vegagerðina, sem snúa m.a. öryggi, sjálfbærni, greiðfærni og hagkvæmni samgangna. Mikilvægt er að hafa samráð við Vegagerðina og sækja þarf um framkvæmdaleyfi þar sem framkvæmdir eru innan veghelgunarsvæða..

Skipulagsgögn

Ekki er um eiginlegan uppdrátt rammaskipulags að ræða heldur er greinargerð með skýringarmyndum send til umsagnar.

Aðgerðir á rekstrartíma

Ætla má að grípa þurfi til aðgerða á þeim leiðum sem umferð mun aukast á, utan Borgarlínuleiða.

Viðbrögð

Þjóðvegir. Tekið er undir mikilvægi þess að samþætta á sem besta máta alla ferðamáta. Reykjavíkurborg leggur áherslu á samráð við sveitarfélög, Vegagerðina og Betri samgöngur til að tryggja samþættingu verkefnisins og leyfisveitinga.

Málsmeðferð. Hugað verður að nauðsynlegum leyfum fyrir framkvæmdir á vegum Borgarlínunnar. Gert er ráð fyrir því að sú ábyrgð liggi hjá Betri samgöngum.

Skipulagsgögn. Í rammahluta aðalskipulags Reykjavíkur er lögð áhersla á að leiðbeinandi gögn og skýringarmyndir séu notaðar til að veita innsýn í skipulag Borgarlínu. Borgarlínan er sýnd á gildandi þéttbýlisuppdætti og er almennt verið að breyta þeirri legu. Þar sem er breyting, sem er yfir Elliðaárnar, er gerð breyting á uppdætti og hún er sýnd í greinargerð í réttum mælikvarða. Ekki þörf á að sýna skipulagsuppdrátt með rammahlutanum.

Aðgerðir. Fyrir liggur umferðargreining á Borgarlínubrautum og götum í nágrenni þeirra. Engu að síður er mikilvægt að fylgjast með þróun umferðar til að tryggja greiðfærni og öryggi allra ferðamáta. Verður það gert í samráði við Betri samgöngur, Vegagerðina og Reykjavíkurborg.

2.27

Veitur

Í umsögn segir:

Veitur meta mikils það góða samráð sem hefur átt sér stað og eru reiðubúnar í áframhaldandi samstarf á öllum stigum skipulagsins.

Vatnafar

Allt afrennslisvatn frá borgarlínugötum þarf að vera hreinsað í samræmi við nýútgefna vatnaáætlun Íslands.

Ef Veitur geta ekki treyst á að skipulag Borgarlínu tryggi fullnægjandi ofanvatnskerfi, mun það leiða til aukins rekstrarkostnaðar vegna óhreinsaðs ofanvatns í skólperfi.

Veitur vilja koma á framfæri að allt afrennslisvatn frá Borgarlínugötum þarf að vera hreinsað í samræmi við nýútgefna vatnaáætlun Íslands.

Tjörnir eru í slæmu efnafræðilegu ástandi samkvæmt viðmiðum regluverks um stjórn vatnamála. Nauðsynlegt er að skipulag Borgarlínu tryggi að ekki verði neikvæð áhrif á vatnsgæði.

Veitur óska eftir að í deiliskipulagsskilmálum komi ótvírætt fram skilyrði um mótvægisáðgerðir gegn því að mengun berist af umferðarflötum á vatnasviði Tjarnarinnar.

Viðbrögð

Í umhverfismatsskýrslu framkvæmdarinnar á vegum Betri samgangna kemur fram að forðast eigi vatns- og jarðvegsmengun með því að sía regnvatn af menguðu yfirborði áður en því er hleypt að viðtaka. Sérstök hönnun frárennsliskerfisins er áætluð til að koma í veg fyrir mengun í viðkvæmum svæðum. Mikilvægt er að tryggja óhindrað rennsli vatns og að friðland Vatnsmýrar og Tjörnir verði ekki fyrir neikvæðum áhrifum. Áður en til leyfisveitingar kemur þarf að meta hvort framkvæmd eða starfsemi valdi því að umhverfismarkmiðum laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála verði ekki náð.

Reykjavíkurborg mun setja skilmála í deiliskipulagi sem snýr að vatnasviði Tjarnarinnar eins og Veitur óska eftir.

Samantekt athugasemda vegna:

Tillaga, rammahluti – Borgarlína 1. lota: Ártún – Fossvogsbrú

<i>Hag- og umsagnaraðilar</i>	<i>Dagsetning</i>	<i>Blaðsíðutal</i>
1. Alþingi	23/01/2025	2-3
2. Eigandi Borgarholtsbrautar 71	25/01/2025	4-5
3. Eik fasteignafélag	24/01/2025	6
4. Félag ábyrgra hundaeigenda	22/01/2025	7-8
5. Framkvæmdasýslan Ríkiseignir	28/01/2025	9-12
6. Garðabær	4/12/2024	13-14
7. Hafnarfjarðarkaupstaður	23/01/2025	15
8. Hafrannsóknarstofnun	24/01/2025	16-18
9. Heilbrigðiseftirlitið Garðabæjar, Hafnarfjarðar, Kópavogs, Mosfellsbæjar og Seltjarnarness	24/01/2025	19-20
10. Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur	24/01/2025	21-23
11. Háskóli Íslands	24/01/2025	24-26
12. Háskólinn í Reykjavík	23/01/2025	27-28
13. Íbúaráð Háaleitis og Bústaðahverfis	07/02/2025	29-32
14. Íbúaráð Grafarholts og Úlfarsárdals	22/01/2025	33-35
15. Íbúaráð Grafarvogs / fulltrúi íbúaráðs Grafarvogs	28/01/2025	36-41
16. Íbúaráð Miðborgar og Hlíða	25/01/2025	42
17. Íbúaráð Vesturbæjar	25/01/2025	43
18. Íbúasamtök Laugardals	25/01/2025	44-50
19. Íþróttabandalag Reykjavíkur	17/01/2025	51
20. Kópavogsbær	12/12/2024	52-54
21. Landssamtök hjólréðamanna	25/01/2025	55-63
22. Landvernd	24/01/2025	64-66
23. Lögfræðistofa Reykjavíkur f.h. Ormsson hf., Sýnar hf., Lyfju hf., Lækningar hf., Skurðstofunnar ehf.	24/01/2025	67-72
24. Minjastofnun Íslands	24/01/2025	73-76
25. Náttúrufræðistofnun Íslands	24/01/2025	77-80
26. Seltjarnarnesbær	20/01/2025	81
27. Skipulagsstofnun	25/11/2024	82
28. Stefán Agnar Finnsson	10/01/2025	83
29. Strætó bs.	24/01/2025	84-85
30. Svæðisskipulagsnefnd höfuðborgarsvæðisins	23/01/2025	86-89
31. Umhverfisstofnun	03/02/2025	90-92
32. Veðurstofa Íslands	15/01/2025	93-94
33. Vegagerðin	25/01/2025	95-98
34. Veitur	15/01/2025	99-100

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Halldóra Viðarsdóttir

Sent inn þann: 23.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavíkurborg
Ráðhúsinu
101 Reykjavík

Reykjavík, 23. janúar 2025

2411098

4.01

Efni: Tillaga um breytingu á aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, rammahluti-Borgarlína.

Vísað er til umsagnarbeiðni um mál nr. 1191/2024 í Skipulagsgátt um breytingu á aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, dags. 20. nóvember 2024. Um er að ræða tillögu að rammahluta aðalskipulagsins sem fjallar um Borgarlínu (1. lota: Ártún-Fossvogsbrú).

Í ljósi ný afstaðinna alþingiskosninga 30. nóvember 2024 mun Alþingi koma á framfæri umsögn sinni við ofangreinda tillögu eftir að það hefur komið saman og kosinn hefur verið forseti og forsætisnefnd sem hafa haft tækifæri til þess að kynna sér málið. Er þess óskað að tekið verði tillit til framangreinds og málinu frestað í samræmi við 2. mgr. 18. gr. stjórnsýslulaga þar til afstaða framangreindra aðila liggur fyrir.

Ragna Árnadóttir
skrifstofustjóri Alþingis

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Athugasemdir og Mótmæli gegn áformum um Fossvogsbrú og Borgarlínu

Höfundur: Þorkell Guðnason/

Sent inn þann: 25.01.2025 , **Fyrir hönd:**

**Athugasemdir og mótmæli gegn áformum
um Fossvogsbú og að Borgarlína fari um Borgarholtsbraut:**

Undirritaður er eigandi fasteigna að Borgarholtsbraut 71, sem fjölskylda mín hefur átt frá upphafi

Ég mótmæli því að Fossvogur verði brúaður með þeim hætti sem boðað er:

Það skín í gegn að brúin er augljós liður í baráttu borgarstjórnar í Rvk gegn Reykjavíkurlflugvelli á sama hátt og lögð er áhersla á að upphaf Borgarlínu verði milli 101 Rvk og Hamraborgar – þótt engin rök styðji þörfina fyrir það eða sýni fram á að eftirspurn sé eftir þeirri tengingu.

Kársnesbraut og Kópavogsbraut hafa frá upphafi verið leiðir almenningsvagnanna um vesturbæ Kópavogs - Þær götur liggja mun betur við byggðinni og landslaginu.

Auðvelt og hagkvæmast væri að tengja Kársnesbraut um "Hlíðarfót" þ.e. að fara vestan við Nesti í Fossvogi og neðan Fossvogskirkjugarðs að HR.

Enginn veit hvenær eða hvort grípa þarf til þess að nýta sjóflugvélar til samganga hér.

Þær standa til boða víða um heim og afar óábyrgt er að stjómvöld útiloki notkun þeirra.

Undirritaður er eigandi sjóflugvélar og með gild flugréttindi.

Náttúruvá vegna yfirstandandi eldsumbrotaskeiðs getur ógnað samgöngum. Innanverður Skerjafjörður og Fossvogurinn eru síðasta nothæfa sjóflughöfnin

Eftir að athuganir höfðu farið fram á öllum þessum stöðum. Virtust aðeins 2 staðir koma til greina, Kringlumýrin og landsvæðið syðst í Vatnsmýrinni allt til Skerjafjarðar. Var því gerð allnákvæm rannsókn á þeim báðum og kostnaðaráætlanir með þeim árangri, að nefndin mælti með svæðinu sunnan Vatnsmýrar.

Land þetta er nægjanlega stórt, jafnvel fyrir stórar millilandaflugvjar og í Skerjafirði er talinn hentugur lendingarstaður sjóflugvjela. Þykir mikill kostur vegna flugvjelaskýla, viðgerðarstöðv ar, o. fl. að geta sameinað

þetta fyrir bæði land- og sjóflugvjar.

Landið er sumpart í eign Reykjavíkurbæjar, sem má vænta, að bærinn leggi flugmál-

FRAMH. Á SJÖTTU Síðu

Fossvogsbú ónýtir síðustu sjóflughöfnina - eina af forsendum þess að Borgarráð samþykkti staðsetningu Reykjavíkurlflugvallar 8. mars 1940

- Frétt Morgunblaðsins 10.03.1940 -

Kópavogi 24. janúar 2025

Þorkell Guðnason

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Umsögn Eikar fasteignafélags hf.

Eik fasteignafélag hf. hefur, sem eigandi fasteigna, svo sem við Suðurlandsbraut og Skeifuna, verulega hagsmuni af því að rétt sé staðið að uppbyggingu og útfærslu Borgarlínu.

Ljóst er að sú útfærsla á Borgarlínu sem nú er kynnt, sem boðar m.a. að mögulega verði bílastæðum á lóð félagsins við Suðurlandsbraut breytt í torg og útisvæði, mun hafa veruleg áhrif á aðgengi að fasteignum félagsins á Suðurlandsbraut og auka þann bílastæðavanda sem til staðar er á svæðinu. Nú þegar ber Suðurlandsbraut varla þann umferðarþunga sem um brautina gengur og sú ráðstöfun að fækka akreinum úr tveimur í eina í hvora átt mun hafa verulega neikvæð áhrif á umferð um Suðurlandsbraut og um leið á fasteignir og fyrirtæki við brautina.

Þá telur félagið að kynning á verkefninu hafi verið verulega ábótavant. Félagið er eigandi fjölda fasteigna sem uppbygging Borgarlínu mun hafa veruleg áhrif á, en félaginu var þrátt fyrir það ekki kynnt verkefnið eða áhrif þess á fasteignir félagsins sérstaklega. Ekki var óskað eftir umsögn frá félaginu vegna verkefnisins.

Að mati félagsins hefði átt að kynna öllum hagsmunaaðilum verkefnið sérstaklega og kalla eftir umsögnum. Óskað er eftir framlengdum frest til að skila inn ítarlegri umsögn. Jafnframt er óskað eftir kynningu á verkefninu fyrir fasteignaeigendur, sem uppbygging Borgarlínu mun hafa áhrif á, svo sem á því hvernig Reykjavíkurborg sér fyrir sér að taka yfir lóðir einkaaðila í þágu Borgarlínu.

Félagið áskilur sér allan rétt til þess að gera frekari athugasemdir vegna verkefnisins á síðari stigum.

Höfundur: Ingimar Tómas Ragnarsson [REDACTED]

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Meðfylgjandi er umsögn Félags ábyrggra hundaeigenda.

Höfundur: Þorsteinn Kristinsson/

Sent inn þann: 22.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Skipulagsgáttin

Mál nr.1191/2024 Aðalskipulag Reykjavíkur 2040

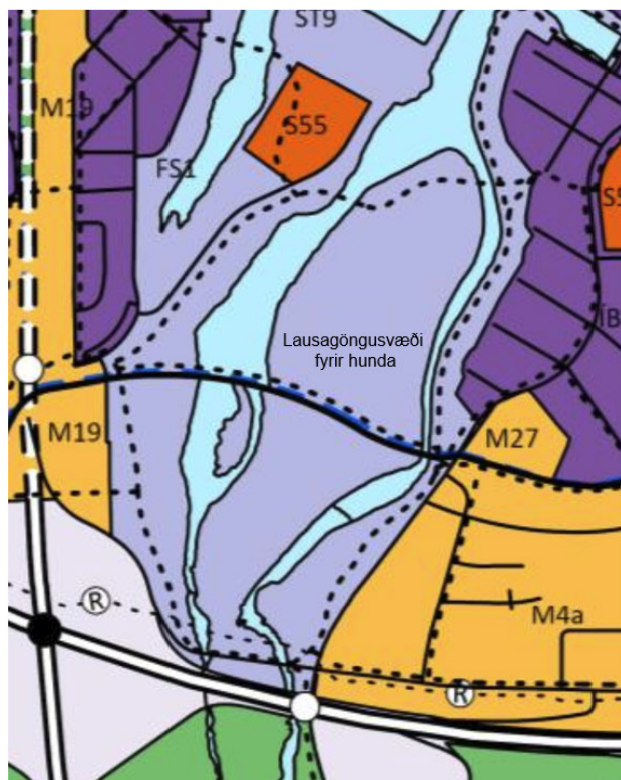
Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú

Reykjavík, 20. janúar 2025

Árétting Félags ábyrgra hundaeigenda vegna tillögu að aðalskipulagi

Félag ábyrgra hundaeigenda hefur áður sent inn erindi hvað varðar borgarlínu eins og fram kemur á bls. 79 í tillögunni.

Það sem okkur finnst vanta inn í tillöguna núna er að tryggð verði aðkoma og aðgengi hundaeigenda að lausagöngusvæðinu á Geirsnefi. Það er þá bæði á framkvæmdatíma og eftir að framkvæmdum lýkur, annað hvort með undirgöngum eða öðrum tryggilegum hætti sem tekur tillit til þarfa hundaeigenda.

Við viljum einnig árétta mikilvægi Geirsnefs fyrir hundaeigendur í Reykjavík og á höfuðborgarsvæðinu öllu. Á bls. 50 stendur *“Íbúar á Laugardals og hundaeigendur hafa áhyggjur af útivistarsvæðinu í Geirsnefi, sem hundaeigendur hafa löngum haft dálæti á.”* Geirsnef hefur verið gríðastaður fyrir hundaeigendur síðustu áratugina þar sem við höfum getað leyft hundunum okkar að hlaupa lausum og lausagöngusvæðið er notað allt árið um kring af hundaeigendum. Önnur lausagöngusvæði eins og Geldinganes og Hólmsheiði eru framtíðar byggingarland og þegar þau detta út í náinni framtíð þá eru engin aðgengileg lausagöngusvæði eftir innan borgarmarkanna. Paradísardalur er ekki mjög aðgengilegt lausagöngusvæði og Geirsnef hefur því einstaka þýðingu fyrir hundaeigendur í borginni. Þétting byggðar hefur líka haft mikil neikvæð áhrif á þau svæði sem hafa verið notuð af hundaeigendum á

höfuðborgarsvæðinu og t.d. hefur opið svæði á Vatnsenda nú farið undir nýjan Arnarnesveg. Það er því ekki bara það að hundaeigendur hafi *“dálæti á”* Geirsnefi heldur er þetta gríðarlega mikilvægur staður fyrir hundaeigendur, ekki síst þegar horft er til framtíðar.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Umsögn Framkvæmdasýslu ríkisins

Höfundur: Helena Stefánsdóttir

Sent inn þann: 29.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Umsögn FSRE um tillögu, rammahluta aðalskipulags Borgarlína 1. Lota Ártún-Fossvogsbrú

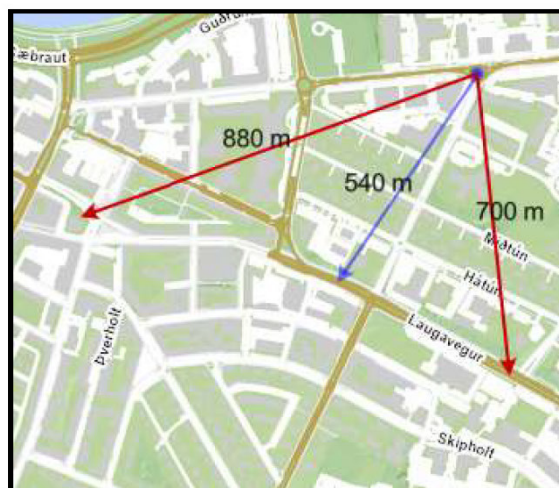
FSRE gerir athugasemd við staðarval Borgarlínustöðva á Laugavegi milli Kringlumýrarbrautar og Hlemms.

FSRE fer með umráðarétt yfir lóðunum Laugavegi 162-166 fyrir hönd Ríkissjóðs. Á þessum lóðum er fjölþætt starfsemi ríkisstofnana: Þjóðskjalasafn, Almannavarnir, Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra og MAST. Þar fyrir utan er fjölþætt starfsemi ríkisstofnana í Katrínartúni 2-4 og við Borgartún 21, 21a, 26 og 29 sem allt er nærri gatnamótunum við Nóatún.

Starfsfólk ríkisstofnana í nágrenni við gatnamót Katrínartúns og Laugavegar:

Staðsetning:	Fjöldi starfsfólks
Katrínartún 2-6	536
Laugavegur 162-166	96
Borgartún, ýmsir nærri Nóatúni	450
Alls	1082

Fyrir þennan fjölmenna hóp starfandi fólks sem eru allt líklegir notendur Borgarlínu til framtíðar er því klárlega um verstu mögulegu staðsetningar Borgarlínustöðvar að ræða, með nærri jafnlangt til beggja stöðva. Færi rúmlega helmingur starfsmanna með Borgarlínu, í samræmi við samgöngumarkmið Reykjavíkurborgar, þyrftu þeir að ganga samanlagt um 266 km lengra daglega að óbreyttu en ef stöð yrði sett þar sem nú er strætóstöðin *Þjóðskjalasafn*.

Næsta umhverfi Hátúns er illa tengt fjölförnustu gönguleiðum hverfisins meðan Nóatún er mikið notuð gönguleið enda liggur hún nærri þyngdarmiðju Borgartúns og tengist suður yfir Laugaveg. Frá sjónarhóli FSRE er það bagalegt þar sem stofnunin heldur utan um leigusamninga á nokkrum stöðum við gatnamót Nóatúns og Borgartúns. Gönguleið meðfram norðanverðum Laugavegi skortir í sjálfu sér ekki pláss, né öryggistilfinningu en það má segja að hún sé óyndisleg.

Líklega stýrir meðalvegalengd milli stöðva því að tillagan er sett fram með þeim hætti sem lagt er upp með. En með tilliti til þess hve þéttleiki starfa og íbúða er mikill á svæðinu væri full ástæða til að taka tillit til þess og hafa millibil með styttra lagi. Þá er jafnan mælt með því að haldið sé í þær stöðvar sem fyrir eru í almenningssamgangnakerfum. Mögulega hefur þessi valkostur ekki verið rýndur með viðhlýtandi hætti í svokallaðri inception skýrslu. Vert væri að ganga úr skugga um það.

Í BRT hönnunarhandbók NACTO (2007)¹ kemur fram að taka skuli tillit til ferðasköpunar einstakra staða við leiðarhönnun og staðarval stöðva. Í staðli IDTP (2024) til að meta gæði BRT kerfa er ákjósanleg vegalengd milli stöðva talin 300-800 m² og hagkvæmust við 450 m. Eigin kröfur Borgarlínunnar eru að vegalengd milli stöðva sé 400-800 m.³ Væri stöð við Katrínartún auk Hlemmtorgs og Hátúns væri lengdin milli stöðva nær 450m og aldrei styttri en 300 m ef engar frekari breytingar eru gerðar.

Í umhverfismati rammahluta aðalskipulags Reykjavíkurborgar vegna 1. lotu Borgarlínu segir um stöðina við Hátún:

Nálægðin við gatnamót Suðurlandsbrautar og Kringlumýrarbrautar gerir Hátún að mikilvægri tengistöð milli ólíkra leiða Borgarlínunnar.

Við val á staðsetningu þarf að huga að því að hún liggi ekki of langt til vesturs til að lágmarka óhagraði farþega í tengingu milli ólíkra leiða Borgarlínunnar.⁴

Með flutningi Hátúnsstöðvarinnar austur fyrir gatnamót Hátúns og Laugavegar mætti koma til móts við þau skilyrði sem nefnd eru í umhverfismatsskýrslunni um nálægð við Kringlumýrarbraut og gæta að því að á kaflanum Kringlumýrarbraut - Hlemmur væru 450 m milli stöðva. Sé horft austur yfir Kringlumýrarbraut yrði vegalengdin að biðstöð við Nordica hótelið um 420m en þá ber að hafa í huga að mjög umferðarþung gatnamót eru þar á milli.

---

¹ Kafli 7: Specific station placement shall be optimally located to best capitalize on major trip generators nearby such as civic and employment centers, mixed-use districts and high-density residential areas, colleges and universities, and shopping centers.

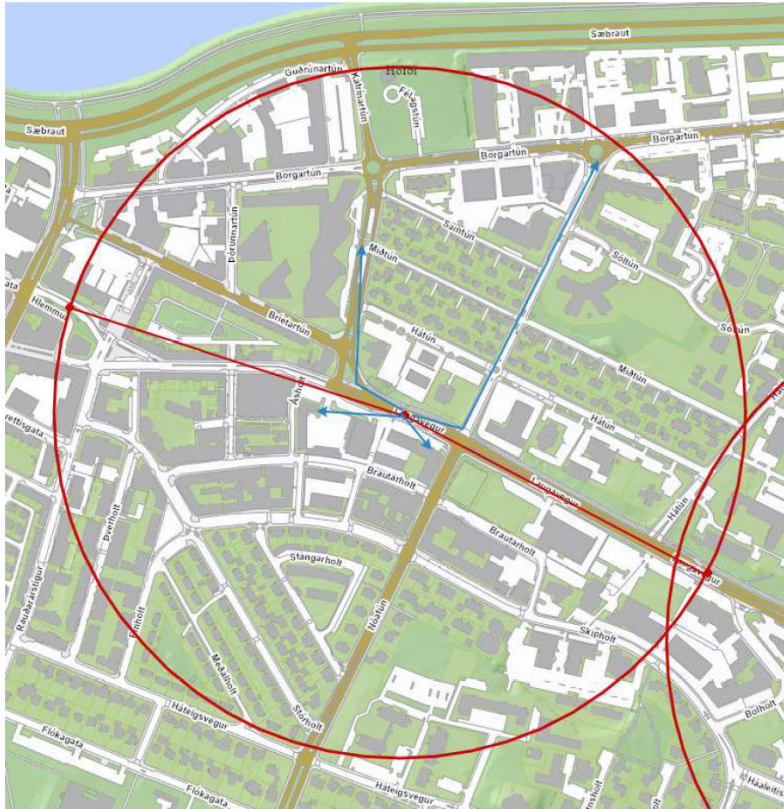
Kafli 6: Provide adequate stops in the downtown area to serve major distribution points in the city center.

² Gefin eru tvö stig af tveimur fyrir að stöðvar falli innan þessara fjarlægðarmarka að jafnaði.

³ VSÓ Ráðgjöf 2024, bls 9.

⁴ VSÓ Ráðgjöf 2024, bls 5.

Myndin sýnir hring með geisla 450 m og miðpunkt miðja vega milli Katrínartúns og Nóatúns. Hringhlutinn hægra megin á myndinni sýnir samskonar hring með miðpunkt við biðstöðina „Nordica“.

FSRE leggur til að horft verði til stöðvar milli Nóatúns og Katrínartúns til að bæta aðgengi að starfsstöðvum ríkisstofnana við Katrínartún, Borgartún og Laugaveg. Viðbót stöðvar á þessum stað samræmist stöðlum um hraðvagnakerfi og skilyrðum Borgarlinunnar.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Hrönn Hafliðadóttir/

Sent inn þann: 04.12.2024 , **Fyrir hönd:** Garðabær

Reykjavíkurborg
Ráðhúsinu
101 Reykjavík

Garðabæ, 4. desember 2024
Mál nr. 2411348

Efni: Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbú

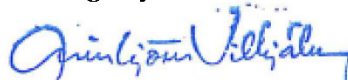
Á fundi skipulagsnefndar þann 28. nóvember sl. var tekið fyrir ofangreint mál og eftirfarandi bókun gerð.

„Lögð fram tilaga að breytingu Aðalskipulags Reykjavíkur 2040. Um er að ræða tillögu að rammahluta aðalskipulagsins sem fjallar um Borgarlínuna. Í honum birtast forsendur og viðmið fyrir framkvæmdum, bindandi stefna um legu Borgarlínunnar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangsörðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau viðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar, hvort sem er í deiliskipulagi göturýmis eða hönnun innviða Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg. Í hönnunarleiðbeiningunum er svigrúm til að móta Borgarlínuna að þörfum, rými og ásýnd umhverfisins. Fyrsta lota Borgarlínunnar er um 14 km löng og liggur milli Ártúnshöfða í Reykjavík og Hamraborgar í Kópavogi. Lengd Borgarlínuleiðar innan Reykjavíkurborgar er tæplega 12 km.

Frestur til að skila inn athugasemdum er til 25. janúar 2025.

Vísað til skoðunar hjá umhverfissviði.“

Virðingarfyllst,

Arinbjörn Vilhjálmsson
skipulagsstjóri

Vakin er athygli á því að erindi þetta verður ekki sent með bréfpósti nema óskað sé eftir því sérstaklega.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Á fundi skipulags- og byggingarráðs Hafnarfjarðar þann 23. janúar 2025 var eftirfarandi tekið fyrir og afgreiðsla þess var:

2501427 - Aðalskipulag Reykjavíkur 2040, umsagnarbeiðni

Lögð fram beiðni um umsögn vegna rammahluta aðalskipulags Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota, Ártún - Fossvogsbrú, nr. 1191/2024.

Skipulags- og byggingarráð gerir ekki athugasemdir við rammahluta aðalskipulags Reykjavíkur 2040 vegna Borgarlínu.

Höfundur: Anna María Elíasdóttir/

Sent inn þann: 23.01.2025 , **Fyrir hönd:** Hafnarfjarðarkaupstaður

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Friðþjófur Arnar Árnason

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:** Hafrannsóknastofnun

HAFRANNSÓKNASTOFNUN

Rannsókn- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Reykjavíkurborg
Ráðhús Reykjavíkur
Tjarnargata 11
105 Reykjavík

Hafnarfjörður 24.1.2025
Mál: 2024-11-0385

Efni: Umsögn um Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 – Tillaga, rammahluti – Borgarlína 1. Lota: Ártún - Fossvogsbú, nr. 1378/2024

Með tölvupósti dagsettum 20.11.2024, sem barst gegnum skipulagsgátt, óskaði Reykjavíkurborg eftir umsögn Hafrannsóknastofnunar um Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 – Tillaga, rammahluti – Borgarlína 1. Lota: Ártún - Fossvogsbú.

Um er að ræða rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 sem mótaður var um Borgarlínuna þar sem m.a. eru lagðar fram forsendur og viðmið fyrir framkvæmdum og bindandi stefna um legu Borgarlínunnar. Samhliða kynningu á þessari tillögu að rammaskipulagi fer fram kynning á umhverfismatsskýrslu framkvæmda við fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg, þar sem finna má ítarlegri gögn um umhverfismat og áhrif. Tekið er fram að þegar niðurstaða og álit Skipulagsstofnunar fyrir umhverfismat Borgarlínunnar liggur fyrir mun Reykjavíkurborg taka afstöðu til niðurtöðunnar og kann sú afstaða að leiða til breytinga á rammaskipulaginu.

Fyrsta lota Borgarlínu (Ártúnshöfði að Hamraborg) fer yfir og/eða liggur að þremur skilgreindum vatnshlotum á umræddu svæði, Elliðaár (straumvatnshlot nr. 104-619-R), Innri Sund – Elliðaárvogur - Grafarvogur (strandsjór, vatnshlot nr. 104-1303-C), Reykjavíkurtjörn (stöðuvatnshlot nr. 104-2386-L) og Fossvogur (Strandsjávarhlot nr. 104-1302-C).

Í 5. Kafla (Umhverfisskýrsla) rammahluta aðalskipulagsins er yfirlit yfir helstu gögn og viðmið sem eru höfð til hliðsjónar í matsvinnu aðalskipulagsbreytingar (Tafla 5.3). Hafrannsóknastofnun bendir á að undir Náttúru- og menningarminjar ber einnig að taka mið af Lögum um Lax og silungsveiði nr. 61.2006 og Lög um stjórn Vatnamála nr. 36/2011. Samkvæmt lögum um stjórn Vatnamála skulu opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna vera í samræmi við lög um stjórn vatnamála og þá stefnumörkun um vatnsvernd sem kemur fram í vatnaáætlun (Umhverfisstofnun 2024¹).

¹ Mat á áhrifum framkvæmda og starfsemi á vatnshlot. (2024). Umhverfisstofnun (1. útgáfa), UST-2024:17.

Að öðru leyti gerir Hafrannsóknastofnun ekki athugasemdir við Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 – Tillaga, rammahluti – Borgarlína 1. Lota: Ártún – Fossvogsbrú, en vísar til umsagnar stofnunarinnar um Umhverfismatsskýrslu fyrir Borgarlínu, lotu 1, Ártúnshöfði – Hamraborg, sem Skipulagsstofnun er með í formlegu umsagnarferli.

Virðingarfyllst

F.h. Hafrannsóknastofnunar

Friðbjörgur Arnason

Hrönn G. Guðmundsdóttir

Reykjavíkurborg
Skipulagssvið
Skipulagsgátt nr. 1191

Kópavogur, 24. janúar 2025
Tilvísun: K-20204

Efni: Borgarlínan 1. lota, rammahluti aðalskipulags Kópavogs og umhverfisskýrsla, samhljóða ábendingar og aðalskipulag Reykjavíkur.

Kynnt er tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Kópavogs 2019-2040, Borgarlína 1. lota: Fossvogsbrú-Hamraborg, samkvæmt 1. mgr. 36. gr., sbr. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010. Tillagan er sett fram sem rammahluti aðalskipulags, sbr. 2. gr. skipulagslaga og gr. 4.9 í skipulagsreglugerð nr. 90/2021. Í rammahlutanum eru stefna og skipulagsákvæði um Borgarlínu útfærð nánar en gert var í áður staðfestri stefnu um hana í Aðalskipulagi Kópavogs 2019-2040. Í tillögunni eru settar fram almennar forsendur framkvæmda við Borgarlínu, bindandi stefna um legu hennar og staðsetningu kjarnastöðvar, ásamt leiðbeiningum um forgangsörðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau almennu hönnunarviðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg línunnar.

Samhliða auglýsingu tillögunnar, fer fram kynning á umhverfismatsskýrslu framkvæmda við 1. lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg, sbr. lög um umhverfismat framkvæmda og áætlaða, nr. 111/2021 og sömuleiðis auglýsing samsvarandi tillögu að breytingu á aðalskipulagi Reykjavíkur, fyrir legginu frá Ártúnshöfða að Fossvogsbrú.

Fossvogsbrú og landfyllingar henni tengdar hafa verið kynntar á öðrum vettvangi og því snýr umsögn HEF eingöngu að legu línunnar á Kársnesi.

Hljóðvist

Á heildina litið mun rekstur 1. lotu borgarlínunnar hafa óveruleg áhrif á hljóðvist á Kársnesi. Miðað við umferðarspá og kortlagningu hávaða er talið að hljóðstig verði undir viðmiðunargildum á Kársnesinu með tilkomu Borgarlínunnar. Framkvæmdir við Borgarlínu munu hafa tímabundin neikvæð áhrif á hljóðvist. Framkvæmdir þarf að tilkynna íbúum og takmarka skal hávaða við þau viðmiðunarmörk sem skilgreind eru í viðauka reglugerðar nr. 724/2008.

Útreikningar á hljóðvist gera ráð fyrir að þegar Borgarlínan er komin í gagnið muni hljóðmengun aukast nokkuð á Bakkabraut og vestast á Borgarholtsbraut. Austan Kársnesbrautar verða áhrifin óveruleg, jafnvel jákvæð. Ekki hefur verið reiknuð hávaðaspá fyrir Kársnesbraut en umferðarspá bendir til þess að hávaði aukist minna með tilkomu Borgarlínu en án hennar.

Loftgæði

Rekstur fyrstu lotu Borgarlínu mun hafa óveruleg áhrif á loftgæði í Kópavogi.

Heilbrigðiseftirlitið vekur þó athygli á að akstur vegna efnisflutninga og byggingastarfsemi eru megin uppsprettur rykmengunar í þéttbýli og því nauðsynlegt fyrir framkvæmdaraðila að huga vel að hugsanlegum mótvægisáðgerðum, með gatnaþrífum og rykbindingum.

Uppgröftur jarðefna og endurvinnsla

Í skýrslunni kemur fram að stefnd sé að því að nýta opnar námur á höfuðborgarsvæðinu fyrir fyllingarefni og yfirborðslag. Ekki er heimilt að nýta jarðefni úr námum sem ekki erum með starfsleyfi í gildi sbr. lög nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir.

Menguð jarðefni

Við framkvæmd við uppbyggingu Borgarlínu er áformað að grafa niður að 2 m á öllum stöðum nema á legg 140. Við þá framkvæmd getur komið til þess að grafið verði niður á áður óþekktan mengaðan jarðveg. Komi til þess skal Heilbrigðiseftirlitið upplýst. Þá skal farið að reglugerð um mengaðan jarðveg nr. 1400/2020 auk m.a. leiðbeiningum um *Endurnýtingu úrgangs í fyllingar* fylgt við meðhöndlun úrgangs.

Lög um stjórn vatnamála, gr. 28/ leiðbeiningar UST

Heilbrigðiseftirlitið vekur athygli á að í desember 2024 komu út leiðbeiningar fyrir framkvæmdaaðila og sveitarfélög um hvernig beri að framkvæma mat á áhrifum framkvæmda og starfsemi á vatnshlot. Leiðbeiningarnar eru unnar með hliðsjón af leiðbeiningaritum Evrópusambandsins við vatnatilskipun Evrópu. Mikilvægt er að markmiðum laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála, um að vernda vatn og vistkerfi þess og hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa til þess að vatn njóti heildstæðrar verndar.

Starfsmannabúðir og starfsmannabústaðir

Í samningum við fyrirtæki og verktaka sem vinna að borgarlínu er rétt að taka fram að tímabundnar starfsmannabúðir þar sem starfsmenn sofa eða þar sem eldað er fyrir þá matur frá grunni eru leyfis skyldar hjá heilbrigðiseftirliti. Sama má segja um starfsmannabústaði í varanlegum húsum þar sem starfsmenn á vegum fyrirtækis eða verktaka gista.

Virðingarfyllt,
f.h. Heilbrigðiseftirlitsins

Hörður Þorsteinsson
framkvæmdastjóri

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Svava Svanborg Steinarsdóttir [REDACTED]

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:** Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkurborgar

Umhverfis- og skipulagssvið
Borgartún 12-14
105 Reykjavík

Umsögn Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur um mál nr. 1191/2024 í skipulagsgátt, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú

Vísað er til máls nr. 1191/2024 í skipulagsgátt, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú. Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur (HER) hefur farið yfir málið og gögn þess og gefur eftirfarandi umsögn.

HER vill benda á að í kafla 2.2. - Tengsl við aðrar áætlanir og stefnur mætti vísa til loftgæðastefnu ríkisins, Hreint loft til framtíðar 2018-2029. Tilkoma nýs betra almenningssamgangnakerfi kemur að öllum líkindum til að stuðla að betri loftgæðum og því tenging við þessa stefnu ótvíræð. Í kafla 5.4. - Framsetning og skilgreining umhverfisáhrifa, vantar að telja upp reglugerð nr. 920/2016 um brennisteinsdíoxíð, köfnunarefnisdíoxíð og köfnunarefnisoxíð, bensen, kolsýring, svífryk og blý í andrúmsloftinu, styrk ósons við yfirborð jarðar og um upplýsingar til almennings í töflu 5.3, undir fyrirsögninni Heilsa og öryggi.

Í kafla 5.5.5. - Áhrif á náttúru- og menningarminjar, undir liðnum náttúruminjar, kemur fram að göngustígur samfara Borgarlínu mun ná inn fyrir mörk hverfisverndar í Vatnsmýri og geti haft áhrif á vatnafar. Eins er fyrirhuguð lega Borgarlínu um Njarðargötu vandamál fyrir vatnsbúskap Tjarnarinnar og friðlandsins í Vatnsmýri þar sem Borgarlínustöð er staðsett beint ofan á skurði sem beinir ofanvatni inn í friðlandið og þaðan inn í Tjörnina. Borgarlína liggur svo áfram yfir þessa ofanvatnsrás sem liggur að hluta undir yfirborði en á litlu dýpi. Loks fer Borgarlína yfir settjörn sem hreinsar ofanvatn áður en það fer út í friðlandið og staðsett er við endann á bílastæði við Öskju, næst Njarðargötu. Engar endanlegar lausnir á þessum vandamálum hafa komið fram í undirbúningi og umhverfismati. Tjörnin og vatnakerfi hennar, sem nær yfir friðlandið og alveg að Öskjuhlíð, telst vera vatnshlot undir álagi og í slæmu efnafræðilegu ástandi. Skv. Vatnaáætlun og aðgerðar- og vöktunaráætlunum sem henni fylgja ber Reykjavíkurborg að bæta vatnsgæði og koma vatnshlotinu í góð efnafræðileg gæði á fimm árum. Verði truflun á rennsli vatns inn í Tjarnarkerfið getur það haft ófyrirséðar

og neikvæðar afleiðingar fyrir lífríkið og vatnsgæðin. Sé ekki hægt að finna viðunandi lausn á þessum vanda verður að færa legu Borgarlínu. Skylda sveitarfélagsins til að tryggja að vatnsgæði séu góð kemur einnig fram í reglugerð nr. 796/1999 um varnir gegn mengun vatns.

Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur

HER vill að lokum hnykkja á því að þó fram hafi farið undirbúningsrannsóknir á mengun á Geirsnefi vegna legu Borgarlínu þar geta framkvæmdir þar kallað á frekari jarðvegsrannsóknir, auk mats á mögulegum áhrifum á lekt landfyllingarinnar. Aukið farg getur auk þess leitt til þess að mengunarefni eigi greiðari leið út í ána.

Virðingarfyllt

f.h. Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur

Svava S. Steinarsdóttir
Verkefnastjóri

Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur
heilbrigðiseftirlit@reykjavik.is
www.reykjavik.is/heilbrigðiseftirlit
Borgartúni 12-14
105 Reykjavík

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Meðfylgjandi er umsögn Háskóla Íslands um mál nr. 1191 / 2024, tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og Borgarlínuna 1. lotu.

Höfundur: Pétur Ástvaldsson/

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Dags.: 23.01.2025

Með erindi dags. 20. nóvember sl. óskaði Reykjavíkurborg eftir umsögn Háskóla Íslands um tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og Borgarlínuna 1. lotu: Ártún – Fossvogsbrú.

Umsögn Háskóla Íslands er sem hér segir.

Háskóli Íslands telur að tillagan samræmist í grundvallaratriðum nýrri þróunaráætlun fyrir svæði Háskóla Íslands sem var unnin í samstarfi Háskóla Íslands og Reykjavíkurborgar og var birt í nóvember 2024.

Háskólinn vill þó árétta nokkur atriði:

Í kafla 3.2. *Staðsetning stöðva Borgarlínu* eru kynntar tvær stöðvar á Suðurgötu (við Þjóðminjasafn og Veröld – hús Vigdísar), ein á Sturlugötu (Vísindagarðar HÍ) auk kjarnastöðvar á lóð Landsspítalans. Þetta er í meginatriðum í samræmi við þróunaráætlun Háskóla Íslands, en gerðar eru athugasemdir við nákvæmari lýsingar á staðsetningunni sem hljóða svo:

- **Þjóðminjasafn – Tengistöð.** Tillaga að staðsetningu við Suðurgötu, nærri gatnamótum Hringbrautar. Þar getur verið góð tenging við aðrar leiðir almenningssamgangna.
- **Veröld – Almenn stöð.** Staðsett á Suðurgötu, á milli gatnamóta Suðurgötu við Brynjólfsgötu og Sturlugötu nærri Veröld – Húsi Vigdísar.
- **Vísindagarðar – Almenn stöð.** Staðsett á Sturlugötu, á svæði Vísindagarða Háskóla Íslands.

Eitt lykilstefið í þróunaráætlun Háskóla Íslands er hringgarður sem gert er ráð fyrir að tengist borgarlínustöðvunum. Mikilvægt er að stöðin „Þjóðminjasafn“ verði staðsett þannig að hún tengist göngu- og hjólastíg á milli Eddu – húss íslenskunnar og Þjóðarbókhlöðu sem verður heldur fjær gatnamótum Hringbrautar og Suðurgötu en núverandi strætóstöð. Tenging gangandi og hjólandi umferðar á milli þeirrar borgarlínustöðvar og núverandi strætóstöðvar við Hringbraut myndi liggja til móts við aðalinngang Þjóðminjasafnsins, fjarri umferðaræð og í skjóli. Í þróunaráætlun Háskóla Íslands er gert ráð fyrir að stöðin sunnar á Suðurgötu verði við Árnagarð og tengist hringgarðinum sem fer skáhallt niður landhallann sem er þar, fram hjá suðurhlíð Íþróttahúss Háskóla Íslands í átt að Háskólatorgi. Þessi stöð er því gegnt Árnagarði og Loftskýtastöðinni, en ekki nærri Veröld (eins og lagt er upp með í textanum að ofan). Fyrir liggur að fólk þverar Suðurgötu mikið á þessum stað þegar farið er á milli VR-húsanna og Tæknigarðs að vestan og háskolasvæðisins austan við Suðurgötuna. Mikilvægt er að þriðja stöðin, „Vísindagarðar“, verði staðsett á aðalgönguás á lóð Vísindagarða HÍ sem er áætlaður um Bjargargötu og er nærri aðalinngangi Öskju og Norræna hússins. Niðurkeyrslur í bílakjallara á svæði Vísindagarða eru allar um Ingunnargötu og Torfhildargötu. Bjargargata er því hugsuð

sem megingönguleiðin inn á svæði Vísindagarða. Þar er verið að undirbúa að koma fyrir gróðri og mynda skjól.

Í kafla 4.1 um *almenn viðmið við hönnun og skipulag* kemur fram: „Stutt við staðbundin sérkenni að plöntuval sé í samræmi við nærumhverfi“. Hér þyrfti að koma ítarlegri lýsing, s.s. með áherslu á fjölbreytni við plöntuval og að valdar verði plöntur sem eru litríkar á ólíkum árstímum, enda sækir mestur fjöldi fólks háskólasvæðið yfir vetrartímann, sbr. kafla 4.3.6.

Í kafla 4.2 um *hönnunarviðmið Borgarlínustöðva* er mikilvægt að huga að vetraraðstæðum, s.s. snjó og ís, og að aðgengi fótgangandi og hjólandi sé gott við stöðvarnar, t.d. með snjóbræðslu. Háskóli Íslands tekur undir að það er mikilvægt að greina þörfina fyrir hjólastæði og deilifarartæki á viðkomustöðvum Borgarlínunnar á háskólasvæðinu.

Í kafla 4.4 um *Hugmyndir að sniðum borgarlínugatna í fyrstu lotu* kemur fram að „við Lækjartorg og Bankastræti verði áhersla á að yfirbragð borgarlínugötunnar sé rólegt, göngubveranir öruggar yfir Lækjagötu og gangandi í forgangi“. Þessi texti á einnig vel við um þann hluta Suðurgötu sem liggur við svæði Háskóla Íslands.

Bygging á lóðinni Sturlugötu 9 er nú í undirbúningi samkvæmt gildandi deiliskipulagi fyrir þá lóð. Það er mikilvægt að hugað verði að þversniði Njarðargötu og útfærslu gatnamóta Sturlugötu og Njarðargötu sem fyrst svo hægt sé að tryggja samspil byggingar á Sturlugötu 9 við borgarlínu og aðra umferð.

Virðingarfyllst,

Jón Atli Benediktsson, rektor Háskóla Íslands

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Hákon Örn Arnþórsson/

Sent inn þann: 23.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040

Tillaga, rammahluti – Borgarlína 1. lota: Ártún – Fossvogsbrú, nr. 1191/2024

Athugasemdir Háskólans í Reykjavík við tillögu

Umferðarhávaði og hljóðvist

Í greinargerð tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 um 1. lotu Borgarlínu dags. í október 2024, kaflanum Hljóðvist, bls. 25 – 26 er fjallað um hávaða frá bílaumferð. Þar kemur m.a. fram að Borgarlína muni hafa jákvæð áhrif á hljóðvist í Reykjavík miðað við núllkost (umferðarþróun án Borgarlínu). Í töflu (mynd 11) eru nokkur dæmi um hljóðvist á mismunandi stöðum, þar sem bornar eru saman hljóðvistartölur fyrir grunnár 2019, núllkost m.v. áframhaldandi umferðarþróun án Borgarlínu og útreikninga fyrir hljóðvist með fyrstu lotu Borgarlínu. Efst í töflu er Háskólinn í Reykjavík tilgreindur. Þar kemur fram að hljóðstig með Borgarlínu hækki um 2,1 dB m.v. núllkost án Borgarlínu (einnig hækkun m.v. grunnár 2019).

Í greinargerð er vísað í viðauka við umhverfismatsskýrslu Verkefnastofu Borgarlínunnar frá 2023. Í töflu og mynd á bls. 18 er gerð grein fyrir sambærilegum tölum fyrir HR, annars vegar á svæði 39 næst háskólabyggingu og 45 við námsmannabústaði HR. Á mynd 4, bls. 14 er sýnd hávaðabreyting milli núllkosta og Borgarlínu, þar sem skilja má að hljóðstig hækki yfir 2 dB næst háskólabyggingu.

Byggingar námsmannabústaða Háskólans í Reykjavík liggja að miklu leyti meðfram Nauthólsvegi. Tvær byggingar hafa þegar risið þar og sú þriðja var komin með byggingarleyfi árið 2023. Samhliða deiliskipulagsbreytingu vegna Háskólagarða HR var unnin hljóðvistarskýrsla og útreikningar sem fyrir gögn (Hljóðvistarskýrsla, Efla verkfræðistofa 2015, uppfærð 2016 og 2018) og ákvæði sett fram um hönnun bygginga með hliðsjón af hljóðvist, sem fylgt var eftir við hönnun bygginga. Nauðsynlegt er að fá staðfestingu með ótvíræðum hætti á að öll skilyrði um hljóðvist vegna umferðarhávaða séu uppfyllt í núverandi og fyrirhuguðum byggingum háskólans með þeim breytingum sem auglýst tillaga gerir ráð fyrir.

Óskað er eftir frekari skýringum á því sem fram kemur á mynd 11 um að hljóðstig hækki með Borgarlínu sbr. ofangreint. Háskólinn í Reykjavík þarf að fá nákvæmar og greinargóðar upplýsingar á því hvernig breyting með Borgarlínu (þ.m.t. vegna breyttrar legu m.v. núverandi legu Nauthólsvegar) hefur áhrif á núverandi og áformaðar byggingar skólans.

Hér með er farið er fram á að lögð verði fram hljóðvistarskýrsla, þar sem fram koma útreikningar á hljóðstigi ásamt hljóðkortum miðað við þær breytingar sem gert er ráð fyrir í tillögu sem hér er auglýst.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Helena Stefánsdóttir

Sent inn þann: 07.02.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavík, 7. febrúar 2025

USK24080320

Umsögn íbúaráðs Háaleitis- og Bústaðahverfis - tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 - rammahluti, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú.

Á fundi íbúaráðs Háaleitis- og Bústaða 28. janúar 2025, var lagt fram bréf Skipulagsgáttar, dags. 20. nóvember 2024, með umsagnarbeiðni Reykjavíkurborgar um tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 - rammahluti, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú, sbr. 3. liður fundargerðar sama dag. Jafnframt var samþykkt að fela formanni í samráði við ráðið að skila umsögn ráðsins hið fyrsta.

Með hliðsjón af ofangreindu er umsögn íbúaráðs Háaleitis- og Bústaðahverfis um tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 - rammahluti, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú, komið á framfæri.

Virðingarfyllt,
Heimir Snær Guðmundsson
Mannréttinda- og lýðræðisskrifstofa
Miðlæg stjórnsýsla
Starfsmaður íbúaráða

Hjálagt: Umsögn íbúaráðs Háaleitis- og Bústaðahverfis - tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 - rammahluti, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú.

Rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur 2040

Fyrsta lota Borgarlínu // Ártún – Fossvogsbrú

Umsögn íbúaráðs Háaleitis og Bústaðahverfis

Um borgarhlutann Háaleiti og Bústaðir liggja margar af helstu stofnbrautum borgarinnar. Á þeim er mikil umferð bíla, sérstaklega á háannatíma, með tilheyrandi truflun á nærliggjandi íbúðarhverfi vegna hljóð- og loftmengunar. Auk þess geta þær verið mikill farartálmi milli ólíkra hluta hverfisins fyrir aðra vegfarendur en akandi. Hverfið á því mikið undir að markmið um breyttar ferðavenjur náist fram og að áhrif frá umferð bíla á nærumhverfi stofnbrautanna minnki.

Íbúaráð Háaleitis- og Bústaðahverfis fagnar því að áform um uppbyggingu innviða fyrir Borgarlínuna séu komin vel á veg. Eins að undirbúningur verkefnis sé nú að formgerast með fastbundnari hætti í rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur. Af yfirlestri að dæma eru markmið og forsendur verkefnisins þar vel skilgreind auk þess sem almenn leiðarljós við hönnun og skipulag Borgarlínunnar eru skýrð með góðum hætti.

Til kynningar eru samtímis umhverfismatsskýrsla fyrir fyrstu lotu Borgarlínunnar og rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur. Gögnin sem liggja til grundvallar eru ítarleg og mikið af efni til yfirferðar. Auk þess getur verið erfitt að skilja að með skýrum hætti þær upplýsingar sem koma fram í hvorri skýrslunni/samantektinni. Athugasemdir íbúaráðs Háaleitis og Bústaðahverfis eru því enn um sinn almenns eðlis um þau atriði sem snerta hagsmuni hverfisins og eiga jafnt við um þær skýrslur/samantektir sem eru til kynningar.

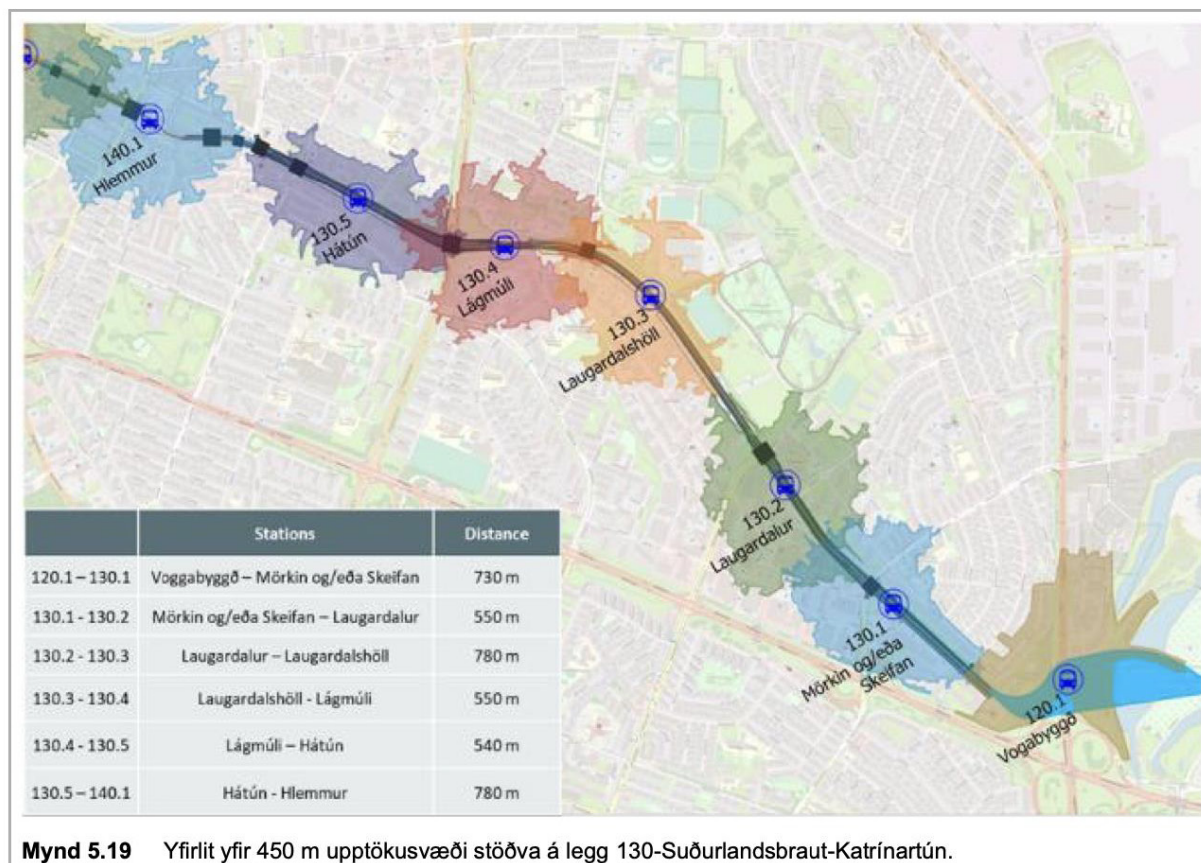
Sá kafli 1. lotu Borgarlínunnar sem liggur að borgarhluta Háaleitis og Bústaða er Suðurlandsbraut frá Grensásvegi að Kringlumýrarbraut. Vill íbúaráð Háaleitis og Bústaða koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum um þann vegkafla:

- Suðurlandsbraut er í dag mikill farartálmi fyrir íbúa Háaleitishverfis yfir í Laugardal. Er það fyrst og fremst vegna mikillar og hraðrar bílaumferðar á Suðurlandsbraut, en einnig vegna þess að gönguleiðir og -stígar sunnan götunnar eru lélegir og/eða illa skilgreindir. Aðgengi fyrir gangandi vegfarendur er þar lélegt.

Íbúaráðið fagnar því þeim breytingum sem fyrirhugaðar á umhverfi Suðurlandsbrautar. Íbúaráðið styður við þau áform að dregið verði úr vægi bílaumferðar við götuna og að bílaumferð sem á ekki erindi í hverfið verði beint annað. Íbúaráðið leggur ríka áherslu á að göngustígakerfið við götuna verði stórbætt og jafnframt að hugað verði að því að þveranir fyrir gangandi og hjólandi vegfarendur yfir götuna verði öruggar og vel staðsettar m.t.t. tenginga inn í hverfið.

- Á umræddum vegkafla er gert ráð fyrir tveimur stöðvum Borgarlínu auk stöðvar sem staðsett hefur verið rétt austan við Grensásveg. Íbúaráðið gerir ekki athugasemd við þær staðsetningar sem lagðar eru til, enda virðast þær skikkanlega staðsettar og tengja vel við nærliggjandi byggð. Aftur á móti virðist austasti hluti Suðurlandsbrautar og Múlahverfis illa sinnt. Sést það best á korti af upptökusvæði stöðvanna við Suðurlandsbraut.

Með hliðsjón af þeirri uppbyggingu íbúðarhúsnæðis sem er nú í gangi á Orkureit og möguleg endurnýjun húsnæðis í Múlahverfi og fjölgun íbúða sem þar gæti orðið telur íbúaráðið rétt að það verði skoðað að bæta inn stöð á þessum kafla. Sú stöð myndi þjóna austurhluta Laugardals, Suðurlandsbrautar og Múlahverfis vel.

Mynd 5.19 Yfirlit yfir 450 m upptökusvæði stöðva á legg 130-Suðurlandsbraut-Katrínartún.

Yfirlitskort af staðsetningu stöðva við Suðurlandsbraut og upptökusvæði þeirra úr Umhverfismatsskýrslu.

- Lykilþáttur í því að fólk geti nýtt sér þjónustu Borgarlínunnar er að að stöðvum hennar sé gott aðgengi. Þar skiptir ekki bara máli að góðir stígar liggi meðfram brautum Borgarlínunnar heldur einnig að göngustígar sem liggja inn í nærliggjandi hverfi séu af sömu gæðum.

Íbúaráðið vill í því samhengi benda á að göngustígar frá Suðurlandsbraut og upp í Múlahverfi og þaðan upp í Háaleitishverfi eru almennt ekki góðir. Þar að auki er mikill hæðarmismunur frá Suðurlandsbraut og upp í Ármúla. Vinna þarf að því að bæta innviði fyrir gangandi vegfarendur í götum upp frá Suðurlandsbraut (Lágmúli, Hallarmúli, Vegmúli) og í Múlahverfi almennt svo íbúar og starfandi á svæðinu muni geta nýtt sér þjónustu Borgarlínunnar við Suðurlandsbraut með sem bestum hættu.

Fyrir hönd íbúaráðs Háaleitis- og Bústaðahverfis
Birkir Ingibjartsson

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Meðfylgjandi bréf með umsögn íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals er hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,

Heimir Snær Guðmundsson, starfsmaður íbúaráða Reykjavíkurborgar.

Höfundur: Heimir Snær Guðmundsson

Sent inn þann: 22.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavík, 22. janúar 2025

USK24080320

Umsögn íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals – Tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú.

Á fundi íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals þann 16. janúar 2025, var lagt fram bréf Skipulagsgáttar, dags. 20. nóvember 2024, með umsagnarbeiðni Reykjavíkurborgar vegna tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú, sbr. 3. liður fundargerðar. Jafnframt var samþykkt að fela formanni í samvinnu við ráðið að skila umsögn ráðsins fyrir tilskilinn frest.

Fulltrúi Sjálfstæðisflokksins lagði fram svohljóðandi bókun:

Sjálfstæðisflokkurinn greiðir atkvæði gegn samgöngusáttmála og Borgarlínu og telur að hægt sé að fara í fljótverkari, hagkvæmari og ódýrari framkvæmdir til að efla almenningssamgöngur og greiða fyrir umferð.

Með vísan til samþykktar ráðsins hér að ofan er umsögn íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllt,
Heimir Snær Guðmundsson
Mannréttinda- og lýðræðisskrifstofa
Miðlæg stjórnsýsla
Starfsmaður íbúaráða

Hjálagt: Umsögn íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals – Tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú.

15.janúar 2025

Umsögn íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals:

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú, nr. 1191/2024: Auglýsing tillögu (Rammahluti aðalskipulags)

Engum þeim sem fer um stofnbrautir höfuðborgarsvæðisins á annatímum dylst að kerfið er komið að þolmörkum. Umferðarhnútar og langur ferðatími rýra lífsgæði borgarbúa verulega. Íbúaráð Grafarholts og Úlfarsárdals tekur undir að Borgarlína er metnaðarfull framkvæmd sem hefur það að markmiði að koma í veg fyrir hrun samgöngukerfisins með því að beina auknum hluta umferðarinnar yfir í almenningssamgöngur.

Reykvískt samfélag á mikið undir því að sú tilraun takist. Fyrir íbúa í Grafarholti og Úlfarsárdal er gríðarlega mikilvægt að frá fyrstu stundu verði tryggðar örar og öflugar strætisvagnasamgöngur til að tengja hverfið endastöð Borgarlínu. Þær tengingar mega ekki bíða langt inn í framtíðina þegar röðin kemur að seinni áföngum verksins.

Fyrir hönd íbúaráðs Grafarholts og Úlfarsárdals,

Guðný Maja Riba

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Helena Stefánsdóttir

Sent inn þann: 28.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavík, 27. janúar 2025

USK24080320

Umsögn íbúaráðs Grafarvogs - Tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú

Á fundi íbúaráðs Grafarvogs 6. janúar 2025, var lagt fram bréf Skipulagsgáttar, dags. 20. nóvember 2024, með umsagnarbeiðni Reykjavíkurborgar um tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú. Samþykkt var að fela formanni í samvinnu við ráðið að skila umsögn ráðsins fyrir tilskilinn frest.

Fulltrúi Sjálfstæðisflokks og fulltrúi íbúasamtaka leggja fram svohljóðandi bókun:

Við hörmum að ríkið og Reykjavíkurborg ætli að ráðast í þær framkvæmdir sem kynntar eru hér sem „Borgarlína 1. Lota: Ártún – Fossvogsbrú“ Ljóst er að hér er um gríðarlega kostnaðarsamar framkvæmdir að ræða, sem kostaðar verða af takmörkuðu skattfé. Ljóst er að mikil uppsöfnuð þörf er á úrbótum í samgöngukerfi borgarinnar, og eðlilegt væri að byrja á því að laga slysamestu staðina. Því miður virðist eiga að byrja á Fossvogsbrú sem líklegt er að muni verða óarðbært verkefni og kosta á annan tug milljarða króna. Ekki verður séð að brúin muni bæta úr þeim vanda sem mest aðkallandi er í samgöngukerfinu, þ.e. að fækka slysastöðum og bæta umferðarflæði. Við skorum því á borgaryfirvöld að fresta þessum framkvæmdum og fara nú þegar í markvissar aðgerðir til að fækka umferðarslysum við þekkta slysastaði og greiða jafnframt fyrir umferð. Hægt væri að byrja á gatnamótum Reykjanesbrautar og Bústaðavegar, en þar hafa orðið u.þ.b. 500 slys og óhöpp frá því borgin frábað sér frekari framkvæmdir í samgöngukerfinu árið 2011. Alvarlegt slys varð á umræddum gatnamótum um síðustu helgi. Vel væri hægt að stórbæta almenningssamgöngur í borginni fyrir aðeins hluta af þeim fjármunum, sem borgarlína á að kosta.

Með hliðsjón af ofangreindri samþykkt ráðsins er umsögn íbúaráðs Grafarvogs hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,
Heimir Snær Guðmundsson
Mannréttinda- og lýðræðisskrifstofa
Miðlæg stjórnsýsla
Starfsmaður íbúaráða Reykjavíkurborgar

Hjálagt: Umsögn íbúaráðs Grafarvogs - Tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú

Reykjavík, 24. jan. 2025

Rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 sem snýr að Borgarlínu 1 frá Ártúnshöfða og yfir Elliðavog.

Umsögn frá íbúaráði Grafarvogs

Óskað var eftir umsögn íbúaráðs Grafarvogs um hugmyndir tengdar rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 varðandi Borgarlínu. Íbúaráð hefur kynnt sér fyrirbyggjandi gögn sem snúa að Borgarlínu 1, frá Ártúnshöfða að Hamraborg, sem liggur yfir Elliðaárvog.

Þar sem íbúaráð hefur ekki beina aðkomu að skipulagi Ártúnshöfðasvæðisins, leggur ráðið ekki mat á legu Borgarlínu þar, en leggur áherslu á að framkvæmdir við þverun Elliðaárna og yfir Geirsnef verði vandaðar og taki mið af viðkvæmu umhverfi. Ráðið fagnar hugmyndum um að færa þverunina vestar. Jafnframt leggur íbúaráð áherslu á að öll hönnun Borgarlínu miði að því að fækka slysa- og slysum.

Íbúaráð Grafarvogs hefur einnig skoðað legu Borgarlínu 1 í gegnum miðbæ Reykjavíkur og undirstrikar mikilvægi þess að vanda til verka við endanlegar ákvarðanir. Áður en götum er lokað fyrir almennri bílaumferð þarf að meta vel áhrifin og skoða hvort blandaðar akstursleiðir geti verið raunhæfur kostur á völdum köflum. Einnig er mikilvægt að tryggja að ákveðinn fjöldi bílastæða verði áfram við verslanir og þjónusturými, jafnvel þótt Borgarlínan aki um viðkomandi götur. Almennings- og göngugöngur eru ekki valkostur fyrir alla og því þarf að taka mið af ólíkum þörfum.

Íbúaráð hefur velt fyrir sér fyrirkomulagi sérrýma fyrir Borgarlínuvagna, sem eru hönnuð á miðjum vegstæðum. Ráðið spyr hvers vegna sú hönnun var valin fram yfir að staðsetja vagnana við vegbrún, líkt og þekkist með forgangsakreinar í dag. Þessi hönnun sem lögð er til veldur því að farþegar á öllum aldri þurfa að fara yfir akbrautir til að komast til og frá stoppistöðvum, sem eykur slysa- og slysum. Þar að auki er ekki tryggt að allar gangbrautir verði upplýstar eða með stýrðum gönguljósum. Í ljósi skammdagis, myrkurs og krefjandi veðurs hvetur ráðið hönnuði til að endurmeta þetta fyrirkomulag.

Samkvæmt upplýsingum mun Borgarlínuvagn aka í fyrstu lotu frá Krossmýrartorgi í blandaðri umferð upp í Spöng með endastöð við Egilshöll. Er það rétt að einu stoppistöðvarnar á þessari leið verði við Krossmýrartorg, Spöngina og Egilshöll? Þar sem leiðakerfi Strætó á að tengjast Borgarlínu og mynda samhangandi almenningssamgöngukerfi, er mikilvægt að tryggja að farþegar úr öllum hverfum Grafarvogs komist með góðu móti að stoppistöðvum Borgarlínu. Ef mælanleg markmið með Borgarlínu er að auka hlutdeild almenningssamgangna úr 4% í 12% fyrir árið 2040 þýðir það að farþegafjöldi með almannasamgöngnum þarf að fjórfaldast á þessu tímabili. Er búið að setja niður þær leiðir sem nýta á til að ná þessum markmiðum? Íbúaráð leggur mikla áherslu á að nýtt leiðakerfi Strætó verði skipulagt með það að markmiði að þjónusta öll hverfi Grafarvogs frá upphafi og myndi þétt net ferða. Ef þetta verður ekki tryggt, gæti það haft neikvæð áhrif á árangur Borgarlínu í að breyta ferðavenjum, fækka bílum á götum borgarinnar, stytta ferðatíma og draga úr slysum.

Í kynningum á Borgarlínu hefur skort á upplýsingum um áætlaðan ferðatíma með almenningssamgöngum eftir að kerfið verður tekið í notkun. Líklegt er að hönnun leiðarkerfisins hafi verið framkvæmd og metin með fullkomnum hermilíkönum, en niðurstöður þeirra virðast ekki hafa verið kynntar almenningi. Íbúaráð kallar eftir skýringum á slíkum rannsóknum og helstu niðurstöðum þeirra. Til að mynda væri gagnlegt að fá upplýsingar um væntanlegan ferðatíma frá stöðum eins og Spöng, Foldahverfi, Hamrahverfi, Staðahverfi og Keldnahverfi til lykilstaða á borð við Lækjartorg, Kringluna, nýja Landspítalann, Reykjavíkurflugvöll, Mjódd og Hamraborg.

f.h. íbúaráðs Grafarvogs,
Fanný Gunnarsdóttir
formaður

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Góðan dag.

Hér með er bókun fulltrúa Sjálfstæðisflokks og íbúasamtaka í íbúaráði Grafarvogs komið á framfæri.

Virðingarfyllst.

Heimir Snær Guðmundsson, starfsmaður íbúaráða Reykjavíkurborgar.

Höfundur: Heimir Snær Guðmundsson/

Sent inn þann: 07.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavík, 7. janúar 2025

USK24080320

Bókun íbúaráðsfulltrúa í Grafarvogi – Tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú. USK24080320

Á fundi íbúaráðs Grafarvogs 6. janúar 2025, var lagt fram bréf dags. 20. nóvember 2024, með umsagnarbeiðni Reykjavíkurborgar um tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú, sbr. 3. liður fundargerðar ráðsins sama dag. Íbúaráð Grafarvogs samþykkti að fela formanni í samvinnu við ráðið að skila umsögn ráðsins fyrir tilskilinn frest.

Fulltrúi Sjálfstæðisflokks og fulltrúi íbúasamtaka lögðu fram svohljóðandi bókun:

Við hörmum að ríkið og Reykjavíkurborg ætli að ráðast í þær framkvæmdir sem kynntar eru hér sem „Borgarlína 1. Lota: Ártún – Fossvogsbrú“ Ljóst er að hér er um gríðarlega kostnaðarsamar framkvæmdir að ræða, sem kostaðar verða af takmörkuðu skattfé. Ljóst er að mikil uppsöfnuð þörf er á úrbótum í samgöngukerfi borgarinnar, og eðlilegt væri að byrja á því að laga slysamestu staðina. Því miður virðist eiga að byrja á Fossvogsbrú sem líklegt er að muni verða óarðbært verkefni og kosta á annan tug milljarða króna. Ekki verður séð að brúin muni bæta úr þeim vanda sem mest aðkallandi er í samgöngukerfinu, þ.e. að fækka slysastöðum og bæta umferðarflæði. Við skorum því á borgaryfirvöld að fresta þessum framkvæmdum og fara nú þegar í markvissar aðgerðir til að fækka umferðarslysum við þekkta slysastaði og greiða jafnframt fyrir umferð. Hægt væri að byrja á gatnamótum Reykjanesbrautar og Bústaðavegar, en þar hafa orðið u.þ.b. 500 slys og óhöpp frá því borgin frábað sér frekari framkvæmdir í samgöngukerfinu árið 2011. Alvarlegt slys varð á umræddum gatnamótum um síðustu helgi. Vel væri hægt að stórbæta almenningssamgöngur í borginni fyrir aðeins hluta af þeim fjármunum, sem borgarlína á að kosta.

Þessu er hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,
Heimir Snær Guðmundsson
Mannréttinda- og lýðræðisskrifstofa
Miðlæg stjórnsýsla
Starfsmaður íbúaráða

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Undirrituðum var falið að skila inn umsögn fyrir hönd íbúaráðs Miðborgar og Hlíða á fundi ráðsins 23. janúar 2025.

Íbúaráð Miðborgar og Hlíða fagnar fyrirhuguðum áformum um Borgarlínu og þeim miklu samgöngubótum sem í henni felast. Ráðið ræddi sérstaklega um legu meðfram Tjörninni og var einróma um að ákjósanlegt væri að Borgarlínan færi eingöngu um Fríkirkjuveg og Skothúsveg, sér í lagi með vísan til þeirra raka sem fram koma í hinni auglýstu tillögu um umferðaröryggi gangandi og hjólandi vegfarenda. Tekið er undir þær röksemdir sem koma fram í tillögunni um þetta, en ráðinu þykja öll rök hníga að því að Suðurgata meðfram Tjörninni verði ekki fyrir valinu.

F.h. íbúaráðs Miðborgar og Hlíða,
Pétur Marteinn Urbancic Tómasson

Höfundur: Pétur Marteinn U. Tómasson/

Sent inn þann: 25.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Undirrituðum var falið að skila inn umsögn fyrir hönd íbúaráðs Vesturbæjar á fundi ráðsins 20. janúar 2025.

Íbúaráð Vesturbæjar fagnar uppbyggingu Borgarlínu og bættum almenningssamgöngum á höfuðborgarsvæðinu. Loksins er fyrsta skóflustungan tekin.

Fyrir Vesturbæ er mikilvægt að hverfið fái góða tengingu við kjarna- og stoppistöðvar Borgarlínu. Íbúaráðið telur mjög mikilvægt að þróun hins almenna strætókerfis haldist hendur við Borgarlínu og að það virki saman sem eitt samfellt almenningssamgöngukerfi fyrir notendur. Öflugt strætókerfi styrkir Borgarlínu en í Vesturbænum er ný hverfisstrætó frá Granda yfir í Vesturbæ, Skerjafjörð og í Nauthólsvík mjög mikilvæg viðbót.

Auk þess vill ráðið benda á að það eru mikil gæði fólgin í því að geta gengið og hjólað nær óslitið á göngu- og hjólastígum úr Skjólunum í Vesturbæ og í Elliðaárdal! Þá þarf samhliða uppbyggingu Borgarlínu og byggja góða göngu- og hjólastíga. Endurskoða ætti hönnun á gönguþverun við Fossvogsbrú í Nauthólsvík en þar ætti að reyna að búa til leið gangandi og hjólandi sem krefst ekki þess að fara yfir götu, heldur t.d. með undirgöng ef það væri hægt.

Íbúaráðinu þykir leitt að siglingafélögin fá lakari aðstöðu þegar Fossvogsbrú kemur. Það þarf að tryggja aðstöðu þeirra bæði í Reykjavík og Kópavogi til frambúðar.

Íbúaráð Vesturbæjar styður legu Borgarlínu við Tjörnina verði á Fríkirkjuvegi og Skothúsvegi en ekki á Suðurgötu. Það ætti þó að vera framkvæmt einhvers konar umferðarmat þar sem flæði umferðar um nærliggjandi götur verður áætlað ef og þegar götum verða lokað fyrir bílaumferð.

Fyrir hönd Íbúaráðs Vesturbæjar,
Stein Olav Romslo

Höfundur: Stein Olav Romslo/ [REDACTED]

Sent inn þann: 25.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Umsögn Íbúasamtaka Laugardals, sjá viðhengi.

Höfundur: Lilja Sigrún Jónsdóttir

Sent inn þann: 25.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Umsögn um tillögu að breyttu aðalskipulagi Reykjavíkur

Ágætu starfsmenn Reykjavíkurborgar.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú

Borgarlína, þegar hún verður komin, verður mikil samgöngubót og væntingar eru til að umferðateppur umhverfis hverfið minnki samhliða því að fólk hafi betri valkosti, svo sem tíðar ferðir borgarlínu til að ferðast um borgina. Þegar hefur stjórn ÍL skilað inn athugasemdum við deiliskipulagstillögu varðandi þverun borgarlínu á Geirsnefi og fylgir það hér einnig. Stjórn ÍL hefur áður tekið þessi mál á dagskrá og í fylgiskjölum má sjá 2 umsagnir áður sendar, frá í ágúst 2021 (aðalskipulagsbreyting) og á liðnum vetri um deiliskipulagsbreytingu á Geirsnefi.

Stjórn ÍL vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum og ábendingum vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar:

Almennar ábendingar

Áætlað er að borgarlínu fylgi aukin umferð bíla um Kringlumýrarbraut milli Suðurlandsbrautar og Sæbrautar og aukin umferð á Sæbraut einnig. Sú aukning hefur ekki verið að fullu metin enn í umhverfismatinu og þar að auki þá er verið að vinna skipulag þessara stóru samgöngumannvirkja, þ.e. Borgarlínu og Sundabraut samtímis, án þess að hvor um sig taki mið af hinni. Þar sem önnur veldur auknum akstri en hin með væntingar um minnkun þá vekur það athygli að ekki eigi að innleiða borgarlínu fyrst og endurmeta svo þörf fyrir Sundabraut síðar.

Íbúar eiga rétt á að tillit sé tekið til aðstæðna þeirra þegar áform um að framkvæmdatími þessara tveggja stóru framkvæmda muni mögulega skarast í hverfinu enda gæti því fylgt verulega erfitt og raunar óöruggt ástand vegna umferðarálags og aukins gegnumaksturs um hverfið samhliða framkvæmdum beggja.

Þegar er lengdur viðbragðstími neyðarþjónustu / viðbragðsaðila í hverfið vegna umferðatafa og hætt við að það muni versna enn frekar. Huga þarf að þeim þætti í öllu framkvæmdaferli og mögulega þörf fyrir að undirbúa sértækar aðgerðir vegna þess svo sem að halda akreinum lausum fyrir viðbragðsakstur á álagstímum osfrv.

Borgarhlutinn Laugardalur mun hýsa nokkuð stóran hluta borgarlínu á Suðurlandsbraut og Vogabyggð og margar stoppustöðvar á þeim legg.

Það er mikilvægt að vandað sé til alls frágangs í hönnun, hugað að öryggi gangandi og hjólandi, grænum lausnum og að skerða ekki græn svæði né gróður enda mikil eftirsjá að stórum trjálundum þegar þeim er fórnað. Þar er til dæmis mikil eftirsjá að fallegum trjágróðri sem var látinn víkja fyrir húsbyggingum nýlega á horni Grensásvegur og Suðurlandsbrautar, með gerbreyttri götmynd. Meðfram Suðurlandsbraut eru miklir trjálundir sem sjást ekki á

teikningum en eiga í hugum íbúa orðið mikinn tilverurétt og brýnt að verja þá á framkvæmdatíma.

Vegtengingu að Steinhlíð yfir Suðurlandsbraut þarf að varðveita þrátt fyrir að hún þveri borgarlínu. Það hefur verið reynt að koma aðkomu að leikskólanum annað, en fannst ekki góð lausn á því. Í ljósi þess að viðbragðsaðilar þurfa alltaf að komast að húsinu þá er nauðsynlegt að aðkoma starfsmanna og foreldra haldist óbreytt enda er Steinhlíð nálægt stórrí stoppustöð borgarlínu og auðvelt að samhæfa brottför og akstur með ljósum. Steinhlíð er þar að auki að leggja sitt af mörkum í þetta verkefni meðal annars með eftirgjöf af jaðri lóðar sinnar.

Stjórn lýsir yfir andstöðu við að þessu skipulagi fylgi aukin byggð í Laugardalnum sjálfum (borgargarðinum) og þegar Borgarlínustöð verður hönnuð á mótum Grensásvegur og Reykjavegur þá verði að taka mið af þeirri kröfu íbúa að grænum svæðum í borginni sé hlíft. Stjórn ÍL hefur áhyggjur af að loka Reykjavegi enda er oft mannmargt í dalnum og getur verið mikið öryggisatriði að viðbragðsaðilar hafi góðan aðgang að Laugardal.

Með skipulagsbreytingu er talið líklegt að hljóðvist verði víða betri með Borgarlínu og innviðum fyrir virka ferðamáta til lengri tíma lítið miðað við óbreytt ástand. Hins vegar virðist sem ekki sé horft þar til áhrifa á Sæbraut einkum á Laugarnessvæðinu og aðlægt Kleppsvegi en þar er gert ráð fyrir auknum akstri og hlýtur að þurfa tímanlega að huga að ráðstöfunum vegna þess.

Sértækar ábendingar

HverfisSKIPULAGI fyrir Laugardal hefur ekki verið lokið en á liðnum áratug hefur þétting byggðar í hverfinu verið mikil og innviðauppbýggingar þörf á næstu árum. Það er því nauðsynlegt að taka mið af því t.d. við val á og ráðstöfun lóða í jaðri hverfisins.

Tengingar stöðvanna í hverfinu á að vanda samkvæmt lýsingu og er það vel. Borgarlína verður þó f.o.fr. í suðurjaðri þess sem eykur þörf fyrir hjólageymslu við allar stöðvar meðfram Suðurlandsbrautinni.

Í Vogabyggð verður stór stöð á landi sem ekki er íbúðarbyggð í dag.

Hugmyndir að útliti og hönnun hafa verið kynntar þar og mikilvægt að þar skapist ekki þrýstingur á háa byggð sem valdi skuggavarpi á aðlæga byggð né heldur lóð Steinhlíðar.

Mörkin – Almenn stöð. Tillaga um að stöð verði sem næst gatnamótum Suðurlandsbrautar og Skeiðarvogs. Ætti að vera gott rými fyrir það og mikilvægt að huga að góðum tengingum gangandi og hjólandi.

• Laugardalur – Tengistöð. Staðsetning austan við gatnamót Suðurlandsbrautar og Grensásvegur.

Stjórn ÍL lýsir yfir andstöðu við að þessu skipulagi fylgi aukin byggð í Laugardalnum sjálfum (borgargarðinum) og þegar Borgarlínustöð verður hönnuð á mótum Grensásvegur og Reykjavegur þá verði að taka mið af þeirri kröfu íbúa að grænum svæðum í borginni sé hlíft. Stjórn ÍL hafnar fyrri áformum um að loka Reykjavegi enda er oft mannmargt í dalnum og getur verið mikið öryggisatriði að viðbragðsaðilar hafi góðan aðgang að Laugardal.

• Laugardalshöll – Almenn stöð. Hér er gert ráð fyrir stöð sem þjóni meðal annars þjóðarhöllinni. Huga þarf að þörfum allra þeirra sem eru að sækja í Laugardalinn, aðra hluta hans, með góðum tengingum og merkingum á göngu- og hjólaleiðum inn í dalinn.

- Lágmúli – Almenn stöð.

Mikilvæg stöð vegna fjölmennra staða í návígi og ekki síst tómstundakennslu barna á svæðinu en þau koma langt að og vonandi með borgarlínu.

- Hátún – Tengistöð.

Hér þarf að huga vel að tengingum í samráði við fjölbreytta starfsemi og búsetu fatlaðra í Hátúni, gera þær eins vel úr garði og hægt er m.t.t. hálkuvana, lýsingu, merkinga fyrir sjóndapra og fleira.

Hér hefur verið tæpt á helstu þáttum í breyttu aðalskipulagi með tilliti til borgarlínu og ítrekum við í stjórn ÍL að við styðjum þá framkvæmd en verðum að leggja áherslu á mikilvægi þess að framkvæmdatíminn sé mjög vel skipulagður og fyrstu tengingar vestur í bæ nýtist til að létta álag bílaumferðar um aðrar leiðir sem fyrsta skref. Ef það verður raunin að bæði Borgarlína og Sundabraut verða í framkvæmd á sama tíma þá er nauðsynlegt að sérstakt teymi ábyrgðaraðila sjái um að samhæfa framkvæmdir til að forða varasömum umferðateppum og slysum á fólki í því ferli.

Virðingarfyllst,

fyrir hönd stjórnar Íbúasamtaka Laugardals

Lilja Sigrún Jónsdóttir, formaður.

Fylgiskjöl:

Fyrri umsögn stjórnar ÍL vegna breytingar á aðalskipulagi Reykjavíkur 2010 – 2030

Sent inn í ágúst 2021.

Reykjavík, 31. ágúst 2021.

Umsögn stjórnar Íbúasamtaka Laugardals vegna auglýstrar tillögu um breytingar á aðalskipulagi Reykjavíkur 2010 – 2030, settar fram sem Aðalskipulag Reykjavíkur 2040.

Stjórn Íbúasamtaka Laugardals hefur kynnt sér fyrirbyggjandi tillögur að breytingum á aðalskipulagi Reykjavíkur, að því leyti sem þær tengjast borgarhlutanum Laugardal, Vogabyggð og aðlægum athafnasvæðum. Eftirfarandi eru ábendingar varðandi innihald og áherslur bæði almenns eðlis og sértækar. Sjá einnig fyrri umsagnir um sama efni, Laugardal og Vogabyggð.

Stjórn ÍL lýsir ánægju með að taka inn í aðalskipulag ákvæði fyrir mat á áhrif uppbyggingar á innviði; umferð, bíla- og hjólastæði, skóla og aðra innviði.

Kafla 3.6.4. Við endanlega ákvörðun um byggingarmagn og fjölda íbúða í deiliskipulagi á einnig að leggja til grundvallar niðurstöður úr samgöngumati (sbr. Bíla og hjólastæðastefna) og mati á áhrifum uppbyggingar á umferð á nærliggjandi götum. Enn fremur verða áhrif á skólastofnanir og grunnþjónustu metin hverju sinni á grundvelli nemendaspáa til skemmri og lengri tíma. Einnig þarf að horfa til gönguleiða barna að skóla og fjarlægðar byggingarsvæðis frá skólastofnun.

Við það mætti þó bæta að um leið þurfi að helga land fyrir nauðsynlega uppbyggingu þjónustu, t.d. skóla og leikskóla á svæðinu.

Stjórnin hefur samþykkt eftirfarandi athugasemdir við framkomnar tillögur:

Vegna nýrra heimilda til byggingar íbúða.

Stjórn ÍL vill ekki frekari uppbyggingu á grænum svæðum í Laugardal og hafnar því alfarið uppbyggingu íbúða á reitum 42 og 43, við Suðurlandsbraut og Engjaveg. Þetta er á svæðum sem lagt er til að tekið sé af grænu svæði í Laugardal. Munu stjórnarmeðlimir óska eftir fundi með borgarstjóra um þetta mál og fyrri óskir um að Laugardalur sé varðveittur sem borgargarður og skipulagður sem ein heild, verða áréttáðar.

Mikil uppbygging er fyrirhuguð í hverfinu á reitum 31 t.o.m. 51 í mynd 3 (Uppbyggingareitir).

Vegna reita í Túnnum (nr. 34 – 36) þá er gert ráð fyrir heimild til að byggja upp í 8 hæða hús. Á því svæði (Höfðatorgi) eru þegar nýleg hús sem valda erfiðum vindstrengjum þar m.a. vegna nálægðar við sjó og hönnunaraðstæður sem virðast hafa komið mönnum á óvart. Auk þess er eldri hluti Túnanna lágreist gömul hús. Þessi áform um háreista byggð umfram það sem þegar er, teljum við því óæskilega m.t.t lífsgæða nágranna og mannlífs. Ennfremur er á þessu svæði skortur á skólahúsnæði í dag og þyrfti að huga að varðveislu landrýmis fyrir það.

Vegna reita við Sóltún þá er það vilji stjórnar að íbúar fái að njóta grænna svæða þar án skerðingar.

Vegna Borgarlínu

Íbúar umhverfis Laugardal munu búa í miklu návígi við Borgarlínu og því leggur stjórn ÍL áherslu á að vel takist til við aðlögun þeirrar framkvæmdar að hverfinu. Íbúar hafa grenndarþekkingu sem er mikilvægt að nýta við undirbúninginn. Möguleikar á lausnum eins og akreinum fyrir bráðapjónustu samhliða henni virðast t.d. gæti verið skynsamlegar. Þegar rýnd eru áform þá sjást ekki hér a.m.k. ráðstafanir til að hjálpa fólki að geyma bíla við Borgarlínuna í úthverfum og ferðast með henni að og frá. Ef Borgarlínan verður vel nýtt mun vonandi létta umferðarálagi af nágrenni hverfisins.

Vegna Faxaflóahafna

Vegna aðalskipulagsbreytinga er varða athafnasvæði Faxaflóahafna við Sundin, aukna uppbyggingu og umsvif þá þurfi að huga að eftirfarandi:

Að ef heimilað verður aukið byggingarmagn á framkvæmdasvæði Faxaflóahafna við Sund þá sé það tryggt að virt séu ákvæði aðalskipulags um að varðveita Laugarnesið og að vernda útsýni milli Laugarness og Viðeyjar.

Að frekari uppbygging athafnasvæðis Faxaflóahafna taki mið af nálægð þéttar íbúðarbyggðar og virði rétt íbúa, m.a. til hvíldar að næturlagi.

Að rafvæða hafnasvæðið svo að ekki sé verið að brenna þar jarðefnaeldsneyti þegar legið er við bakka.

Vegna blandaðrar byggðar og markmið þar að lútandi (3.1.3.)

Að taka undir áherslur varðandi aðgæslu, séu veittar heimildir um þjónustu og atvinnustarfsemi innan gróinnar byggðar, að huga að umfangi, ónæði og umferð stórra atvinnubíla enda sé réttur íbúa til friðsældar í íbúðarbyggð ríkur.

Stjórn ÍL vill skora á borgaryfirvöld að jafna rétt íbúa borgarinnar til varna gegn hávaðamengun og svifryki sem kveðið er á um í byggingarreglugerðum. Að Reykjavíkurborg sjái öllum íbúum fyrir sama rétti óháð aldri húsnæðis þeirra. Viðmið sem heilbrigðiseftirlitið fylgir hefur farið eftir aldri húsnæðis og þeirra byggingareglugerða sem voru í gildi þegar húsin voru byggð. Þótt það geti verið viðeigandi fyrir innri þætti er varða húsin sjálf, þá er erfitt að rökstyðja að utanaðkomandi álag eins og hljóð- og svifryksmengun sé ekki metið með sama hætti fyrir alla íbúa. Þetta mætti etv. kveða á um í aðalskipulagi.

Íbúðarhúsnæði á atvinnusvæðum (3.4.2)

Vegna nálægðar hverfisins við atvinnu- og iðnaðarsvæði viljum við vara við að leyfa þetta, enda er erfitt að sjá að íbúar þarna geti fengið sambærilega þjónustu og aðrir íbúar borgarinnar.

Yfirbragð blandaðrar byggðar (3.6.3)

Stjórn ÍL vill hvetja til að veita ekki heimildir til að víkja frá viðmiðum um birtu á leiksvæðum barna og dvalarsvæða utandyr vegna nálægðar við útisvæði í næsta nágrenni. Það gefur færi á túlkun sem ekki er heppileg þegar varðar svo viðkvæma hópa sem börn og fjölskyldur þeirra.

Að lokum

Stjórn ÍL hafnar því alfarið uppbyggingu íbúða á reitum 42 og 43, við Suðurlandsbraut og Engjaveg. Þetta er á svæðum sem lagt er til að tekið sé af grænu svæði í Laugardal. Munu stjórnarmeðlimir óska eftir fundi með borgarstjóra um þetta mál og fyrri óskir verða áréttaðar, um að Laugardalur sé varðveittur sem borgargarður og skipulagður sem ein heild.

Umsögn þessa þarf að skoða í samhengi við fyrra samtal Íbúasamtaka Laugardals við skipulagsyfirvöld borgarinnar en samtökin eru 16 ára um þessar mundir og hafa tekið virkan þátt í samtali og skipulagsvinnu um málefni hverfisins alla tíð.

Stjórn ÍL vill eindregið skora á borgaryfirvöld að jafna rétt íbúa borgarinnar til varna gegn hávaðamengun og svifryki sem kveðið er á um í byggingarreglugerðum. Að Reykjavíkurborg sjái öllum íbúum fyrir sama rétti óháð aldri húsnæðis þeirra. Þetta mætti etv. kveða á um í aðalskipulagi.

Þökkum fyrir tækifæri til að koma á framfæri athugasemdum við auglýstar breytingar á Aðalskipulagi Reykjavíkurborgar. Sem fyrr lýsum við okkur reiðubúin til samráðs og samstarfs.

Fh stjórnar Íbúasamtaka Laugardals,

Lilja Sigrún Jónsdóttir, formaður

Netfang: [REDACTED]

Umsögn um deiliskipulag Elliðaársvogs fyrir Geirsnef skilað 5.12.2024.

Umsögn stjórnar Íbúasamtaka Laugardals

Vegna tillögu að breytingu á deiliskipulagi Elliðaársvogs fyrir Geirsnef.

Geirsnef er svæði sem hefur fyrst og fremst nýst borgarbúum sem eru með hunda og hefur mátt sleppa þeim þar lausum.

Tilgangur deiliskipulagsvinnunnar er sagt að koma á skipulagi á Geirsnefið sem fjölbreytt útivistarsvæði.

- Það er eðlilegt að leysa það að borgarlína fari þar um, eða yfir, eftir því sem aðstæður leyfa. Sú vegtenging er borgarbúum mikilvæg.
- Huga þarf að gæðum hundagerðis á svæðinu áfram.
- Ef skipuleggja á þarna borgargarð, þá þarf að huga að því að svæðið þolir ekki mikla bílaumferð heldur þarf að stefna að því að laða að fólk sem nýtir virka ferðamáta.
- Það færi vel á því að gera þarna góð útivistarsvæði.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Stjórn Íþróttabandalags Reykjavíkur vekur athygli á því að stórir viðburðir af ýmsum toga fara að jafnaði fram í mannvirkjum í Laugardal. Laugardalsvöllur tekur um 10 þúsund áhorfendur og gert er ráð fyrir að ný þjóðarhöll geti tekið á móti 12 þúsund gestum á tónleika. Því er mikilvægt að stöð fyrir Borgarlínu við Laugardalshöll verði þannig að úr garði gerð að í gegnum hana sé hægt að taka á móti stórum fjölda fólks á tiltölulega skömmum tíma. Nú er gert ráð fyrir að stöðin við Laugardalshöll verði svokölluð almenn stöð sem er með 20 metra brautarpall. Æskilegt væri að brautarpallar væru lengri og möguleiki væri á að fleiri vagnar gætu beðið við stöðina eftir því að vagnar á undan fyllist. Eins væri hægt að hugsa sér að farþegar gætu komist inn á brautarpalla án þess að fara yfir götu sem gæti flýtt verulega fyrir að tæma og fylla brautarpalla gera að öðru leyti umferð greiðari.

Höfundur: Frímenn Ari Ferdinandsson [REDACTED]

Sent inn þann: 17.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Erindið var lagt fram á fundi skipulagsráðs Kópavogs. Meðfylgjandi eru upplýsingar um lok máls.

Höfundur: Karlotta Helgadóttir/

Sent inn þann: 12.12.2024 , **Fyrir hönd:** Kópavogsbær

Reykjavíkurborg

Kópavogi, 12. desember 2024
24111707/501.00 KH

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040. Rammahluti. Borgarlína, 1. lota Ártún - Fossvogsbú.

Á fundi skipulagsráðs þann 2. desember 2024 var lögð fram umsagnarbeiðni frá Reykjavíkurborg dags. 20. nóvember 2024 vegna tillögu að breytingu á rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 með tilkomu Borgarlínu, 1. lotu, frá Ártúni að Fossvogsbú.

Bókun skipulagsráðs:

Ekki eru gerðar athugasemdir við framlagða tillögu.

Virðingarfyllt,
f.h. skipulagsfulltrúa

Karlotta Helgadóttir
Fulltrúi skipulagsdeildar

Rafræn skilríki

Undirritað af: Karlotta Helgadóttir

Tími: 12.12.2024 12:02
Undirrita skjal úr OneCRM

Undirritað með OneSign

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Meðfylgjandi er umsögn Landssamtaka hjólreiðamanna.

Höfundur: Árni Davíðsson

Sent inn þann: 25.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavík 25. janúar 2025

Umsögn um: Borgarlínan í Reykjavík og Kópavogi, 1. lota, rammahluti aðalskipulags og umhverfisskýrsla

Umsagnarnefnd Landssamtaka hjólreiðamanna (LHM) hefur skoðað kynningu á drögum að breytingu á aðalskipulagi sveitarfélaganna Kópavogs og Reykjavíkurborgar í samræmi við 2. mgr. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Tillagan er sett fram sem svokallaður rammahluti aðalskipulags, sbr. 2.gr. skipulagslaga og gr. 4.9 í skipulagsreglugerð nr. 90/2021. Í rammahlutanum er stefna og skipulagsákvæði um Borgarlínu útfærð nánar. Í tillögunni eru settar fram almennar forsendur framkvæmda við Borgarlínu, bindandi stefna um legu hennar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangs röðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau almennu hönnunarviðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar, hvort sem er í deiliskipulagi göturýmis eða hönnun innviða Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg línunnar. Samhliða auglýsingu tillögunnar, fer fram kynning á umhverfismatsskýrslu framkvæmda við fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg, sbr. lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana, nr. 111/2021.

- Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú. (<https://skipulagsgatt.is/issues/2024/1191>) (AR)
- Borgarlínan í Kópavogi 1. lota. Rammahluti aðalskipulags. (<https://skipulagsgatt.is/issues/2024/1188>) (AK)
- Borgarlína, lota 1, Ártúnshöfði - Hamraborg. Umhverfismatsskýrsla til kynningar. (<https://skipulagsgatt.is/issues/2024/1378>) (UM)

Afstaða LHM til Borgarlínunnar

Landssamtökin eru hlynnt lagningu Borgarlínu (BL) og telja samtökin að hún sé nauðsynleg aðgerð til að hægt sé að þétta byggð og byggja innávið og snúa frá þróun um meiri dreifingu byggðar, sem hefur verið ríkjandi á höfuðborgarsvæðinu undangengna áratugi. Þéttari byggð er líkleg til að styðja við hjólreiðar og auka hlutdeild þeirra. Hlutdeild hjólreiða er að jafnaði mest í nærumhverfi þar sem fjarlægðir eru hóflegar og umhverfið styður við þær svo sem með góðum hjólastígum. Gera má ráð fyrir að hlutdeild hjólreiða verði mest í þéttari blandaðri byggð þar sem flestar ferðir eru á bilinu 0,5 – 5 km. Margir fara mun lengri vegalengdir og

þær ferðir skipta miklu máli en hlutdeild lengri hjólaferða í ferðavenjum er þó minni og þar má gera ráð fyrir að hlutdeild borgarlínunnar verði meiri.

Athugasemdir við hlut hjólaferða í rammaskipulagi AK og AR

Í kafla 4.1.1 Forgangsroðun eftir ferðamátum á bls. 11 í AK og bls. 7 í AR kemur fram að þar sem rými í götum er mismikið þá þarf að forgangsraða notkun þess, umferð almenningssvagna og gangandi vegfarenda skulu vera í forgangi en því næst er **hjólandi** og að lokum akandi umferð. LHM finnst skjóta aðeins skökku við hér. Umferð hjólandi er oft ekki á kostnað gangandi eða almenningssamgangna en með þessari forgangsroðun setur hjólandi niður og það skapar ákveðna hættu á að menn telja í lagi að koma með annars flokks útfærslu fyrir hjólandi þegar þess væri engin þörf vegna hagsmunum gangandi og almenningssamgangna.

Í kafla 4.1.2 Form, ásýnd og aðgengi bls. 11 í AK og bls. 7 í AR kemur enn fremur fram: „*Götupveranir og stígatengingar á forsendum gangandi vegfarenda.*“ LHM telur að götupveranir og stígatengingar þurfi einnig að hugsa á forsendum hjólandi vegfarenda. Kröfur fyrir gangandi og hjólandi eru ekki alveg hinar sömu við þveranir án þess að þær skerði aðgang hvors hóps um sig. Hjólandi fara hraðar yfir og vegna gerðar reiðhjólsins er betra að fara í þveranir í beinu framhaldi af stíg án þess að það komi til skrátnar beygjur, 90° horn og óþarfa krúsíðullur. Að sama skapi sér maður oft að gangandi ganga beinustu leið frekar en að fara leiðina sem hönnuður stígs eða gangstéttar ætlar gangandi. Svona orðalag vekur upp óþarfa áhyggjur um að til standi að gefa hönnuðum lausan tauminn að hanna óhentugar lausnir fyrir gangandi og hjólandi.

Í kafla 4.3.4 Göngu- og hjólaþveranir á bls. 13 í AR og bls. 17 í AK er fjallað um almenn viðmið fyrir útfærslu þverana. Þar segir að: „*Við hönnun þverana skal sérstaklega huga að eftirfarandi atriðum:*

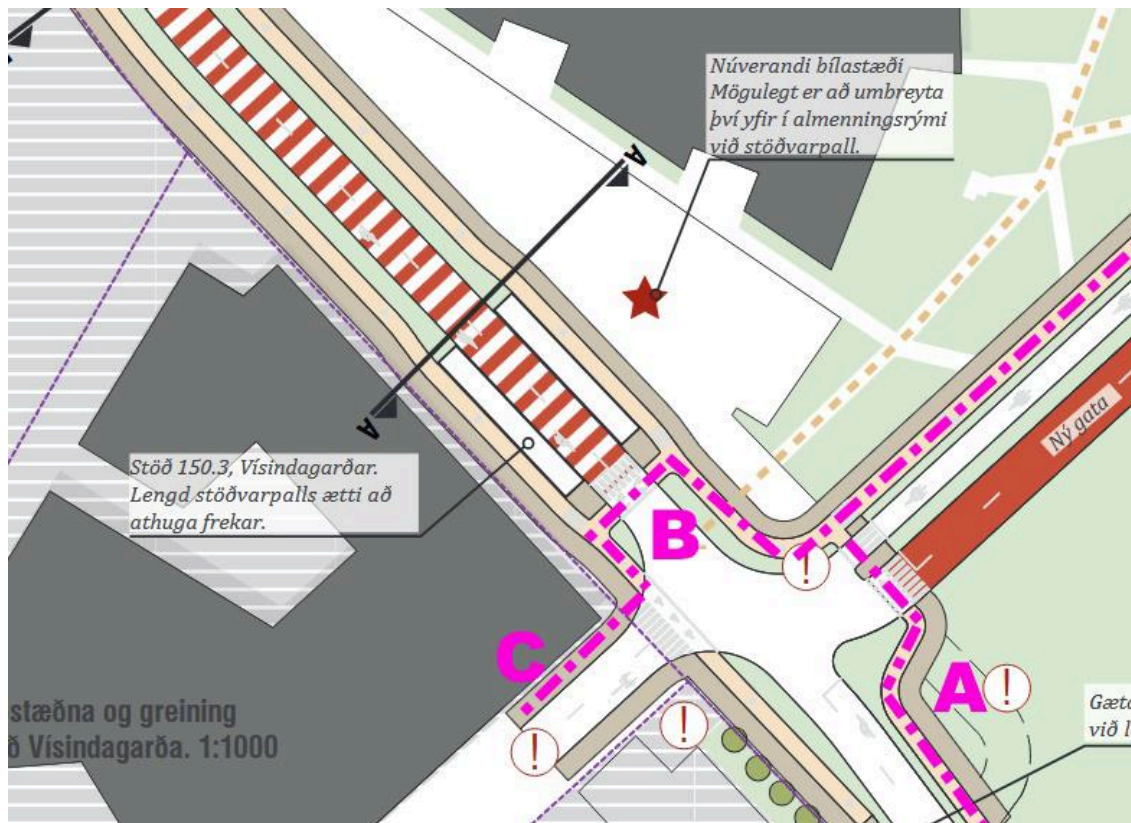
- o Staðsetningu*
- o Þverunarlengd*
- o Lýsingu*
- o Sjónlengdum til að tryggja umferðaröryggi*
- o Ljósastýrðum þverunum við tvístefnuhjólastíga“*

Þarna finnst LHM vanta að þveranir eiga líka að vera:

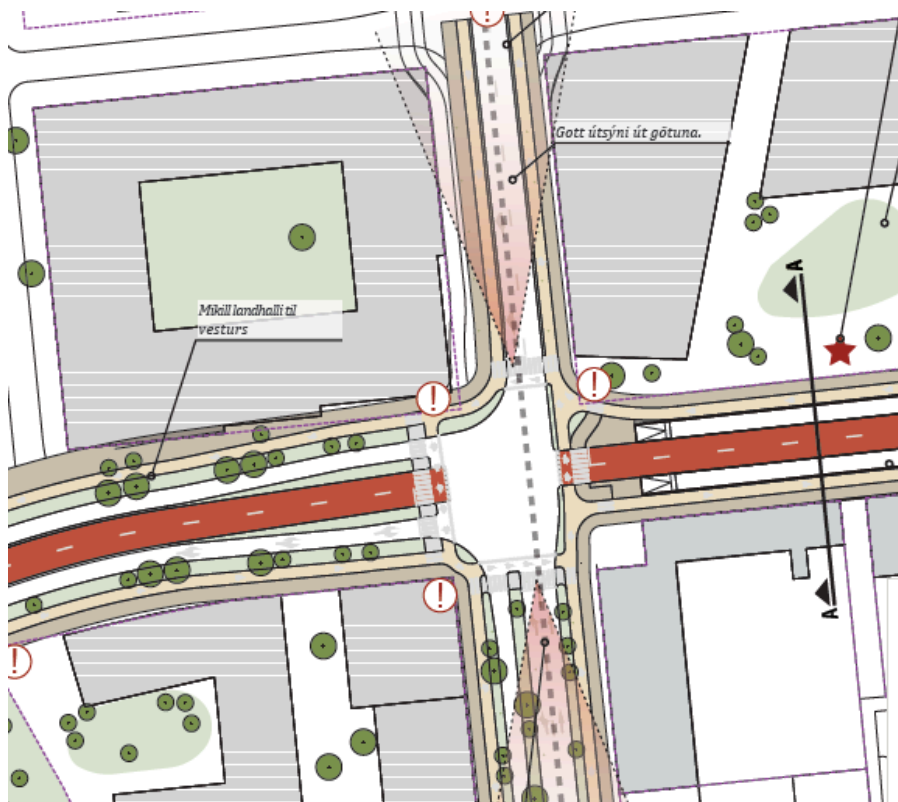
- o Beinar og greiðar*

sbr. umfjöllun hér að ofan og neðan.

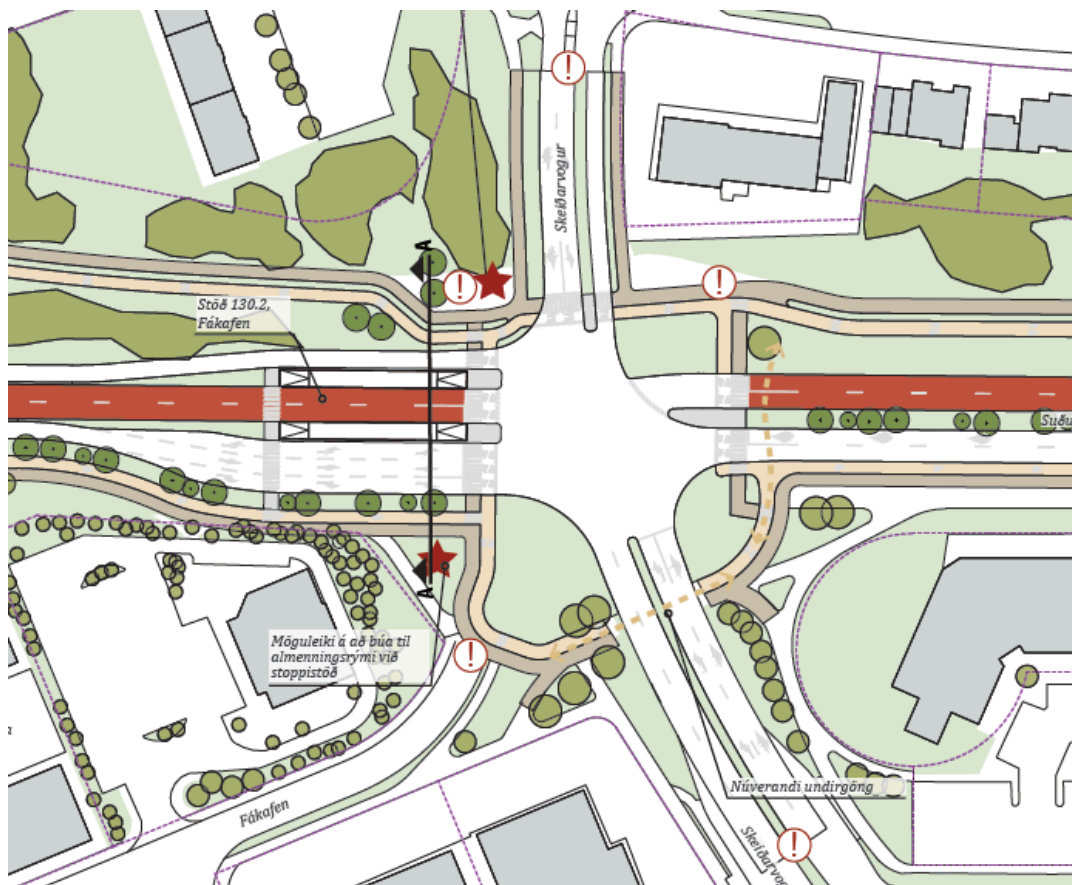
Í kortahefti sem fylgir eru sýnd gatnamót með óþarflega kröppum beygjum og skrátnum útfærslum fyrir hjólastíga og göngustíga. Þetta er rammahluti aðalskipulags og ekki deiliskipulag eða frumhönnun en vekur vissar áhyggjur um að menn ætli ekki að hafa í huga beinar og greiðar leiðir fyrir hjólandi umferð yfir gatnamót. Fulltrúar LHM hafa sérstaklega lesið valda kafla þar sem er staðarþekking en rekið sig á að skýrsla og kortahefti stangast á og einnig að það vantar augljóslega hluti sem eru í nærumhverfi eða deiluskipulagi. Sérstaklega var þetta áberandi í kaflanum um Njarðargötu og Sturlugötu, og tölvupóstur sendur til Verkefnastofu Borgarlínu hinn 16. nóv. sl. um það svæði („Njarðargata í Borgarlína, lota 1, Ártúnshöfði - Hamraborg“) til að fá útskýringar. Skrifleg svör hafa ekki enn borist. Dæmi um þessi atriði eru sýnd á myndum að neðan.

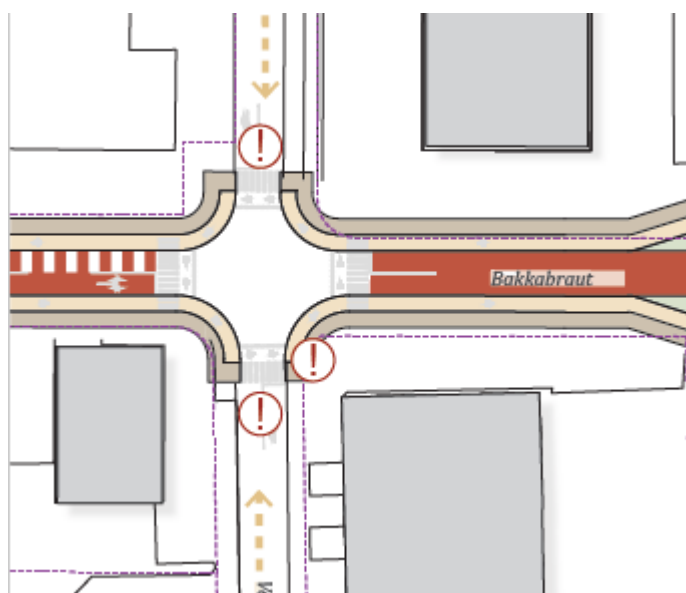
1. mynd: Mynd frá gatnamótum Njarðargötu og Sturlugötu við Torfhildargötu. A sýnir óþarfa krúsidúllur, B ítrekaðar krappar beygjur fram og tilbaka, C sýnir að það vantar að sýna hjólastíg sem þegar er búið að leggja.

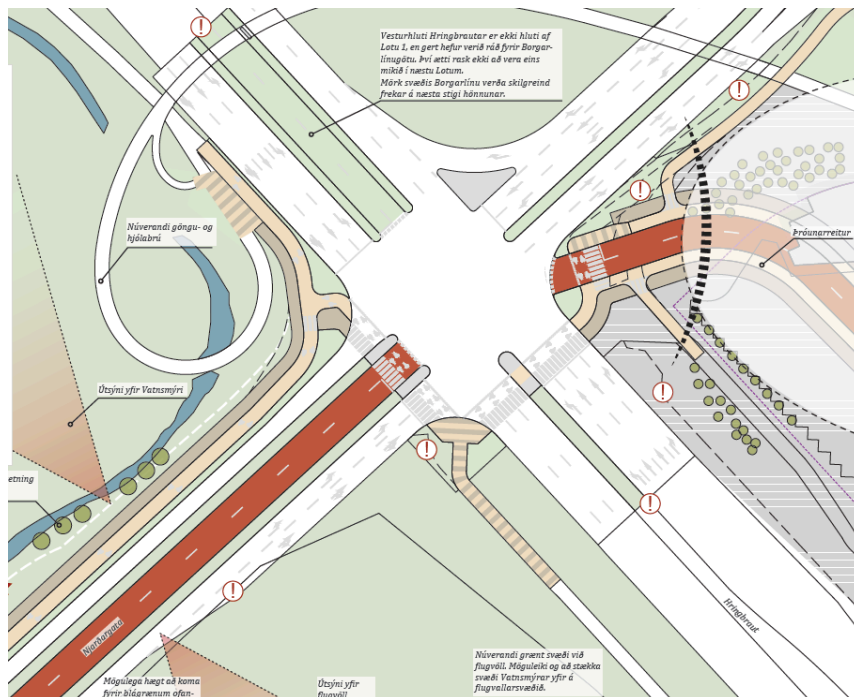
2. mynd: Gatnamót við Krossmýrartorg með óþarfa sveigjum fyrir hjólandi.

3. mynd: Gatnamót Skeiðarvogs-Suðurlandsbrautar með óþarfa sveigjum fyrir hjólandi og gangandi.

4. mynd: Gatnamót Bakkabrautar Vesturvarar með óþarfa sveigjum fyrir hjólandi. Hjólastígar eiga hér skilyrðislaust að liggja beint yfir gatnamótin. Þessar ítrekuðu kröppu beygjur fram og tilbaka er vond hönnun.

5. mynd: Stígamót við gatnamót Hringbrautar Njarðargötu. Galli er við þverun Hringbrautar með brú að hjólandi er beint í vestur sunnan við Hringbraut. Hjólandi sem kemur yfir brúna til suðurs og vill halda áfram suður Njarðargötu þarf að taka 180° beygju í halla, sem er mjög erfitt og varhugavert.

Hjólastæði á stoppustöðvum Borgarlínu

Á bls. 10 AR og bls. 14 AK: „Við stöðvar þar sem sennilegt er að notendur hjóli frá heimili að Borgarlínustöð (til dæmis stöðvar sem þjóna dreifðari íbúabyggð fjær fjölmennustu atvinnusvæðunum) ber að athuga hvort þörf sé á hjólastæði. Við hönnun stærri stöðva ber að athuga hvort pláss og þörf sé fyrir svæði fyrir hvers kyns deilifarartæki.“ Að mati LHM ætti að vera gert ráð fyrir stæðum fyrir reiðhjól og hlaupahjól á öllum borgarlínustöðvum kannski með undantekningu af stöðvum í miðborginni þar sem geta verið stæði aðgengileg alveg í grennd við borgarlínustöðvar. Á stöðvum má líka gera ráð fyrir tengjum fyrir hleðslu rafhjóla.

Gæta þarf sérstaklega að þeim vandamálum sem leigurafhlaupahjól skapa. Slæm reynsla er af því hvernig leigjendur skilja við þau út um allt, hvort sem er mitt á hjólastígum eða gangstéttum og við biðskýli. Huga þarf að góðum lausnum svo leigurafhlaupahjólum verði ekki illa lagt á stoppistöðvum Borgarlínu í því samhengi.

LHM hafa ítrekað bent á vandræðin sem hafa fylgt leigurafhlaupahjólum, t.d. í bréfi: „Mótmæli við samninga við leigufyrirtæki með rafhlaupahjól“ sem m.a. voru send Reykjavíkurborg, Kópavogsbæ, Vegagerðinni og mörgum fleirum veghöldurum í lok des. / byrjun nóv. 2023.

Sveitarfélögin þurfa að finna lausn með fyrirtækjum sem reka þessa þjónustu þar sem skipulagðar eru fastar stöðvar þar sem skylda er að skila deilifarartækjum. Slíkar stöðvar ættu að vera á öllu stoppistöðvum Strætó og Borgarlínunnar, við alla grunn- og leikskóla, við

verslanir og þjónustu og í flestum eða öllum götum á 1-2 stöðum. Þær ættu ýmist að vera í plani við gangstéttir þar sem pláss er en ella á að taka frá bílastæði í götuplani (sjá dæmi um slíkt þar sem bílastæði voru tekin af í Sturlugötu nálægt Torfhildargötu fyrir reiðhjóla- og rafskútustæði). Hönnun þeirra ætti að vera samræmd en til að byrja með er líklega nóg að grunnstöð sé merkt með skilti og að tveir eða fleiri hjólabogar eða statív fyrir hlaupahjól séu sett upp.

Hugtakið brautarpallur

Hugtakanotkun í Borgarlínuverkefninu hefur orðið uppspretta misskilnings en einnig mikilla útúrsnúninga andstæðinga verkefnisins. Brautarpallur skapar ímynd af háum palli en líklega er frekar átt við lága gangstétt sem í flestum tilvikum getur verið í sömu hæð og aðrar gangstéttir í kring. Afmörkun palls væri frekar með yfirborðsefnum. Væri hægt að skýra þetta betur t.d. með skýringarmynd eða nota hentugra hugtak?

Félagshagfræðileg greining

Ekki virðist tekið tillit til einkaneyslu í félagshagfræðilegri greiningu verkefnisins. Að mati LHM vantar að gera grein fyrir þætti minni einkaneysla vegna minni bílaeignar sem Borgarlínan gerir mögulega. Á móti kemur samneysla vegna fjárfestinga í BL vögnum. Borgarlína gerir almenningssamgöngur að betri valkosti og getur því leyst af hólmi margar ferðir sem eru farnar á bíl. Hún gerir heimilum kleift að eiga færri bíla og heimili geta því sparað sér útgjöld.

Sum heimili sem eiga núna tvo eða þrjá bíla sjá sér kannski hag í að fækka um einn bíl og niðurstaðan getur verið færri bílar að meðaltali á heimili. Ef við reiknum með hóflegum forsendum eins og að meðaltali 10% færri bílum á heimili á höfuðborgarsvæðinu getum við áætlað að sparnaður heimilanna vegna bifreiðakaupa geti verið um 8.3 milljarðar á ári eða 83 milljarðar á 10 ára afskriftartíma bíls. Ekki er þá reiknað með rekstrarkostnaði bíla sem sparast.

Miðað við þær forsendur nær sparnaður heimilina við bílakaup á 20 árum að borga áætlaðan kostnað við gerð allrar Borgarlínunnar. (Forsendur. Miðað er við fjölda fólksbíla í umferð í janúar 2025 í sveitarfélögum á höfuðborgarsvæðinu (148.000), meðalverð fólksbíls 5.000.000 kr, 10 ára afskriftartíma, 12% nafnvexti á fé bundið í bíl og 10% fækkun bíla vegna Borgarlínu.)

Lega Borgarlínunnar í 1. lotu

LHM er hlynnt framlagðri legu línunnar í rammahluta AR og AK. Þar sem valkostir eru um leið leggur LHM til:

- a) Leggur 120 norðlæga eða miðlæg leið yfir Geirsnef;
- b) Leggur 140 Fríkirkjuveg/Skothúsveg frekar en Suðurgötuleið;
- c) Leggur 150 Sturlugötu frekar en Eggertsgötu;
- d) Leggur 180 Borgarholtsbraut frekar en Vesturvör.

Við Laugardalshöll er ekki gerður fyrirvari í gögnum BL við fyrirhugaðan þjóðarleikvang sem mun hafa mikil áhrif á legu stíga í Laugardal og jafnvel á hönnunarforsendur Borgarlínu þar. Þar þarf að bæta úr.

Á Hverfisgötu er lagt til að núverandi hjólastígur verði tekin og að hjólað verði á gangstétt með gangandi umferð. Það hefur nokkra ókosti þar sem umferð gangandi á Hverfisgötu er orðin umtalsverð og eykst að öllum líkindum í framtíðinni með uppfærslu og endurnýjun götunnar og með tilkomu Borgarlínu. Hverfisgata verður því óhentug sem megin samgönguæð hjólandi á austur-vestur ási í gegnum miðborgina eins og hún er nú þegar þar sem hún hefur aldrei náð að uppfylla kröfur fyrir hjólastíga vegna þrengsla og stöðugra hindrana vegna framkvæmda. LHM telur einsýnt að huga þurfi að betri austur-vestur ási samhliða Hverfisgötu fyrir hraða hjólandi umferð. Það gæti t.d. verið með leið um Skúlagötu. Minnt er á kafla 4.1.1 í AK og AR sem segir að í þrengri göturömmum má meta hvort aðalleið fyrir hjólandi geti vikið frá Borgarlínubrautinni á köflum. Slíka lausn má velja þar sem hún getur tryggt hjólandi umferð betra flæði og umferðaröryggi.

Tenging hjólastígs frá miðborginni að Hringbraut. Hjólastígur meðfram Borgarlínunni endar við Skothúsveg en þar vantar skilgreinda hjólaleið frá enda Skothúsvegar að stígum við Hringbraut. Það mun vera sú leið sem flestir munu hjóla úr miðborginni og austur úr. Sú leið gæti sem best legið meðfram Sóleyjargötu, í gegnum Hljómskálagarðinn eða jafnvel um Laufásveg. LHM óskar eftir að þetta verði skoðað.

Stígamót við gatnamót Hringbrautar Njarðargötu. Þverun Hringbrautar með göngu- og hjólabrú hefur verið gölluð að því leyti til að þeir sem koma brúna að norðan enda í vesturátt og þurfa að taka hættulega og erfiða beygju í austurátt, sjá 5. mynd.. Er hægt að skoða hönnun gatnamótanna og samspil við brúnna í þessu ferli með Borgarlínuna? T.d. að athuga hvort þverunin gæti náð yfir Njarðargötu með viðbótarlegg frá brúnni.

Á Borgarholtsbraut er lagt til að hjólað verði á gangstétt með gangandi umferð eða á akrein með Borgarlínu eða í blandaðri umferð. Það getur gengið enda má gera ráð fyrir að gangandi umferð verði ekki umtalsverð á Borgarholtsbraut auk þess sem gatan verður opin fyrir hraðari umferð hjólandi.

Í öllum tilfellum gerir LHM ráð fyrir því að við hönnun hjólastíga tengdum Borgarlínu verði

HÖNNUNARLEIÐBEININGAR FYRIR HJÓLREIÐAR

Leiðbeiningar sveitarfélaga höfuðborgarsvæðisins og Vegagerðarinnar

19.12.2019

(eða síðari útgáfu) fylgt í hvívetna, að öll tiltæki úrræði í *reglugerð um umferðarmerki og notkun þeirra* verði nýtt, og að haft verði frumkvæði að frekari tillögum um viðbætur í þá reglugerð eins og þörf er á.

Til mikils er að vinna fyrir grænar og virkar samgöngur, sem styðja við loftlagsmarkmið og alþjóðlegar skuldbindingar Íslands, sem og til þess að reyna að draga úr aukningu á bílaumferð, að hjólastígar hvetji til hjólræða og tengist vel við núverandi og komandi

hjólástíga. Hjólaleiðir þurfa að vera eindregnar, beinar, greiðar og án óþarfa hæðarbreytinga eins og frekast er kostur; en umfram allt öruggar jafnvel þó svo það sé á kostnað meintra þæginda bílstjóra.

Landssamtök hjólreiðamanna vilja mjög gjarnan fá að skoða hönnunartillögur á síðari stigum eftir því sem þær verða til en gera þarf ráð fyrir að þær tillögur sem eru í 1. lotu eigi eftir að taka talsverðum breytingum í frekari hönnun.

Virðingarfyllt
f.h. stjórnar LHM

Árni Davíðsson

Um Landssamtök hjólreiðamanna

Landssamtök hjólreiðamanna (LHM) eru hagsmunasamtök sem hafa að markmiði m.a. að efla hjólreiðar á Íslandi sem heilsusamlegan lífsmáta og sem samgöngumáta. Öll helstu hjólreiðafélög landsins eiga aðild að LHM. Samtökin eru þó ekki aðeins málsvári félagsmanna hinna ýmsu hjólreiðafélaga sem telja yfir 2000 manns heldur eru þau jafnframt málsvári allra sem hjóla á Íslandi. LHM er aðildarfélag að European Cyclists' Federation, sem eru heildarsamtök fyrir hjólreiðafélög til samgangna og ferðalaga í Evrópu. Aðildarfélag ECF er að finna í flest öllum löndum Evrópu. LHM hlaut samgönguviðurkenningu Reykjavíkurborgar 2012 fyrir virka þátttöku og áhrif í að efla hjólreiðar á Íslandi.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Góðan dag,

Meðfylgjandi er umsögn Landverndar um málið.

Bestu kveðjur,
Þorgerður María Þorbjarnardóttir
Formaður

Höfundur: Þorbjörg Eva Erlendsdóttir/

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavíkurborg

Mál nr.1191/2024

Sent á: skipulagsgatt@skipulag.is

Reykjavík, 25.jan. 2025

Efni: Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 – tillaga rammahluti – Borgarlína 1. Lota: Ártún Fossvogsbrú

Stjórn Landvernd sendir hér inn umsögn um tillögu rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur. Landvernd telur að um mjög mikilvægt mál fyrir Kópavog og Reykjavík sé að ræða með þá stefnu að leiðarljósi að breyta ferðamáta og um leið að greiða fyrir skilvirkara flæði umferðar.

Stjórn Landverndar vill þó koma á framfæri nokkrum ábendingum. Á heildina litið er bygging Borgarlínu jákvæð fyrir þróun höfuðborgarsvæðisins, til þess að draga úr loftmengun og losun gróðurhúsalofttegunda ásamt öðrum umhverfisáhrifum og öryggi einnig.

Markmið

Markmiðin með lagningu Borgarlínu er að bregðast við væntanlegri aukningu í umferð. Umferðarspár sýna að óbreyttar ferðavenjur munu valda því að þjónustustig gatnakerfis versnar og umferðartafir aukast, þrátt fyrir fjárfestingar í nýjum umferðarmannvirkjum. Þess vegna eru afkastamiklar almenningssamgöngur og greiðfært stígakerfi fyrir gangandi og hjólandi mikilvægar fyrir íbúa höfuðborgarsvæðisins.

Þrátt fyrir góðan vilja má búast við að umferðaraukning einkabílsins aukist mikið á næstu árum sem leiðir að veikleikum þess hve borgarlínu er ætlaður langur tími í uppbyggingu. Umferðarpungi á því óumflýjanlega eftir að aukast mikið á allra næstu árum með tilheyrandi svifryksmengun, losun gróðurhúsalofttegunda og aukinni hávaðamengun, allt þetta með neikvæðum áhrifum á lýðsheilsu borgarbúa.

Þá er Landvernd þeirrar skoðunar að kanna þurfi miklu mun betur áhrif áformaðrar Sundabrautar sem beint verður inn í kjarna Reykjavíkur. Það skortir einmitt mjög í þessum áformum öllum um borgarlínu hvaða samlegðaráhrif Sundabraut mun hafa á þau helstu markmið sem hafa verið sett með borgarlínu. Það má vissulega velta upp þeirri spurningu hversu íþyngjandi áhrif ný Sundabraut mun hafa á þau meginmarkmið með borgarlínu þ.e. greiðari samgöngur og samdrátt í notkun einkabílsins þar sem borgin er hvað þéttust fyrir í dag. Landvernd hefur efasemdir um að ný umferðaræð sé til þess fallin að minnka álag á gatnakerfi og innviði miðsvæðis Reykjavíkur. Þessi einstaki þáttur er að mati Landverndar stórlega vanmetinn. Að mati Landverndar ætti að klára Borgarlínu á undan Sundabraut og sjá hvernig hún nær að breyta ferðamátum og meta þá þörf á Sundabraut í kjölfarið.

Stjórn Landverndar telur því að ganga þurfi lengra í markmiðum um að draga úr umferðarpunga þannig að hann, hið minnsta, aukist ekki miðað við það sem nú er.

Áhrif á náttúru- og menningarminjar

Landvernd leggur áherslu á að við framkvæmdirnar verði vistkerfi Elliðaánna og Vatnsmýrarinnar ekki raskað. Við Elliðaánnar þarf að hafa í huga lífríki og jarðminjar bæði ofan og neðan við væntanlegt framkvæmdasvæði. Mjög er þrengt að friðlandi fugla í Vatnsmýri og miklar truflanir hafa verið þar vegna áralangra framkvæmda á svæðinu. Einnig þarf að huga að því að Borgarlína muni ekki ganga á þau náttúrulegu gæði sem nú þegar hefur verið of mikið raskað við Laugarnes og of langt í að raska náttúrulegri strandlengju á höfuðborgarsvæðinu. Ætla má að ríflega 80% strandlengjunnar við höfuðborgarsvæðið hafi nú þegar verið raskað. Einnig væri rétt að meta valkosti vegna lagningu Borgarlínu við útivistarsvæðið við Öskjuhlíð. Því hefur verið raskað töluvert á síðustu árum.

*Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Landverndar*

Þorgerður María Þorbjarnardóttir, formaður

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Sjá hér í viðhengi athugasemdir Ormsson, Sýnar, Lyfju, Samkaupa, Lækninga og Skurðstofunnar.

Virðingarfyllst,

Vilhjálmur Þ. Á. Vilhjálmsson hrl.

Höfundur: Vilhjálmur Þór Vilhjálmsson

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:**

ATHUGASEMDIR

vegna skipulagstillögu, mál nr. 1191/2024.

“Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 – Tillaga, rammahluti,

- Borgarlína 1. Lota: Ártún – Fossvogsbrú”,

Reykjavík, 24. janúar 2025

Efni: Athugasemdir v. máls nr. 1191/2024

Auglýsing frá 17.9.2024.

Auglýst var eftir athugasemdum sem Borgarstjórn Reykjavíkur samþykkti þann 17.9.2024, varðandi tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040.

Í auglýsingunni segir;

„Tillagan er sett fram sem svokallaður rammahluti aðalskipulags, sbr. 2.gr. skipulagslaga og gr. 4.9 í skipulagsreglugerð nr. 90/2021. Í rammahlutanum er stefna og skipulagsákvæði um Borgarlínu útfærð nánar en gert var í áður staðfestri stefnu um hana í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 (janúar 2022). Í tillögunni eru settar fram almennar forsendur framkvæmda við Borgarlínu, bindandi stefna um legu hennar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangsstöðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau almennu hönnunarviðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar, hvort sem er í deiliskipulagi göturýmis eða hönnun innviða Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg línunnar. Samhliða auglýsingu tillögunnar, fer fram kynning á umhverfismatsskýrslu framkvæmda við fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg, sbr. lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana, nr. 111/2021 og sömuleiðis auglýsing samsvarandi tillögu að breytingu á aðalskipulagi Kópavogs, fyrir leggin frá Fossvogsbrú að Hamraborg.“

Þá var óskað eftir athugasemdum við tillögu að rammahluta aðalskipulags Borgarlínu á þessum sama vettvangi og tímafrestur gefinn til 25. janúar 2025.

Meðfylgjandi auglýsingunni fylgdi með skjal með yfirskriftinni „*Rammahluti aðalskipulags Reykjavíkur 2040 Borgarlínan*“.

Fyrir hönd eftirtalinna fyrirtækja er komið á framfæri neðangreindum athugasemdum;

Ormsson hf., Sýn hf., Lyfja hf., Samkaup hf., Lækningar hf., Skurðstofan ehf.

Athugasemdir:

Í tillögunni á bls. 4 segir „*Á skilgreindum meginleiðum (sbr. mynd 2) njóti strætisvagnar og önnur farartæki, sem þjóna almenningssamgöngum, forgangs í umferðinni.*“

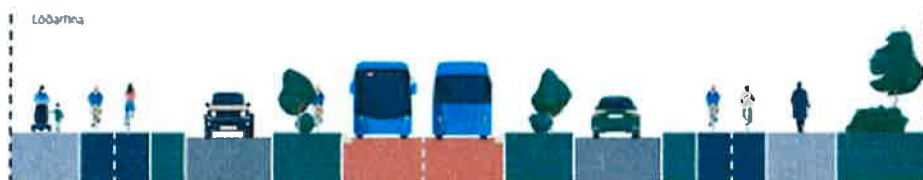
Fram kemur á bls. 5 að við hönnun gatna verði tekið tillit til „*sérparfa almenningssvagna, leiðarkerfis og biðstöðva*“.

Í kafla 4.1. er því lýst að „Umferð almenningsvagna og gangandi vegfarenda skulu vera í forgangi. Því næst er hjólandi og að lokum akandi umferð.“

Í kafla 4.4. eru sýndar „hugmyndir að ákveðnum sniðum borgarlínugatna eins og þær birtast í Frumdrögum að lotu 1 Borgarlínunnar.“ Segir þar að lega Borgarlínunnar fari um götur og þurfi að „útfæra göturýmið á mismunandi hátt en þó með það að leiðarljósi að tryggja forgang og greiðfærni almenningssamgangna.“ Með fylgir mynd af Suðurlandsbraut á milli Skeiðavogs og Grensásvegur og við Laugardal.

Mynd 1: Úr kafla 4.4.

Suðurlandsbraut milli Skeiðavogs og Grensásvegur. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð.

Á Suðurlandsbraut í Mörkinni og Skeifunni er nægt rými á milli lóðamarka til að koma fyrir öllum ferðamátum. Vestan Skeiðavogar er gert ráð fyrir miðlægri borgarlínubraut með hjólastígum beggja vegna götunnar ásamt breiðum gangstéttum.

Suðurlandsbraut við Laugardal. Borgarlínan í sérrými, göngu- og hjólastígar. Akreinar fyrir bílaumferð. Hliðargata að lóðum sunnan Suðurlandsbrautar.

Á Suðurlandsbraut við Laugardal er gert ráð fyrir miðlegu sérrými fyrir Borgarlínuna, með akreinum fyrir bílaumferð beggja megin, ásamt göngu- og hjólastígum. Aðkoma að lóðum sunnan megin verði um hliðargötu, svipað og nú er, en bílastæðum komið fyrir samsíða hliðargötunni.

Í Reykjavík eru megin umferðargötturnar frá austri til vesturs, annars vegar Sæbraut og hins vegar Miklabraut. Á Suðurlandsbraut er umtalsvert hægari umferð, enda að miklu leyti til notuð af borgarbúum sem sækja sér þjónustu og verslun. Skeifan, Suðurlandsbraut, og Múlar (Ármúli, Síðumúli, Hallarmúli, Lág múli) eru aðalverslunarsvæðin í Reykjavík að frátaldri verslunarmiðstöðinni Kringlunni eða Miðbænum þar sem má finna annars konar þjónustu. Þannig hefur borgin þróast í árána rás enda safnast verslanir að jafnaði fyrir í kringum þau svæði sem eru í alfaraleið og með gott aðgengi. Þó svo sumir borgarbúar noti annan ferðamáta en bifreiðar við að komast til og frá vinnu þá notast flestir við bifreiðar til að sækja sér vörur og þjónustu, enda almennt líttill vilji til að ganga langar vegalengdir með vörur.

Með því að lega Borgarlínu sé látin fara um Suðurlandsbraut og Laugaveg, með þeim hætti sem tillögur fela í sér, er verið að raska því jafnvægi sem er í borgarlandinu. Það er ákaflega

mikilvægt að vandað sé til verka. Þannig eru uppi verulegar áhyggjur fyrirtækja á svæðinu hvað varðar aðgengi viðskiptavina að verslunum og þjónustu. Með því að takmarka umferð bifreiða um svæði sem er aðallega notað til að sækja sér vörur og þjónustu vegafaranda á bifreiðum er hætt við því að verslun á þessu mikilvæga svæði verði fyrir tekjutapi og ekki séð fyrir endann á afleiðingum þess eins og sakir standa.

Með því að fjarlægja akbrautir bifreiða á leggnum á undan, þ.e. milli Skeiðarvogs og Grensásvegs, er strax verið að fækka þeim bifreiðum sem komast að Suðurlandsbraut og Lágmúla. Gerðar eru athugasemdir í þá veru og óskað eftir útfærslu sem heimilar 2+2 umferð bifreiða, eins og nú er, frá Skeiðarvogi til Grensásvegar.

Miðað við skipulagsmál nr. 84/2025, nýtt deiliskipulag fyrir Ártúnshöfða 2, þá er ekki gert ráð fyrir vinstri beygjum nema við gatnamót og þá aðeins þau sem eru sérstaklega valin. Ekki liggur fyrir hvernig það verður nákvæmlega á umræddu svæði Suðurlandsbrautar. Áhyggjur eru fyrir hendi hvað verði því um hinar fjölmörgu vinstri beygjur frá austri á Suðurlandsbraut, þ. á m. hina mikilvægu vinstri beygju fyrirtækjanna í Lágmúla. Verður vart komist nær öðru heldur en að ekki sé gert ráð fyrir slíkum beygjum sem myndi fela í sér verulegt tjón fyrir fyrirtækin í Múlum og á Suðurlandsbraut. Sjá mynd 2 með vinstri beygjum án gatnamóta.

Mynd 2: Suðurlandsbraut. Mikilvægar vinstri beygjur án gatnamóta.

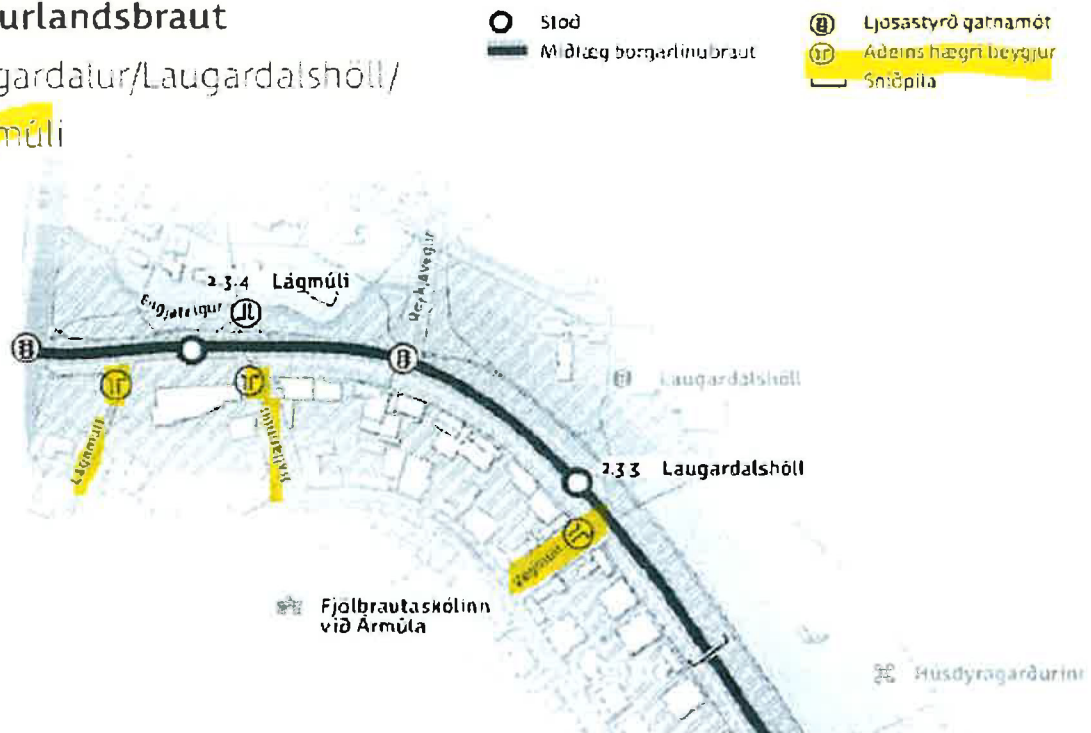
Einnig eru áhöld um hvort vinstri beygja yrði heimiluð um Vegmúla (ekki á mynd 2), en samkvæmt frumdrögum frá 2021 (sjá mynd 3) var ekki gert ráð fyrir að vinstri beygja yrði þar heimiluð.

Mynd3: Borgarlínan 1. Lota forsendur og frumdrög, Kafli 2, Suðurlandsbraut Hlemmur.

Suðurlandsbraut

Laugardalur/Laugardalshöll/
Lágmúli

Lágmúli

Miðað við þá hugsun að fátt eigi að stöðva umferðarhraða Borgarlínu og samgöngur með Borgarlínu verði eins skilvirkar og mögulegt er, þá skýtur skökku við að staðsetja hana við helsta verslunarsvæði Reykvíkinga sem treystir aðallega á akandi viðskiptavinum. Mótmælt er þeirri forgangsröðun sem vikið var að í formála hér að ofan. Hún á illa við um þetta svæði. Um er að ræða verslunarsvæði sem er aðallega sótt af akandi viðskiptavinum og þó svo ætlunin sé að koma flestum til og frá vinnu með almenningssamgöngum þá má það ekki hafa þá afleiðingu að atvinnustarfsemin, þ. á m. verslunin, verði fyrir tekjutapi sem má rekja til færri viðskiptavina vegna þess að þeir komast illa að verslunum og fara annað. Hugsunin að borgarar geti komist til vinnu án þess að nota einkabíl má ekki ganga svo langt að það verði á kostnað sjálfrar verslunarinnar og þar af leiðandi starfa borgaranna.

Á það skal og sérstaklega bent að virk samkeppni fyrirtækja á markaði fer meðal annars eftir aðgengi og landfræðilegi markaðurinn er skilgreindur og helgast af því. Skipulagsyfirlönd bera þ.a.l. mikla ábyrgð á því að takmarka ekki samkeppni með tillögum sem hafa, eða eru til þess fallin að hafa, neikvæð áhrif á aðgengi og þar af leiðandi samkeppni.

Þá liggur ekki fyrir, svo auðséð er, hvar Borgarlínan eigi nákvæmlega að liggja á umræddu svæði Suðurlandsbrautar. Afar mikilvægt er að ekki verði hrófla við þeim fáu bílastæðum sem þar eru nú þegar, enda eru þau í notkun alla daga.

Af framangreindum ástæðum er að svo stöddu ekki unnt að lýsa öðru en mótmælum við því að Borgarlínan fari um Suðurlandsbraut. Það hentar illa að setja almenningssamgöngur í forgang á verslunarsvæði sem er aðallega sótt af akandi viðskiptavinum. Miklu frekar ætti að nýta hinar þegar stóru umferðaræðar í gegnum Reykjavík, s.s. Sæbraut, Miklubraut og Kringlumýrarbraut.

Sú almenna athugasemd er gerð hvað borgarlínustöðvar varðar, sér í lagi þær sem eru á umræddu svæði, að þær takmarki ekki umferð um Lág múla eða Suðurlandsbraut.

Þess má geta að fyrir nokkrum misserum var lokað á aðgengi inn Lág múla að norðan af Háaleitisbraut til austurs og það hefur sannanlega haft neikvæð áhrif á verslun. Er því fyrirséð að það verði neikvæðar fjárhagslegar afleiðingar með frekari takmörkunum.

Í kafla 4.3.8. er greint frá því að þau gatnamót sem Borgarlínan fari um skuli gæta að forgangi almenningssamgangna. Segir þar enn fremur að stytta eigi þverunartíma, sem mun þýða hægari umferð akandi bifreiða. Því er fyrirséð að hin hægari umferð feli í sér færri bifreiðar sem aka um umrætt svæði. Þó svo það eigi hugsanlega við um það markmið að Borgarlína sé eins fljót og mögulegt er þá á það ekki svo greiðlega við hagsmuni verslanasvæðis þess sem hún á að liggja meðfram. Þar eru hagsmunirnir síður en svo hægari og færri akandi borgarar sem er til þess fallið að fækka viðskiptavinum og lækka tekjur.

Óskað er eftir nánar samráði við fyrirliggjandi hagaðila áður en frekari ákvarðanir verða teknar, eftir atvikum með því að taka mið af fyrirliggjandi sjónarmiðum, boða til áheyrnarfundar eða annars samstarfs. Þá er óskað eftir að tekið verði tillit til þessa sjónarmiða við frekari skipulagsvinnu, þ. á m. deiliskipulags á svæðinu.

Áskilinn er allur réttur í samræmi við venjulegan fyrirvara.

Virðingarfyllst,

f.h. hönd Ormsson hf., Sýn hf., Lyfju hf., Samkaupa hf.,

Lækninga hf. og Skurðstofunnar ehf.

Vilhjálmur P. A. Vilhjálmsson hrl.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Henný Helga Hafsteinsdóttir/

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:** Minjastofnun Íslands

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Reykjavíkurborg
Umhverfis- og skipulagssvið - Skipulagsfulltrúi
Borgartún 12-14
105 Reykjavík

Minjavörður Reykjavíkur og
nágrennis

Suðurgata 39
101 Reykjavík

(354) 570 13 00

www.minjastofnun.is

Kennitala: 440113-0280

Henny Hafsteinsdóttir
Minjavörður Reykjavíkur og
nágr.

Reykjavík, 24. janúar 2025
MÍ202411-0115/ 6.08 / 4778

Efni: Borgarlína 1. lota - Ártún-Fossvogsbrú - Rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur 2040

Minjastofnun Íslands barst tölvubréf skipulagsgáttarinnar dagsett 20. nóvember 2024 þar sem fram kom að Reykjavíkurborg óskaði eftir umsögn stofnunarinnar um auglýsingu tillögu, *Rammahluti Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 - Borgarlínan fyrsta lota Borgarlínu - Ártún - Fossvogsbrú*, sem unnin var af VSÓ rágjöf í október 2024, mál nr. 1191/2024. Í fyrstu köflum greinargerðarinnar er fjallað um markmið og forsendur skipulagsins, legu borgarlínunnar og staðsetningu kjarnastöðva (bindandi staðsetning), aðrar stöðvar (leiðbeinandi staðsetningu) ásamt innviðum borgarlínunnar, umhverfisskýrslu o.fl. Einnig fylgdi erindinu *Umsagnir og athugasemdir um frumdrög og vinnslutillögu borgarlínu (2021)*, dagsett í nóvember 2023 og er þar fjallað um umsögn Minjastofnunar Íslands dagsett 29.05.2021. Auk þeirrar umsagnar hefur stofnunin veitt umsagnir vegna borgarlínu dagsettar: 07.02.2018, 14.07.2020 og 17.12.2021. Í öllum þessum umsögnum kemur fram mikilvægi þess að skráning fornleifa, húsa- og mannvirkja verði unnin fyrir skipulagssvæðið í samræmi við reglur nr. 620/2019 um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og framkvæmda og 16. gr. laga nr. 80/2012. Rétt er að taka fram að Umhverfismatsskýrsla fyrir Borgarlínu, lotu 1, Ártúnshöfði – Hamraborg er kynnt samhliða ofangreindum rammahluta aðalskipulags og meðal fylgiganga þess máls er skýrslan, *Fornleifaskráning vegna Borgarlínu – Lotu 1, Ártúnshöfði-Fossvogur*, sem unnin var af Borgarsögusafni Reykjavíkur árið 2024, skýrsla nr. 230. (sjá mál nr. 1378/2024 í skipulagsgátt).

Lega borgarlínunnar:

Í skipulagsgögnunum eru kynnt leiðbeinandi viðmið sem hafa skal til hliðsjónar við deiliskipulagsgerð og hönnun borgarlínunnar því ljóst er að borgarlínan mun liggja um hverfi og götur sem hafa verulega ólík sérkenni og rými og á það sérstaklega við um miðborg Reykjavíkur sem nýtur hverfisverndar. Um er að ræða um það bil 12 km leið þar sem borgarlínan mun aka í sérrými á samgönguáum eins og kostur er. Leiðinni er skipt niður í 6 leggi sem kynntir eru nánar í umhverfismatsskýrslunni. Þar sem hús liggja að götum og

ekki er möguleiki að borgarlínan muni aka í sérrými, mun hún annaðhvort að hluta til, eða öllu leiti aka í blandaðri umferð.

Leiðin mun liggja frá fyrirhuguðu Krossmýrartorgi á Ártúnshöfða, yfir Elliðaárvog (milli miðhluta og norðurhluta Geirsnefs) að Vogabyggð um Suðurlandsbraut, Laugarveg, Hlemm, Hverfisgötu og Lækjargötu í átt að Tjörninni. Kynntir eru tveir valkostir um leið meðfram Tjörninni. Aðalvalkosturinn við Tjörnina er að farið verði um Fríkirkjuveg og Skothússtíg en einnig er kynnt leið þar sem farið verður báðum megin við Tjörnina (Fríkirkjuveg/Skothúsveg á leið norður og Vonarstræti/Suðurgata á leið suður). Frá Hringbraut liggur leiðin um Suðurgötu, Sturlugötu og Njarðargötu að BSÍ reit og svæði Landsspítalans, Nauthólsveg að Háskólanum í Reykjavík að fyrirhugaðri brú yfir Fossvog. Gert er ráð fyrir jarðvegsskiptum allt að tveggja metra dýpi á fimm leggjum en óljóst er hvort, og þá hversu mikil jarðvegsskiptin verða á einum legg.

Borgarlínustöðvar:

Um er að ræða fjórar kjarnastöðvar sem staðsettar verða í Vogabyggð, Hlemmi, Lækjargötu og Landspíta/BSÍ. Aðrar stöðvar eru sautján talsins og er staðsetning þeirra leiðbeinandi (Krossmýrartorg, Sævarhöfði, Mörkin, Laugardalur, Lágmúli, Hátún, Frakkastígur, Smiðjustígur, Harpa, Tjörninn, Þjóðminjasafn, Veröld, Vísindagarðar, Miklartorg, Öskjuhlíð og HR). Staðsetning þessara stöðva er ekki sýnd í skipulagsgögnunum og því ekki hægt að meta hvort fyrirhugaðar framkvæmdir við þær muni raska fornleifum, húsum og/eða mannvirkjum á þessum stöðum.

Í kafla 5.5.3 um áhrif á byggð og byggðamynstur kemur meðal annars fram að búast megi við að götummynd í eldri hverfum Reykjavíkur breytist með tilkomu borgarlínunnar, en reynt verður þó að aðlaga ásynd Borgarlínu að stíl hvers hverfis. Ekki er gert ráð fyrir að nein íbúðarhús þurfi að víkja, en ekki er tekið sérstaklega fram hvort önnur hús þurfi að víkja. Þá er líklegt að komi til skerðingar og/eða breytinga á einstökum lóðum og útivistarsvæðum þar á meðal BSÍ reit og svæðið við Steinahlíð.

Í kafla 5.5.5 um áhrif á menningarminjar kemur réttilega fram að gera megi ráð fyrir að fleiri fornleifar, en þær sem heimildir eru um, komi í ljós við framkvæmdir sem hafa jarðrask í för með sér. Núverandi áætlanir gera ekki ráð fyrir jafn umfangsmiklum jarðvegsskiptum í miðbænum (leggur 140) eins og víða annarsstaðar, þar sem miðað er við 2 metra dýpi. En þetta gæti breyst og þá skal upplýsa Minjastofnun Íslands um þær breytingar. Eins og áður hefur komið fram nýtur hverfið innan Hringbrautar hverfisverndar í aðalskipulagi. Rétt er að benda á að meðfram skipulagssvæðinu/leið borgarlínu er töluverður fjöldi húsa sem fellur undir ákvæði 29., 30., og 31. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 (friðuð, umsagnarskyld og friðlýst húsa og mannvirki).

Minjastofnun gerir ekki athugasemdir við ofangreindan rammahluta aðalskipulags. Búið að skrá fornleifar fyrir skipulagssvæðið. Upplýsingar um þær mótvægisáðgerðir sem Minjastofnun fer fram á vegna framkvæmda við borgarlínu má sjá í umsögn stofnunarinnar um umhverfismatsskýrslu – „Borgarlína, lota 1, Ártúnshöfði – Hamraborg“, mál nr. 1378/2024 í skipulagsgáttinni ásamt umsögnum stofnunarinnar sem verða veittar um deiliskipulagsáætlanir fyrir leggi borgarlínunnar þegar þeir liggja fyrir.

Virðingarfyllst,

Henny Hafsteinsdóttir
Minjavörður Reykjavíkur og nágr.

Vakin er athygli á því að skv. 51 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnsýslustigi og ekki kæranlegar til æðra stjórnvalds. Aðrar stjórnvaldsákvarðanir teknar á grundvelli laga nr. 80/2012 eru kæranlegar til umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytis. Kærufrestur er þrír mánuðir frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðun og fer málsmeðferð eftir ákvæðum stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Í viðhengi er umsögn Náttúrufræðistofnunar.

Höfundur: Snorri Sigurðsson/

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:** Náttúrufræðistofnun Íslands

Reykjavíkurborg
Umhverfis- og skipulagssvið
Borgartúni 12-14
105 Reykjavík

Garðabær, 24.1.2025
Málsnúmer: 202411-0034
SS

Efni: Borgarlína, lota 1. Rammahluti aðalskipulags.

Vísað er í erindi frá Reykjavíkurborg úr Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar, dags. 20. nóvember 2024, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar um tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 fyrir Borgarlínu, lotu 1, Ártúnshöfði-Hamraborg.

Náttúrufræðistofnun veitti umsögn um vinnslutillögu rammahlutans í forkynningu þann 27. maí 2021. Þar komu einkum fram ábendingar um mikilvægi þess að huga að áhrifum framkvæmdar og reksturs Borgarlínunnar á þeim svæðum þar sem lega Borgarlínunnar fer um náttúrusvæði sem eru mikilvæg fyrir lífríki. Innan Reykjavíkur eru þetta Elliðavogur þar sem Borgarlínan þverar tvær kvíslar Elliðaárna, Reykjavíkurtjörn og Vatnsmýri og Fossvogur sem verður þveraður um Fossvogsbrú.

Samhliða rammahlutanum er umhverfismatsskýrsla framkvæmdar við Borgarlínu, lotu 1, í kynningu hjá Skipulagsstofnun. Náttúrufræðistofnun veitir einnig umsögn um umhverfismatsskýrsluna og eru efnisatriði þeirrar umsagnar að mestu þau sömu og hér er fjallað um.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér rammahlutann og vill koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri.

Borgarlínan liggur að mestu um manngert umhverfi með fáa snertifleti við lítt snortna náttúru, náttúruminjar með verndargildi eða mikilvæg búsvæði lífvera, með nokkrum undantekningum sem eru þeir hlutar línunnar sem liggja um Elliðavog og yfir Elliðaárna, framhjá Reykjavíkurtjörn og Vatnsmýri, og yfir Fossvog á Fossvogsbrú eins og áður hefur komið fram. Elliðavogur og Elliðaár og Reykjavíkurtjörn/Vatnsmýri eru skráð á núgildandi náttúruminjaskrá (C-hluta).

Framkvæmd Borgarlínunnar mun valda raski á hluta leira í Vestari kvísl Elliðaárna í innanverðum Elliðavogi sem og á gróðurfari innan svæðisins sem er á náttúruminjaskrá. Þá getur bæði framkvæmd og rekstur Borgarlínunnar á svæðinu haft áhrif á lífríki, í og við Elliðaárna. Elliðaár verða þveraðar á tveimur stöðum. Ekki liggur fyrir endanleg útfærsla brúa fyrir þær þveranir og því óvissa um endanlegt umfang áhrifa á vatnafar. Áhrifin eru talin verða meiri í Vestari kvíslinni þar sem þverunin er breiðari. Við Elliðaár verður nokkuð rask á gróðri, en lítið er um upprunalegt gróðurfur, það er að mestu einkennandi fyrir röskuð svæði. Ekki þarf því að hafa áhyggjur af því að plöntutegundir eða gróðursamfélög með hátt verndargildi verði fyrir raski. Búsvæði fugla á svæðinu eru einnig sum manngerð t.d. settjarnir sem fuglar sækja í. Þeim verður að hluta til raskað en stefnt er að öðrum sambærilegum ofanvatnslausnum í nágrenninu sem geta bætt það upp. Stærsti áhrifabátturinn er mögulegt rask og truflun á framkvæmda- og rekstrartíma vegna þverunar Elliðaárna og áhrif á leirusvæði í Vestari kvíslinni sem eru búsvæði fyrir ýmsa fugla einkum vaðfugla, máfa og andfugla. Vegna nálægðar við stofnbrautir með mikilli bílaumferð og ýmsa starfsemi er lífríki svæðisins aðlagð ýmis konar áreiti af mannavöldum en ljóst er að umferð Borgarlínu yfir nýjar brýr mun bæta við meira álagi og á nýju svæði. Hljóð- og ljósmengun getur haft fælandi áhrif á fugla, fiska og önnur dýr og taka þarf tillit til þess eins og hægt er við hönnun og rekstur

Borgarlínunnar. Í umhverfismatsskýrslu framkvæmdarinnar er ítarlegri umfjöllun um hönnunaráherslur en í rammahlutanum og þar kemur fram að stefnt sé að vistvænni hönnun m.a. í lýsingu og til að draga úr hættu á mengun frá afrennsli m. hönnun ofanvatnslausna og með því að forðast að hreyfa of mikið við menguðum jarðvegi í Geirsnefi. Þá er tefnt að árlegri vöktun á seiðastofnum í vestari kvísl Elliðaánna til viðbótar við vöktun sem þegar er til staðar.

Framkvæmd Borgarlínu mun ekki valda raski á Reykjavíkurtjörn, en hætt hefur verið við hugmyndir um landfyllingu út í Tjörnina, og er það mjög jákvætt að mati Náttúrufræðistofnunar. Rekstur Borgarlínunnar getur haft einhver áhrif á fuglalíf bæði við Reykjavíkurtjörn og í Vatnsmýri þar sem Reykjavíkurborg hefur skilgreint friðland fyrir fugla. Ekki er talið að áhrif verði á vatnafar Reykjavíkurtjarnar vegna framkvæmda en framkvæmdir næst austurenda Vatnsmýrarvotlendisins verða staðsettar mjög nálægt mörkum þess. Helst er hætt á mögulegri mengun og er ánægjulegt að sjá að samkvæmt hönnunaráherslum er stefnt að því að frárennsliskerfi í Tjörnina verði þess eðlis að draga úr hættu á að mengun frá yfirborði berist í Tjörnina þegar úrkoma er mikil. Þar sem almenn bílaumferð kringum Reykjavíkurtjörn mun dragast mjög saman er mögulegt að hætta á mengun minnki. Stefnt er að því að vakta vel breytingar á vatnafari alls staðar þar sem áhrifa gæti gætt af framkvæmdum Borgarlínu. Mikilvægt er að taka tillit til truflunar fyrir fuglalíf vegna framkvæmda, sérstaklega á varptíma.

Hluti Fossvogs er friðlýstur, annars vegar vegna fjörlífriks og búsvæða fugla, í lögsögu Kópavogs, og hins vegar vegna jarðminja (Fossvogsbakka) í landi Reykjavíkur, en hvorugt friðlýst svæðið er innan þess svæðis sem raskast vegna Fossvogsbrúar eða annarra framkvæmda tengt Borgarlínu. Þá hefur Fossvogurinn allur verið tilnefndur af Náttúrufræðistofnun fyrir B-hluta náttúruminjaskrár, sem hluti af tillögusvæðinu Skerjafjörður-Álftanes. Fjallað hefur verið um umhverfisáhrif Fossvogsbrúar þ.m.t. nauðsynlegra landfyllinga í Fossvogi í sérstöku umhverfismati. Landfyllingar í Reykjavík vegna brúarinnar hafa lítil áhrif á lítt snortin fjörusvæði, en huga þarf vandlega við hönnun og framkvæmdir að vatnsskipti séu tryggð og að mengun og önnur truflun sé í algjöru lágmarki á framkvæmdatíma. Einnig þarf að huga að því hvernig rekstur Borgarlínunnar um Fossvogsbrú getur haft áhrif á lífríki t.d. fugla og seli og taka tillit til þess við hönnunaráherslur.

Á öðrum svæðum sem Borgarlínan liggur um er víða stefnt að ýmsum breytingum á ræktuðum gróðri, sums staðar þarf að fjarlægja gróður og annars staðar er stefnt að bæta honum við sem hluti af hönnun. Aukið magn ræktaðs gróðurs í rýminu næst Borgarlínunni getur gefið tækifæri fyrir líffræðilega fjölbreytni af ýmsum toga til að nýta sér slík rými sem búsvæði þ.m.t. garðfuglar, ýmis smádýr, sveppir og plöntur. Þeim mun meira rými sem hægt er að skapa fyrir gróður þeim mun betra fyrir þetta borgarlífríki. Jákvætt er að þetta er ávarpað í áherslum um vistvæna hönnun. Þá má huga að því við hönnun að framandi ágengar plöntutegundir geta nýtt sér slík rými til útbreiðslu og reyna skal að forðast að skapa skilyrði fyrir það, og huga að því að uppræta slíkar tegundir á framkvæmdatíma. Má benda á í því samhengi að bæði við Elliðaár og í Vatnsmýri hefur skógarkerfill breiðst mikið út og er til vandræða.

Umhverfisskýrsla rammahlutans áætlað að fyrsta lota Borgarlínunnar muni hafa neikvæð áhrif á náttúruminjar í Reykjavík. Er það í samræmi við niðurstöðu umhverfismats framkvæmdarinnar sem metur áhrif á lífríki og vatnafar nokkuð neikvæð. Mikilvægt er að áformum um mótvægisáðgerðir þ.m.t. ýmsar áðgerðir í vistvænni hönnun sé fylgt eftir.

Virðingarfyllst,

Snorri Sigurðsson

Snorri Sigurðsson
Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Fyrir hönd Seltjarnarnessbæjar er ekki gerð athugasemd við tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 þar sem fjallað er um Borgarlínuna.

Gunnlaugur Jónasson, skipulagsfulltrúi Seltjarnarness

Höfundur: Gunnlaugur Jónasson

Sent inn þann: 20.01.2025 , **Fyrir hönd:** Seltjarnarnesbær

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Skipulagsstofnun telur ekki ástæðu til þess að yfirfara tillöguna á auglýsingatíma en mun yfirfara hana eftir auglýsingu skv. 3. mgr. 32. gr. skipulagslaga. Skipulagsstofnun veitti umsögn fyrir auglýsingu sbr. bréf dags. 24. október 2024.

Höfundur: Sóley Ósk Sigurgeirsdóttir/

Sent inn þann: 25.11.2024 , **Fyrir hönd:** Skipulagsstofnun

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Athugasemdir við biðstöðvar kafla 4.2.

"Því er mælt með því að hjólastæði verði fyrst og fremst teiknuð inn við stoppistöðvar sem þjóna dreifðari íbúðahverfum fjær fjölmennustu atvinnusvæðum."
Hér þarf að kveða sterkar að. Hjólastæði ættu að vera við allar stöðvar en leggja má mat á fjölda þeirra í hverju tilviki fyrir sig.

Aðgengi að biðstöðvum almenningssamgangna er ein af mikilvægustu forsendunum fyrir því að fólk velji að nota almenningssamgöngur. Ef aðgengismálum er ekki sinnt fyrir ólíka hópa, sérstaklega þá sem hafa möguleika á að nota einkabíl, eykur það líkur á aukinni bílanotkun og skapar ójöfnuð í samgöngum. Neikvæð afstaða þeirra sem hafa ráð og efni til að velja bílinn sem sinn samgöngumáta gerir illt enn verra.

Mikilvægt er að hugað sé strax að lausnum hvað varðar deilifarartæki annars er hætta á óreiðan hvað þau varðar í dag verði farþegum borgarlínu til trafala.

Gera á kröfu um að á öllum biðstöðvum sé snjóbræðsla. Æskilegt er að gönguleiðir næst biðstöðum séu einnig með snjóbræðslu. (Óskilt mál en þessu tengt. Ímyndið ykkur þau jákvæðu áhrif sem snjóbræðsla í miðborginni hefur á upplifun ferðamanna og fólks almennt að vetri til. Hugsið ykkur stöðuna m.t. öryggis ef hún væri ekki til staðar.)

Höfundur: Stefán Agnar Finnsson/ [REDACTED]

Sent inn þann: 10.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Höfundur: Ragnheiður Einarsdóttir

Sent inn þann: 24.01.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavík, 24. janúar 2025

Efni: Umsögn Strætó – Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 – tillaga, rammahluti – Borgarlína 1. Lota: Ártún - Fossvogsbrú

Kafli 3.2.2. Aðrar stöðvar – Leiðbeinandi staðsetning

„Miklartorg – Almenn stöð“

Strætó óskar eftir því að Miklartorg verði skilgreind sem Tengistöð frekar en Almenn stöð þar sem hún verður mikilvægur tengipunktur milli leiða í leiðakerfinu. Stöðin Miklartorg verður meiri tengistöð en stöðin við Landspítalann.

Kafli 4.2 – Undirkafli „Umhverfi stöðva“

Á bls. 10 stendur: *“Því er mælt með því að hjólastæði verði fyrst og fremst teiknuð inn við stoppistöðvar sem þjóna dreifðari íbúðahverfum fjær fjölmennustu atvinnusvæðum. Við stærri stöðvar, þar sem rými er til í götummynd, má einnig athuga að staðsetja svæði fyrir hvers konar deilifarartæki.”*

Strætó óskar eftir því að gert verði ráð fyrir hjólastæðum og/eða stæðum fyrir deilifarartæki á eða við allar stöðvar, hvar sem möguleiki er fyrir hendi. Fjöldi þeirra og gerð fari eftir stærð, eðli og umhverfi stöðvanna. Við stærri stöðvar þyrfti að skoða möguleikann á að koma fyrir lokuðum hjólageymslum þar sem hægt er að geyma hjól á öruggan hátt. Það er mikið hagsmunamál að tryggja að tengingar milli mismunandi fararmáta séu eins og best verður á kosið og sérstaklega ætti að vera gert sem auðveldast fyrir vegfarendur að skipta á milli almenningssamgangna og hjóla/deilifarartækja.

Kafli 4.3.7 Bílastæði

Bílastæði samsíða götu fyrir strætisvagna geta valdið töfum á för vagnana þar sem hætta er á að bílum sé lagt skakkt í stæðin og nái inn á götuna. Þetta er m.a. reynslan af Hverfisgötunni. Þv mælir Strætó ekki með því að bílastæði séu höfð samsíða Borgarlínugötum.

Virðingarfyllst,
Skipulagsdeild Strætó bs.

Samtök sveitarfélaga á
höfuðborgarsvæðinu

Reykjavíkurborg,
Berist til: Þuríður María Guðmundsdóttir

Reykjavík, 23. janúar 2025.
Málsnr. 2411005
ÁÓ

Efni: Borgarlína, lota 1, Ártúnshöfði – Hamraborg. Umhverfismatsskýrsla í kynningu, auglýsing tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og auglýsing tillögu að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019-2040

Á 133. fundi svæðisskipulagsnefndar sem fór fram föstudaginn 16. janúar 2025 var ofangreint til umræðu og bókað í fundargerð vegna þess:

2411005 - Borgarlína, lota 1, Ártúnshöfði-Hamraborg

Í kynningu er umhverfismatsskýrsla framkvæmda við fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg. Betri samgöngur, fyrir hönd ríkis og sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu, áforma uppbyggingu Borgarlínunnar. Verkefnið er í sex lotum sem unnið verður að á næstu árum. Vegagerðin, og innan hennar verkefnastofa Borgarlínu, stendur að undirbúningi framkvæmdarinnar og mati á umhverfisáhrifum.

Samhliða í kynningu er einnig breyting á aðalskipulagi Reykjavíkur, fyrir legginn frá Ártúnshöfða að Fossvogsbrú. Sömuleiðis auglýsing samsvarandi tillögu að breytingu á aðalskipulagi Kópavogs, fyrir legginn frá Fossvogsbrú að Hamraborg.

Til samþykktar eru drög að umsögn svæðisskipulagsnefndar.

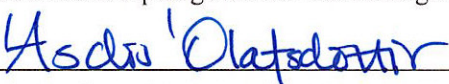
Niðurstaða:

Fyrirliggjandi drög að umsögn eru samþykkt og svæðisskipulagsstjóra er falið að senda hana.

Tilkynnist ofangreint hér með.

Bent er á að fundargerðir nefndarinnar eru aðgengilegar á heimasíðu SSH.

Virðingarfyllt,
Fyrir hönd svæðisskipulagsnefndar höfuðborgarsvæðisins

Ásdís Ólafsdóttir, Svæðisskipulagsstjóri

Meðfylgjandi:

Umsögn Borgarlínan lota 1 – janúar 2025

Umsögn

Til: Svæðisskipulagsnefndar höfuðborgarsvæðisins
Frá: Ásdísi Ólafsdóttur, svæðisskipulagsstjóra
Efni: Borgarlína, lota 1, Ártúnshöfði – Hamraborg. Umhverfismatsskýrsla í kynningu, samhliða auglýsing tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og tillögu að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019-2040.
Dags: 13. janúar 2025

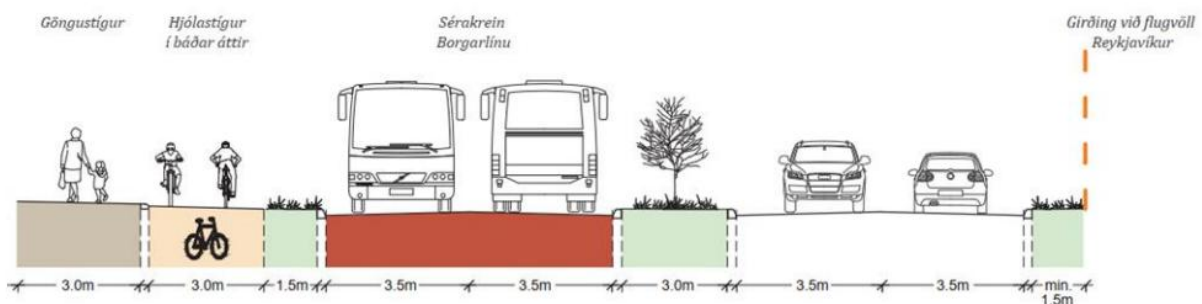
Svæðisskipulagsnefnd barst erindi úr Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar, dags. 14. nóvember 2024, þar sem óskað var eftir umsögn svæðisskipulagsnefndar vegna ofangreinds.

Um umhverfismatsskýrsluna

Betri samgöngur, fyrir hönd ríkis og sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu, áforma uppbyggingu Borgarlínunnar, hágæðakerfi almenningssamgangna. Um er að ræða verkefni í sex lotum sem unnið verður að á næstu árum.

Í kynningu er umhverfismat fyrstu lotu Borgarlínunnar sem jafnframt er stærsta lotan. Vegagerðin, og verkefnastofa Borgarlínu, stendur að undirbúningi framkvæmdarinnar og mati á umhverfisáhrifum. Fyrsta lota Borgarlínu er staðsett innan Reykjavíkur og Kópavogs. Samhliða kynningu á umhverfismati er í kynningu tillaga að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og tillaga að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019-2040.

Áformaðar eru breytingar á götum á leið Borgarlínu lotu 1, frá Hamraborg að Ártúnshöfða. Tilgangur framkvæmdanna er að útbúa sérrými fyrir almenningssamgöngur, en einnig að byggja upp göngu- og hjólastíga meðfram leiðinni, breyta götusniði, aðlaga gatnamót og byggja nýjar brýr yfir Fossvog og Elliðaárvoga. Einnig verða útbúnar nýjar stöðvar á völdum stöðum, samkvæmt frumdrögum er gert ráð fyrir 26 stöðvum. Breytingarnar felast í að setja almenningssamgöngur, gangandi og hjólandi í aukinn forgang.

Mynd 1 Dæmi um þversnið af göturými Borgarlínunnar eftir framkvæmdir (úr umhverfismatsskýrslu)

Í umhverfismatinu er farið yfir markmið Borgarlínunnar. Þau eru að;

- *mæta fjölgun íbúa og ferðamanna án þess að álag á stofnvegakerfið aukist í sama hlutfalli. Borgarlínan hefur mikla flutningsgetu og mun meiri en aðrir samgöngumátar á höfuðborgarsvæðinu*
- *gera almenningssamgöngur eftirsóknarverðari og raunhæfan valkost, og hækka þjónustustig almenningssamgangna, en Borgarlínan verður skilvirkkt hágæða almenningssamgöngukerfi sem gerir fólki kleift að ferðast hratt og á öruggan hátt um höfuðborgarsvæðið, óháð umferðartöfum í vegakerfinu.*
- *breyta ferðavenjum, en sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu hafa sett sér það markmið að auka hlutdeild almenningssamgangna úr 4% árið 2016 í að minnsta kosti 12% af heildarferðum innan höfuðborgarsvæðisins árið 2040, og gangandi og hjólandi úr 12% í 30% á sama tímabili. Markmið um breyttar ferðavenjur skili þjóðhagslegum sparnaði og verði hagkvæmur kostur fyrir íbúa.*
- *stuðla að umhverfisvænum samgöngum, sem dregur úr losun gróðurhúsalofttegunda, loftmengun, hávaða og bætir lýðheilsu.¹*

Farið er yfir núllkost, þ.e. að ekki verði af Borgarlínu lotu 1. Gerð er grein fyrir helsta muninum á áhrifum ef ekki yrði af Borgarlínu og borið saman við áhrif vegna Borgarlínu.

Mynd 2 Yfirlit yfir lotu 1 (úr umhverfismatsskýrslu).

Megin niðurstöður umhverfismats sýna að tilkoma Borgarlínu styrki borgarþróun með þéttingu byggðar og hefur þannig jákvæð áhrif á borgarumhverfi, loftsgæði, loftslag, hljóðvist, samgöngur og umferðaröryggi, lýðheilsu og félagsfræðilega þætti. Á framkvæmdatíma verða tímabundin áhrif á íbúa og atvinnustarfsemi sem liggja við leiðir og nálægt þeim, þangað sem umferð beinist og því er mikilvægt að allir séu vel upplýstir um

¹ Borgarlína lota 1, Ártúnshöfði – Hamraborg, Umhverfismatsskýrsla. Nóvember 2024, bls ii af xxiii.

gang mála. Uppbygging Borgarlínu mun valda raski í göturými en talið er að unnt verði að draga úr og lágmarka áhrif á hönnunarstigi.²

Um tillögu að rammahluta Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 og tillögu að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019-2040.

Í tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og tillögu að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019-2040 eru stefna og skipulagsákvæði um Borgarlínu útfærð nánar en gert var í áður staðfestri stefnu um hana í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 (janúar 2022) og Aðalskipulagi Kópavogs 2019-2040. Í tillögunum eru settar fram almennar forsendur framkvæmda við Borgarlínu, bindandi stefna um legu hennar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangsörðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau almennu hönnunarviðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg línunnar.

Umsögn og ábendingar

Borgarlínan er afrakstur umfangsmikils og náins samstarfs sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu og uppbygging Borgarlínu er í samræmi við áherslur svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins *Höfuðborgarsvæðið 2040*. Markmið Borgarlínu samræmast stefnu svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins.

Í svæðisskipulaginu er kveðið á um að sveitarfélögin í samvinnu við Vegagerðina skuli ákveða legu Borgarlínu og festa í sínum skipulagsáætlunum.³ Einnig er kveðið á um að sveitarfélögin innleiði helstu stoppistöðvar í aðalskipulagsáætlunir.⁴ Fyrirliggjandi tillögur að rammahluta aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019-2040 eru í samræmi við það.

Ekki eru gerðar athugasemdir við umhverfismatsskýrslu, tillögu að rammahluta aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og tillögu að rammahluta Aðalskipulags Kópavogs 2019 – 2040, enda er uppbygging Borgarlínu í samræmi við áherslur svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins. Þó er ítrekað mikilvægi þess, eins og einnig kemur fram í umhverfismatsskýrslu, að á framkvæmdatíma sé unnið markvisst að því að draga úr þeim tímabundnu áhrifum á íbúa og atvinnustarfsemi sem liggja við leiðir Borgarlínunnar og við þær götur þar sem umferð beinist á þeim tíma.

Virðingarfyllt f. h. svæðisskipulagsnefndar

Ásdís Ólafsdóttir
svæðisskipulagsstjóri höfuðborgarsvæðisins

² Borgarlína lota 1, Ártúnshöfði – Hamraborg, Umhverfismatsskýrsla. Nóvember 2024, útdráttur.

³ Svæðisskipulagið Höfuðborgarsvæðið 2040, Samgöngu- og þróunarásar fyrir hágæðakeri almenningssamganga á höfuðborgarsvæðinu – Borgarlína, bls. 4.

⁴ Svæðisskipulagið Höfuðborgarsvæðið 2040, Samgöngu- og þróunarásar fyrir hágæðakeri almenningssamganga á höfuðborgarsvæðinu – Borgarlína, markmið 2.2.4.

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Umsögn Umhverfisstofnunar

Höfundur: Helena Stefánsdóttir [REDACTED]

Sent inn þann: 03.02.2025 , **Fyrir hönd:**

Reykjavíkurborg
Borgatúni 12-14
105 Reykjavík

Reykjavík, 31. janúar 2025
UST202411-200/A.B.
10.04.02

Efni: Tillaga - Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - rammahluti - Borgarlína fyrsta lota.

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Reykjavíkurborgar er barst 21. nóvember sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um tillögu að, rammahluta fyrir Borgarlínu, fyrsta áfanga.

Í greinargerð kemur fram að fyrsta lota Borgarlínunnar er um 14 km löng og liggur milli Ártúnshöfða í Reykjavík og Hamraborgar í Kópavogi. Lengd Borgarlínuleiðar innan Reykjavíkurborgar er tæplega 12 km. Gert er ráð fyrir að rammahluti aðalskipulags stækki og breytist í samræmi við framvindu Borgarlínuverkefnisins, þ.e. með næstu framkvæmdalotum. Í Reykjavík verður því í gildi rammahluti fyrir alla leggi Borgarlínunnar þegar hún verður fullbyggð.

Náttúruverndarstofnun vill vekja athygli á að vegna stofnana- og lagabreytinga sem áttu sér stað um áramótin mun Náttúruverndarstofnun hér eftir veita umsagnir í samræmi við 68. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013.

Náttúruverndarstofnun bendir á að Umhverfisstofnun veitti umsögn varðandi verkefnið á fyrri stigum og var þeim svarað. Náttúruverndarstofnun vill benda á nokkur atriði að þessu sinni.

Leirur

Náttúruverndarstofnun bendir á eins og er fjallað er um í greinargerð að leirurnar innan Elliðaárvoga njóta sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Mikilvægt er að hafa í huga að í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. sama ákvæðis. Samkvæmt 3. mgr. ákvæðisins ber að forðast röskun þeirra náttúrufyrirbæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Ef tillagan gerir ráð fyrir raski á leirunum þarf, í samræmi við ofangreint ákvæði náttúruverndarlaga, að koma fram hvaða brýnu almannahagsmunir réttlæta röskun á þeim.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson
sérfræðingur

Gunnhildur Sif Oddsdóttir
sérfræðingur

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Hjálögð er umsögn Veðurstofu Íslands.

Höfundur: Hlíf Sævarsdóttir/

Sent inn þann: 15.01.2025 , **Fyrir hönd:** Veðurstofa Íslands

Reykjavíkurborg
Bt. Þuríðar Maríu Guðmundsdóttur

Dags. 9. janúar 2025
Tilv. 5618-0-0005
Mál 2024-0310

Með erindi dags. 20. nóvember sl. óskaði Reykjavíkurborg eftir umsögn Veðurstofu Íslands um tillögu að rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 og Borgarlínuna 1. lotu: Ártún - Fossvogsbrú.

Umsögn Veðurstofu Íslands er sem hér segir:

Æskilegt væri að taka ekki einungis tillit til aukinnar úrkomu með loftslagsbreytingum í kafla 4.1.4, heldur einnig mögulegrar hækkunar sjávarborðs. Slíkar breytingar geta haft áhrif t.d. þar sem leiðin þverar Fossvoginn og ósa Elliðaánna á brúm.

Það vantar fremri hluta myndatexta neðst á bls. 24. „með Borgarlínu, miðað við núllkost. Heimild myndir 7-9: Verkfræðistofan Vatnaskil, 2023.“

Virðingarfyllt,
fh. Veðurstofu Íslands

Hlíf Sævarsdóttir
Sérfræðingur á rekstrarsviði

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Meðfylgjandi er umsögn Vegagerðarinnar.

Höfundur: Cecilía Þórðardóttir

Sent inn þann: 25.01.2025 , **Fyrir hönd:** Vegagerðin - Höfuðborgarsvæði

Mál nr. 1191/2024

Tillaga, rammahluti Aðalskipulags

Reykjavíkurborg

Þuríður María Guðmundsdóttir, í umboði fyrir Reykjavíkurborg

Umsögn vegna rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkurborgar 2040 vegna Borgarlínu Lotu 1

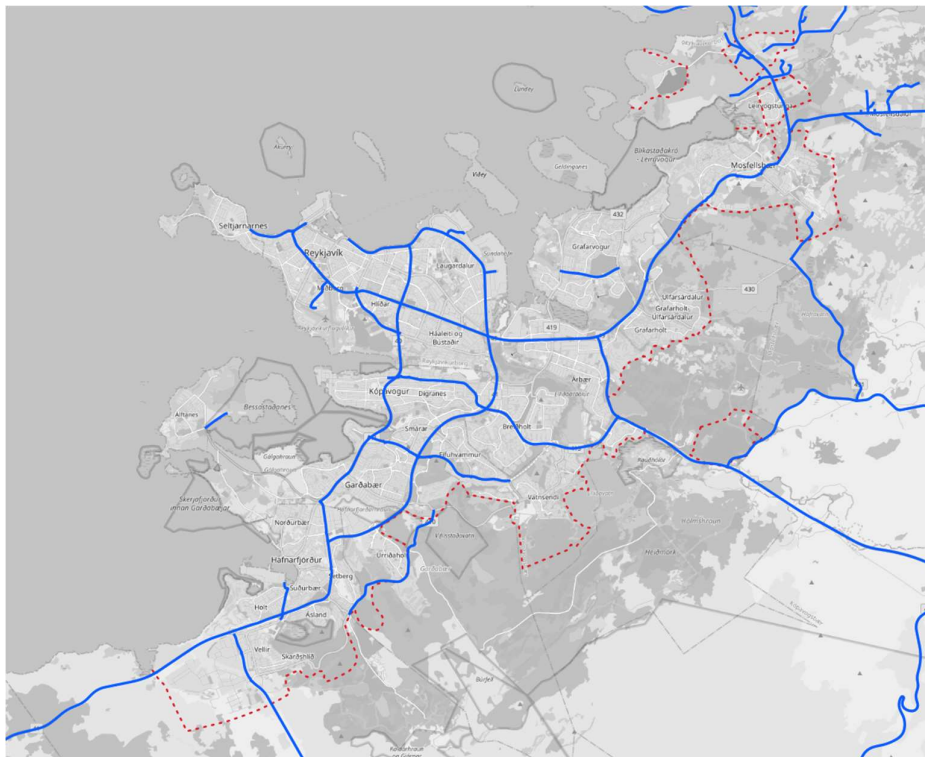
Rammahluti aðalskipulags Reykjavíkur 2040 hefur verið sendur til umsagnar. Um er að ræða skipulag fyrir fyrstu lotu Borgarlínu; Ártún-Fossvogsbrú.

Vegagerðin hefur yfirfarið innsend gögn skv. 1. mgr. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með hliðsjón af hlutverki stofnunarinnar, og gerir ekki athugasemdir en bendir á eftirfarandi:

Vegagerðin fagnar þessum áfanga í þeirri vegferð að bæta almenningssamgöngur á höfuðborgarsvæðinu og ítrekar mikilvægi þess að tryggja framgang framkvæmda til að fyrirhugaður ávinningur í samgöngum komi sem fyrst fram.

Ekki er um eiginlegan uppdrátt rammaskipulags að ræða heldur er greinargerð með skýringarmyndum send til umsagnar.

Síða 1/3

Stofnvegir á höfuðborgarsvæðinu auðkenndir með bláu og sveitarfélagamörk með rauðri brotolínu.

Vegagerðin
Súðurhraun 3
210 Garðabær

+354 522 1000
vegagerdin.is

vegagerdin
@vegagerdin.is

Rammaskipulagið hefur bein áhrif á þjóðvegi á eftirtöldum stöðum.

- Við Ártúnshöfða-Sæbraut.
- Á vegamótum Suðurlandsbrautar og Kringlumýrarbrautar.
- Á vegamótum Hringbrautar og Suðurgötu.
- Á Flugvallarvegi og vegamótum Flugvallarvegar og Hringbrautar.
- Á vegamótum Bústaðavegar og Hringbrautar.

Vinna er þegar í gangi við að útfærslur á þessum stöðum með það að markmiði að samþætta á sem bestan máta alla ferðamáta. Mikilvægt er að skipulagsvinna sé ávallt í samræmi við frampróun verkefnisins og að framkvæmdaleyfi liggi fyrir um leið og hönnun og útboð fyrir einstaka áfanga.

Síða 2/3

Gæta þarf að öllum markmiðum laga um Vegagerðina (nr. 120/2012) þar sem segir m.a. að Vegagerðin skal í starfsemi sinni stuðla að öruggum, sjálfbærum, greiðum og hagkvæmum samgöngum.

Vegagerðin gerir ekki athugasemd við staðsetningu eða útfærslu biðstöðva út frá gögnum sem eru til umsagnar en vísar til mikilvægi samráðs við Vegagerðina og að sækja þarf um framkvæmdaleyfi þar sem framkvæmdir eru innan veghelgunarsvæða.

Varðandi forgangsroðun eftir ferðamátum, form, ásýnd o.fl. þá vísar Vegagerðin til sérstöðu þjóðvega. Taka þarf sérstaklega mið af lögum og reglugerðum er snúa að þjóðvegum, skipulagi og útfærslu þjóðvega.

Vegagerðin

Í rammaskipulagi kemur fram að umferðaröryggi muni aukast frá núverandi ástandi. Mikil óvissa felst í þessari fullyrðingu miðað við þau gögn sem lögð eru fram. Einungis er lögð ákveðin lína fyrir útfærslu samgönguinnviða en gögn sýna ekki fram á að rýmisþörf sé ávallt til staðar.

Ætla má að grípa þurfi að grípa til aðgerða á þeim leiðum sem umferð mun aukast á, utan Borgarlínuleiða. Í einhverjum tilvikum mun umferð í auknum mæli leita á stofnvegi í umsjá Vegagerðarinnar.

Að lokum bendir Vegagerðin á fyrri umsagnir vegna frumdraga Borgarlínu, Fyrsta lota Borgarlínu: Ártún – Fossvogsbrú, sem eiga enn við.

Virðingarfyllst
f.h. Vegagerðarinnar.
Cecilía Þórðardóttir
Verkefnastjóri á Höfuðborgarsvæði

Síða 3/3

Vegagerðin

Vegna: Máls nr. 1191/2024, Aðalskipulag Reykjavíkur 2040 - Tillaga, rammahluti - Borgarlína 1. lota: Ártún - Fossvogsbrú (Kynning tillögu)

Athugasemd:

Meðfylgjandi er umsögn Veitna

Höfundur: Helga Rún Guðmundsdóttir/

Sent inn þann: 15.01.2025 , **Fyrir hönd:** Veitur

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkurborgar
Borgartún 12-14
105 Reykjavík

Reykjavík, 15. janúar 2025

Efni: Umsögn Veitna um rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040. Borgarlína 1.lota – Ártún – Fossvogsbrú.
Mál 1191/2025

Veitur hafa fengið til umsagnar rammahluta Aðalskipulags Reykjavíkur 2040 um Borgarlínuna. Í tillögunni birtast forsendur og viðmið fyrir framkvæmdum, bindandi stefna um legu Borgarlínunnar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangsröðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau viðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar, hvort sem er í deiliskipulagi göturýmis eða hönnun innviða Borgarlínunnar.

Veitur eiga og reka hitaveitu, vatnsveitu, fráveitu og rafmagnsveitu í Reykjavík og hafa verið í góðu samráði við Betri samgöngur vegna forhönnunar á Borgarlínu.

Veitur vilja koma á framfæri að allt afrennslisvatn frá borgarlínu götum þarf að vera hreinsað í samræmi við nýútgefna vatnaáætlun Íslands.

Veitur meta mikils það góða samráð sem hefur átt sér stað og eru reiðubúnar í áframhaldandi samstarf á öllum stigum skipulagsins.

Virðingarfyllst,
f.h. Veitna

Helga Rún Guðmundsdóttir

Reykjavík, 8. maí 2025

Mál: Borgarlína, 1. lota, rammahluti, breyting á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, aðalskipulagsbreyting til afgreiðslu að lokinni auglýsingu sbr. 31.gr. skipulagslaga. Endurbætt tillaga ásamt athugasemdum og umsögn um þær lögð fram til samþykktar sbr. 32. gr. skipulagslaga.

Borgarstjórn Reykjavíkur samþykkti þann 17. september 2024, að auglýsa tillögu að breytingu á Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040, Borgarlína 1. lota – Ártún-Fossvogsbrú, samkvæmt 1. mgr. 36. gr. sbr. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010. Tillagan er sett fram sem svokallaður rammahluti aðalskipulags, sbr. 2.gr. skipulagslaga og gr. 4.9 í skipulagsreglugerð nr. 90/2021. Í rammahlutanum er stefna og skipulagsákvæði um Borgarlínu útfærð nánar en gert var í áður staðfestri stefnu um hana í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 (janúar 2022). Í tillögunni eru settar fram almennar forsendur framkvæmda við Borgarlínu, bindandi stefna um legu hennar og staðsetningu kjarnastöðva, ásamt leiðbeiningum um forgangsörðun ferðamáta og skipulag göturýmis. Jafnframt eru kynnt þau almennu hönnunarviðmið sem líta ber til við útfærslu Borgarlínunnar, hvort sem er í deiliskipulagi göturýmis eða hönnun innviða Borgarlínunnar. Nákvæm útfærsla Borgarlínunnar verður ákvörðuð í deiliskipulagi fyrir hvern legg línunnar.

Tillagan, ásamt umhverfismati, var kynnt á tímabilinu frá 15. nóvember 2024 til 10. febrúar 2025, í skipulagsgáttinni, samráðsvettvangi um skipulagsmál og mat á umhverfisáhrifum. Samhliða auglýsingu tillögunnar, fór fram kynning á umhverfismatsskýrslu framkvæmda við fyrstu lotu Borgarlínunnar, frá Ártúnshöfða að Hamraborg, sbr. lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana, nr. 111/2021 og sömuleiðis auglýsing samsvarandi tillögu að breytingu á aðalskipulagi Kópavogs, fyrir legginn frá Fossvogsbrú að Hamraborg. VSÓ-ráðgjöf hefur haldið utan um aðalskipulagsbreytingar Borgarlínu í báðum sveitarfélögum og voru þær unnar í nánu samstarfi við Betri samgöngur og Vegagerð og ráðgjafa þeirra.

Alls bárust erindi frá 35 aðilum sem komu með athugasemdir og ábendingar varðandi auglýsta tillögu. Í meðfylgjandi skjali er gerð grein fyrir athugasemdum sem komu fram og tillögum að viðbrögðum við þeim, m.a. með hvaða hætti aðalskipulagstillaga eru uppfærð og mótvægisáðgerðir og önnur atriði sem huga þarf að á neðri skipulagstigum (deiliskipulag, framkvæmdaleyfi). Atriðin eru flokkuð eftir aðilum sem sendu inn umsagnir og athugasemdir. Umsagnir og athugasemdir hafa verið styttaðar og umorðaðar til að draga saman helstu atriðin. Hægt er að sjá framkomnar athugasemdir og umsagnirnar í heild sinni inn á Skipulagsgátt. Einnig er lögð fram endurbætt aðalskipulagstillaga, sbr. viðbrögð við athugasemdum, sem þó er í öllum meginatriðum samhljóða auglýstri tillögu.

Aðalskipulagsbreytingin er hér lögð fram, ásamt umhverfismati og umsögnum um athugasemdir, til lokaafgreiðslu sbr. 32. gr. skipulagslaga, að lokinni auglýsingu hennar sbr. 31. gr. laganna.

Haraldur Sigurðsson